
MudgalapurAna Khanda 1 Vakratundacharitam

ముద్గలపురాణం ఖణ్డః ౧ వక్రతుణ్డచరితమ్

Document Information

Text title : Mudgala Purana Khanda 1 Vakratundacharitam

File name : mudgalapurANam1.itx

Category : purana, ganesha

Location : doc_purana

Proofread by : Yash Khasbage

Latest update : September 18-19, 2023 Ganeshachaturthi

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

September 18, 2023

sanskritdocuments.org

ముద్గలపురాణం ఖణ్డః ౧ వక్రతుణ్డచరితమ్

॥ ముద్గలపురాణం ఖణ్డః ౧ ॥

॥ అథ శ్రీముద్గలపురాణే ప్రథమః ఖణ్డః ప్రారభ్యతే ॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౧ పాన ౧)

॥ ఓం నమః శ్రీస్వానస్తేశగణేశాయ పూర్ణయోగాత్మనే ॥

౧.౧ శౌనకసూతసంవాదో నామ ప్రథమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

అథ శ్రీమన్మోద్గలపురాణప్రారంభః ।

ధ్యాయే స్థిరేణ చిత్తేన గణేశం సర్వసిద్ధిదమ్ ।

బుద్ధిప్రకాశకం పూర్ణం యోగినాం హృది సంస్థితమ్ ॥ ౧ ॥

జితం తేనాఖిలం నానాబ్రహ్మవర్ణనవర్ణితమ్ ।

నానాజగత్సమూహం వై గణేశేనోభయం కృతమ్ ॥ ౨ ॥

భక్తసంరక్షణార్థాయ నిర్గుణః సగుణస్తు యః ।

నానావతారవాన్సోఽపి నానాభేదధరో బభౌ ॥ ౩ ॥

తస్మై నమో గణేశాయ నరకుఞ్చరరూపిణే ।

సగుణో నరరూపో యో నిర్గుణో గజవక్త్రకః ॥ ౪ ॥

నమః శివాయ శాన్తాయ విష్ణవే ప్రభవిష్ణవే ।

సూర్యాయ శక్తయే చైవ చతుర్థా తే విభాగినే ॥ ౫ ॥

బ్రహ్మీణం శేషనాగం చ నరం నారాయణం సదా ।

నమామి భావయుక్తోఽహం పురాణపురుషం పరమ్ ॥ ౬ ॥

దేవానాం యోగినాం చైవ మహర్షీణాం మహాత్మనామ్ ।

వ్రజామి శరణం నిత్యం పురాణజ్ఞానసిద్ధయే ॥ ౭ ॥

పురాకల్పేఽభవన్విప్రాః శౌనకాద్యాః సుసాధనాః ।
 కలిదోషభయాత్స్వర్వే నైమిషారణ్యమాశ్రితాః ॥ ౮ ॥
 తస్మిన్కలియుగావాసం జ్ఞాత్వాదౌ బ్రహ్మణో ముఖాత్ ।
 మునిధర్మప్రసిద్ధ్యర్థం కర్మజ్ఞాన ప్రసిద్ధయే ॥ ౯ ॥
 అన్యచ్ఛ బ్రహ్మణా ప్రోక్తం పురాణశ్రవణం సదా ।
 కలిదోషహరం పుణ్యం తదర్థమభవన్యతాః ॥ ౧౦ ॥
 కస్మింశ్చిత్సమయే సూతో లోమహర్షణ ఆయయా ।
 మునీనాం దర్శనార్థాయ పురాణజ్ఞో విచక్షణః ॥ ౧౧ ॥
 నైమిషారణ్యశోభాం చ పశ్యంస్తత్ర సువిస్మితః ।
 అహో ధన్యం మహారణ్యం కలిదోషవివర్జితమ్ ॥ ౧౨ ॥
 దృష్టా వై మునయస్తేన సుప్రసన్నాననామ్బుజాః ।
 నిత్యనైమిత్తికకరాః స్వధర్మాచరణప్రియాః ॥ ౧౩ ॥
 పఞ్చాయజ్జరతాస్తత్ర వేదాధ్యయనకారిణః ।
 బ్రహ్మతేజఃసమాయుక్తా జ్వలంతః పావకా ఇవ ॥ ౧౪ ॥
 వినాఽస్తేన యథా సూర్యో యోగినో వేదవేదినః ।
 తారకాః సర్వజన్తూనాం శౌనకాద్యా మహర్షయః ॥ ౧౫ ॥
 తత్రాగత్య మహాభాగః స సూతో రోమహర్షణః ।
 సాష్టాఙ్గం ప్రణతః పూర్వం పరమాహ్లాదసంయుతః ॥ ౧౬ ॥
 ఆభివాద్య మునీన్సర్వాన్భక్త్యా నమ్రాత్మకన్ధరః ।
 ప్రాజ్ఞులిః ప్రయతో భూత్వా ప్రోవాచ మధురం వచః ॥ ౧౭ ॥
 సూత ఉవాచ ।
 వంశో ధన్యో మదీయోఽద్య పితరౌ చ కులం వయః ।
 విద్యా వ్రతం తపో జ్ఞానం ధన్యం సర్వం మునీశ్వరాః ॥ ౧౮ ॥
 భవతాం పాదపద్మం చ సర్వాశుభవినాశనమ్ ।
 కాఙ్గితం యత్సదా దేవైర్మయా దృష్టం సుపుణ్యతః ॥ ౧౯ ॥
 సాక్షాద్ బ్రహ్మస్వరూపా వై బ్రాహ్మణా బ్రహ్మవిత్తమాః ।
 యేషాం దర్శనమాత్రేణ కృతకృత్యాశ్చ జన్తవః ॥ ౨౦ ॥
 కృతార్థోఽహం కృతార్థోఽహం కృతార్థోఽహం న సంశయః ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౧ పాస ౨)

భవతాం దర్శనేనైవ ముక్తోఽహం భవసాగరాత్ || ౨౧||

ఇతి బ్రువాణం సాధుం తం సూతం వై రోమహర్షణమ్ |

ప్రత్యూమర్బ్రాహ్మణాః సర్వే భక్తియుక్తం తపోధనాః || ౨౨||

బ్రాహ్మణా ఉచుః |

సూత సూత మహాభాగ స్థీయతాం పుణ్యవర్ధన |

తవ దర్శనమాత్రేణ సస్తుష్టాః స్కో వయం ఖలు || ౨౩||

ఇత్యుక్తస్తత్ర సూతస్తు మునిదత్తే శుభాసనే |

సమాసినో మహాబుద్ధిః సాంజ్ఞులిః సన్ప్రతాపవాన్ || ౨౪||

సుఖాసీనం చ సూతం తం దృష్ట్వా తత్ర మహామునిః |

భృగుప్రేక్షత్చ ముఖ్యోఽసౌ మునీనాం ప్రత్యువాచ హ || ౨౫||

శౌనక ఉవాచ |

సూత సూత మహాభాగ సర్వజ్ఞ సుఖదాయక |

ఆరాధితస్త్వయా ప్రాజ్ఞః కృష్ణద్వైపాయనో మహాన్ || ౨౬||

నారాయణావతారో యః సాక్షాన్నారాయణః స్వయమ్ |

వేదస్య భాగకారీ స పురాణానాం విభాగకృత్ || ౨౭||

త్వం వై తస్మాత్పురాణాని నేతిహాసాని వేత్సి చ |

తేన సర్వజ్ఞతా జాతా తవేయం పుణ్యవర్ధన || ౨౮||

వయం భీతాశ్చ కాలేన కలికలృషరూపిణా |

నైమిషారణ్యమాస్థాయ స్థితాంజ్ఞప్తాః స్వయంముఖా || ౨౯||

తత్ర విశ్రాన్తిదాతా వై త్వం ప్రాప్తోఽసి మహాద్యుతిః |

పురాణానాం ప్రవక్తా చ పుణ్యవాన్పుణ్యవర్ధనః || ౩౦||

యత్ర పౌరాణికీ గాథా కలిస్తత్ర న తిష్ఠతి |

తస్మాత్కారుణ్యభావేన పురాణం బ్రుహి నః ప్రభో || ౩౧||

తవ యద్దర్శనం జాతం మహాపుణ్యేన సత్తమ |

ధన్యం ధన్యం మహాభాగ సాక్షాత్సంశయచిత్స్వయమ్ || ౩౨||

చేదేన సంశయానాం వై సతాం త్వం రోమహర్షణమ్ |

కరోషి తేన తే నామ రోమహర్షణ ఇత్యహో || ౩౩||

ఇతి పృష్టో మహాత్మా స శౌనకేన మహర్షిణా ।
 సంహృష్టః సన్నవాచేదం వచనం ధర్మసంస్కృతమ్ ॥ ౩౪॥
 సూత ఉవాచ ।
 అద్యాఽహం కృతకృత్యో వై కృతోఽనుగ్రహకారిణా ।
 సకలం కథయిష్యామి వ్యాసేన కథితం చ యత్ ॥ ౩౫॥
 ఇత్యుక్త్వా కథయామాస పురాణాని స కృత్స్నశః ।
 నానాఖ్యానవిభక్తాని నానాధర్మయుతాని చ ॥ ౩౬॥
 సర్వార్థసాధనాన్యేవ దుఃఖనాశకరాణి చ ।
 బ్రహ్మభూతప్రదాన్యేవ నానామతయుతాని చ ॥ ౩౭॥
 పురాణోపపురాణాని నేతిహాసాని భాగశః ।
 ధర్మార్థకామమోక్షాణాం దాతృత్వాత్పుణ్యదాని చ ॥ ౩౮॥
 శ్రుత్వా శ్రుత్వా మునీన్ద్రాస్తే హర్షయుక్తా బభూవిరే ।
 నిత్యం ప్రముదితాస్తేన ప్రీతాః సమూర్ధభావతః ॥ ౩౯॥
 యుగస్యోక్త్యమణం తస్య చక్రుస్తే మునయోఽఖిలాః ॥ ౪౦॥
 పురాణేషు చ సర్వేషు నేతిహాసేషు సర్వతః ।
 నానాభేదమతాదీని శ్రుత్వా భ్రాన్తా మునీశ్వరాః ॥ ౪౧॥
 నిశ్చయం నాధిగచ్ఛన్తి పరం కిం సర్వసమ్మతమ్ ।
 తదర్థం మునివర్యస్తం పర్యపృచ్ఛత్స శౌనకః ॥ ౪౨॥
 శౌనక ఉవాచ ।
 భో భో సూత మహాభాగ శ్శృణు మే వచనం లఘు ।
 పురాణాని చ సంశ్రుత్య భ్రాన్తాః స్మృత్యై వై మహాద్యుతే ॥ ౪౩॥
 ఇదం పరమిదం నేతి త్వయా సర్వత్ర వర్ణితమ్ ।
 భిన్నం భిన్నం మహాబుద్ధే తేన నో నిశ్చయః కథమ్ ॥ ౪౪॥
 కుత్రాపి శక్యః శ్రేష్ఠః కుత్ర విష్ణుస్తథా రవిః ।
 శక్తిశ్చైవ గణేశశ్చ విరాజః కుత్ర రూపకమ్ ॥ ౪౫॥
 కుత్ర బ్రహ్మ చ యోగశ్చ జ్ఞానం కర్మ చ కుత్ర వై ।
 ఆత్మా ప్రాణోఽన్నమిత్సుక్తం మనో వై పరతః పరమ్ ॥ ౪౬॥
 కుత్ర బుద్ధిర్మహాభాగ సాంఖ్యం స్వానన్ద ఏవ చ ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౨ పాస 3)

ఇత్యాదిమతభేదేన నిశ్చయో నైవ జాయతే || ౪౭||

అతస్తస్య కృపయా బ్రూహి వేదశాస్త్రార్థ సమ్మతమ్ |

సర్వేషాం మాన్యమేకం చ సర్వసంశయనాశనమ్ || ౪౮||

ఇతి పృష్టో మహాతేజాః శిష్యో వ్యాసస్య సత్తమః |

ఏకం శ్రుతిస్మృతీనాం యత్ సారం కథితుమారభత్ || ౪౯||

సూత ఉవాచ |

శృణుధ్వం మునయః సర్వే సారం ముద్గలభాషితమ్ |

సర్వశ్రుతిస్మృతీనాం చ సర్వమాన్యం విశేషతః || ౫౦||

పురా దక్షాధ్వరే జాతం యజ్ఞవిధ్వంసనం మహత్ |

రుద్రేణాగత్య సహసా కృతో విఘ్నా మహత్తరః || ౫౧||

దేవాః పరాజితాః సర్వే రుద్రైః పరమదారుణైః |

దక్షమస్తకసఙ్ఘోదో వీరభద్రేణ వై కృతః || ౫౨||

బ్రహ్మణాగత్య తత్రాసౌ సాన్వితో బహులోక్తిభిః |

శక్జురో జీవయామాస దక్షం యోగేన తత్త్వతః || ౫౩||

యజ్ఞవిధ్వంసశోకార్తో దక్షః శాపేన మోహితః |

అజ్ఞానావరణేనాపి న కిఞ్చిన్నిశ్చయం యయౌ || ౫౪||

తత్రాజగామ భగవాన్ సాక్షాత్సూర్య ఇవోదితః |

వేదశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞో యోగీన్ద్రో ముద్గలో మునిః || ౫౫||

గణేశభక్తప్రపరః సర్వవన్ద్యో మహాయశాః |

తపసాం కర్మణాం సాక్షాన్నిధిరేష సనాతనః || ౫౬||

తం దృష్ట్వాస్థాయ దక్షోఽసౌ ప్రణనామ మహామునిమ్ |

ఆసనాద్వైః సుసమ్పూజ్య వక్తుం సముపచక్రమే || ౫౭||

దక్ష ఉవాచ |

భో భో మునీన్ద్ర వన్ద్యస్తమాశ్గిరస మహాద్యుతే |

యజ్ఞవిధ్వంసశోకార్తం మాం పాలయ జడికృతమ్ || ౫౮||

ముద్గల ఉవాచ |

మా చిన్తాం కురు భో దక్ష ప్రజాపాలేన్ద్రసత్తమ |

విఘ్నరాజం స్మర త్వం వై తేన సర్వం న దుర్లభమ్ || ౫౯ ||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మాధ్యలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే శౌనకసూతసంవాదో నామ ప్రథమోఽధ్యాయః || ౧.౧

౧.౨ దక్షనన్దివివాదో నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

సూత ఉవాచ ।

దక్షేణ మునిశార్దూలాలః శ్రుతం ముద్గలభాషితమ్ ।
ప్రణీపత్య పునః సోఽపి పప్రచ్ఛ హితకారకమ్ || ౧ ||

శౌనక ఉవాచ ।

దక్షముద్గలసంవాదం శ్రోతుమిచ్ఛామహే వయమ్ ।
విస్తరేణ సమాచక్ష్య సూత సస్తోషకారక || ౨ ||

సూత ఉవాచ ।

శృణుధ్వం మునయః సర్వే కథాం లోకైకపావనీమ్ ।
యాం శ్రుత్వా పురుషస్యేహ నాన్యత్కృత్యం ప్రవిద్యతే || ౩ ||

దక్షముద్గలసంవాదం సమాసేన వివర్ణయే ।

సారం సర్వత్ర సమ్పూర్ణం భవరోగవిమోచనమ్ || ౪ ||

ముద్గలోక్తం వచః శ్రుత్వా దక్షః ప్రోవాచ ధర్మవిత్ ।

ప్రాజ్ఞులిః ప్రయతో భూత్వా హృష్టరోమా మహాయశాః || ౫ ||

దక్ష ఉవాచ ।

పుణ్యం మహన్నేఽస్తి పురాతనం యత్తేనైవ జాతం తవ దర్శనం భోః ।
మోక్షప్రదం తత్పరలోకదం చ భోగప్రదం ధర్మ్యమనన్తపుణ్యమ్ || ౬ ||

శాపేన నష్టో మమ సర్వబోధః ప్రజాపతిత్వం ప్రగతం మదీయమ్ ।

యజ్ఞస్య భక్తో వివిధం హి కష్టం తత్రైవ తే దర్శనమత్ర చిత్రమ్ || ౭ ||

(Page ఖం. ౧ అ. ౨ పాన ౪)

తవ దర్శనమాత్రేణ కిఞ్చిత్ స్ఫూర్తిః సమాగతా ।

ధన్యోఽసి యోగినాం మధ్యే పూతత్వం త్వీదృశం త్వయి || ౮ ||

కోఽసౌ విఘ్నపతిః పూర్ణః కీదృశః కింస్వభావవాన్ ।

కతి తస్యావతారాశ్చ కస్యాంశో వాఽపి కింస్తవః ॥ ౯ ॥
 పూజితో విధివత్క్రైశ్చ కిం ఫలం దత్తవాన్ పరమ్ ।
 కింవిహారశ్చ కస్మిన్వై తోకే వసతి స ప్రభుః ॥ ౧౦ ॥
 ఏతత్సర్వం సువిస్తార్య పృచ్ఛతే బ్రూహి సాదరమ్ ।
 జ్ఞాత్వా తం దేవదేవేశం భవిష్యామి హితావహమ్ ॥ ౧౧ ॥
 ఇత్యేవం కథయంతం తం మునయో విస్మయాన్వితాః ।
 పప్రచ్ఛుః సకలం తద్వై దక్షచేష్టితమాదరాత్ ॥ ౧౨ ॥
 శౌనకాద్యా ఉచుః ।
 దక్షః ప్రజాపతిః సాక్షాత్కథం మూఢత్వమాగతః ।
 ప్రజాపతిత్వం తస్యాపి కథం నష్టం మహాత్మనః ॥ ౧౩ ॥
 యజ్ఞధ్వంసః కథం ప్రాప్తః శమ్భుః ప్రకుపితః కథమ్ ।
 ఏతత్సర్వం సువిస్తార్య బ్రూహి సూత మహామతే ॥ ౧౪ ॥
 శ్రుత్వా మునివచో రమ్యం కృష్ణద్వైపాయనస్య చ ।
 శిష్యః ప్రోవాచ మధురం వచనం సమ్ప్రహర్షయన్ ॥ ౧౫ ॥
 సూత ఉవాచ ।
 శృణు శౌనక యత్నైన కథాం భువనపావనీమ్ ।
 కథయామి యథాతథ్యం శ్రుతాం వ్యాసముఖేన యామ్ ॥ ౧౬ ॥
 బ్రహ్మణో దశ పుత్రా యే తత్ర దక్షో మహాన్పుభుః ।
 ఆతః ప్రజాపతీస్త్రాతా కృతన్తేన స వేధసా ॥ ౧౭ ॥
 స రాజ్యం ప్రాప్య మత్తోఽభూద్ గర్వేణైవ పరిప్లుతః ।
 ఆహం ప్రజాపతీనాం చ శ్రేష్ఠో రాజా న మత్సమః ॥ ౧౮ ॥
 ఏకదా గిరివర్యే తు కైలాసే శక్కురస్య చ ।
 దర్శనార్థం గతా దేవా మునయః సిద్ధకిన్నరాః ॥ ౧౯ ॥
 గన్ధర్వా నాగముఖ్యాశ్చ విద్యాధర్యస్సరోగణాః ।
 బ్రహ్మో విష్ణుర్మహేన్ద్రాశ్చ సర్వే తేన సుసక్రూతాః ॥ ౨౦ ॥
 సభామధ్యే సమాసీనాః శక్కురేణ చ పూజితాః ।
 వామభాగే స్థితో విష్ణుదక్షిణాక్షే పితామహాః ॥ ౨౧ ॥
 క్రమేణ సర్వే దేవాశ్చ యథాయోగ్యం స్థితా మునే ।

గణా నన్దిముఖాస్తత్ర సమీపే సంస్థితా బభుః ॥ ౨౨॥

తత్ర తే మునయో హృష్టా వసిష్ఠాద్యాః ప్రతుష్టువుః ।

నారదప్రముఖాః సర్వే గన్ధర్వా లలితం జగుః ॥ ౨౩॥

నృత్యమప్సరసశ్చక్రరేపం సర్వే పుపూజరే ।

శక్జరం పరివారాఢ్యమానన్దన సమన్వితమ్ ॥ ౨౪॥

కథా నానావిధాస్తత్ర తేఽకుర్వన్ భావపూర్వకమ్ ।

తత్రాజగామ దక్షః స ప్రజాపతిపతిః స్వయమ్ ॥ ౨౫॥

శివేన మానితస్తత్ర వచసా చైవ సత్కృతః ।

సమనం న కృతం తస్మా ఈశ్వరేణ ప్రభావతః ॥ ౨౬॥

తేన సజ్కుపితోఽత్యన్తమృచివాన్ గర్వమోహితః ।

శృణుధ్వం యే సభాశ్రేష్ఠా యాథాతథ్యానువర్తినః ॥ ౨౭॥

రుద్రస్య శ్వశురోఽహం వై పుత్రతుల్యో మమాప్యయమ్ ।

సమనం న కృతం కస్మాత్ తస్మాత్త్యాజ్యో మహేశ్వరః ॥ ౨౮॥

ఐశ్వర్యగర్వయుక్తోఽయం స్వధర్మన్యూనతాం గతః ।

దేవపక్ష్యై కథం యోగ్యః పిశాచానామధీశ్వరః ॥ ౨౯॥

వర్ణాశ్రమవిహీనోఽయం నగ్నో భిక్షాశనే రతః ।

సర్పభూషణసక్తశ్చ చితాభస్మాఙ్గలేపనః ॥ ౩౦॥

వ్యాపూజనపరీతశ్చ ముణ్ణమాలాధరః సదా ।

ఇత్యాదిదోషయుక్తత్వాన్న స్పృశ్యోఽయం మహాత్మభిః ॥ ౩౧॥

అశివః శివనామా వై వృధేశిత్యాభిమానవాన్ ।

అతో న భాషణీయోఽయం దోషకారీ పిశాచరాట్ ॥ ౩౨॥

ఇతి బ్రువన్తమత్యన్తం స్వయమ్భూన్తం నిరాకరోత్ ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౩ పాన X)

న గృహీతం పితుర్వాక్యం క్రోధావేశేన తేన తత్ ॥ ౩౩॥

నానానిన్దాయుతం వీక్ష్య భగవాన్నన్దికేశ్వరః ।

ఉవాచ సర్వసాన్నిధ్యే క్రోధేనారక్తతోచనః ॥ ౩౪॥

నన్దికేశ్వర ఉవాచ ।

ధిక్త్వాం వ్యర్థం ప్రజాపాల శివనిన్దాపరాయణ ।

శివతత్త్వం న జానాసి మదేనాసిక్త దుర్ముతే || 3౫||

మాయాభేలనవానేష తథా తద్దోషవర్జితః |

తేనాయం శివతాం ప్రాప్తః కథం నిన్దా కరోషి రే || 3౬||

శివనిన్దాకరాః శాస్త్రే నారకా జ్ఞానవర్జితాః |

అతస్తస్వం జ్ఞానహీనస్తు భవితాస్యపవాక్యతః || 3౭||

నిన్దా యేనైవ వక్త్రేణ కృతా శమ్భోర్మహాత్మనః |

అజాస్యో భవితాసి త్వం భ్రష్టరాజ్యో భవిష్యసి || 3౮||

ఇతి శ్రుత్వా వచః సోఽపి తం పునః ప్రత్యువాచ హ |

న త్వం జానాసి దుర్బుధే శక్కరం కర్మదూషితమ్ || 3౯||

వర్ణాశ్రమవిహీనశ్చ యస్తిష్ఠేత్పురుషః కదా |

పదే పదే మహాపాపా నారకీ మరణే భవేత్ || ౪౦||

తస్మాద్ద్యాయం మహాపాపాః శైవాః స్పృశ్యా న కుత్రచిత్ |

భువి యే శాక్కరా నిత్యం జ్ఞానహీనా భవన్తు తే || ౪౧||

కలౌ ప్రాప్తే చ పాఖణ్డా భవిష్యన్తి జటాధరాః |

శూద్రా నేదం పఠిష్యన్తి నగ్నా భస్మాజ్ఞలేపనాః || ౪౨||

స్త్రీమాంసమదిరాసక్తా నానాభోగకరాస్తథా |

నరకే వై పఠిష్యన్తి శమ్భుమార్గపరాయణాః || ౪3||

ప్రజాపతిం ప్రభుః సాక్షాద్ బ్రహ్మ తం నిరభత్సర్యత్ |

తతో జగమ స్వగృహం దక్షః క్రోధపరిప్లతః || ౪౪||

సర్వే తే స్వస్థలం జగ్ముదుఃఖితాస్తేన వై కృతాః |

శివోఽపి దుఃఖసంయుక్తో మ్హానతాం పరమాం గతః || ౪౫||

|| ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే దక్షనన్దివివాదో నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః || ౧.౨

౧.3 పార్వతీదేహత్యాగో నామ తృతీయోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

సూత ఉవాచ |

శృణుధ్వం మునయః సర్వే స్థిరీకృత్య మనశ్చలమ్ |

విష్ణుశభక్తిహీనా యే విఘ్నాకాంతా భవన్తి తే || ౧ ||

దక్షోఽభూత్ స్వగృహం గత్వా క్రోధామర్షసమన్వితః |
న కిఞ్చిత్ సుఖవాన్ విప్రాః శూలయుక్తో యథా నరః || ౨ ||

శిషాం శివస్య కర్తుం స హృది వ్యవసితోఽభవత్ |
న కిఞ్చిత్ప్రాప్తవాంస్తత్ర విచారం భృశదుఃఖితః || ౩ ||

ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర నారదో దివ్యదర్శనః |
ఆజగామ మహాతేజా దక్షేణైవ సుసత్కృతః || ౪ ||

ఆసనం పాద్యమర్ఘ్యం చ దత్వా సమ్యక్ ప్రపూజితః |
పృష్టః స కుశలం ప్రశ్నైఃప్రసన్నో నారదోఽబ్రవీత్ || ౫ ||

నారద ఉవాచ |

దక్ష కిం దుఃఖితస్త్వం తే ముఖం మ్లానతయా యుతమ్ |
కథయస్వ మహాతేజాః ప్రజాపతిపతిర్భవాన్ || ౬ ||

దక్ష ఉవాచ |

శృణు నారద యేనాహం దుఃఖితో మ్లానతాం గతః |
(Page ౪౦. ౧ అ. ౩ పాన ౬)

శివేనాసత్కృతస్తత్ర సభాయాం సర్వసన్నిధౌ || ౭ ||

దర్పణైవావృతః శమ్భుస్తస్య దర్పహృతిః కథమ్ |
తాదృశం బ్రూహి మే శీఘ్రం సర్వార్థజ్ఞ విచక్షణ || ౮ ||

నారద ఉవాచ |

బృహస్పతిసవం దక్ష కురు త్వం సర్వభావనః |
యజ్ఞభాగవిహీనం తం తత్ర శమ్భుం కురుష్య భోః || ౯ ||

యజ్ఞభాగేన హీనోఽయం దేవపక్షి బహిష్కృతః |
పిశాచేశో భవేచ్ఛమ్భుర్దేవత్వం తత్ర సంహృతమ్ || ౧౦ ||

ప్రజాపతిపతిః సాక్షాద్భవాన్సర్వత్ర సమృతః |
కరిష్యసి యథా పూర్వం పశ్చాద్వై తాదృశం భవేత్ || ౧౧ ||

ఏవం పరమ్పరాప్రాప్తం తస్యైశ్వర్య ప్రకాశితమ్ |
ఇతి మే మనసి ప్రాప్తం యథేచ్ఛసి తథా కురు || ౧౨ ||

ఇత్యుక్త్వా నారదస్తస్మాద్ గతో బ్రహ్మాణ్ణమణ్ణలే |

వీణాగానరతో భూత్వా యోగీ బ్రహ్మణీ తత్పరః ॥ ౧౩॥

దక్షోఽపి హర్షితో జాతః సత్యం మానితవానభూత్ ।

బృహస్పతిసవం కర్తుం సమారేభే స తక్షణాత్ ॥ ౧౪॥

తత్రాజగామ భగవాన్ విష్ణుర్దేవవరః ప్రభుః ।

ఆజగ్ముర్దేవగన్ధర్వా నానావాహనశోభితాః ॥ ౧౫॥

తత్రాజగ్ముర్ద్విజాః సర్వే నానాతత్త్వార్థకోవిదాః ।

జామాతరః సపత్నీకాః కశ్యపప్రముఖాస్తథా ॥ ౧౬॥

యథోద్దిష్టం చకారాసౌ దక్షః పరమహర్షితః ।

గణనాభవిహీనం తం యజ్ఞం శక్కురవరీతమ్ ॥ ౧౭॥

గణేశస్యాస్మృతిర్జాతా సర్వేషాం భావిగౌరవాత్ ।

దధీవిప్రముఖాస్తత్ర శైవాః క్రోధేన పూరితాః ॥ ౧౮॥

దధీవిస్తత్ర తూవాచ క్రోధావేశసమన్వితః ।

శృణు దక్ష మహాప్రాజ్ఞ హితం వచనముత్తమమ్ ॥ ౧౯॥

శక్కురేణ విహీనోఽయం యజ్ఞో నైవ ప్రశోభతే ।

ప్రాణహీనో యథా దేహస్తథైవాసౌ న రాజతే ॥ ౨౦॥

ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్య దక్షో రోషసమన్వితః ।

ఉవాచ గర్వమోహేన శాపేనైవ విమోహితః ॥ ౨౧॥

శివోఽశివరూపశ్చ పిశాచానామధీశ్వరః ।

వర్ణాశ్రమవిహీనత్వాన్న యోగ్యో యజ్ఞ కర్మణి ॥ ౨౨॥

యత్ర లక్ష్మీపతిః సాక్షాద్ భగవాన్మృగ్గులాలయః ।

తత్ర కిం న్యూనతాం యాతి మిథ్యావాచం తు మా వద ॥ ౨౩॥

శ్రుత్వా తస్య వచః క్రూరం దధీచిః పునరబ్రవీత్ ।

శివనిన్దాం కరోషి త్వమజ్ఞానేన విమోహితః ॥ ౨౪॥

యజ్ఞనాశో భవేద్ దక్ష శక్కురద్వేషతస్తవ ।

న సిద్ధిం లభసే త్వం తు నష్టభాగ్యో న సంశయః ॥ ౨౫॥

అత్ర యే బ్రాహ్మణాద్యా వై వర్ణా నానా సమాగతాః ।

సర్వే కలియుగే పాపాః పాఖణ్డాశ్చ భవన్తు తే ॥ ౨౬॥

స్వధర్మహీనతాం ప్రాప్య నరకేఽన్తే పవన్తు వై ।
 విష్ణుః ప్రమోదయుక్తోఽత్ర స వై పాఖణ్ణ కారకః ॥ ౨౭ ॥
 కలౌ దేవో భవేన్నిత్యం పాఖణ్ణానాం సహాయవాన్ ।
 పాఖణ్ణప్రియవజ్జన్తుః కలౌ మలకరః సదా ॥ ౨౮ ॥
 శివహీనే తథా యజ్ఞే ముఖ్యో జాతో హి కేశవః ।
 వేదబాహ్యం స్వయం కర్మ కురుతే తేన శాపితః ॥ ౨౯ ॥
 సర్వే దేవాశ్చ శీఘ్రం హి భవితారః పరాజితాః ।
 మునయో దుఃఖసంయుక్తా ఏవం శప్త్యా గతో మునిః ॥ ౩౦ ॥
 తమనుప్రయయుః సర్వే శైవాః పరమధార్మికాః ।
 గౌతమో గాలవశ్చైవ వామదేవో ద్వితస్త్రితః ॥ ౩౧ ॥
 మార్కణ్డేయో హ్యగస్త్యాద్యాః క్రోధయుక్తా మహర్షయః ।
 యజ్ఞోఽయం నావలోకో వై వేదబాహ్యక్రియాత్మకః ॥ ౩౨ ॥
 (Page ఖం. ౧ అ. ౩ పాన ౭)
 విష్ణునాన్యే తతః సర్వే సాన్త్వితాః సంస్థితాః పదే ।
 దేవతా మునయో వర్ణా ద్రఘం యజ్ఞం ప్రహర్షితాః ॥ ౩౩ ॥
 భృగ్వాదిమునిభిస్తత్ర యజ్ఞారమ్భః కృతోఽభవత్ ।
 యథావిధి యథాభాగం దేవాస్తత్రాశ్రితా మఖే ॥ ౩౪ ॥
 దక్షో హృష్టోఽభవత్ తత్ర యజమానః సుమన్దధీః ।
 వేదకల్పానుసారేణ మునయస్తన్విరే మఖమ్ ॥ ౩౫ ॥
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర కైలాసే నారదో గతః ।
 శివయా సహ శముఖం చ ప్రణతోఽభూత్స భావికః ॥ ౩౬ ॥
 సతీం ప్రతి ప్రహస్యాహ నారదః కలహప్రియః ।
 దేవి దక్షాధ్వరే కస్మాద్ గమనం న కృతం త్వయా ॥ ౩౭ ॥
 హృష్టపుష్టజనాః సర్వే మహోత్సవసుమోదితాః ।
 భగిన్యస్తత్ర తే రేజుః పతిభిః సహ మోదితాః ॥ ౩౮ ॥
 పితృభర్తృగృహే స్త్రీణాం మానామానం న విద్యతే ।
 ఇత్యుక్తౌ నారదస్తస్మాత్ప్రయయౌ కౌతుకీ మునిః ॥ ౩౯ ॥
 గతే మునౌ సతీ తత్ర మానసే దుఃఖితా భృశమ్ ।

శక్కురం ప్రణిపత్యాహ హృదయేన విదూయతా || ౪౦||

సీలకణ్ణ నమస్తుభ్యం శక్కురాయ శివాయ చ |
సగుణాయ మృడాయైవ నిర్గుణాయ నమో నమః || ౪౧||

గస్తుమిచ్ఛా త్వయా సార్థమస్తి మే దక్షమన్తిరే |
తత్ర యజ్ఞోత్సవో నాథ ప్రసీద ప్రార్థయే విభో || ౪౨||

ఏవం శ్రుత్వా భారతీం తాం సతీ శమ్ముః సుబోధయన్ |
స్మయమానశ్చ తామూచే కిమిదం భాషనే ప్రీయే || ౪౩||

మద్వేషీ జనకో దక్షస్తవ తేన నిమన్త్రితః |
నాహం తస్మాన్న గన్తవ్యం విపరీతం భవిష్యతి || ౪౪||

భవతి చ మహామాయా మాయికోఽహం న సంశయః |
సృజ త్వం మునిదేవాదీనత్ర యజ్ఞం కరోమ్యహమ్ || ౪౫||

శ్రుత్వా శమ్మువచో రమ్యం హృదయేన విదూయతా |
ఉవాచ దుఃఖితా దేవీ మమాజ్ఞాం దేహి శక్కుర || ౪౬||

న కిచ్ఛిదుక్తవాన్ శమ్ముస్తదా దేవీ పితుర్గృహే |
న ప్రయోజనమాజ్ఞాయా విచార్యైవం జగమ చ || ౪౭||

ఏతజ్ఞాత్వా మహాఽఽశ్చర్యం విస్మితేన శివేన చ |
భావి యద్భవితా తద్వై విమానం ప్రేషితం వరమ్ || ౪౮||

విమానమాస్థాయ శక్తిరాజగమ విహాయసా |
పితుర్గృహం మహాభాగా మానితా సర్వబన్ధుభిః || ౪౯||

మాత్రా పిత్రా స్వస్మభిస్తు సత్కృతా హర్షితాత్మభిః |
దక్షస్తత్ర ప్రమోదేన జగాద తనయాం ప్రతి || ౫౦||

ఆగతా త్వం మహాభాగే యజ్ఞోఽయం శోభితస్త్వయా |
శ్రుత్వా పితృవచో రమ్యం తం సా ప్రోవాచ దుఃఖితా || ౫౧||

సత్యువాచ |
శోభయామి కథం యజ్ఞం నాహూతా భవతాత్ర భోః |
అనాహూతాఽగతా చాహం త్వదీయే యజనాలయే || ౫౨||

తతః స కుపితో దక్ష ఉవాచ శృణు పుత్రికే |

మదీయో బహులో దోషస్తేన త్వాం దత్తవాన్భిమాత్ || ౫౩||

పిశాచభూతరాజాయ పిత్రా మే కథితం కృతమ్ |
వర్ణాశ్రమవిహీనాయ వృథేశ్వరపదాయ చ || ౫౪||

తస్య దోషేణ దేవి త్వం నాహూతా యజ్ఞకర్మణి |
స్వాగతం తే తథాప్యద్య తిష్ఠ త్వం మత్సమీపగా || ౫౫||

సూత ఉవాచ |

పితుర్వచనమాకర్ణ్య శివనిన్దాయుతం మహత్ |
క్రోధసత్తపగత్రా సా పశ్యచ్ఛ్రీ యజ్ఞమన్దిరమ్ || ౫౬||

అరుద్రభాగసంయుక్తం యజ్ఞం దృష్ట్వా చుకోప హ |
ఉవాచ కిం కృతం తాత వేదబాహ్యక్రియాత్మకః || ౫౭||

రుద్రభాగవిహీనోఽయం యజ్ఞో నైవ ఫలప్రదః |
శివనిన్దాం కరోషి త్వం హ్యశివోఽసి న సంశయః || ౫౮||

(Page ఖం. ౧ అ. ౪ పాన ౮)

శివేతి ద్వ్యక్షరం బ్రహ్మ నిగుర్ణం గుణధారణమ్ |
న జానాసి యతస్త్వం భోస్తేనాహం దుఃఖితా భృశమ్ || ౫౯||

తవ దేహాత సముద్భూతో మమ దేహస్త్వయం పితః |
న యోగ్యః శివనిన్దాయాః కారణాత్ తం త్యజామ్యహమ్ || ౬౦||

ఇత్యుక్త్వా సా హృది ధ్యానే నీత్వా తం శక్కురం ప్రభుమ్ |
యోగాగ్నినా సముజ్జ్వల్య దేహం ధామ్ని గతాఽభవత్ || ౬౧||

పునః స్వమాయయా దేవీ హిమాచలసుతాఽభవత్ |
శివధ్యానపరా సాఞ్జాత్తం లేభే సా పునః పతిమ్ || ౬౨||

తపస్తప్తం సుతీవ్రం యత్రేన చాత్మవశేన సా |
లేభే ముదం శివేనాపి పార్వతీ ప్రేమవిహ్వలా || ౬౩||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే పార్వతీదేహత్యాగో నామ తృతీయోఽధ్యాయః || ౧.౩

౧.౪ దక్షచరితం నామ చతుర్థోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

కైలాసశిఖరే రమ్యే శివశ్చింతాపరోఽభవత్ ।

అనాహూతా గతా దేవీ ద్విట్కృహా కిం భవిష్యతి ॥ ౧॥

వటమూలే సమాసీనో నన్దికేశాదిభిర్వృతః ।

యోగిభిః నేవితస్తత్ర కథా నానా ప్రవర్తయన్ ॥ ౨॥

నానాఽపశకునం తత్ర బభూవాతిభయానకమ్ ।

స్తుతిభిన్నైన సర్వే తే ఉత్పాతాశ్చక్యా భృశమ్ ॥ ౩॥

ఏతస్మిన్నతరే తత్ర నారదో మునిరాయయా ।

తం ప్రణమ్య స్థితో యోగీ శివం కల్యాణదం పరమ్ ॥ ౪॥

కథావసరమాసాద్య ప్రోవాచ కఠినం వచః ।

ధన్యా సతీ త్రిభువనే న సమా కామిసీ తయా ॥ ౫॥

సతీత్యేవ చ యన్నామ కృతం తత్సార్థకం పరమ్ ।

శివనిన్దాం సమాకర్ణ్య తృణవజ్జ్వలితం వపుః ॥ ౬॥

నారదస్య వచః శ్రుత్వా వజ్రసారమయోపమమ్ ।

ఉవాచ తమృషిం శముభుః కిం ను దేవీ మృతా మునే ॥ ౭॥

న కిఞ్చిదుక్తవాంస్తత్ర శమ్భుక్రోధభయాకులః ।

శోకాగ్నిర్మాం దహేత్కిం వా తతో దేవోఽన్వబుధ్యత ॥ ౮॥

శోకసాగరమగ్నోఽభూత్కిం మాం త్యక్త్వా గతా శివా ।

శక్తిహీనః కృతోఽహం వై హ్యశక్త సర్వకర్మణి ॥ ౯॥

నిఃశ్వాసపరమోప్యాసీదర్థమజ్గం గతం త్వితి ।

జీవితేన చ కిం కార్యం దేహత్యాగం కరోమ్యహమ్ ॥ ౧౦॥

యోగిభి సాన్వితో దేవో న కిఞ్చిత్సుఖవానభూత్ ।

శివశ్చింతాపరో భూత్వా విచారం కృతవాన్ హృది ॥ ౧౧॥

అహో విఘ్నాకులోఽహం వై కృతో విఘ్నకరేణ చ ।

గర్వితః పరమైశ్వర్యాత్కృతం గర్వస్య ఖణ్డనమ్ ॥ ౧౨॥

అతులా శక్తిరర్థాజ్ఞే జగన్మాతాఽస్తి మే సదా ।
 అర్థనారీశ్వరోఽహం చ న వియోగో మమ క్వచిత్ ॥ ౧౩॥
 శక్తియుక్తతయా నిత్యం శక్తోఽహం ప్రభురీశ్వరః ।
 అఖణ్డేశ్వర్యమోహేన విఘ్నరాజం చ నామస్మరమ్ ॥ ౧౪॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౪ పాన ౯)

ఇతి గత్వా స్వయం శమ్భుర్మనసా గణపం భజన్ ।
 భక్త్యైకచేతసా చైవ ధ్యాత్వా రూపమనుత్తమమ్ ॥ ౧౫॥
 చతుర్భుజం మహాకాయం గజవక్త్రం మహోదరమ్ ।
 ముకుటేన విరాజంతం కర్ణకుణ్డలధారిణమ్ ॥ ౧౬॥
 రత్నమాలాధరం పూర్ణం నాభిశేషవిభూషితమ్ ।
 కీఙ్కణీకాయుక్తపాదం క్వణచ్చరణనూపురమ్ ॥ ౧౭॥
 సిద్ధిబుద్ధియుతం చింతామణిభూషితవక్షనమ్ ।
 ఏకచిత్తేన చ ధ్యాత్వాఽసాధయంతం సమాధినా ॥ ౧౮॥
 తుష్టావ వివిధైర్వాక్యైర్గణేశం బ్రహ్మరూపిణమ్ ।
 నిరాకారం చ సాకారం విఘ్నరాజం హృది స్థితమ్ ॥ ౧౯॥

శివ ఉవాచ ।

నమస్తే విఘ్నరాజాయ నమస్తే విఘ్నహారిణే ।
 విఘ్నకర్త్ర గణేశాయ విఘ్నానాం పతయే నమః ॥ ౨౦॥
 లమ్బోదరాయ సర్వాయ వక్రతుణ్ణస్వరూపిణే ।
 త్రైగుణ్యేన జగద్రూపనానాభేదప్రధారిణే ॥ ౨౧॥
 నైర్గుణ్యేన చ వై సాక్షాద్ బ్రహ్మరూపధరాయ చ ।
 నమో నమో బంధహస్త్రే భక్తానాం పాలకాయ తే ॥ ౨౨॥
 అభక్తేభ్యస్తమోదాయ నానాభయకరాయ చ ।
 హేరవ్రాహ్మయ నమస్తుభ్యం వేదవేద్యాయ శాశ్వతే ॥ ౨౩॥
 అనంతాననరూపాయానంతబాహ్వజ్ఞికాయ తే ।
 అనంతకరకర్ణాయానన్తోదరధరాయ తే ॥ ౨౪॥
 నమో నమస్తే గణనాయకాయ తే అనాదిపూజ్యాయ చ సర్వరూపిణే ।
 అఖణ్డలీలాకరపూర్ణమూర్తయే మహోత్కటాయాస్తు నమో మహోత్కటే ॥ ౨౫॥

ఆదౌ చ నిర్మాయ విధిం రజోమయం తేనైవ సృష్టిం విదధాసి దేవ ।
 సత్త్వాత్మకం విష్ణుమథో హి మధ్యే నిర్మాయ పాసి త్వమఖణ్ణవిక్రమ ॥ ౨౬ ॥
 అన్తే తమోరూపిణమేవ సృష్ట్యా శమ్భు స్వశక్త్యా హరసి త్వమాద్య ।
 ఏవంవిధం త్వాం ప్రవదన్తి వేదాః తం వై గణేశం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౨౭ ॥
 మాయామయం వై గుణపం తు సృష్ట్యా తస్మాత్పురస్త్యం గణరాజ చాదౌ ।
 స్వానందసంజ్ఞే నగరే విభాసి సిద్ధ్యా చ బుద్ధ్యా సహితః పరేశ ॥ ౨౮ ॥
 తం త్వాం గణేశం శరణం ప్రపద్యే స్థితం సదా హృత్సు చ యోగినాం వై ।
 వేదైర్న వేద్యం మనసా న లభ్యం తం వక్రతుణ్ణం హృది చిన్తయామి ॥ ౨౯ ॥
 అర్ధనారీశ్వరత్వం యత్తద్గతం మేఽధునా ప్రభో ।
 శక్తిహీనత్వమాపన్నో నష్టవత్కర్మణా కృతః ॥ ౩౦ ॥
 నావైశ్వర్యయుతా దేవీ సా గతా గణప ప్రభో ।
 అనీశ్వరపదం ప్రాప్తం మమ వై దేవదేవ భోః ॥ ౩౧ ॥
 నిర్గుణోఽహం సదా శమ్భుః సగుణః సర్వభావవిత్ ।
 శక్త్యా యుక్తో యదా స్వామిన్నధునా కిం కరోమ్యహమ్ ॥ ౩౨ ॥
 శక్తిహీనః పదా గన్తుం న శక్నోమి గణేశ్వర ।
 అతస్త్యం కృపయా దేవ శక్తం మాం కురు కర్మణి ॥ ౩౩ ॥
 తతః ప్రాదురభూత్తస్య పురతః స గణాధిపః ।
 ఉవాచ శక్కిరం తత్ర హర్షయన్ శ్లక్ష్యయా గిరా ॥ ౩౪ ॥
 అహో పశ్య చ మాం శమ్భో కిం శోచసి మహేశ్వర ।
 భవితాసి సశక్తిస్త్యం మద్వాక్యాన్నాత్త సంశయః ॥ ౩౫ ॥
 అహమేవేశ్వరో దేవో హ్యేకో బ్రహ్మాణ్ణమణ్ణలే ।
 తేన గర్వేణ యుక్తస్త్యం స విఘ్నః సహసా కృతః ॥ ౩౬ ॥
 అధునా తే గతో మోహో మదీయా స్మృతిరాగతా ।
 ధ్యాతస్తుతశ్చ తేనాఽహం ప్రసన్నోఽస్మి న సంశయః ॥ ౩౭ ॥
 హిమాచలసుతా దేవీ భవిష్యతి న సంశయః ।
 వృణోషి త్వం సతీం తాం వై పార్వతీం చ పునః శివ ॥ ౩౮ ॥

రమసే చ తయా సార్థం మద్భక్త్యా భావితో దృఢమ్ |
 ఈశ్వరః సహశక్తిస్త్వం మత్ప్రసాదాత్సదా భవ || ౩౯||
 స్మృతమాత్రస్తవగ్రేఽహం ప్రత్యక్షః స్యాం సదాశివ |
 ఇతి దత్త్వా వరం దేవస్తత్ప్రవాన్తరధీయత || ౪౦||
 తతశ్చ శఙ్కరః క్షుభః శక్తో జాతః స్వకర్మణి |
 జటామాస్ఫాలయామాస గణేశం మనసా స్మరన్ || ౪౧||
 తస్మాజ్జాతో మహాబాహుర్వీరభద్రస్త్రిమస్తకః |
 త్రిపదః శూలవాన్ సాక్షాన్మృత్యురూపో మహాద్యుతిః || ౪౨||
 శఙ్కర ప్రణనామాథ ప్రాజ్ఞులిః సన్సురః స్థితః |
 ఆజ్ఞాం కురు మహాదేవ దాసోఽహం తే వశే స్థితః || ౪౩||
 వచనం తస్య సంశ్రుత్య ప్రహృష్టః శఙ్కరోఽబ్రవీత్ |
 సయజ్ఞస్య చ దక్షస్య హరణం కురు సామృతమ్ || ౪౪||
 తదాజ్ఞాం శిరసా ధృత్వా అట్టహాసమథాకరోత్ |
 తేన త్రిభువనం సర్వం కమ్పితం భయవిహ్వలమ్ || ౪౫||
 తతో నిర్గమ్య వేగేన శరీరాన్నిర్మమే మహాన్ |
 నానారుద్రానపారాంశ్చ తైర్వృతః స గతో మఖమ్ || ౪౬||
 తమన్వయుర్గణాః శమోఞ్చర్మన్వికేశాదయోఽపరే |
 క్షుభితాః క్రోధసంయుక్తా బ్రహ్మాణ్ణాశనసన్నిభాః || ౪౭||
 దుర్నిమిత్తాని సర్వాణి దక్షగేహేఽభవంస్తదా |
 శఙ్కతా మునయో దేవాః కిం భవేదితి విహ్వలాః || ౪౮||
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర దక్షయజ్ఞే మహాబలః |
 ఆజగమావృతో రుద్రైర్వీరభద్రో భయానకః || ౪౯||
 నస్తీ భృంగురిటిర్భృగ్ణీ పుష్పదస్తముఖాస్తథా |
 ఆగతాః క్రోధదీప్తాస్యా భక్షయన్తో యథాన్తకాః || ౫౦||
 సహసా వేగతః సర్వే మారయన్త ఇతస్తతః |
 పలాయన్త చ దిక్పాన్తే దక్షస్యానుచరాస్తదా || ౫౧||
 యజ్ఞమణ్డపమాసాద్య బభజ్జుస్తత్క్షణేన చ |

దేవాన్ సర్వాన్ ముసీంశ్చైవ పీడయన్తః సుదారుణాః ॥ ౫౨ ॥

ఋషిపత్నీర్దధుస్తత్ర దేవపత్నీః సహస్రశః ।

అతాడయన్మహాపీర్యా హాహాకారాః ప్రవర్తితాః ॥ ౫౩ ॥

కథం త్వసాధుపతయో భవతీభిర్వృతాః ఖలు ।

శివద్వేషకరా దుష్టాస్తస్య ప్రాప్తం మహత్ఫలమ్ ॥ ౫౪ ॥

ఏవమూచుర్హవిద్రవ్యం బభక్షుస్తే ప్రహర్షితాః ।

వేదికాయాం ప్రచక్రుస్తే విట్సర్గం మూత్రణం తథా ॥ ౫౫ ॥

జగామ భగవాన్స్తత్ర శఙ్కరః క్రోధసంయుతః ।

ధనుర్బాణధరః సాక్షాత్ప్రయూగ్నిరివోత్థితః ॥ ౫౬ ॥

తత్ర యుద్ధమభూద్ ఘోరం దేవానాం రుద్రచారిణామ్ ।

స్వయం చ యుయుధే శమ్భుః శస్త్రాస్త్రైర్మర్మభేదిభిః ॥ ౫౭ ॥

పూష్ణో దంతాంశ్చ నారాచైర్భేదయామాస శఙ్కరః ।

భగస్య నేత్రమున్మూల్య పాటయామాస సంయుగే ॥ ౫౮ ॥

ధర్మం ధృత్వా మహాపిరో నన్తికేశోఽబ్రవీత్తదా ।

కో ధర్మో వద రే దుష్ట శివహీనే మఖే ఖల ॥ ౫౯ ॥

కశ్యపం ధృతవాన్స్తత్ర భృగ్నే తేజస్వినాం వరః ।

వరుణం తాడయామాస పుష్పదస్తశ్చ పీర్యవాన్ ॥ ౬౦ ॥

ఘైరవేణ ధృతస్తత్ర దేవేన్ద్రో మూర్ఛితః కృతః ।

వీరభద్రో బలాద్దక్షం పాతయామాస భూతలే ॥ ౬౧ ॥

ఏవం ప్రమథితే యజ్ఞే శఙ్ఖచక్రగదాధరః ।

యుయుధే విష్ణురవ్యగ్రో మహాబలసమన్వితః ॥ ౬౨ ॥

శస్త్రాస్త్రైర్బహుభిస్తేన మర్దితా బలవత్తరాః ।

రుద్రా భూతపిశాచాద్యా హాహాకారం ప్రవక్తిరే ॥ ౬౩ ॥

తం దృష్ట్వా సహసా శమ్భుర్హృది ధ్యాత్వా గణాధిపమ్ ।

బాణైస్తం హృది సంవిధ్య పాతయామాస భూతలే ॥ ౬౪ ॥

పునః సంజ్ఞాం సమాసాద్య స్వాస్త్రం నారాయణాత్మకమ్ ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౪ పాన ౧౧)

మోవయామాస గోవిన్దో జగత్సంహారకారకమ్ || ౬౫ ||

తతః శమ్భుర్ముమోచాపి స్వాస్త్రం పాశుపతం మహాత్ |
తే ఉభే వ్యోమ్ని చాత్యన్తం యుయుధాతే పరస్పరమ్ || ౬౬ ||

తస్మాజ్జాతో మహానగ్నిర్దదాహ పృథివీమిమామ్ |
భయక్రాన్తం త్రిభువనం జాతం తత్ర మృతోపమమ్ || ౬౭ ||

ఏతస్మిన్సమయే తత్ర వీరభద్రేణ కల్పితమ్ |
పశురూపం శిరశ్చిత్వా దక్షస్యాగ్నౌ హుతం తతః || ౬౮ ||

రుద్రైర్నానావిధైః కోలాహలస్తత్ర ప్రవర్తితః |
ఛిన్నభిన్నాః సురా జాతాస్త్రాతారం లేభిరే న తే || ౬౯ ||

మునయోఽపిభయోద్విగ్నా వ్యధ్రవంస్తు దిశో దశ |
పిశాచాదిభిరాకృష్టాశ్చక్రశుశ్చాతిదారుణమ్ || ౭౦ ||

విష్ణునా తత్ర చక్రం వై భ్రామితం క్రోధధారిణా |
కృతాన్తనదృశం ముక్తం శమోభాః సన్నిధిమాగతమ్ || ౭౧ ||

చక్రం తచ్చక్రూరం దృష్ట్వా తం నత్వా తత్ర సంస్థితమ్ |
తేన క్రోధపరీతాఙ్గుః శివః శూలం సమాదదే || ౭౨ ||

శూలముద్యమ్య తం విష్ణుం హస్తం యావత్ప్రవర్తతే |
తత్రాకాశోద్భవా వాణీ వారయామాస శక్రూరమ్ || ౭౩ ||

న హస్తవ్యో హరిః శమ్భో త్వయా పాల్వోఽయమప్యత |
జహి కోపం మహాదేవ శివాయ సతతం నమః || ౭౪ ||

తత్రాజగామ సహసా స్వయమ్భూన్తం న్యషేధయత్ |
మా కురుష్వ వధం శమ్భో విష్ణోః సంహారకారక || ౭౫ ||

నమః శివాయ శాన్తాయ శూలినే శమ్భవే నమః |
మహాదేవాయ రుద్రాయ పశూనాం పతయే నమః || ౭౬ ||

సంహారరూపీ త్వం సాక్షాదకాలే కిం ప్రవర్తసే |
జహి కోపం మహాబాహో నమస్తే పరమేశ్వర || ౭౭ ||

బ్రహ్మణా సంస్తుతో దేవః ప్రశాన్తోఽభూన్మహామునే |
తస్మిన్కాలే స్వయం విష్ణుర్బ్రహ్మణా జ్ఞాపితః ప్రభుః || ౭౮ ||

శివాయ నమనం కృత్వా స్థితః సంలజ్జితో భృశమ్ ।
 ప్రోవాచ మధురం బ్రహ్మ శక్కరం వృషభధ్వజమ్ ॥ ౭౯॥
 శాన్త ఉర్వరితం యజ్ఞే హవిర్ద్రవ్యం చ యత్ప్రభో ।
 రుద్రభాగః స విజ్ఞేయో గృహాణ త్వం సదాశివ ॥ ౮౦॥
 విఘ్నేశమాయయా భ్రాన్తా దక్షాద్యాః సతతం శివ ।
 మోహితానాం విశేషేణ ద్రష్టవ్యం న ప్రచేష్టితమ్ ॥ ౮౧॥
 ఆతస్త్యం కృపయా దేవ ప్రసన్నో భవ శక్కర ।
 సర్వేభ్యః సుఖదాతా వై యజ్ఞం తం పునరారభ ॥ ౮౨॥
 దేవానాం చ మునీనాం చ స్త్రీణాం దాసాదిజీవినామ్ ।
 యథాపూర్వం స్థితం రూపం తాదృశం కురు శక్కర ॥ ౮౩॥
 భగః స నేత్రసంయుక్తః పూషా వై పిష్టభుక్ కృతః ।
 దేవాశ్చ మునయః సర్వే స్త్రీయో దాసాదయస్తథా ॥ ౮౪॥
 యథాపూర్వం కృతాస్తేన యుక్తా రూపేణ తేజసా ।
 గతదుఃఖాశ్చ సర్వే తే వవన్దుః శక్కరం పునః ॥ ౮౫॥
 దక్షస్య మస్తకం తత్ర దగ్ధం వై జాతవేదసి ।
 తజ్ఞాత్వా శక్కరో దేవో భృగ్గీణం ప్రత్యువాచ హ ॥ ౮౬॥
 గచ్ఛ చానయ తం హత్వా య ఆదౌ దృశ్యతే త్వయా ।
 తస్య మస్తకమేతత్తు భవేద్ దక్షస్య మస్తకమ్ ॥ ౮౭॥
 తదా తేన పురో దృష్టో హ్యజః పరమశోభితః ।
 తం హత్వా తచ్ఛిరస్తత్ర సమానీతం చ భృగ్గీణా ॥ ౮౮॥
 తదేవ యోజయిత్వా తమజీవయత శక్కరః ।
 స సద్య ఉత్థితస్తత్ర దక్షోఽజముఖతాం గతః ॥ ౮౯॥
 బ్రహ్మణా ప్రేరితో దక్షః పునస్తుష్టావ శక్కరమ్ ।
 గతమానో మహాబాహుః భక్త్యా సర్వేశ్వరం తతః ॥ ౯౦॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౪ పాన ౧౨)

దక్ష ఉవాచ ।
 నమామి శక్కర సాక్షాద్యదాధారమిదం జగత్ ।
 కాలరూపం యథాకాలం బోధయామాస తం శివమ్ ॥ ౯౧॥

కాలేన ఫలమూలాని జాయంతేఽన్నాదికాని చ |
 శీతోష్ణసమభావశ్చ సదా కాలేన జాయతే || ౯౨||
 సూర్యస్తపతి కాలేన జ్యోతిషాం గణ ఏవ చ |
 కాలేన జాయతే వృష్టిరనావృష్టిస్తథా విభో || ౯౩||
 కాలేన సృజ్యతే సృష్టిర్బ్రహ్మణా వై పునః పునః |
 కాలేన పాలనం తత్ర కురుతే విష్ణురవ్యయః || ౯౪||
 కాలేన స్వేచ్ఛయా శమ్భుః సంహారం ప్రకరోతి చ |
 యత్కించ్చిదిహ తత్సర్వం కాలాధీనం న సంశయః || ౯౫||
 స ఏవ కాలో భగవానీశ్వరో బ్రహ్మసంజ్ఞితః |
 శివః సాక్షాచ్ఛ వేదేషు కథ్యతే వేదవాదిభిః || ౯౬||
 క్షమస్వ మేఽపరాధం త్వం త్వన్మాయాగర్వితస్య చ |
 యత్యృతం తద్దయాసిన్ధో నమస్తే పరమేశ్వర || ౯౭||
 సగుణాయ నమస్తుభ్యం నిర్గుణాయ నమో నమః |
 సృష్టికర్త్రే చ సంహర్త్రే పాత్రే నానాస్వరూపిణే || ౯౮||
 అనన్తగుణరాశిస్త్యం వర్ణనీయం కిమప్యహో |
 నాన్తం బ్రహ్మాదయో జగ్ముర్మాదృశానాం చ కా కథా || ౯౯||
 నమో నమో బ్రహ్మమయాయ దేవాదయే శివాయాథ చ పూర్ణమూర్తే |
 అనాదిమధ్యాన్తవిహీన భూమ్నే నమో నమో భక్తభయాపహన్త్రే || ౧౦౦||
 ఇత్యేవం స్తుతతస్తత్ర ప్రేమగద్గదయా గిరా |
 అజవత్తస్య సజ్ఞాతం భాషణం లలలల్లమ్ || ౧౦౧||
 తేన హృష్టో మహాదేవస్తం పునర్నరమస్తకమ్ |
 భగవాన్ కారయామాస యథాపూర్వం మునీశ్వరాః || ౧౦౨||
 ప్రోవాచ మధురం వాక్యం శివస్తం సర్వసన్నిధౌ |
 ప్రజాపతిపతిర్దక్ష సర్వమాన్యో భవిష్యసి || ౧౦౩||
 త్వయా యద్రచితం స్తోత్రం మదీయం మత్ప్రియం భవేత్ |
 యస్తోష్యతి ప్రదాస్యామి తస్మై కామమనేన మామ్ || ౧౦౪||
 ఇహ భుక్త్వాఽఖిలాన్భోగానస్తే మల్లోకమాప్పుయాత్ |
 మమ ప్రీతికరశ్చాసౌ భవిష్యతి న సంశయః || ౧౦౫||

త్వయా యదజవద్వాక్యం కృతం మే ఖలు సన్నిధౌ |
 తద్వదోఽస్య మత్సమీపే వై కరిష్యతి నరః సకృత్ || ౧౦౬ ||
 తేన హృష్టో భవిష్యామి వాఙ్చితం పూరయామి చ |
 ఏవం దత్త్వా వరం శమ్భుస్తత్రైవాన్తరధీయత || ౧౦౭ ||
 సర్వే స్వస్వస్థలం జగ్ముర్వారితా ధర్మితాస్తథా |
 దక్షశ్చ స్వగృహే విప్రా దుఃఖితః స్థితవాన్ స్వయమ్ || ౧౦౮ ||
 తదాది శివభక్తా యే తే కుర్వన్తి శివాలయే |
 అజవన్నినదం తేన హృష్టో భవతి శక్జరః || ౧౦౯ ||
 ఇతి సర్వం సమాఖ్యాతం దక్షశాపాదికం చ యత్ |
 యజ్ఞభక్తస్య హేతుం చ పునః కిం శ్రోతుమిచ్ఛథ || ౧౧౦ ||
 || ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే దక్షచరితం నామ చతుర్థోఽధ్యాయః || ౧.౪
 (Page ఖం. ౧ అ. ౫ పాన ౧౩)

౧.౫ పార్వతీప్రశ్నవిచారో నామ పంచమోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః |
 శౌనక ఉవాచ |
 శ్రుతం దక్షస్య చరితం యజ్ఞధ్వంసాదికం మహత్ |
 ముద్గలస్య చ దక్షస్య సంవాదం కథయస్వ భోః || ౧ ||
 సూత ఉవాచ |
 శృణు శౌనక సంవాదం దక్షముద్గలసమ్భవమ్ |
 బ్రహ్మభూయకరం పూర్ణం భావేన చ శ్రుతం హృది || ౨ ||
 దక్షప్రశ్నం పరం ధృత్వా ముద్గలో గణపప్రియః |
 తం ప్రత్యువాచ భావేన మహర్షిర్యోగినాం వరః || ౩ ||
 ముద్గల ఉవాచ |
 సర్వేషాం గణపో మాతా పితా చైవ న సంశయః |
 తేన సర్వాదిపూజ్యోఽయం సర్వపూజ్యః స దేవరాట్ || ౪ ||
 జ్యేష్ఠరాజేతి యద్వాక్యం వేదేన ప్రతిపాదితమ్ |

జ్యేష్ఠం భావాచ్చ తస్యాపి జ్ఞాతవ్యం సర్వసమ్మతమ్ ॥ ౫॥

తస్య సర్వే కలాంశా వై కలాంశాంశాశ్చ కేచన ।

న కలా తస్య సమ్పూర్ణా జగత్యాం కుత్ర దృశ్యతే ॥ ౬॥

వినాయకో నామ తేన జాతోఽసౌ భగవాన్ ఖలు ।

విశేషేణ చ సర్వేషాం నాయకోఽయం గణాధిపః ॥ ౭॥

విగతో నాయకో యస్య స్వేచ్ఛాచ్ఛారీ వినాయకః ।

స్వానన్దలోకవాసీ చ స్వసుఖేన ప్రభావతః ॥ ౮॥

బ్రహ్మవిష్ణుశివద్వైశ్చ వేదైర్యోగిభిరేవ చ ।

సర్వైః సమ్పూజితో దేవో ధర్మకామార్థముక్తయే ॥ ౯॥

అహం బ్రహ్మతి మాహాత్మ్యాద్ గర్వో భవతి శాశ్వతః ।

శివాదీనాం యదాధారాదిదం సర్వం ప్రవర్తతే ॥ ౧౦॥

తదా మదహరోఽయం వై తేషాం జ్ఞానార్థసిద్ధయే ।

విఘ్నకర్తా మహారాజః స్వయం భవతి విఘ్నపః ॥ ౧౧॥

పదభ్రష్టాః కృతాస్తేన సర్వే దేవాదయో ద్విజాః ।

కిమాధారమిదం సర్వం విచిన్వన్తి సమాధినా ॥ ౧౨॥

తేన పశ్యన్తి యోగేన చేతసః పఞ్చవృత్తిభిః ।

తాసాం ప్రకాశకోఽయం వై చిన్తామణిరితి స్మృతః ॥ ౧౩॥

వేదైః సమ్పూదితం జ్ఞాత్వా శరణం తం వ్రజన్తి తే ।

తతో విఘ్నహరో జాతస్తేషాం సర్వార్థదః స్మృతః ॥ ౧౪॥

సర్వసత్తాత్మకోఽయం వై విఘ్నరాజః ప్రకీర్తితః ।

అత ఏవ గణేశాద్ధి పరం కిచిన్న విద్యతే ॥ ౧౫॥

సవిఘ్నస్త్వం ప్రజాతోఽసి తమేవ శరణం వ్రజ ।

చిన్తామణీం విఘ్నహరం గణేశం చ వినాయకమ్ ॥ ౧౬॥

సూత ఉవాచ ।

ప్రజాపతిరితి శ్రుత్వా దక్షో హృష్టమనాః పునః ।

పప్రచ్ఛ వినయేనైవ కథాం పాపప్రణాశినీమ్ ॥ ౧౭॥

దక్ష ఉవాచ ।

కోఽయం స్వానన్దవాసీ వై కథం జ్ఞేయో భవేన్మయా ।

వద తత్ర విభో మార్గం తేన తం సతతం భజే || ౧౮ ||

ముద్గల ఉవాచ |

అత్ర తే కథయిష్యామి ఇతిహాసం పురాతనమ్ |

పార్వతీశివసంవాదం యథా జాతం శృణుష్య భోః || ౧౯ ||

కైలాసే గిరివర్షే తు సుఖాసీనం మహేశ్వరమ్ |

పార్వతీ ప్రణతా భూత్వా పృచ్ఛతి స్మ ముదాయుతా || ౨౦ ||

పార్వత్యువాచ |

శివ త్వం సర్వదేవానాం నాగానాం రక్షసాం తథా |

మానవానాం చ సర్వేషాం పూజ్యః స్వామీ న సంశయః || ౨౧ ||

తేభ్యః పదప్రదాతా త్వం సర్వాధీశః పురాతనః |

మాయావికారహీనశ్చ శివస్తేన ప్రకీర్తితః || ౨౨ ||

త్వం కిం సమాధినా దేవ ధ్యాయసే మాం వద ప్రభో |

త్వత్తః పరతరం కింఞ్చన్న దృష్టం వైవ సంశ్రుతమ్ || ౨౩ ||

ఇతి పృష్టో మహాదేవస్తాం ప్రత్యూచే చ సాదరమ్ |

సారం వేదాదిమాన్యం చ బ్రహ్మభూయకరం పరమ్ || ౨౪ ||

శ్రీమహాదేవ ఉవాచ |

శృణు ప్రియే ప్రవక్ష్యామి యం ధ్యాయామి దివానిశమ్ |

(Page ఖం. ౧ అ. ౫ పాన ౧౪)

గణేశం హృది సంస్థం మే స్వానన్దావాసినం పరమ్ || ౨౫ ||

సాకారం చ నిరాకారం తస్మిన్దేవి న విద్యతే |

మనోవాణీవిహీనం న మనోవాణీమయం న వై || ౨౬ ||

శివస్య వచనం శ్రుత్వా పార్వతీ ప్రేమసంయుతా |

ఉవాచ మధురం వాక్యం వాక్యజ్ఞా భావపూర్వకమ్ || ౨౭ ||

పార్వత్యువాచ |

కోఽసౌ గణేశనామా వై కథం స హృది తిష్ఠతి |

స్వానన్దవసతిః కా చ యత్ర తిష్ఠతి స ప్రభుః || ౨౮ ||

సాకారో న నిరాకారో కథం స జ్ఞాయతే జనైః |

మనోవాణీమయో వైవ హీనస్తాభ్యాం న చ క్వచిత్ || ౨౯ ||

తస్య ధ్యానం మహేశాపి కర్తుం వైవ ప్రశక్యతే ।
 ధ్యావనసే కేన మార్గేణ భవ మే కథయ ప్రభో ॥ ౩౦॥
 అహం దాసీ త్వదీయా వై శిష్యభావేన సంస్థితా ।
 కథయస్వ మహాదేవ ధ్యానం గాణేశకం మమ ॥ ౩౧॥
 తమహం సాధయిష్యామి సాక్షాత్కారేణ వై యథా ।
 కృతకృత్యా భవిష్యామి ప్రసాదాత్తే న సంశయః ॥ ౩౨॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 ఇతి పృష్టో మహాదేవో దేవ్యా భక్త్యాదరేణ చ ।
 పాత్రం గణేశమార్గస్య దృష్ట్వా ప్రేమయుతోఽబ్రవీత్ ॥ ౩౩॥
 తత్తైహం శృణు వక్ష్యామి గుహ్యోద్ గుహ్యతమం మహత్ ।
 రహస్యం వేదశాస్త్రాణాం యస్మాత్పరతరం న చ ॥ ౩౪॥
 దక్ష ఉవాచ ।
 తవ వాక్యమృతేనాఽహం ప్రీతో ముద్గల సామ్ప్రతమ్ ।
 ఉమామహేశనంవాదం యోగీన్ద్ర కథయస్వ మే ॥ ౩౫॥
 సూత ఉవాచ ।
 దక్షస్య భావయుక్తం తద్వచనం ముద్గలేన వై ।
 శ్రుతం తేన సుసన్తుష్టో వక్తుం సముపచక్రమే ॥ ౩౬॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 శమ్భుః స్మృత్వా గణేశానం హృది ధ్యాత్వా మహాయశాః ।
 ప్రత్యువాచ మహాదేవీం గాణపత్యః ప్రతాపవాన్ ॥ ౩౭॥
 శ్రీశివ ఉవాచ ।
 సర్వ మాయామయం విద్ధి జాయతే యచ్ఛ చేతసా ।
 చిత్తప్రవేశహీనం చ మాయాతీతం నిగద్యతే ॥ ౩౮॥
 రచితం ద్వివిధం యేన స ఏవ గణనాయకః ।
 స్వసంవేదం మహాః ప్రోక్తం వేదయేత్తద్విశేషతః ॥ ౩౯॥
 తత్రైవ దృశ్యతే దేవో యోగిభిర్యాగపారగైః ।
 తేన స్వానందవాసీ న కథ్యతే వేదవాదిభిః ॥ ౪౦॥
 చిత్తస్య పఞ్చభూమీనాం ప్రకాశనకరః స్మృతః ।

చింతామణీరితి ఖ్యాతో హృది సన్తిష్ఠతి ప్రభుః ॥ ౪౧॥

సమూహే గణధాతుశ్చ తేషాం స్వామీ గణేశ్వరః ।

అభేదయోగమార్గేణ సదా ధ్యాతుం స శక్యతే ॥ ౪౨॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శ్రుత్వా శివవచో రమ్యం పార్వతీ వినయాన్వితా ।

చకీతా ప్రత్యువాచేదం వచనం హితకారకమ్ ॥ ౪౩॥

పార్వత్యువాచ ।

భగవన్గుఢితం కూటవచనం యోగభావితమ్ ।

న బుద్ధం తన్మయా స్వామింస్తస్మాచ్చ సులభం వద ॥ ౪౪॥

బ్రహ్మ మాయామయం ప్రోక్తం కీదృశం కథయ ప్రభో ।

మాయాహీనం కథం జ్ఞేయం విస్తరేణ వదస్వ మే ॥ ౪౫॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శక్తిప్రశ్నం చ సంశ్రుత్య హృష్టః శమ్భుః సుయోగవిత్ ।

సాశ్రునేత్రః సరోమాఞ్శ్చ భక్త్యా జాతో మహాయశాః ॥ ౪౬॥

ఆదిమాయాం ప్రశంసన్ సన్ వక్తుం తాముపచక్రమే ।

యోగమార్గస్య సిద్ధయర్థం విస్తరేణ మహేశ్వరః ॥ ౪౭॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే పార్వతీప్రశ్నవిచారో నామ షష్ఠాధ్యాయః ॥ ౧.౫

(Page ఖం. ౧ అ. ౬ పాన ౧౫)

౧.౬ ప్రకృతిపురుషవరప్రదానం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

శౌనక ఉవాచ ।

పార్వతీశివసంవాదం కథయస్వ మహామతే ।

పారాశర్యస్య సర్వజ్ఞ శిష్య సర్వార్థతత్త్వవిత్ ॥ ౧॥

సూత ఉవాచ ।

ముద్గలేన యథా ప్రోక్తం దక్షే వై శాన్తికారకమ్ ।

శివయోస్తం చ సజ్ఞాతం సంవాదం కథయామి భోః ॥ ౨॥

శ్రీశివ ఉవాచ ।

ధన్యా దేవి మహాభాగే త్వత్సమాన్యా న విద్యతే ।

మహాపుణ్యేన తే బుద్ధిగణేశజ్ఞానలాలసా ॥ ౩॥

కారితోఽహం త్వయా శక్తే సత్ స్త్రియా నాత్ర సంశయః ।

మమైవేదం మహద్భాగ్యం గాణపత్యప్రియా గృహే ॥ ౪॥

గణేశాయ నమః కృత్వా కథయామి కథానకమ్ ।

ఆదౌ మాయామయం విద్ధి మాయాతీతం తతః పరమ్ ॥ ౫॥

స్వస్వరూపమయం సర్వం జ్ఞాతవ్యం యోగినా సదా ।

ద్వివిధం యోగమార్గేణ సాధనేన విశేషతః ॥ ౬॥

ఆదౌ బ్రహ్మ స్థితం దేవి ఏకానేకాదివర్జితమ్ ।

స్వతః పరత ఉత్థానాత్తదేవ ద్వివిధం బభౌ ॥ ౭॥

స్వత ఉత్థానకే వైవ వికల్పః సదృశః కృతః ।

అహమస్మీతి భావేన బిమ్బం భిన్నం వినిఃసృతమ్ ॥ ౮॥

సకలాభేదరూపం యన్నిరాకారం స్వభావతః ।

అహమస్మి సదా ప్రోక్తం బ్రహ్మరూపం చ శాశ్వతమ్ ॥ ౯॥

తేనాపి స్వస్వరూపం తద్ దృష్టమాత్మాత్మకం పరమ్ ।

కీదృశోఽహం వికల్పశ్చ కృతో మోహేన తత్క్షణాత్ ॥ ౧౦॥

చతుశ్చతుః పదార్థా యే యోగరూపేణ సంస్థితాః ।

తేషామభేదరూపం చ దృష్టం సర్వాత్మకం పరమ్ ॥ ౧౧॥

మాయయా బిమ్బరూపోఽయం జాతః సద్యశ్చ నామతః ।

మాయా బిమ్బం ద్వితీయం తత్రత్ర మోహప్రధారణాత్ ॥ ౧౨॥

మోహధారణమాత్రేణ విస్మృతం స్వస్వరూపకమ్ ।

మాయాసుఖేప్పునా జాతా తస్య దేవస్య తత్క్షణాత్ ॥ ౧౩॥

సర్వాకారా నిరాకారా మాయా జాతా ద్విధాపరా ।

బుద్ధిరూపా మహాభాగా తయా సర్వం ప్రబుధ్యతే ॥ ౧౪॥

నిరాకారం చ సాకారం బుద్ధయా సమ్బుధ్యతే జనైః ।

బుద్ధయా యద్బుధ్యతే క్షేత్ర బుద్ధిరూపం తదేవ చ ॥ ౧౫॥

తత్ర మోహో చ సాకారో నిరాకారః స్వయం ప్రభుః |
 మోహహీన ఇతి భ్రాన్తిర్ద్విధా గుణసముత్థితా || ౧౬ ||
 సా సిద్ధిర్మోహకర్త్రీవై నానాభ్రాన్తిప్రకాశికా |
 ఏకా బుద్ధిశ్చ సర్వత్ర తథా ద్వైధే ప్రవర్తితా || ౧౭ ||
 సిద్ధ్యా నమోహితా బుద్ధిర్భ్రాన్తా జాతా చ పార్వతీ |
 సాకారమోహసంయుక్తా నిరాకారవిమోహితా || ౧౮ ||
 మోహధారకబుద్ధిశ్చ సిద్ధిర్మోహప్రదాయినీ |
 తయోః ప్రకాశదాతా స గణేశానోఽభవత్ స్వయమ్ || ౧౯ ||
 స ఏవ నామతస్తత్ర న గతో నిజరూపధృక్ |
 బిమ్బబిమ్బప్రభావత్వాద్భాసతే తాదృశో వృథా || ౨౦ ||
 సర్వాత్మకం చ బిమ్బం యత్పరం తత్రైవ బిమ్బతమ్ |
 ఆత్మరూపం నిరాకారం తయోః సంయోగితాం గతః || ౨౧ ||
 స ఏవ గణరాజోఽయం మాయాభేలకరః ప్రభుః |
 తస్యేచ్ఛయా తద్ ద్వివిధం చలతి ప్రతిసూత్రవత్ || ౨౨ ||
 త్రివిధం చైకభావం చ జాతం మోహేన పార్వతీ |
 వికల్పః ప్రకృతస్తేన ఏకోఽహం స్యాం బహుస్త్వితీ || ౨౩ ||
 వికల్పేన ద్విధా భూతం దేహదేహిస్వరూపకమ్ |
 సోఽహం బ్రహ్మాతి యతోఽక్తం వేద వై వేదవాదిభిః || ౨౪ ||
 తదేవ దేహి రూపం చ దేహమోహప్రవారణాత్ |
 దేహరూపం తథా తత్ర బిన్దుమాత్రం ప్రకీర్తితమ్ || ౨౫ ||
 చతుర్విధానాం దేహానాం బ్రహ్మరూపం పురాతనమ్ |
 (Page ఖం. ౧ అ. ౬ పాన ౧౬)
 బహురూపం చ తద్విద్ధి దేహకైవల్యసంజ్ఞితమ్ || ౨౬ ||
 సోఽహం బ్రహ్మైకరూపం యద్బహురూపం చ బిన్దుమత్ |
 స్వస్వకార్యేషు నో శక్తం సత్తాహీనతయా శివే || ౨౭ ||
 తాభ్యాం తపః కృతం ఘోరం స్వస్వరూపస్య సుందరీ |
 దివ్యవర్షసహస్రాస్తే ప్రసన్నోఽభూద్ గజాననః || ౨౮ ||
 ప్రత్యక్షతాం యయౌ తత్ర శుణ్ణాదణ్ణవిరాజితః |

లమ్బోదరో మహాకర్ణశ్చతుర్భుజస్త్రినేత్రభృత్ ॥ ౨౯ ॥

తస్య దర్శనమాత్రేణ స్ఫూర్తిర్జాతా తయోస్తదా ।

తయా తం తౌ సమాబుధ్య నతౌ స్తోత్రం ప్రచక్రతుః ॥ ౩౦ ॥

ప్రకృతిపురుషావూచతుః ।

నమస్తే గణనాథాయ స్వసంవేద్యమయాయ తే ।

నిరాకారస్వరూపా వై శుణ్ణా యస్య విరాజతే ॥ ౩౧ ॥

యస్య దేహశ్చ సాకారః కణ్ఠాధః పరికథ్యతే ।

అభేద ఏతయోర్జాతస్తేన త్వం వై గజానన ॥ ౩౨ ॥

చతుర్విధం నిజానన్తాద్వేదేషు కథితం భవేత్ ।

ఏకమవ్యక్తరూపం చ ద్వివీచ్య సమరూపకమ్ ॥ ౩౩ ॥

తృతీయం సత్స్వరూపం చ చతుర్థం యత్సదా హ్యసత్ ।

చతుర్థస్త్వస్వరూపం తే తేన త్వం వై చతుర్భుజః ॥ ౩౪ ॥

తవోదరే స్థితం సర్వం తేన లమ్బోదరః స్మృతః ।

మాయామాయికరూపం చ ద్వా పాదౌ ద్వివిధం చ తే ॥ ౩౫ ॥

ఏతే సర్వే గణా ఘణ్ఠే త్వదీయా నాత్ర సంశయః ।

గణనాథోఽసి తేన త్వం నామ్నా ఖ్యాతశ్చ సర్వదా ॥ ౩౬ ॥

ఏతాద్భుతో నిజాత్మాసావావయోర్ధ్యాన ఆబభౌ ।

స్వసంవేద్యతయా ధ్యాతో భక్తానుగ్రహకారకః ॥ ౩౭ ॥

భక్తాభిమానభావేన దేహధారీ స్వయం హ్యభూత్ ।

ఏతైశ్చ లక్షణైర్మ్యుక్తో గణేశో నామధారకః ॥ ౩౮ ॥

ధన్యం సర్వం కృతం స్వామిన్ యేన త్వం దేహవానభూః ।

స్వానన్దవాసభృత్ సాక్షాద్ హృది నిత్యం స్థిరో భవ ॥ ౩౯ ॥

నమస్తే విఘ్నరాజాయ నమస్తే విఘ్నహారిణే ।

భక్తానాం వై హ్యభక్తానాం విఘ్నకర్త్రే నమోఽస్తు తే ॥ ౪౦ ॥

కర్మణాం ఫలదాత్రే చ జ్ఞానానాం సిద్ధిదాయినే ।

అమేయశక్తయే తుభ్యం సర్వాధారాయ తే నమః ॥ ౪౧ ॥

కిం కర్తవ్యం దయాసిన్ధో తదేవాజ్ఞాపయ ప్రభో ।

తవ భక్తిం మహాతీవ్రాం దేహి నౌ గణనాయక ॥ ౪౨॥

ఏవం స్తుతిం సమాకర్ణ్య పరితుష్టో గణాధిపః ।

మేఘగమ్భీరయా వాచా హర్షయన్నబ్రవీత్తదా ॥ ౪౩॥

శ్రీగణేశ ఉవాచ ।

సాధు సాధు మహాభాగౌ యదుక్తం స్తోత్రముత్తమమ్ ।

మమ ప్రీతికరం సర్వకామదం ప్రభవిష్యతి ॥ ౪౪॥

ధమార్థకామమోక్షాణా దాయకం పుష్టివర్ధనమ్ ।

కారాగ్రహస్థితానాం చ మోచకం లక్షపాఠతః ॥ ౪౫॥

మారణోచ్ఛాటనాదీనాం నాశకం తత్తథైవ చ ।

ఏకవింశతివారం యః ఏకవింశద్దినావధి ॥ ౪౬॥

పఠేత్తు యది వై భక్త్యా స ఈప్సితఫలం లభేత్ ।

బ్రహ్మభూయకరం చైతన్నిష్కామపఠనాద్భవేత్ ॥ ౪౭॥

భవతోస్తపసా తుష్టః స్తోత్రేణానేన భావతః ।

ప్రీతో దాస్యామి సమూర్ణం భవద్భ్యామీప్సితం చ యత్ ॥ ౪౮॥

బిన్దమాత్రస్వరూపేణ యత్ప్రీతం బ్రహ్మ శాశ్వతమ్ ।

తస్మాచ్ఛతుర్విధం విశ్వం ప్రకటం సమభవిష్యతి ॥ ౪౯॥

ప్రకర్షణ చ సర్వేషాం కృతిస్తస్మాద్వినిఃసృతా ।

ప్రకృతిస్తేన తే నామ భవిష్యతి జనేష్విదమ్ ॥ ౫౦॥

సృష్ట్యా చతుర్విధం విశ్వం బన్ధహీనా భవిష్యసి ।

మదీయాం భక్తిమచలాం ప్రకృతే ప్రాప్స్యసి ధ్రువమ్ ॥ ౫౧॥

జనాస్త్వదీయభక్తిం యే కరిష్యన్తి సకామతః ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౬ పాస ౧౭)

నిష్కామతశ్చ తేభ్యస్త్వం సర్వం దాస్యసి శోభనే ॥ ౫౨॥

చతుర్విధేప్యయం శేతే పురే తేనైవ పూరుషః ।

సోఽహమ్మాత్రాత్మకో భావీ నామ్నా సర్వత్ర తిష్ఠతు ॥ ౫౩॥

సర్వాకారవిహీనోఽయం తత్ర భ్రాన్తో భవిష్యతి ।

బిమ్బబిమ్బిత భావేన ప్రకృతో మోహితః సదా ॥ ౫౪॥

స్వయం మోహవిహీనః స సోఽహమ్మాత్రాత్మకః సదా ।

మత్ప్రసాదాదృభవేన్నిత్యం బ్రహ్మ సోఽహం సుఖాత్మకః ॥ ౫౫॥

మదీయా భక్తిరచలా భవిష్యతి తవాపి చ ।

తయా బంధవిహీనస్త్యం తథా మానోఽభవిష్యసి ॥ ౫౬॥

తవ భక్తిం కరిష్యన్తి జనా భావేన సంయుతాః ।

తేభ్యస్తదీప్సితం సర్వం దాస్యసి త్వం న సంశయః ॥ ౫౭॥

బ్రహ్మభూయపదం చైవ దాస్యనే యోగనేవయా ।

సాక్షాత్పురుషరూపస్త్యం సర్వసత్తాత్మకో భవ ॥ ౫౮॥

ప్రకృతౌ వీర్యమాధత్స్వ సర్వసత్తాత్మకం విభో ।

తేనేయం సర్వసూర్విశ్వం సృజిష్యతి న సంశయః ॥ ౫౯॥

సృష్ట్యా చతుర్విధం సర్వం పాలనం హరణం తథా ।

కర్తవ్యం కాలయోగేన కరణీయమిదం స్మృతమ్ ॥ ౬౦॥

సర్వేషాం ప్రకృతిర్మాతా పితా పురుష ఉచ్యతే ।

నానారూపాణి నామాని కల్పయిష్యన్తి వై జనాః ॥ ౬౧॥

ఇత్యుక్త్వా గణరాజస్తు తత్రైవాన్తరధీయత ।

ప్రకృతిః పురుషశ్చైవ యథాజ్ఞప్తౌ ప్రచక్రతుః ॥ ౬౨॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే ప్రకృతిపురుషవరప్రదానం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః ॥ ౧.౬

౧.౭ తత్త్వకృతస్తుతివర్ణనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

పార్వత్యువాచ ।

శ్రుత్వేదం త్వన్ముఖామ్భజాద్ధర్షశ్చైతస్యజాయత ।

పునర్వదస్వ మే స్వామిన్ గణరాజకథామృతమ్ ॥ ౧॥

కథానాం చ రహస్యం యత్తదేవైతన్న సంశయః ।

పునాతి ప్రాశ్నికం శ్రోత్వాన్ వక్తారం భక్తితః శ్రుతమ్ ॥ ౨॥

ప్రకృతిః పురుషశ్చోఽభౌ కథం సృష్టిం ప్రవక్రతుః ।

అన్తర్హితే నిజానన్దే గణేశే స్వేచ్ఛయా విభౌ ॥ ౩॥

ముద్గల ఉవాచ ।

పార్వతీవచనం శ్రుత్వా ప్రహృష్టః శక్కురోఽబ్రవీత్ |
కథాం రసయుతాం రమ్యాం పావనానాం చ పావనీమ్ || ౪||

శక్కుర ఉవాచ |

శృణు దేవి ప్రవక్ష్యామి గణనాథకథాం శుభామ్ |
ధన్యాసి సాదరా జాతా సప్రేమా విఘ్ననాశినీ || ౫||

అన్తర్హితే గణేశే చ ప్రకృతిః పురుషస్తథా |
సామర్థ్యేన యుతా జాతా పరస్పరమనోసుగౌ || ౬||

తపసా వరదానేన మోహయామాస తత్క్షణాత్ |
పురుషం ప్రకృతిః సా వై నానాభావార్థదర్శినీ || ౭||

నానావిభవయుక్తాం తాం దృష్ట్వా పురుషసత్తమః |

(Page ఖం. ౧ అ. ౭ పాన ౧౮)

మోహితః పూర్ణభావేన తదధీనోఽభవత్సదా || ౮||

సంవీక్షితా మహామాయా పురుషేణ మహాత్మనా |
హావభావయుతా తత్ర సంస్థితా భక్తిభావతః || ౯||

తస్యాం సత్తాత్మకం వీర్యం పురుషేణ ప్రకాశకమ్ |
నిక్షిప్తం సహసా దేవి తేన సా గర్భవత్సృభూత్ || ౧౦||

స గర్భో వవృధే తత్ర తేజసా స్వేన సంవృతః |
మహతా కాలయోగేన పూర్ణో జాతః ప్రతాపవాన్ || ౧౧||

సమయే సుషువే సా తం పుత్రం తేజోమయం పరమ్ |
తస్య నామాఽభవల్లోకే మహానిత్యభివిశ్రుతమ్ || ౧౨||

అన్తస్తు యత్థితం దేవి సర్వాన్తర్యామి తత్పరమ్ |
లోకేషు చ మహత్తత్వం జ్ఞాతవ్యం తత్సమాధినా || ౧౩||

సర్వేషామాదిభూతోఽయం మహానాత్మాఽభవత్ప్రభుః |
జ్యేష్ఠోఽయం తత్త్వజాతినాం హృది తేషాం సమాస్థితః || ౧౪||

మహతా చ తతః స్పష్టం యదహఙ్కారరూపకమ్ |
స ఏవ త్రివిధో జాతో భిన్నమూర్తిః ప్రతాపవాన్ || ౧౫||

అహం సర్వత్ర తిష్ఠామి మదాధారమిదం స్మృతమ్ |
తేనాహఙ్కారనామా స సదాహఙ్కరణాత్ శివే || ౧౬||

స ఏవ బాహ్యభావేన స్థితః సర్వత్ర సర్వరాట్ |
 ఇచ్ఛితం మహతా యద్యై తత్ కర్తుం సుసమాహితః || ౧౭||
 త్రివిధోఽసౌ గుణైస్తత్ర తన్నిబోధ జగన్మయి |
 సాత్త్వికో రాజస్తైవ తామసః కథ్యతే బుధైః || ౧౮||
 తేనాహఙ్కరణస్యాపి త్రిశక్తిత్వం సమాగతమ్ |
 సాత్త్వికీ జ్ఞానశక్తిశ్చ తయా భావః ప్రబుధ్యతే || ౧౯||
 రాజసీ యా క్రియాశక్తిస్తయా కార్యం ప్రవర్తతే |
 తామసీ ద్రవ్యశక్తిర్యా దేహరూపా ప్రకథ్యతే || ౨౦||
 తత్రాదౌ తామసీ శక్తిః ప్రేరితా విశ్వయోనినా |
 నిర్మమే శబ్దరూపం సా తేనాకాశం వినిర్మితమ్ || ౨౧||
 ఆకాశేన స్పర్శ ఏవం నిర్మితః సర్వసిద్ధయే |
 స్పర్శేన నిర్మితో వాయుర్మహాబలయుతః ప్రభుః || ౨౨||
 వాయునా నిర్మితం రూపం తేజోరూపేణ నిర్మితమ్ |
 తేజసశ్చ రసోత్పత్తీ రసాదాపో వినిఃసృతాః || ౨౩||
 అద్భిశ్చ నిర్మితో గన్ధో గన్ధాద్భూమిరజాయత |
 తమోగుణమయీ సృష్టిరేషా జాతా మహాద్భుతా || ౨౪||
 తన్మాత్రా భూతసర్గశ్చ పఞ్చపఞ్చాత్మకః స్వరాట్ |
 పఞ్చభూతాత్మకో దేహః సర్వత్రైవ ప్రదృశ్యతే || ౨౫||
 తతో రాజసశక్త్యా చ పఞ్చభూతమయాని వై |
 ఇన్ద్రియాణి ప్రస్పృష్టాని క్రియారూపాణి తాని వై || ౨౬||
 పఞ్చ జ్ఞానేన్ద్రియాణ్యాఽపుర్ణానరూపధరాణి చ |
 జిహ్వో చక్షుస్తవచా నాసా కర్ణశ్చైవాఽత్ర పఞ్చమః || ౨౭||
 కర్మేన్ద్రియాణి పఞ్చైవ హస్తా పాదౌ గుదం చ వాక్ |
 లింగం పఞ్చమమత్రైవ ఏభిః సజ్ఞాయతే క్రియా || ౨౮||
 పఞ్చ ప్రాణాస్తథా జ్ఞేయాః ప్రాణో వ్యానస్తవపానకః |
 ఉదానశ్చ సమానో వై రాజసాః పఞ్చ వాయవః || ౨౯||
 సప్తధాతువిభాగార్థం క్రియారూపా ఉదాహృతాః |

ఏషాం క్రియాత్మికా సృష్టి రాజసీ కథితా ప్రియే || 30||

సాత్త్విక్యా మాయయా దేవా ఇన్ద్రియాణాం వినిర్మితాః |
దిశో వాయుశ్చ వరుణోఽశ్వినౌ సూర్యః ప్రకీర్తితః || 3౧||

ఏతా జ్ఞానేన్ద్రియాణాం చ దేవతాః పరికీర్తితాః |
అగ్నిర్విష్ణుః ప్రజాపాల ఇన్ద్రో మిత్రశ్చ పంచమః || 3౨||

ఏతాః కర్మేన్ద్రియాణాం వై దేవతాః పరికీర్తితాః |
సాత్త్వికీ సృష్టిరిత్యుక్తా దశదేవస్వరూపిణీ || 33||

(Page ఖం. ౧ అ. ౭ పాన ౧౯)

ఏతే తత్త్వస్వరూపాఖ్యా ఆదిదేవాః ప్రకీర్తితాః |
యథావిధి తథా జాతా జ్ఞానహీనా బభూవిరే || 3౪||

జ్ఞానహీనత్వదోషేణ సృష్టిం కర్తుం న చ క్షమాః |
తేభ్యో జ్ఞానప్రదానార్థముపదేశం ప్రచక్రతుః || 3౫||

ప్రకృతిః పురుషశ్చౌభౌ మన్త్రమేకాక్షరం పరమ్ |
అనుష్ఠానవిధాయుక్తం దదతుర్గణపస్య తౌ || 3౬||

తే తత్రైవ స్థితాః సర్వే తపశ్చక్రూహద్ భృశమ్ |
తేన సన్తుష్టతాం యాతో గణేశో గణవల్లభః || 3౭||

ప్రత్యక్షతాం యయౌ తేషాం సమీపే సంస్థితో మహాన్ |
తం దృష్ట్వా హర్షితాః సర్వే దేవాః స్తోత్రం ప్రచక్రీరే || 3౮||

తత్త్వాన్యూచుః |

నమస్తే వక్రతుణ్ణాయ భక్తసంరక్షకాయ చ |
సర్వాధీశాయ సర్వాయ గణానాం పతయే నమః || 3౯||

అవ్యక్తావ్యక్తరూపాయ సత్యాసత్యాయ తే నమః |
సమాయ విషమాయైవ విఘ్నేశాయ నమో నమః || ౪౦||

ఆత్మనేఽనాత్మనే తుభ్యం నిర్గుణాయ గుణాత్మనే |
నామరూపధరామైవ ద్వాభ్యాం హీనాయ తే నమః || ౪౧||

అనన్తోదరసంస్థాయ నానాభోగకరాయ చ |
భోగహీనాయ సర్వత్ర స్వానన్దపతయే నమః || ౪౨||

మాయాధారాయ వై తుభ్యం మాయాహీనాయ తే నమః ।
మాయినాం మోహకారాయ సర్వజ్ఞాయ చ తే నమః ॥ ౪౩॥

సర్వసిద్ధిధరాయైవ సిద్ధీనాం పతయే నమః ।
సిద్ధీహీనాయ సిద్ధాయ సిద్ధానాం పతయే నమః ॥ ౪౪॥

జగన్మయాయ వై తుభ్యం జగద్దీనాయ తే నమః ।
కర్మణాం ఫలదాత్రే చ కర్మరూపాయ తే నమః ॥ ౪౫॥

కర్మహీనాయ తేఽజ్ఞానజ్ఞానదాత్రే నమో నమః ।
జ్ఞానినాం జ్ఞానకర్త్రే చ జ్ఞానహీనాయ తే నమః ॥ ౪౬॥

చతుర్విధధరాయైవ చతుర్విధమయాయ చ ।
చతుర్విధవిహీనాయ స్వసంవేద్యాయ తే నమః ॥ ౪౭॥

పాశాఙ్కశధరాయైవ దన్తాభయధరాయ చ ।
చతుర్భుజాయ వై శూర్పశ్రుతయే తున్దిలాయ చ ॥ ౪౮॥

మహాతే వైకదన్తాయ మహతాం చ మహీయసే ।
లఘవే లఘురూపాయ లఘూనాం లాఘవే నమః ॥ ౪౯॥

గజవక్త్రాయ దేవాయ బ్రహ్మణే బ్రహ్మరూపిణే ।
బ్రహ్మణస్పతయే చైవ బ్రహ్మాదాత్రే నమో నమః ॥ ౫౦॥

కిమస్మాభిః స్తుతిః కార్యా హ్యపారగుణరాశయే ।
నమో నమో గణేశాయ త్వం తుష్టో భవ సర్వదా ॥ ౫౧॥

కృతాఙ్గులిపుటాః సర్వే ఋషయశ్చ స్థితాః పురః ।
తాన్ దృష్ట్వా గణరాజస్తు హృష్టః సన్ ప్రత్యువాచ హ ॥ ౫౨॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదావ్యేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే తత్త్వకృతస్తుతివర్ణనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః ॥ ౧.౭

(Page ౪౦. ౧ అ. ౮ పాస ౨౦)

౧.౮ గుణేశవరప్రదానం నామాష్టమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

శ్రీశివ ఉవాచ ।

శృణు దేవి గణేశస్య చరితం పాపనాశనమ్ ।

భుక్తిముక్తిప్రదం చైవ స్మరణేన సుసిద్ధిదమ్ ॥ ౧॥

గజాననః ప్రసన్నాత్మా పరమాత్మా పరాత్పరః ।
భక్తానన్దకరః సాక్షాదూచివాన్ భక్తిభావితః ॥ ౨॥

శ్రీగజానన ఉవాచ ।

భో భోస్తత్త్వాని సర్వాణి వరం బ్రూత హృదీప్సితమ్ ।
తపసాఽహం ప్రసన్నుష్టో భక్త్యా స్తోత్రేణ భావతః ॥ ౩॥

భవత్కృతమిదం స్తోత్రమతిప్రీతికరం మమ ।
సర్వసిద్ధిప్రదం చైవ పఠతే శృణ్వతే భవేత్ ॥ ౪॥

విద్యాకామో లభేద్విదయాం ధనకామో ధనం లభేత్ ।
స్త్రీకామః స్త్రీయమాప్నోతి పుత్రకామః సుపుత్రకాన్ ॥ ౫॥

ముక్తికామో లభేన్నుక్తిం జయకామో జయం లభేత్ ।
ఆస్య స్తోత్రస్య పఠనాత్ వాఙ్ఘ్రితం లభతే పరమ్ ॥ ౬॥

శ్రీశివ ఉవాచ ।

గణేశవచనం శ్రుత్వా భక్తినమ్రాత్మకన్ధరాః ।
ఋషయస్తం ప్రణమ్యాదావూచుస్తే హృష్టమానసాః ॥ ౭॥

ఆదిఋషయః ఊచుః ।

ప్రసన్నో భగవన్నద్య యది దేయో వరో మహాన్ ।
త్వదీయామచలాం భక్తిం దేహి నో గణనాయక ॥ ౮॥

సృష్టిసామర్థ్యమత్యన్తమస్మాకం త్వత్ప్రసాదతః ।
ఆస్తు వై భజతాం సర్వసిద్ధిదాశ్చ వయం తథా ॥ ౯॥

యద్యత్ హృదీప్సితం దేవ తత్తత్ సిద్ధ్యతు సర్వదా ।
బద్ధహీనత్వమనిశం దేహి త్వం విఘ్ననాశన ॥ ౧౦॥

తత్త్వానాం వచనం సర్వే శ్రుత్వా గణపతిః స్వయమ్ ।
దదౌ తేషామభీష్టం స మహాదేవి మహాప్రదః ॥ ౧౧॥

శ్రీగజానన ఉవాచ ।

దత్తా వరా మయా దేవా యే భవద్భిర్వృతాః పరాః ।
ఇత్యుక్త్వాన్తర్దధే ధుణ్ణిః ఋషీణాం పశ్యతాం ఖలు ॥ ౧౨॥

స్వానన్దే చ గతే దేవే గణేశే పరమాత్మని ।

భీన్నా ఇవాఽభవన్ దేవాః పరస్పరముఖేక్షణాః ॥ ౧౩॥

గణేశవరదానేన జ్ఞానం ప్రాప్య మహాదుభతమ్ ।

బుద్ధియుక్తా మహాదేవాః సృష్టిం చక్రుః ప్రభావతః ॥ ౧౪॥

పరస్పరప్రవేశం చ చక్రుస్త ఋషయస్తదా ।

తేనైకభావతాం ప్రాప్తాస్తస్మాదణ్డం బభూవ వై ॥ ౧౫॥

తస్మిన్నణ్డే పుమానాదిరేకః సర్వాత్మశక్తిమాన్ ।

జాతో వై భగవాన్ సాక్షాద్ గుణేశో గుణవల్లభః ॥ ౧౬॥

మహతా కాలయోగేన దేహాత్మస్య వినిఃసృతాః ।

ఆపస్తత్ర స్థితం హ్యణ్డం తత్ర వృద్ధిం యయౌ చ సః ॥ ౧౭॥

కాలేనావయవీ జాతస్తతః సమ్పూర్ణదేహవాన్ ।

తస్య తేజఃప్రభావేణ తదణ్డం సుభటితం మహత్ ॥ ౧౮॥

స ఏవ నిఃసృతః సాక్షాదసంఖ్యాతార్కసన్నిభః ।

అపారమహిమా యస్య సర్వాదిః సర్వభావనః ॥ ౧౯॥

సర్వతో హస్తపాదో వై సర్వతో నాసికోదరః ।

సర్వతోఽక్షిముఖోఽనస్తః సర్వతః శ్రుతిమాన్ బభౌ ॥ ౨౦॥

అసంఖ్యావయవో దేవో హ్యసంఖ్యోదారవిక్రమః ।

అసంఖ్యలీలయా యుక్తః పరమాత్మస్వభావవాన్ ॥ ౨౧॥

ఆదిమధ్యాంతహీనః స సర్వత్ర వ్యాప్య సంస్థితః ।

మహతాం చ మహియాన్ యో యస్య పారో న దృశ్యతే ॥ ౨౨॥

అణుభ్యోఽణుతరో దేవో రోమరస్థేషు యస్య వై ।

బ్రహ్మణ్ణాని భ్రమన్తి స్మ పరాగా ఇవ చామ్బరే ॥ ౨౩॥

మహాకారణనామా వై తురీయో దేహధారకః ।

ఆత్మప్రతీతిరూపం యత్కథ్యతేఽసౌ మహాద్యుతిః ॥ ౨౪॥

గుణానామధిపోఽయం వై గుణేశన్వేన కథ్యతే ।

సర్వాత్మా సర్వరూపశ్చ నాదదేహధరః ప్రభుః ॥ ౨౫॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౮ పాన ౨౧)

గుణేశేన కృతం కర్మ నానాచేష్టాత్మకం తతః ।

తేన నామాని జాతాని పశ్చాత్తస్య మహాత్మనః ॥ ౨౬॥

ఆపః శరీరసంసృష్టాస్తత్ర సుప్తోఽయమీశ్వరః ।
 నారాయణ ఇతి ప్రాప్తం నామ తస్య మహాత్మనః ॥ ౨౭ ॥
 ఆపో నరప్రసూతాశ్చ తేన నారాః ప్రకీర్తితాః ।
 తా ఏవాయతనం తస్య కర్మణా తేన స ప్రభుః ॥ ౨౮ ॥
 భిన్నం భిన్నం సృజతి చ త్రివిధం త్రివిధం పృథక్ ।
 బ్రహ్మాతి తేన సమ్ప్రాప్తం నామ తస్య ప్రభావతః ॥ ౨౯ ॥
 వేదోపనిషది ప్రోక్తో బ్రహ్మలోకః సనాతనః ।
 సర్వేభ్యో యః పరః శ్రేష్ఠమేనం విద్ధి సునిశ్చితమ్ ॥ ౩౦ ॥
 సర్వేషాం యత్నదాతా స కాలరూపేణ వర్తతే ।
 చాలకస్తేన నామాభూన్ మహాదేవ ఇతి ప్రభోః ॥ ౩౧ ॥
 కర్మణామయమాధారో జాతః సూర్య ఇతి స్మృతః ।
 మోహకో వస్తుజాతానామాదిశక్తిశ్చ తేన సః ॥ ౩౨ ॥
 ఇత్యాదినామతాం ప్రాప్తో నానాభావేన కర్మణా ।
 గుణేశస్తు తురీయాత్మా సర్వత్రాఽసౌ మహాన్ ప్రభుః ॥ ౩౩ ॥
 కారణానాం చ సర్వేషాం కారణం చ న సంశయః ।
 మహాకారణమేతచ్చ పురాణేషు ప్రపత్యతే ॥ ౩౪ ॥
 కర్తుః కర్తా స్వయం సాక్షాద్ధర్తుర్లర్తా న సంశయః ।
 పాతుః పాతా ప్రకాశస్య ప్రకాశోఽయం గుణేశ్వరః ॥ ౩౫ ॥
 త్రిదేహో గుణతశ్చాయం వామే రాజసతాం గతః ।
 సాత్త్వికో మధ్యభాగే స దక్షిణే తామసో బభౌ ॥ ౩౬ ॥
 ఏతాదృశో మహాత్మాసావాదిదేవో గుణేశ్వరః ।
 అజ్ఞానేనావృతో యస్మాత్తేన వై తపసి స్థితః ॥ ౩౭ ॥
 సోఽతపత్తప ఉగ్రం తు హృది ధ్యాత్వా గజాననమ్ ।
 బహుకాలే వ్యతిక్రాన్తే ప్రసన్నోభూద్గజాననః ॥ ౩౮ ॥
 ఆగతో దేవదేవేశో ధేనుర్వత్సమివాదరాత్ ।
 బోధయామాస తం శీఘ్రం గుణేశం భక్తవత్సలః ॥ ౩౯ ॥
 శ్రీగణేశ ఉవాచ ।

ఏకాక్షరస్య మస్త్రస్య జపేన తపసాఽపి తే ।

ప్రసన్నోఽహం మహాబాహో గుణేశ వృణు వాఞ్ఞితమ్ ॥ ౪౦॥

ఇత్యేవం బోధితో దేవి గణేశేన కృపావతా ।

గుణేశ్వరఃప్రతుష్టావ భక్తిభావసమన్వితః ॥ ౪౧॥

గుణేశ ఉవాచ ।

నమామి దేవం గణనాథమీశం సదా సుశాన్తం హృది యోగినాం వై ।

అపారయోగం దృఢయోగనాథం సుశాన్తయోగేశ్వరమానతోఽస్మి ॥ ౪౨॥

అయోగరూపం కథితుం త్వశక్యం నివృత్తిమాత్రం హ్యసమాధిసంస్థమ్ ।

అభేదభేదాత్మకమూలహీనం సుశాన్తయోగేశ్వరమానతోఽస్మి ॥ ౪౩॥

సదా సమాధిస్థమనస్తపారం ప్రభుం స్వసంవేద్యమయం విభాన్తమ్ ।

నిజాత్మయోగేన చ లభ్యమేవం సుశాన్తయోగేశ్వరమానతోఽస్మి ॥ ౪౪॥

విదేహయోగేన చ సాఙ్ఖ్యరూపం జనేన లభ్యం గణరాజమీడ్యమ్ ।

సదా హ్యుపాధౌ న హితం గణేశం సుశాన్తయోగేశ్వరమానతోఽస్మి ॥ ౪౫॥

సుసంస్థితం సర్వవిలాసయుక్తం హృద్విజ్ఞబోధాత్మకమాదిదేవమ్ ।

అభేదమాత్రం పరమార్థరూపం సుశాన్తయోగేశ్వరమానతోఽస్మి ॥ ౪౬॥

అనాదిమధ్యాన్తమనస్తపారం సుసంవృతం సన్తతమాత్మరూపమ్ ।

గణేశమాద్యం పురుషం పురాణం సుశాన్తయోగేశ్వరమానతోఽస్మి ॥ ౪౭॥

అనాదిరూపం ప్రకృతిప్రభేదం సదా సుబిన్ద్వాత్మకమప్రమేయమ్ ।

అమాయికం మోహకరం ప్రసిద్ధం సుశాన్తయోగేశ్వరమానతోఽస్మి ॥ ౪౮॥

గుణేశు రూపేణ విరాజమానమపారమవ్యక్తమయం గణేశమ్ ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౮ పాన ౨౨)

గుణైర్విహీనం గుణచాలకం చ సుశాన్తయోగేశ్వరమానతోఽస్మి ॥ ౪౯॥

సమస్వరూపం జగదీశమేకం సుషుప్తిరూపం సకలావభాసమ్ ।

అనాదిమాయామయమోహధారం సుశాన్తయోగేశ్వరమానతోఽస్మి ॥ ౫౦॥

జగన్మయం సూక్ష్మవిభూతిధారం హిరణ్మయం స్వప్నగతం గణేశమ్ ।

జనస్య విజ్ఞానకర పురాణం సుశాన్తయోగేశ్వరమానతోఽస్మి ॥ ౫౧॥

స్తుతం సదా దేవముసీన్ద్రసిద్ధైః స్థితం జగన్మోహమయం ప్రసిద్ధమ్ ।

సదా పరం స్థూలవిహారయుక్తం సుశాన్తయోగేశ్వరమానతోఽస్మి ॥ ౫౨॥

ఆసత్స్వరూపం వివిధేష్వభేదం గణేశమాయామయశక్తిరూపమ్ |
 మనోవచోహీనమహానుభావం సుశాన్తయోగేశ్వరమానతోఽస్మి || ౫౩||
 రవిస్వరూపం హ్యమృతం పురాణమభేదోకాత్మకమాత్మరూపమ్ |
 అఖణ్డమానన్దఘనం గణేశం సుశాన్తయోగేశ్వరమానతోఽస్మి || ౫౪||
 సమం సదా విష్ణుమచిన్త్యభావమభేదభేదాదివివర్జితం చ |
 సదా సుఖానన్దమయం గణేశం సుశాన్తయోగేశ్వరమానతోఽస్మి || ౫౫||
 అచిన్త్యరూపం సకలైర్విహీనం సదాశివం మోహవిహీనమాద్యమ్ |
 అపారవేశం స్వసుఖావభాసం సుశాన్తయోగేశ్వరమానతోఽస్మి || ౫౬||
 పదార్థరూపం వివిధప్రభేదం వికారయుక్తం పరమప్రమేయమ్ |
 బోధాత్మకం త్వమ్పదరూపమేవ సుశాన్తయోగేశ్వరమానతోఽస్మి || ౫౭||
 అఖణ్డమేకాత్మకవిశ్వరూపం వికారహీనం మహదప్రమేయమ్ |
 గణేశమేకం హృది తత్పదస్థం సుశాన్తయోగేశ్వరమానతోఽస్మి || ౫౮||
 గణేశ చైతే వివిధస్వరూపాః కలావతారా భవతో హి భవ్యాః |
 సుశాన్తమేకం భవదీయరూపం కథం విభావ్యం మనసా న లభ్యమ్ || ౫౯||
 యదా చ సర్వాత్మమయం వదామి తదా తు సోఽహం ప్రకృతిస్వరూపమ్ |
 గకారరూపం జగదీశభేదం గకారమేకం శరణం ప్రపదయే || ౬౦||
 మనోవచోహీనమథో వదామి హ్యయోగసంయోగమయం ణకారమ్ |
 నివృత్తిరూపం శరణం సదా వై నమామి తం సర్వవరిష్టమాద్యమ్ || ౬౧||
 న శక్యనే వక్తుమవక్తుమేవమతో భవన్తం ప్రణమామి ఘ్నణ్ణే |
 గణేశ విఘ్నేశ మహానుభావ ప్రసీద భో బ్రహ్మపతే మహాత్మన్ || ౬౨||
 జన్మ ధన్యం ధన్యమక్షి విద్యా జ్ఞానం తపః ఫలమ్ |
 యేన దృష్టో గణాధీశః కృతకృత్యోఽస్మి సామృతమ్ || ౬౩||
 మహ్యాం యది వరో దేయస్తదా భక్తిం దృఢాం త్వయి |
 దేహి మే పరమేశాన యయా మోహో వినశ్యతి || ౬౪||
 సృష్టిసర్జనసామర్థ్యం భజతాం కామపూరణమ్ |
 నిర్విఘ్నం సర్వకార్యేషు దేహి విఘ్నవినాశన || ౬౫||

గుణేశవచనం శ్రుత్వా సుప్రసన్నో గజాననః ।

మేఘగామ్భీర్యసాదృశ్యం వచనం త్విదమబ్రవీత్ ॥ ౬౬ ॥

శ్రీగణేశ ఉవాచ ।

భవితా మే మహాభక్తిః సృష్టినాం రచనాస్తథా ।

నానావిధా భవిష్యన్తి నిర్విఘ్నం సర్వదా భవేత్ ॥ ౬౭ ॥

భవద్భ్యః సర్వదాత్పత్వం భవిష్యతి తథాఽనఘ ।

మహాకార్యే సముత్పన్నే దాస్యేఽహం దర్శనం చ తే ॥ ౬౮ ॥

స్తోత్రం త్వయా కృతం యచ్చ సర్వమాన్యం భవిష్యతి ।

పఠతాం శృణ్వతాం చైవ బ్రహ్మభూతకరం మహత్ ॥ ౬౯ ॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౯ పాస ౨౩)

స్తోత్రం బ్రహ్మపతేః సాక్షాన్నామ్నా వై స్తుతిసారకమ్ ।

భవిష్యతి మహాభాగ సర్వసిద్ధికరం పఠమ్ ॥ ౭౦ ॥

సకామేభ్యో జనేభ్యోఽపి కామదం చిన్తితప్రదమ్ ।

నిష్కామేభ్యః స్వభక్తేభ్యో ముక్తిదం ప్రభవిష్యతి ॥ ౭౧ ॥

మమ ప్రీతికరం పూర్ణం సారం సర్వత్ర భాషితమ్ ।

త్రికాలపఠనాదస్య సాధ్యోఽహం నాత్ర సంశయః ॥ ౭౨ ॥

శ్రీశివ ఉవాచ ।

ఇత్యుక్తాన్తర్జితః సాక్షాద్గణేశో భక్తవత్సలః ।

దేవస్యాపి వియోగేన గుణేశో విమనా హ్యభూత్ ॥ ౭౩ ॥

॥ ౬౦ తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమ ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే గుణేశవరప్రదానం నామాష్టమోఽధ్యాయః ॥ ౧.౮

౧.౯ అష్టధా ప్రకృతివర్ణనం నామ నవమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ।

శ్రీశివ ఉవాచ ।

వరదానప్రభావేణ గుణేశో జ్ఞానవానభూత్ ।

సమర్థో భగవాన్ సాక్షాత్ స్రష్టుం తత్ర మనో దధే ॥ ౧ ॥

తస్య నిఃశ్వాసతో వేదా నిఃమృతా రూపధారిణః ।

సర్వజ్ఞానకరాః సాక్షాద్భాస్వన్తో గురవః సతామ్ ॥ ౨ ॥

పశ్చాత్తేన గుణేశేన సమభూతాత్మకం జగత్ |
 సృష్టం సుషుప్తినంజ్ఞం చ మహత్త్వాదిభిః సమైః || 3 ||
 ఆనన్దవ్యవహారత్వాత్ ప్రధానమితి కథ్యతే |
 కారణ ద్వన్దవ్యభావానాం తేన కారణకం స్మృతమ్ || ౪ ||
 మాయా తమఃకరీ యస్మాత్తేన తామసతాం గతమ్ |
 సమానవ్యవహారం చ ప్రధానం మోహదం బభౌ || ౫ ||
 స్వస్యాపి జడభావశ్చ తేన న జ్ఞాయతే సదా |
 కిం కర్తవ్యమకర్తవ్యమితి తేన తతో మహత్ || ౬ ||
 తపః కృతం మహోగ్రం చ దివ్యం వర్షనహస్రకమ్ |
 తేన ప్రత్యక్షతాం యాతో గణేశో భక్తవత్సలః || ౭ ||
 స్తుతః ప్రపూజితస్తేన కారణేన మహాయశాః |
 సామర్థ్యం యోగరూపం చ దదౌ పరమభావితః || ౮ ||
 వేదైశ్చాపి కృతం ఘోరం తపః పరమదారుణమ్ |
 తేషాం ప్రత్యక్షతాం యాతో విఘ్నేశో విఘ్నవారణః || ౯ ||
 వేదైశ్చ సంస్తుతో దేవః స్తోత్రైః స్వస్వసముద్భవైః |
 బ్రాహ్మణస్పత్యసూక్తేన బహ్వుచః స్తుతవాన్ ప్రభుమ్ || ౧౦ ||
 గణేశశాన్తికేనైవ యజస్సం స్తుతవత్తథా |
 నామాష్టకార్థకృత్తోన్త్రం తేన సామ్నా చ సంస్తుతః || ౧౧ ||
 అథర్వశీర్షకం నామ తేనైవాథర్వణాస్తుతః |
 ఇత్యాది గాణపత్యశ్చ స్తోత్రైర్నానావిధైః స్తుతః || ౧౨ ||
 పూజితో మూలమస్త్రేణ సస్తుప్తస్తేన విఘ్నహా |
 సర్వేషాం గురురూపా వై భవిష్యథ వరం దదౌ || ౧౩ ||
 సర్వమాన్యా జగత్పూజ్యా వేదాస్తేన కృతాస్తదా |
 సాఙ్గోపాఙ్గసమాచారా గురవస్తే మతాః ఖలు || ౧౪ ||
 పార్వత్యువాచ |
 తమోగుణమయం స్వామిన్ ప్రధానం సమరూపకమ్ |
 (Page ఖం. ౧ అ. ౯ పాస ౨౪)

వరం ప్రాప్య గణేశాత్తు కిం కృతం తేన తద్వద ॥ ౧౫॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ప్రియోక్తం వచనం శ్రుత్వా హృష్టరోమా మహేశ్వరః ।

తాం ప్రత్యువాచ భగవాన్ స్మయన్నివ సుశాన్తధీః ॥ ౧౬॥

శ్రీశివ ఉవాచ ।

శృణు ప్రియే ప్రవక్ష్యామి గణేశప్రీతివర్ధనే ।

విభూతిం తస్య దేవస్య త్వం వై భాగ్యవతీ శివే ॥ ౧౭॥

గణేశవరదానేన సృష్టం తేనాపి సూక్ష్మకమ్ ।

హిరణ్యగర్భమాన్తర్యం సాత్త్వికం స్వప్నరూపకమ్ ॥ ౧౮॥

మహదాదిమహాతత్త్వైః సూక్ష్మభూతైశ్చ సంవృతమ్ ।

ద్వన్ద్వవిజ్ఞానమూలం తదన్తరిక్షస్థితం బభౌ ॥ ౧౯॥

బోధహీనేన తేనైవ తపస్తప్తం సుదుష్కరమ్ ।

తేన తుష్టో గణేశానో వాఞ్ఛితం ప్రదదౌ వరమ్ ॥ ౨౦॥

వరదానప్రభావేణ నానాసామర్థ్యవానభూత్ ।

హిరణ్యగర్భో భగవాన్ స్వప్నమాయాధరః ప్రభుః ॥ ౨౧॥

తేన స్థూలస్వరూపం యత్సృష్టం రాజససంజ్ఞకమ్ ।

జాగ్రద్భోగకరం పూర్ణం తత్త్వైశ్చ స్థూలరూపిభిః ॥ ౨౨॥

జ్ఞానహీనేన తేనాథ తపస్తప్తం సుదారుణమ్ ।

తపసా చైవ సస్తుష్టో గణేశః కరుణానిధిః ॥ ౨౩॥

ప్రత్యక్షతాం యయౌ తస్య జాగ్రదన్నమయస్య చ ।

తేనాపి పూజితో దేవః స్తుతస్తస్మై వరం దదౌ ॥ ౨౪॥

వరదానప్రభావేణ నానాసామర్థ్యవానభూత్ ।

ఈశ్వరోన్నమయశ్చాసావేకోనేకమకల్పయత్ ॥ ౨౫॥

జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యాఖ్యత్యవస్థాప్రచురాణి చ ।

భిన్నభిన్నాని జాతాని కోటిశః కోటిశః ఖలు ॥ ౨౬॥

గుణేశరోమకూపేభ్యో నిఃసృతాని మహన్తి చ ।

అణ్డాని భిన్నభిన్నాని సర్వతః సంస్థితాని వై ॥ ౨౭॥

వ్యాప్యరూపాణి చాణ్డాని వ్యాపకశ్చ గుణేశ్వరః ।
 తయోరభేదభావే సా ప్రకృతిర్బ్రహ్మబిన్దుకమ్ ॥ ౨౮॥
 జాగ్రతా సృష్టమాకాశం బ్రహ్మ సర్వప్రకాశమ్ ।
 శబ్దమాత్రమయం భూతమాదిరూపం సనాతనమ్ ॥ ౨౯॥
 ఆకాశేన చ సంసృష్టో వాయుః స్పర్శగుణాత్మవాన్ ।
 వాయునా రూపతన్మాత్రం తేజః సృష్టం ప్రకాశవత్ ॥ ౩౦॥
 తేజసా రససంయుక్తా ఆపః సృష్టాః ప్రసారిణా ।
 అద్భిర్లగ్నగుణా పృథ్వీ సృష్టా ధారణధర్మికా ॥ ౩౧॥
 తత్త్రికైకప్రవేశేన పఞ్చీకరణభాగతః ।
 పృథ్వీ పఞ్చగుణా జాతా చతుర్భూతప్రవేశనాత్ ॥ ౩౨॥
 ఆపశ్చతుర్గుణా జాతాస్త్రయాణాం సమప్రవేశనాత్ ।
 తేజస్త్రిగుణతాం ప్రాప్తం భూతయోశ్చ ప్రవేశనాత్ ॥ ౩౩॥
 వాయుర్ద్విగుణవాన్ జాత ఆకాశస్య ప్రవేశనాత్ ।
 ఆకాశమేకగుణభృద్భూతానాం బ్రహ్మసంజ్ఞితమ్ ॥ ౩౪॥
 పఞ్చ భూతాని జాతాని వ్యవస్థాసంయుతాని చ ।
 అష్టధా ప్రకృతిః ప్రోక్తా కోశరూపా సుశోభనా ॥ ౩౫॥
 తత్ర కోశీస్వరూపేణ గుణేశో బిమ్బితో యతః ।
 తేన సామర్థ్యమాప్రాప్తా ప్రకృతిశ్చాష్టరూపిణీ ॥ ౩౬॥
 అష్టావరణసంయుక్తమణ్డం సృష్టం స్వభావతః ।
 తత్త్వైవ పురుషో జ్ఞజ్ఞే విరాట్ స భగవాన్ శివే ॥ ౩౭॥
 పఞ్చాశతోక్తివిస్తారః పృథ్వాస్యః ప్రోక్తో మయా చ తే ।
 ఆపో దశాధికాస్తస్యాస్తేజస్తాభ్యో దశాధికమ్ ॥ ౩౮॥
 తస్మాద్దశాధికో వాయుస్తస్మాత్స్వం వై దశాధికమ్ ।
 తస్మాద్దశాధికం జాగ్రదభిమానం ప్రకథ్యతే ॥ ౩౯॥
 తస్మాద్దశాధికం స్వాప్నం మహత్తత్వమితి స్మృతమ్ ।
 ద్వితీయం నామ తస్యాపి కథ్యతే మునిభిః సదా ॥ ౪౦॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౧౦ పాస ౨౫)

తస్మాద్దశగుణా మాయా జ్ఞేయా సౌషుప్తికాఽధికా ।

గుణేశః పురుషో జ్ఞేయోఽనన్తోఽపారశ్చతుర్థకః ॥ ౪౧॥

విరాడావరణం కృత్వా స్థితా పృథ్వీ సనాతనా ।

అద్భిః సమావృతా పృథ్వీ తేజసాపః సమావృతాః ॥ ౪౨॥

వాయునా చావృతం తేజః ఖేన వాయుః సమావృతః ।

అహఙ్కారేణ సంవృత్తమాకాశం దేవి సర్వతః ॥ ౪౩॥

అహఙ్కారశ్చ మహతా సంవృతో రాజసః స్వయమ్ ।

మాయయా చ మహత్తత్త్వం సంవృతం స్వప్నసంజ్ఞితమ్ ॥ ౪౪॥

మాయావరణమాన్త్యం చ జ్ఞాతవ్యం విబుధైః పరమ్ ।

అష్టావరణసంయుక్తమణ్డం తే కథితం మయా ॥ ౪౫॥

అణ్డాన్యేతాదృశాన్యేవాసఙ్ఖ్యాతాని ప్రియే బభుః ।

తిర్యగూర్ధ్వమధస్తద్వద్ గుణేశేన ధృతాని చ ॥ ౪౬॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే అష్టధా ప్రకృతివర్ణనం నామ నవమోఽధ్యాయః ॥ ౧.౯

౧.౧౦ నానాబ్రహ్మాణ్డవర్ణనం నామ దశమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

పార్వత్యువాచ ।

శ్రోతుమిచ్ఛామి సర్వేశ విరాజశ్చ స్వరూపకమ్ ।

కీదృశోఽయం మహాభాగ తన్మే కథయ శక్కుర ॥ ౧॥

శివ ఉవాచ ।

పఞ్చకోటిప్రవిస్తారే యోజనానాం సమన్తతః ।

తస్య దేహే చ భూతాని స్థావరాణి చరాణి చ ॥ ౨॥

సంస్థితాని చ సర్వాణి భువనాని చతుర్దశ ।

తత్తేఽహం సమ్ప్రవక్ష్యామి సమాహితమనాః శృణు ॥ ౩॥

పాదయోస్తస్య పాతాలం గుల్ఫే తస్య రసాతలమ్ ।

పార్శ్వోర్మహాతలం తస్య జ్ఞయోశ్చ తలాతలమ్ ॥ ౪॥

సుతలం జానుభాగేఽస్య వితలం తూరుమణ్డలే ।

అతలం కటిసన్ధౌ చ కట్యాం భూలోకసంస్థితిః ॥ ౫॥

నాభౌ తస్య భువర్లోకః స్వర్లోకశ్చ హృది స్థితః ।
 మహర్లోకశ్చ కణ్ఠే వై జనో లోకో ముఖే స్థితః ॥ ౬ ॥
 తపో లోకో లలాటే చ సత్యలోకః శిరఃస్థితః ।
 ఏతావద్దేహరూపో వై విరాట్ స పురుషో మహాన్ ॥ ౭ ॥
 సహస్రశీర్షశోభాఢ్యః సహస్రాననపాదవాన్ ।
 సహస్రహస్తకర్ణః స సహస్రోదరవాన్ ప్రభుః ॥ ౮ ॥
 సర్వత్ర వ్యాప్యభావేన స్థితోఽసౌ పరమేశ్వరః ।
 మర్త్యేష్యమృతభోక్తా చ స్వప్రకాశేన వర్తతే ॥ ౯ ॥
 తస్మాన్తరే స్థితం రూపం నామ్నా హైరణ్యగర్భకమ్ ।
 ఏతాద్భువం తథా స్వప్నం విశ్వరూపం విరాజతి ॥ ౧౦ ॥
 బహిర్వైశ్వానరశ్చాయం జాగ్రద్వైరాటసంజ్ఞితః ।
 హిరణ్యగర్భకోశస్థః స్వప్నవైరాటధారకః ॥ ౧౧ ॥
 ఉభయోః సమభావేన బాహ్యోన్తరసరూపతః ।
 ఈశ్వరో నామ వైరాటః సుషుప్తేర్ధారకో బభౌ ॥ ౧౨ ॥
 త్రివిధం యద్విరాడ్ రూపం కథితం తే తు పార్వతి ।
 (Page ఖం. ౧ అ. ౧౦ పాన ౨౬)
 తురీయమాత్మరూపం యత్ త్రివిధేషు ప్రవర్తతే ॥ ౧౩ ॥
 అథ శ్ంబు విభిన్నానాముత్పత్తిం త్వల్పభావనామ్ ।
 నానాభావధరాం తాం వై చరాచరమయాం పరామ్ ॥ ౧౪ ॥
 విరాడజ్ఞానభావేనావృతస్తేన తపః కృతమ్ ।
 ఏకాక్షరవిధానేన గణేశం సన్దధౌ హృది ॥ ౧౫ ॥
 సోఽతపత్తప ఉగ్రం చ దివ్యవర్షసహస్రకమ్ ।
 తపసా ధ్యానభావేన ప్రత్యక్షో గణపోఽభవత్ ॥ ౧౬ ॥
 బోధయామాస తం దేవో వరం బ్రూహీతి సోఽబ్రవీత్ ।
 గణేశం సహసా దృష్ట్వా పాదయోః ప్రణనామ తమ్ ॥ ౧౭ ॥
 ధన్యం జన్మ తపో మేఽద్య ధన్యం జ్ఞానం వపుశ్చ దృక్ ।
 ధన్యా మే సమ్మదో దేవ త్వదజ్ఞీయుగదర్శనాత్ ॥ ౧౮ ॥

ఇత్యుక్త్వా స్తోతుమారేభే గణేశం బ్రహ్మనాయకమ్ ।
 వాచా సంస్పష్టయా హృష్టో భగవాన్ విశ్వధారకః ॥ ౧౯ ॥
 విరాడువాచ ।
 నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
 విఘ్నేశాయ పరేశాయ విఘ్నహర్త్రే నమో నమః ॥ ౨౦ ॥
 సిద్ధిబుద్ధిపతే తుభ్యం నానాసిద్ధిప్రదాయినే ।
 నానాజ్ఞానప్రదాత్రే చ బ్రహ్మణే బ్రహ్మరూపిణే ॥ ౨౧ ॥
 మనోవాగతిభూతాయ యోగినాం హృది వాసినే ।
 నానావతారకర్త్రే చ భక్తసంరక్షకాయ తే ॥ ౨౨ ॥
 నమో నమో మహేశాయ శివాయ శివదాయినే ।
 సర్వత్ర సమభావాయ విష్ణవే ప్రభవిష్ణవే ॥ ౨౩ ॥
 తేజోరాశిపతే తుభ్యం భానవే తే నమో నమః ।
 నానామాయాప్రభేదాత్మశక్తయే శక్తిరూపిణే ॥ ౨౪ ॥
 స్రష్ట్రే పాత్రే చ సంహర్త్రే చరాచరమయాయ చ ।
 సర్వేభ్యో జ్ఞానదాత్రే చ నిర్మలాయ నమో నమః ॥ ౨౫ ॥
 సర్వేభ్యో భిన్నరూపాయ మాయాహీనాయ తే నమః ।
 మాయిభ్యో మోహదాత్రే చ మాయాధారాయ తే నమః ॥ ౨౬ ॥
 గుణాంతం న యయుర్యస్య నానాబ్రహ్మణీ తే నమః ।
 అతో మయి గణేశాన కృపయానుగ్రహం కురు ॥ ౨౭ ॥
 ఇతి స్తుత్వా గణేశానం మౌనవాసభవత్స్వయమ్ ।
 వైరాటః పురుషస్తత్ర కృతాజ్ఞులిపుటః స్థితః ॥ ౨౮ ॥
 భగవాంస్తం గణేశాన ఊచివాన్ భక్తిభావితః ।
 వరం వరయ దాస్యామి శక్ష్మాం మా కురు విశ్వప ॥ ౨౯ ॥
 ఇదం త్వయా కృతం స్తోత్రం మమ ప్రీతికరం భవేత్ ।
 యః పఠేద్భావపూర్వం తు సిద్ధిస్తస్య భవిష్యతి ॥ ౩౦ ॥
 యం యం చిన్తయతే కామం తం తం దాస్యామి వాఙ్మతమ్ ।
 భుక్తిముక్తిప్రదం భావి పఠనాచ్ఛృవణాదపి ॥ ౩౧ ॥
 ఇత్యుక్తవన్తం గణనాథమాద్యం వైరాటదేవః ప్రణనామ తం వై ।

భావేన యుక్తో వచనం జగద హృష్టః స్వయం విఘ్నహరం ప్రభుం చ || ౩౨||

వైరాట ఉవాచ |

యది తుష్టోఽసి దేవేశ యది దేయో వరో మహాన్ |

తవ భక్తిం దృఢాం దేహి యయా మోహో వినశ్యతి || ౩౩||

అతులం సర్జనం సృష్టేః పాలనం హరణం తథా |

కరోమి త్వత్ప్రసాదేన భక్తేభ్యో భుక్తిముక్తిద || ౩౪||

ఐశ్వర్యమతులం దేహి గజానన మహాప్రభో |

యం యమిచ్ఛామి తత్సర్వం సిద్ధ్యతు త్వత్ప్రసాదతః || ౩౫||

శివ ఉవాచ |

తథేతి వచనం చోక్త్యా గణేశోస్తరథీయత |

విరాట్ హర్షేణ సంయుక్తో గణేశం హృద్యభావయత్ || ౩౬||

ఏవం దేవి చ సర్వత్ర నానాణ్డేషు స్థితైః పరైః |

వైరాటైస్తైః కృతం పూర్ణం గణేశతప ఉత్తమమ్ || ౩౭||

తేన సర్వే మహాత్మానః స్వస్వకర్మణి సంస్థితాః |

నిర్విఘ్నా వరదానేన భగవన్తః సనాతనాః || ౩౮||

అనంతాని ప్రజాసీహి బ్రహ్మాణ్డాని న శక్యతే |

వక్తుం కేనాపి హేరమ్బుం వినా తాని యథాయథమ్ || ౩౯||

సతతం గణనాథోఽపి న సఙ్ఖ్యాతుం ప్రవర్తతే |

గణనా శబ్దశాస్త్రేషు యావతీ హ్యధికం తతః || ౪౦||

అతః కేనాపి సఙ్ఖ్యానం న కృతం వేదవాదినా |

అనంతాని మహాణ్డాని జ్ఞాతవ్యాని జగన్మయి || ౪౧||

ఏవం ప్రభావయుక్తోఽసౌ హృదయే మే ప్రవర్తతే |

గణేశో ధ్యానలోభీ చ భక్తేశో భక్తవత్సలః || ౪౨||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే నానాబ్రహ్మాణ్ణవర్ణనం నామ దశమోఽధ్యాయః || ౧.౧౦

౧.౧౧ పఞ్చదేవవరప్రదానం నామైకాదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

పార్వత్యువాచ ।

భగవన్ దేవదేవేశ కృపాం కృత్వా వదస్య మే ।

వైరాటేన కథం సృష్టం జగత్సావరజ్జమమ్ ॥ ౧॥

అన్యచ్ఛ బ్రుహి మే నాథ ధ్యానమార్గం పురాతనమ్ ।

యేన సాక్షాత్కరిష్యామి గణేశం నాఽత్ర సంశయః ॥ ౨॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఇతి పృష్టో మహాదేవ్యా మహాదేవః ప్రహృష్టవాన్ ।

కథాం పరమపుణ్యాం చ కథయామాస తాం శృణు ॥ ౩॥

దక్ష ఉవాచ ।

గణేశస్య కథాం శ్రుత్వా హర్షశ్చేతసి జాయతే ।

కథయస్వ మహాభాగ శివేన కథితం తు యత్ ॥ ౪॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ధన్యోఽసి దక్ష లోకేషు యేన సాదరతా చ తే ।

గణేశేఽమృతధారాయాం కథాయాం నాఽత్ర సంశయః ॥ ౫॥

ప్రహృష్టాం గిరిజాం దృష్ట్వా శివో వచనమబ్రవీత్ ।

ధన్యా ధన్యా మహాభాగే శృణు సాదరమాదితః ॥ ౬॥

శివ ఉవాచ ।

గణేశం మనసా ధ్యాత్వా వైరాటః స్రష్టమారభత్ ।

తస్య నాభేః సముత్పన్నో బ్రహ్మ లోకపితామహః ॥ ౭॥

ముఖాద్విష్ణుర్జగత్పాతా నేత్రాచ్ఛాఽహం హరోఽభవమ్ ।

సృష్టిస్థితిలయాధారాస్త్రిరూపగుణధారకాః ॥ ౮॥

వామాఙ్గాచ్ఛక్తిరుత్పన్నా త్వం వై పార్వతి మోహిణీ ।

దక్షిణాఙ్గాద్రవిః సాక్షాత్కర్మాధారః సమాభవత్ ॥ ౯॥

పఞ్చ దేవాః సముత్పన్నా భిన్నా జాతాః స్వభావతః ।

న విదుః కిఞ్చిదాత్మానం వైరాటం చాపి శోభనే ॥ ౧౦॥

అన్యే తమసి సర్వత్ర బభ్రుముర్బహుకాలతః ।

న కిఞ్చిత్ప్రాపురాయాసాత్ స్థితాః పరమదుఃఖితాః ॥ ౧౧॥

కిం కర్తవ్యం క్వ గస్తవ్యమజ్ఞానేనావృతా భృశమ్ ।
కస్మాద్వయం సముత్పన్నా న జాసీమో మహాప్రభుమ్ ॥ ౧౨॥

అథ చింతయతాం తేషాం బుద్ధిరాతా సునిశ్చితా ।
తపః కర్తుం సమారబ్ధం యస్మై కస్మై నమోస్త్యితి ॥ ౧౩॥

సర్వేషాం మూలభూతం యద్యాదృశం తాదృశం ఖలు ।
(Page ఖం. ౧ అ. ౧౧ పాస ౨౮)

స్వధీస్థం తత్సమాచిన్త్య తపస్తప్తం సుదారుణమ్ ॥ ౧౪॥

తపసా గణనాథస్తు ప్రసన్నోఽతరమాశ్రితః ।
తత్ర దృష్టిః సముత్పన్నా తేషాం వై భావితాత్మనామ్ ॥ ౧౫॥

హృదయే బీజరూపం యత్సురత్తద్ దృష్టమద్భుతమ్ ।
ఏకాక్షరం మహామన్తం ప్రాప్య తం హర్షమాయయుః ॥ ౧౬॥

తం మన్తం జపమానైస్తేస్తదారభ్య జగన్మయి ।
తేన మన్తప్రభావేణ జ్ఞానం ప్రాప్తం సునిర్మలమ్ ॥ ౧౭॥

దివ్యవర్షసహస్రేణ ప్రత్యక్షః సమజాయత ।
గణేశో భక్తిభావేన పురస్తేషాం సముత్థితః ॥ ౧౮॥

అనన్తకోటిసూర్యౌజాః శుణ్డాదణ్ణవిరాజితః ।
చతుర్బాహుధరో లమ్బోదరః సాక్షాత్ విభూషితః ॥ ౧౯॥

భూషణైరాయుధైశ్చైవ సిద్ధిబుద్ధిసమన్వితః ।
భక్తానందకరః శ్రీమానాఖువాహో మహాద్యుతిః ॥ ౨౦॥

తం దృష్ట్వా భయభీతాస్తే దేవాః శమ్భుపురోగమాః ।
కిమిదం తేజ ఆయాతి ప్రలయాగ్నిసమం మహత్ ॥ ౨౧॥

అస్మాన్ ధక్ష్యతి కిం దేవః విఘ్నేశ కరుణానిధే ।
తవ భక్తా వయం స్వామిన్ కథం విఘ్నేన భావితాః ॥ ౨౨॥

ఇతి తేషాం వచః శ్రుత్వా త్వభవత్సౌమ్యరూపవాన్ ।
తం దృష్ట్వా హర్షితాః సర్వే ప్రణేముర్భావపూర్వకమ్ ॥ ౨౩॥

గణేశదర్శనేనైవ స్ఫూర్తిః ప్రాప్తా మహాద్భుతా ।
తయా సర్వే యథాతథ్యం జ్ఞాతం తైః పఞ్చాభిః పురః ॥ ౨౪॥

తతస్తం తుష్టువుః సర్వే భక్తినమ్రాత్మకన్ధరాః ।
 హృష్టరోమాణ ఏవం తే స్రవదశ్రుజలావిలాః ॥ ౨౫ ॥
 పఞ్చదేవా ఊచుః ।
 నమస్తే విఘ్నరాజాయ భక్తానాం విఘ్నహారిణే ।
 విఘ్నకర్త్రే హ్యభక్తానాం గణేశాయ నమో నమః ॥ ౨౬ ॥
 హేరమ్బాయ నమస్తుభ్యం దుఢిరాజాయ తే నమః ।
 వినాయకాయ దేవాయ బ్రహ్మణాం నాయకాయ చ ॥ ౨౭ ॥
 లమ్బోదరాయ సిద్ధేశ గజాననధరాయ చ ।
 శూర్పకర్ణాయ గూఢాయ చతుర్వస్త్ర నమోఽస్తు తే ॥ ౨౮ ॥
 లమ్బాష్ట్రాయైకదంతాయ సర్వేశాయ గణాధిప ।
 అనన్తమహిమాధార ధరణీధర తే నమః ॥ ౨౯ ॥
 నమో మాయామయామైవ మాయాహీనాయ తే నమః ।
 మోహదాయ నమస్తుభ్యం మోహహన్త్రే నమో నమః ॥ ౩౦ ॥
 పఞ్చభూతమయామైవ పఞ్చభూతధరాయ చ ।
 ఇన్ద్రియాణాం చాధిపాయేన్ద్రియజ్ఞానప్రకారిణే ॥ ౩౧ ॥
 అధ్యాత్మనేఽధిభూతాయాధిదైవాయ చ తే నమః ।
 అన్నాయాన్నపతే తుభ్యమన్నాయ నమో నమః ॥ ౩౨ ॥
 ప్రాణాయ ప్రాణనాథాయ ప్రాణానాం ప్రాణరూపిణే ।
 చిత్తాయ చిత్తహీనాయ చిత్తేభ్యశ్చిత్తదాయినే ॥ ౩౩ ॥
 విజ్ఞానాయ చ విజ్ఞానపతయే ద్వన్ద్వధారిణే ।
 విజ్ఞానేభ్యః స్వవిజ్ఞానదాయినే తే నమో నమః ॥ ౩౪ ॥
 ఆనన్దాయ నమస్తుభ్యమానన్దపతయే నమః ।
 ఆనన్దానన్దదాత్రే చ కారణాయ నమో నమః ॥ ౩౫ ॥
 చైతన్యాయ చ యత్నాయ చేతనాధారిణే నమః ।
 చైతనేభ్యః స్వచైతన్యదాయినే నాదరూపిణే ॥ ౩౬ ॥
 బిన్దమాత్రాయ బిన్దనాం పతయే ప్రాకృతాయ చ ।
 భేదాభేదమయామైవ జ్యోతీరూపాయ తే నమః ॥ ౩౭ ॥

సోఽహమ్మాత్రాయ శూన్యాయ శూన్యాధారాయ దేహినే ।
శూన్యానాం శూన్యరూపాయ పురుషాయ నమో నమః ॥ ౩౮॥

జ్ఞానాయ బోధనాథాయ బోధానాం బోధకారిణే ।
మనోవాణీవిహీనాయ సర్వాత్మక నమో నమః ॥ ౩౯॥

విదేహాయ నమస్తుభ్యం విదేహాధారకాయ చ ।
విదేహానాం విదేహాయ సాఙ్ఖ్యరూపాయ తే నమః ॥ ౪౦॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౧౧ పాస ౨౯)

నానాభేదధరామైవ చైకానేకాదిమూర్తయే ।
అసత్స్వానన్దరూపాయ శక్తిరూపాయ తే నమః ॥ ౪౧॥

అమృతాయ సదాఖణ్ణభేదాభేదవివర్జిత ।
సదాత్మరూపిణే సూర్యరూపాధారాయ తే నమః ॥ ౪౨॥

సత్యసత్యవిహీనాయ సమస్వానన్దమూర్తయే ।
ఆనన్దానన్దకన్దాయ విష్ణవే తే నమో నమః ॥ ౪౩॥

అవ్యక్తాయ పరేశాయ నేతినేతిమయాయ చ ।
శివాయ శాశ్వతాయైవ మోహహీనాయ తే నమః ॥ ౪౪॥

సంయోగేన చ సర్వత్ర సమాధౌ రూపధారిణే ।
స్వానన్దాయ నమస్తుభ్యం మానభావప్రదాయినే ॥ ౪౫॥

అయోగాయ నమస్తుభ్యం నిరాలమ్భస్వరూపిణే ।
మాయాహీనాయ దేవాయ నమస్తే హ్యసమాధయే ॥ ౪౬॥

శాన్తిదాయ నమస్తుభ్యం పూర్ణశాన్తిప్రదాయ తే ।
యోగానాం పతయే చైవ యోగరూపాయ తే నమః ॥ ౪౭॥

గణేశాయ పరేశాయ హ్యపారగుణకీర్తయే ।
యోగశాన్తిప్రదాత్రే చ మహాయోగాయ తే నమః ॥ ౪౮॥

గుణాన్తం న యయుర్యస్య వేదాద్యా వేదకారకాః ।
స కస్య స్తవనీయః స్యాద్యథామతి తథా స్తుతః ॥ ౪౯॥

తేన వై భగవాన్ సాక్షాచ్ఛిన్తామణిగజాననః ।
ప్రసన్నో భవతు త్రాతాఽస్మాకం త్వం పరమా గతిః ॥ ౫౦॥

ఇత్యేవముక్త్వా దేవేశాస్తూష్టిం భూతాస్తథా శివే ।

గణేశోఽపి ప్రసన్నాత్మా హృష్టః సన్ ప్రత్యువాచ తాన్ || ౫౧||

శ్రీగణేశ ఉవాచ |

పఞ్చదేవా మహాభాగాః ప్రసన్నో భవతాం స్తవైః |

తపసా చ తథా భక్త్యా వాఙ్మితం బ్రూత వై వరమ్ || ౫౨||

భవత్కృతమిదం స్తోత్రం పరమాల్లాదవర్ధనమ్ |

మమ ప్రీతికరం భక్త్యా సర్వదం ప్రభవిష్యతి || ౫౩||

యః పఠేద్భావపూర్వం స ధర్మకామార్థమోక్షభాక్ |

పుత్రపౌత్రయుతః శ్రీమానస్తే స్వానన్దమాప్పుయాత్ || ౫౪||

సప్తవారం పఠేన్నిత్యమేకవింశతివాసరమ్ |

కారాగృహగతో వాఽపి ముచ్యతే బన్ధనాత్ స్వయమ్ || ౫౫||

ఏకకాలం ద్వికాలం వా త్రికాలమపి యః పఠేత్ |

స వై దేవాదికైర్వన్ద్యో భవిష్యతి న సంశయః || ౫౬||

మారణోచ్ఛాటనాదిభ్య ఏకవింశతివారతః |

తావద్దినాని పాలేన తస్య వైవ భయం భవేత్ || ౫౭||

ధనధాన్యాదికం సర్వమూరోగ్యం పశువర్ధనమ్ |

యం యం చిన్తయతే కామం తం తం ప్రాప్నోతి నిశ్చితమ్ || ౫౮||

శివ ఉవాచ |

గణేశవచనం శ్రుత్వా హృష్టా విష్టావదయః సురాః |

ప్రణిపత్య గణాధీశం కృతాఙ్జలిపుటా జగుః || ౫౯||

పఞ్చదేవా ఊచుః |

సనాథా హి వయం జాతాః సర్వే త్వయ్యాగతే ప్రభో |

వరం దేహి గణాధీశ తవ భక్తిం దృఢాం తథా || ౬౦||

తేన మాయా న బాధేత నరాన్ దేవానపి ప్రభో |

కిమస్మాభిః ప్రకర్తవ్యం తదాఙ్జాపయ సర్వదా || ౬౧||

సామర్థ్యం వివిధం దేహి భజతాం కామపూరణమ్ |

స్థానం సదానన్దనామ దేహి నాథ నమోఽస్తు తే || ౬౨||

గణేశ ఉవాచ |

చతుర్ముఖ మహాబాహో రజోగుణసముద్భవ |

సృష్టికర్తా భవ త్వం వై బ్రహ్మ నామ్నా మహాద్యుతే || ౬౩ ||

సత్యలోకనివాసీ తు హంసవాహనవాన్ భవ |

వేదాదిజ్ఞానయుక్తశ్చ సర్వేషాం త్వం పితామహః || ౬౪ ||

చతుర్భుజోఽసి దేవేశ త్వం వై సత్త్వసముద్భవః |

పాలకః సర్వలోకానాం విష్ణునామా భవిష్యసి || ౬౫ ||

వైకుణ్ఠే వసతిస్తే స్యాత్ వాహనం గరుడస్తవ |

(Page ఖం. ౧ అ. ౧౧ పాస ౩౦)

నానావతారవాంశ్చాపి భవిష్యసి మహాబలః || ౬౬ ||

పంచవక్త్ర మహాతేజస్తమోగుణసముద్భవ |

సంహారకారకో నిత్యం హరనామా భవిష్యసి || ౬౭ ||

కైలాసే వసతిస్తేఽస్తు వాహనం వృషభస్తథా |

తృతీయేన స్వనేత్రేణ సర్వం భస్మీకరిష్యసి || ౬౮ ||

సహస్రకీరణ త్వం వై సూర్యనామా భవిష్యసి |

కర్మణాం చాలకత్వాత్ షడ్వతుధర్మప్రకాశకః || ౬౯ ||

త్రిగుణానామహమ్భావాత్త్వం జాతోఽసి ప్రకాశకః |

రథోశ్వాలఙ్కృతశ్చాపి వాహనం తే భవిష్యతి || ౭౦ ||

సౌరలోకే నివాసశ్చ గ్రహరాజో భవిష్యసి |

వృష్టిమూలం త్వమేవసి తేజోరాశిః ప్రతాపవాన్ || ౭౧ ||

చతుర్భుజే మహాశక్తే త్వం జాతాఽసి త్రిదేహతః |

నానావిషయభోగార్థం సదేహో మోహకారిణీ || ౭౨ ||

శక్తినామ్నీ మహామాయా భవిష్యసి న సంశయః |

ద్విధా మోహప్రదాత్రీ త్వం భుక్తిముక్తిభ్రమాత్మికా || ౭౩ ||

సింహవాహనగా నిత్యం శక్తిలోకనివాసినీ |

నానాభోగవిమోహేన జగత్త్వం మోహయిష్యసి || ౭౪ ||

మహాకార్యే సముత్పన్నే ప్రత్యక్షోఽహం భవామి వై |

మత్తుల్యాః సర్వభావేన కృతా దేవా న సంశయః || ౭౫ ||

ఆయుధం భూషణం శ్రేష్ఠం నానాసామర్థ్యమద్భుతమ్ |

సఙ్కల్పనిద్ధతాం బైవ దదౌ తేభ్యో గణాధిపః || ౭౬ ||

శివ ఉవాచ ।

ఇతి దత్త్వా వరాన్ దేవో గణేశోఽతర్దధే స్వయమ్ ।
తేఽపి హృష్టా నిజాత్మానం కృతకృత్యం చ మేనిరే ॥ ౭౭॥

భజతాం భక్తిభావేన కామపూరాః కృతా వయమ్ ।
పరమేశ్వరతాం ప్రాప్తాః ప్రసాదాద్గణపస్య చ ॥ ౭౮॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే పంచదేవవరప్రదానం నామైకాదశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౧౧

౧.౧౨ బ్రహ్మవిష్ణువివాదో నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

శౌనక ఉవాచ ।

సూత సూత మహాప్రాజ్ఞ పరమానందదాయక ।
కథామమృతరూపాం చ కథయస్వ మహాద్యుతే ॥ ౧॥

వయం ప్రసన్నతాం యాతాః కృతకృత్యా యథా తథా ।
సుకథామృతపానేన స్వానందేన పరిప్లుతాః ॥ ౨॥

కథయస్వ కథాం దివ్యాం పంచదేవైశ్చ కిం కృతమ్ ।
విస్తారేణ యథాన్యాయం యేన ముక్తా భవామ చ ॥ ౩॥

శ్రుత్వా తేషాం ముసీనాం చ వచనం భక్తిభావితమ్ ।
హృష్టః సూతః పునః ప్రాహ కథాం పాపప్రణాశినీమ్ ॥ ౪॥

సూత ఉవాచ ।

ఏవమేవ స దక్షేణ పృష్టో యోగీశ్వరో మహాన్ ।
ముద్గలస్తం యథోవాచ తథా వచ్చి మహామునే ॥ ౫॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శృణు దక్ష మహాభాగ పార్వత్యా శివసన్నిధౌ ।
యత్పృష్టం యచ్ఛ్రుతం సర్వం కథయామి సవిస్తరమ్ ॥ ౬॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౧౨ పాస ౩౧)

పార్వత్యువాచ ।

భగవన్ దేవదేవేశ తారితాఽహం త్వయా ప్రభో ।

సుకథామృతపానేన కృతకృత్యాఽస్మి సామృతమ్ || ౭||

పశ్చా దేవాః సమర్థాశ్చ ప్రాభవన్ వరదానతః |

కిం చక్రున్తే మహాత్మానః కథయస్వ విధానతః || ౮||

గణేశభక్తియుక్తం చేచ్ఛరితం కథయస్వ మే |

అథవా గాణపత్యానాం చరితం బ్రహ్మదాయకమ్ || ౯||

వ్యర్థసంలపనేనాయుర్నాశః కార్యో న శోభనైః |

ధన్యాన్తే సాధవో లోకా గణరాడ్భక్తిభావితాః || ౧౦||

ముద్గల ఉవాచ |

ప్రియాయా వచనం శ్రుత్వాఽతిహృష్టః స మహేశ్వరః |

ఉవాచ స్మయమానశ్చాలిజ్ఞః దేవీం మహాయశాః || ౧౧||

శివ ఉవాచ |

ధన్యాఽసి పార్వతి త్వం చ సార్థకం జన్మ తే పరమ్ |

భక్త్యా ధృతో గణేశోఽయం హృది తేన వరాననే || ౧౨||

గణేశభక్తియుక్తా యే నరాన్తే బ్రహ్మరూపిణః |

దర్శనాన్ముక్తిదాతారః సర్వేభ్యో నాత్ర సంశయః || ౧౩||

గణేశం యః పరిత్యజ్య సిద్ధిమిచ్ఛతి శాశ్వతీమ్ |

స మూఢాత్మా తు విజ్ఞేయో నారకీ నాత్ర సంశయః || ౧౪||

అన్యదేవస్య యే భక్తా గణేశం నార్చయన్తి చేత్ |

తేషాం న భవితా సిద్ధిర్నరకేషు పతన్తి తే || ౧౫||

సుధాం సన్త్యజ్య రూక్షాన్మం సేవతే దుర్మతిర్యథా |

గణేశానం తథా త్యక్త్వాఽన్యస్య దేవస్య సేవకః || ౧౬||

అస్మాకం జనకో మాతా సర్వేషాం నాత్ర సంశయః |

జ్యేష్ఠరాజ ఇతి ఖ్యాతస్తేనాదౌ పూజ్యకోఽభవత్ || ౧౭||

త్యక్త్వా గణేశం మూఢాత్మా దేవాదీనపి పూజయేత్ |

గణేశోల్లజ్జనాత్తం వై ఊపామో నరకే వయమ్ || ౧౮||

గణేశనిన్దకో జన్తురస్మాకం భక్తికారకః |

నారకీ భవితా సద్యోస్మద్గురుదేవషకారకః || ౧౯||

అతస్తస్వం ధన్యరూపాఽసి సర్వేషాం మూలబీజకమ్ |
 భజసి త్వం గణేశానం భక్తిభావసమన్వితా || ౨౦||
 సత్యం దేవి త్వయా ప్రోక్తం గాణేశానాం ప్రకీర్తనమ్ |
 గణేశస్య చ వా కార్యే తేన జన్మ కృతార్థకమ్ || ౨౧||
 గణేశం ప్రార్థయామీతి శృణు చింతామణే ప్రభో |
 చిత్త నివాసకారిన్ వై గజానన మహోదర || ౨౨||
 గాణపత్యా మహాభాగాస్తేషాం సక్లః సదాస్తు మే |
 తేషాం మధ్యే తథా వాసం దేహి త్వం ద్విరదానన || ౨౩||
 ఆగ్రే మే గాణపత్యాస్తే పృష్ఠే వామే చ దక్షిణే |
 సర్వత్ర సహ తైర్వాసో గాణపత్యైర్భవత్వీతి || ౨౪||
 యేషాం ముఖారవిన్దేషు గణేశచరితం బభౌ |
 భవబద్ధహరం పూర్ణమిహోఽముత్ర సుఖప్రదమ్ || ౨౫||
 చరితం గాణపత్యానాం గణరాట్నవనాత్మకమ్ |
 అహర్నిశం ప్రభవతి చేష్టదం ధుణ్ణీభక్తిదమ్ || ౨౬||
 తారితోఽహం త్వయా దేవి కథాం పృచ్ఛసి మాం పునః |
 గణేశభక్తిపూతాం వా భక్తానాం తస్య భావతః || ౨౭||
 ప్రప్లుః శ్రోతుశ్చ వక్తుర్యా బ్రహ్మభూయపదప్రదా |
 ఇహ తాం తు వదామి త్వాం గాణేశీం సుఖదాయినీమ్ || ౨౮||
 పఞ్చదేవాస్తథా జాతా యథా గణపతిః స్వయమ్ |
 వరదః కథయామాస ఈశ్వరాజ్ఞానభావితాః || ౨౯||
 పఞ్చలోకాః సముద్భుతా వరదానప్రభావతః |
 నిరాధారా అఖణ్డాశ్చావసంస్తేషు విభాగశః || ౩౦||
 కైలాసే శక్యైర్వైవ వైకుణ్ఠే విష్ణురేవ చ |
 సౌరలోకే రవిః శక్తిలోకే చైవ జగన్మయి || ౩౧||
 సత్యలోకే తథా బ్రహ్మ వసతి స్మ ముదాన్వితః |
 (Page ఖం. ౧ అ. ౧౨ పాన ౩౨)
 ఐశ్వర్యభోగభోక్తారః పరస్పరహితే రతాః || ౩౨||
 సత్యసక్యైర్వవస్తన్త ఈశ్వరా బ్రహ్మమానినః |

బహుకాలేన తేషాం వై మత్సరః సమజాయత || 33||

అహం శ్రేష్ఠతమశ్చైవ సర్వేషాం ప్రభురీశ్వరః |

హృదయే మన్యమానాస్తే వివాదం చక్రరజ్జుసా || 34||

ఆపశ్చ తత్ర సంస్పృష్టా విష్ణునా స్వశరీరతః |

తాసు సంసుప్తవాన్ దేవో బహుకాలం యథాసుఖమ్ || 35||

జలే శైవాలవల్లీ చ సముత్పన్నా క్రమేణ వై |

బహుకాలేన తన్మధ్యే పృథ్వీ జాతా స్వభావతః || 36||

లీలార్థే విష్ణునా సృష్టం నాభ్యాం కమలముజ్జ్వలమ్ |

శతయోజనవిస్తారం కర్ణికాపత్రశోభితమ్ || 37||

సువాసబహులం వీక్ష్య తేన రేమే జనార్దనః |

ఏకకాలే జగమ స్మ తత్ర బ్రహ్మ పితామహః || 38||

కమలం తేన సన్తృప్తం విస్మితో హృదయే భృశమ్ |

కేన సృష్టమిదం దివ్యం పద్మ పరమశోభనమ్ || 39||

తత్ర నారాయణం దృష్ట్వా ప్రసుప్తం స మహార్ణవ |

ప్రభుముత్థాపయామాస బ్రహ్మ తం స్నేహభావతః || 40||

బ్రహ్మణో వచనేవైవ సముత్తస్థా జనార్దనః |

బ్రహ్మణం మానయామాస స్వాగతం భో పితామహ || 41||

తత్ర బ్రహ్మ మహావిష్ణుం ప్రత్యువాచ సమత్సరః |

కిం మోహార్థం త్వయా సృష్టం పద్మం పరమశోభనమ్ || 42||

అహం బ్రహ్మ జగత్సృష్టా సర్వాదిః సర్వభావనః |

మయా ప్రక్రియతే సృష్టిః పశ్చాత్త్వం పాలయిష్యసి || 43||

సృజామి యది నో తాం చేత్కిం పాసి త్వం జనార్దన |

మదధీనశ్చ సర్వేషాం భావస్తేనాహమీశ్వరః || 44||

బ్రహ్మణో వచనం శ్రుత్వా విస్మితః స జనార్దనః |

ఉవాచ మధురం వాక్యం బ్రహ్మణం సాన్త్యయన్నివ || 45||

విష్ణురువాచ |

సృష్టవాన్ కమలం నాహం మోహితుం త్వాం పితామహ |

లీలార్థం పద్మమేవేదం పశ్య త్వం నాత్ర సంశయః ॥ ౪౬॥

సమత్సరమిదం వాక్యం త్వయోక్తం యత్ పితామహా ।

అహం త్వాం పాలయామీదం తేన స్రష్టా భవాన్ కిల ॥ ౪౭॥

నాన్యో పాతాస్తి మత్తస్త్వే సర్వేషాం పాతృభావతః ।

అహం స్థితో మహావిష్ణుర్మృత్యుమో వైవ విద్యతే ॥ ౪౮॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే బ్రహ్మవిష్ణువివాదో నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౧.౨

(Page ఖం. ౧ అ. ౧౩ పాన ౩౩)

౧.౧౩ పఞ్చదేవవివాదో నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

శివ ఉవాచ ।

శృణు దేవి కథాం పుణ్యాం గణేశప్రీతివర్ధినీమ్ ।

యజ్జాతమాదికాలే వై తత్తేఽహం కథయామి చ ॥ ౧॥

విష్ణోర్వచనమాకర్ణ్య గర్వయుక్తం ప్రభావతః ।

భగవాంస్తమువాచేదం వేదకర్తా పితామహః ॥ ౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।

విష్ణో త్వం యది మాం పాతా సర్వేశశ్చ మహాన్ ప్రభుః ।

పశ్యోదరగతో భూత్వా ప్రభావం మే జగద్గురో ॥ ౩॥

బ్రహ్మణో గిరమాకర్ణ్య ప్రవిష్టోఽసౌ జనార్దనః ।

యోగమాయాబలేనైవ యోగీశో జితరే విధేః ॥ ౪॥

బ్రహ్మణ్ణరచనాం తత్ర దృష్ట్వా నానావిధాం పరామ్ ।

నాభిపద్మయుతం విష్ణుం దదర్శ పురుషోత్తమః ॥ ౫॥

విస్మితో హృది మోహేన కిమద్భుతమిదం మహత్ ।

పశ్యన్నాస్తం జగమాఽసౌ నిఃస్పృతో దేహమధ్యతః ॥ ౬॥

నిఃస్పృతః ప్రణిపత్యాఽఽదౌ తం విధిం త్వవదత్ప్రభుః ।

బ్రహ్మన్నాస్తం ప్రజానామి త్వదీయం వై న సంశయః ॥ ౭॥

త్వదీయజితరేఽహం వై స్థితస్త్వేన భవాన్ గురుః ।

సర్వేశో నాత్ర సన్దేహః స్రష్టా త్వం స్వప్రభావతః ॥ ౮ ॥
 త్వమేవ భగవన్ పశ్య మదీయే జతరే పరమ్ ।
 ప్రభావం పూర్ణభావేన మదీయం కీదృశం ప్రభో ॥ ౯ ॥
 నారాయణవచః శ్రుత్వా బ్రహ్మో విస్మితమానసః ।
 యోగస్యైవ ప్రభావేణ గతస్తత్ర యథారుచి ॥ ౧౦ ॥
 విష్ణోశ్చ జతరే బ్రహ్మో బ్రహ్మాణ్ణం లోకసంజ్కలమ్ ।
 బ్రహ్మాణమపరం తత్ర స్థితం పశ్యన్ విమోహితః ॥ ౧౧ ॥
 బ్రహ్మో నాన్తం జగమా౭సౌ పశ్యన్ పశ్యన్ మహాత్మనః ।
 బహిర్గన్తుం మనశ్చక్రే విష్ణునా మార్గ ఆవృతః ॥ ౧౨ ॥
 ద్వారాణి యోగభావేన పిహితాని స్వమాయయా ।
 భ్రమన్ భ్రమన్ స్వయం బ్రహ్మో ప్రాప నో మార్గముత్తమమ్ ॥ ౧౩ ॥
 తత్ర యోగబలేనా౭పి బ్రహ్మో వై పద్మనాలతః ।
 నిర్భిద్య సహసా ద్వారం యయౌ తేన బహిర్విధిః ॥ ౧౪ ॥
 బహిరాగత్య విష్ణు తం క్రోధేన స జగాద హా ।
 వశమానీయ మాం కిం త్వం స్వచ్ఛన్తో భవసి ప్రభో ॥ ౧౫ ॥
 అహం నేనన ప్రభావేణ నిఃస్పృతో యోగమాయయా ।
 ద్వారాణి పిహితాన్యేవ కిమర్థం వద మాధవ ॥ ౧౬ ॥
 వచనం ప్రాహ దేవస్య శ్రుత్వా విష్ణుమహాయశాః ।
 ప్రహస్య తమువాచేత్థం స్నేహాయుక్తం సమాహితః ॥ ౧౭ ॥
 విష్ణురువాచ ।
 వశీకర్తుం విధే త్వాహమిచ్ఛామి న జగద్గురో ।
 ద్వారాణి పిహితాన్యేవ మయా క్రీడార్థమాదరాత్ ॥ ౧౮ ॥
 పరస్పరం తు లీలార్థం కృతం యత్ప్రపితామహా ।
 ప్రభావం జ్ఞాతుకామస్య త్వపరాధం క్షమస్య మే ॥ ౧౯ ॥
 ఇతి ప్రసాదితో బ్రహ్మో ప్రసన్నః ప్రాహ తం పునః ।
 క్రీడార్థం యత్త్వయా విష్ణో కృతం జ్ఞాతం న వై మయా ॥ ౨౦ ॥
 అహం క్రోధసమాయుక్తః సజ్ఞాతో౭జ్ఞానతః ప్రభో ।
 అప్రియం భాషణం విష్ణో యత్ క్షమస్య కృతం మయా ॥ ౨౧ ॥

తవాస్తం నైవ జానామి జఠరేఽహం సమాస్థితః ।
 త్వం శ్రేష్ఠో మే గురుః సాక్షాన్నాత్త సంశయవాన్ హరే ॥ ౨౨॥
 భవానహమతః ప్రాజ్ఞా శ్రేష్ఠా సర్వేశ్వరౌ పరౌ ।
 శమ్భుః శక్తిశ్చ సూర్యశ్చ గర్వయుక్తా బభూవిరే ॥ ౨౩॥
 తేషాం ప్రమాణం తజ్ జ్ఞేయమితి సస్మరతుః ప్రభూ ।
 తయోః స్మరణమాత్రేణ సంయయుస్తత్ర తే త్రయః ॥ ౨౪॥
 ప్రథమం ప్రాప్తవాంస్తత్ర శక్కురః శూలధృక్ ప్రభుః ।
 ఉక్తవాంస్తౌ కిమర్థం మే స్మరణం వదతం కృతమ్ ॥ ౨౫॥
 (Page ఖం. ౧ అ. ౧౩ పాస ౩౪)
 తత్రోచతుర్వారిర్బ్రహ్మ శ్శృణు శక్కుర మే వచః ।
 తవైశ్వర్యం కియన్మానం దర్శయస్వ సదాశివ ॥ ౨౬॥
 తయోర్వచనమాకర్ణ్య గర్వయుక్తః సదాశివః ।
 ఉవాచ క్రోధసంయుక్తో వచనం విస్మయన్నివ ॥ ౨౭॥
 శివ ఉవాచ ।
 అహం హర్తా చ సర్వేషాం యువయోర్నాత్త సంశయః ।
 మత్తః పరం న కిఞ్చిద్వై జ్ఞాతవ్యం సర్వభావతః ॥ ౨౮॥
 ఇత్యుక్త్వా స స్వయం శమ్భుర్ధర్మయామాస తౌ వపుః ।
 జ్యోతీరూపం మహాలింగం పరం సర్వత్ర సంస్థితమ్ ॥ ౨౯॥
 తత్తై దృష్ట్వా మహాశ్చర్యం విస్మితౌ విధిమాధవౌ ।
 అథ ఊర్ధ్వం పురః పశ్చాద్వామదక్షిణసంతతమ్ ॥ ౩౦॥
 తత్ర బ్రహ్మ స్వయం విష్ణుమువాచ మధురం వచః ।
 అథస్త్యం గచ్ఛ దేవేశ ఊర్ధ్వం గచ్ఛామి భావతః ॥ ౩౧॥
 శివస్యాస్తం ప్రపశ్యావః కీదృశోఽయం మహేశ్వరః ।
 అతస్త్యం త్వరితో భూత్వా కురు శీఘ్రిమిదం వచః ॥ ౩౨॥
 ఇత్యుక్తో బ్రహ్మణా విష్ణుస్తం ప్రత్యూచే ప్రభావతః ।
 బ్రహ్మన్మహ్యం వరం దేహి పశ్చాద్గన్తుం సముత్సహే ॥ ౩౩॥
 భ్రాన్తో బ్రహ్మైభవత్తత్ర వరం బ్రూహీతి సోఽబ్రవీత్ ।

దాస్యామి నాత్ర సన్దేహః ప్రీతస్తస్వం వరయాశు చ || ౩౪ ||

విష్ణురువాచ |

త్వం మే పుత్రో భవ బ్రహ్మన్నేష ఏవ వరో మతః |

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా విస్మితో విధిరబ్రవీత్ || ౩౫ ||

వశ్చితోఽహం త్వయా నూనం సమ్భ్రమేఽస్మిన్ సముత్థితే |

దత్తో వరో యతస్యైవ తవ పుత్రో భవామ్యహమ్ || ౩౬ ||

సృష్టికాలే చ సమ్ప్రాప్తే త్వన్నాభికమలాత్ స్వయమ్ |

దేహం సృజామి యోగేన పద్మజోఽహం తవాత్మజః || ౩౭ ||

ఇత్యుక్తః స హరిస్తత్ర తం ప్రణమ్య తథేతి చ |

ప్రవిష్టోఽథః శివస్యాపి ద్రష్టుం పారం మహాత్మనః || ౩౮ ||

బ్రహ్మేఽపి త్వరితో భూత్వోర్ధ్వం యయౌ పారలిప్సయా |

న తత్ర పారమీశస్య ప్రాప్తవాన్ స పితామహః || ౩౯ ||

విష్ణుశ్చ శక్కరస్యాధో న పారం దృష్టవాన్ తతః |

బహుకాలేన తో తత్రాఽఽగతౌ తౌ ఖిన్నమానసౌ || ౪౦ ||

పరస్పరవిచారేణ శక్కరం స్తోతుముద్యతౌ |

బద్ధాఙ్గాలిపుటావేతౌ స్తోత్రం చక్రతురుత్తమమ్ || ౪౧ ||

బ్రహ్మవిష్ణూ ఊచతుః |

నమస్తే శక్కరామైవ నమస్తే శూలపాణయే |

రుద్రాయ కాలరూపాయ త్ర్యమ్బకాయ నమో నమః || ౪౨ ||

ఉమాపతే నమస్తుభ్యం వృషభేశ్వరవాహన |

ఆదిదేవాయ దేవాయ మహాదేవాయ తే నమః || ౪౩ ||

ప్రసీద భగవన్ శమ్భో నాస్తం పశ్యావహే విభో |

కింరూపం కింస్వభావం త్వాం న జానీవః కథఙ్ఘన || ౪౪ ||

దర్శయ స్వాత్మరూపం భో మహేశ్వర నమోఽస్తు తే |

యేన తే భజనం దేవ జనాః కుర్వన్తి నిర్భయాః || ౪౫ ||

తయోర్వచనమాకర్ష్య శముఖః ప్రాకట్యమాస్థితః |

తతస్తం తౌ దదృశతుర్హరిశ్చ భగవాన్ విధిః || ౪౬ ||

వామభాగే స్థితం విష్ణుం దక్షిణాఙ్గే పితామహమ్ |

విశ్వం వరాచరం సర్వం లిజ్జే తత్రాస్య సంస్థితమ్ ॥ ౪౭॥

అపారమహిమానం తం దృష్ట్వా నేమతురాదరాత్ ।

ఉపసంహర రూపం తత్త్వమేవ పరమేశ్వరః ॥ ౪౮॥

తయోర్వచనమాకర్ణ్య హృష్టః సన్ శక్కురః ప్రభుః ।

భగవాన్ పూర్వరూపేణ సస్తస్థౌ వృషభధ్వజః ॥ ౪౯॥

ఉవాచ తౌ మహాదేవో వృణుతం వరమిప్పితమ్ ।

దాస్యామి భవతోభావాత్ స్తోత్రసస్తుష్టమానసః ॥ ౫౦॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౧౪ పాన ౩౫)

య ఏతత్పురతి స్తోత్రం స కామాన్ లభతేఽఖిలాన్ ।

మత్ప్రియః సోఽపి భవతి మల్లోకేఽతే ప్రగచ్ఛతి ॥ ౫౧॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే పంచదేవవివాదో నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౧౩

౧.౧౪ గణేశప్రాదుర్భావో నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

శివ ఉవాచ ।

శృణు దేవి ప్రవక్ష్యామి యజ్ఞాతం చాద్భుతం తతః ।

గణేశమాయామోహేన మోహితానాం చరిత్రకమ్ ॥ ౧॥

శివస్య వచనం శ్రుత్వా విష్ణుబ్రహ్మణమబ్రవీత్ ।

వరం వృణు విరిञ్చ త్వాం శివాత్పుత్రో భవేతి మే ॥ ౨॥

తప పుత్రః శివో జాతస్తేన మే పౌత్రతాం గతః ।

ఉభయోః సఫలం పూర్ణం వాఞ్ఞితం జాతమద్భుతమ్ ॥ ౩॥

విష్ణోర్వచనమాకర్ణ్య విధిః శక్కురమబ్రవీత్ ।

మమ పుత్రో భవ త్వం వై వర ఏష వృతో మయా ॥ ౪॥

విష్ణునాఽపి తదేవోక్తం తథా వై శక్కురోఽబ్రవీత్ ।

తప భాలాద్భవిష్యామి రుద్రోఽహం త్వంశతో విధే ॥ ౫॥

శివస్య వచనం శ్రుత్వా సస్తుష్టౌ విధిమాధవౌ ।

ఊచతుః శక్కురం తత్ర స్నేహోత్తం భావపూర్వకమ్ ॥ ౬॥

విధివచ్చివ పశ్య త్వమైశ్వర్యం చావయోః పృథక్ |
 తేన తుష్టౌ మహాదేవ భవిష్యావో న సంశయః || ౭||
 తయోర్మదైశ్వరం భావం శివోఽపి జ్ఞానచక్షుషా |
 దృష్ట్వా నాస్తం జిగామాఽసౌ తౌ పునః ప్రత్యువాచ హ || ౮||
 భవతోర్మహిమానం చాపారం పశ్యామి శాశ్వతమ్ |
 వయం త్రయః సమాఖ్యాతా ఈశ్వరాః సర్వతః పరాః || ౯||
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్రాఽజిగామ స దివాకరః |
 తేజోరాశిః సదాత్మా చ పృచ్ఛతి స్మ సమాహితః || ౧౦||
 కిమర్థం స్మరణం దేవా మదీయం కృతమాదరాత్ |
 తన్నే కథయతాద్య త్వాగతోఽహం స్నేహతః పరమ్ || ౧౧||
 భానోర్వచనమాకణ్యే ప్రహృష్టాస్తే త్రయో భృశమ్ |
 ఊచుః ప్రసన్నభావేనైశ్వర్యం తే దర్శయ ప్రభో || ౧౨||
 తేషాం శ్రుత్వా గిరం సౌమ్యాం దర్శయామాస రూపకమ్ |
 తేజోమయమపారం యచ్ఛరాచరమయం మహత్ || ౧౩||
 సూర్యస్య తేజసా సర్వే నిష్పుభాస్తే త్రయః కృతాః |
 ప్రణష్టదృష్టయో జాతా న శేకుర్దృష్టుమజ్ఞాసా || ౧౪||
 జ్ఞానదృష్ట్యా చ తం దృష్ట్వా చరాచరతనుం ప్రభుమ్ |
 అపారరూపం భాస్వస్తం నతాస్తం స్నేహభావతః || ౧౫||
 దర్శయిత్వా తథాత్మానం సౌమ్యరూపోర్యమాఽభవత్ |
 తమూచస్తే త్రయో దేవా నాస్తం దదృశిమ ప్రభో || ౧౬||
 అస్మాకమపి పశ్య త్వమైశ్వర్యం స్నేహభావతః |
 తేషాం తద్వచనం శ్రుత్వా రవిహృష్టో బభూవ హ || ౧౭||
 జ్ఞానదృష్ట్యా రవిస్తేషామైశ్వర్యం దృష్టవాన్ పరమ్ |
 ఉవాచ ప్రణతో భూత్వా విస్మితశ్చేతసా భృశమ్ || ౧౮||
 భవంతోఽపి మహాత్మానో నాస్తం పశ్యామి సర్వతః |
 యుష్మాకమైశ్వరం భావమదుభృతం దృష్టవానహమ్ || ౧౯||

(Page ఖం. ౧ అ. ౧౪ పాస ౩౬)

వయం సర్వేశ్వరాః సర్వే భగవన్తః సనాతనాః |

న్యూనాధికం కలామాత్రం విద్యతే వైవ నిశ్చితమ్ || ౨౦||
 తస్మిన్ క్షణే స్వయం శక్తిరాగతా మోహినీ పరా |
 ఉవాచ తాన్ ప్రసన్నా మే కిమర్థం స్మరణం కృతమ్ || ౨౧||
 తామూచుస్తే చ చత్వారో దేవాః స్నేహేన భావితాః |
 దర్శయస్వ మహాదేవి ఐశ్వర్యం కీదృశం తవ || ౨౨||
 ఇత్యుక్తా సా స్వరూపం తద్దర్శయామాస సున్దరమ్ |
 చరాచరమయం పూర్ణం స్థూలసూక్ష్మాదిభిర్యుతమ్ || ౨౩||
 దృష్ట్వా రూపం తదీయం వై భ్రాన్తాస్తే శరణం యయుః |
 నాన్తం దదృశిమార్యే తే రూపస్య మహతః కిల || ౨౪||
 సౌమ్యరూపా తదా జాతా తామూచుః పశ్య భావతః |
 ఆస్మాకం దేవి చైశ్వర్యం కీదృశా వయమేవ చ || ౨౫||
 తేషాం వచనమాకర్ణ్య జ్ఞానదృష్ట్యా స్మ పశ్యతి |
 నాన్తం జగామ తేషాం వై నతా సా తాన్విశేషతః || ౨౬||
 ఉవాచ స్నేహభావేన నాన్తం పశ్యామి కుత్రచిత్ |
 భవంతోఽపి మహాత్మాన ఈశ్వరాః పూర్ణభావతః || ౨౭||
 వయం పఞ్చ సమా నాథా నాన్తరం దృశ్యతే క్వచిత్ |
 కః సమర్థో భవేద్దేవో నిశ్చయో వైవ దృశ్యతే || ౨౮||
 గణేశమాయయా భ్రాన్తా అవదంస్తే పరస్పరమ్ |
 ప్రభురేకశ్చ సర్వత్ర వేదే వై పఠ్యతే బుధైః || ౨౯||
 ప్రభవః పఞ్చ కుత్రాపి నోక్తాః శాస్త్రేషు సమ్మతాః |
 అతః కోఽపి ప్రభుర్భావ్యః స చ వై కుత్ర వర్తతే || ౩౦||
 ఏవం వివాదే సమ్ప్రాప్తే విస్మృతం జ్ఞానమాద్యకమ్ |
 గాణేశం చిత్తచాఞ్చల్యదూర్ధ్వం జగ్ముః ప్రభావతః || ౩౧||
 న కిఞ్చిద్దదృశుస్తత్రాధో భాగే ప్రయయుస్తతః |
 ఏవం దశ దిశో భ్రాన్తాః పశ్యన్తస్తే పరస్పరమ్ || ౩౨||
 న కిఞ్చిద్దదృశుస్తత్ర స్థితా ఏకత్ర తే పునః |
 యోగమార్గేణ చిత్తే స్వే ధ్యానం చక్రుః క్రమేణ చ || ౩౩||

బ్రహ్మా౭భేదస్వరూపం తే రేమిరే యోగభావతః ।

ఏకీభూతా ఇవాత్మానః శాన్తిం ప్రాప్తాః స్వభావతః ॥ ౩౪॥

తతస్తాన్ దర్శయామాస యోగిధ్యేయమనుత్తమమ్ ।

స్వరూపం గణరాజస్త్వ హృదయే సంస్థితం పరమ్ ॥ ౩౫॥

చతుర్భుజ త్రినేత్రం తచ్చుణ్ణాదణ్ణవిరాజితమ్ ।

ఏకదంతం శూర్పకర్ణం వక్రతుణ్ణ మహోదరమ్ ॥ ౩౬॥

రక్తవర్ణం మహాకాయం సిన్ధూరాల్పమేవ చ ।

నాభిశేషం కిరీటాదినానాభూషణశోభితమ్ ॥ ౩౭॥

సిద్ధిబుద్ధియుతం పూర్ణం విభూతిభిరూపాసితమ్ ।

చిన్తామణిం మణిం చైవ దధత్తు హృదయే శుభమ్ ॥ ౩౮॥

ప్రసన్నవదనం భక్తానుగ్రహాణాం ప్రకారకమ్ ।

హృది దృష్టా౭భవన్నేవ విస్మితాస్తే సురాః ప్రియే ॥ ౩౯॥

తమాదౌ శక్కురస్యైవ హృది ప్రకటతాం గతః ।

తం పప్రచ్ఛ స్వయం శభుః కో భవాన్ వద మే ప్రభో ॥ ౪౦॥

శాన్తియోగేన సమ్ప్రాప్తః కిం న బ్రహ్మపతిః పరః ।

కథయస్వ మహాభాగ త్వాం న జానామి తత్త్వతః ॥ ౪౧॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే గణేశప్రాదుర్భావో నామ చతుర్దశో౭ధ్యాయః ॥ ౧.౧౪

(Page ఖం. ౧ అ. ౧౫ పాన ౩౭)

౧.౧౫ గణేశప్రసన్నభావో నామ పంచుదశో౭ధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

శివస్య వచనం శ్రుత్వా భక్తిభావేన తోషితః ।

ఉవాచ మధురం వాక్యం విఘ్నేశస్తం ప్రహర్షయన్ ॥ ౧॥

వక్రతుణ్ణ ఉవాచ ।

శ్ంబు శమ్భో మహాభాగ మమ మాయావిమోహిత ।

గణేశో౭హం పునర్దృష్టస్తపసా భావితాత్మనా ॥ ౨॥

యః పురా భవతో దేవ వరదాతాఽభవం పరః ।
 ఉగ్రేణ తపసా తుష్టోఽకరవం జ్ఞానసంయుతమ్ ॥ ౩॥
 మమైషా సతతం మాయా ప్రమోహయతి మానవాన్ ।
 తేన విస్మరణం ప్రాప్తం తవాఽపి న చ సంశయః ॥ ౪॥
 ఏవముక్త్వా శివం మాయామోహజాలం నిరాకరోత్ ।
 సర్వం చ స్మరణం తేన పునః ప్రాప్తం శివస్య చ ॥ ౫॥
 సర్వం స్మృత్వా శివస్తత్ర స్తోతుం సముపచక్రమ్ ।
 తావదన్తర్జితం జాతం రూపం గణపతేః శుభమ్ ॥ ౬॥
 పునర్ధ్యానేన శముఖః స తమేవాచిన్తయన్ స్థితః ।
 నాపశ్యద్ హృది తద్రూపం తేనాకుల ఇవాఽభవత్ ॥ ౭॥
 ఆయయా విష్ణురభ్యాశే సర్వం త్వకథయచ్ఛివమ్ ।
 అదృష్టం తాదృశం రూపం కథయామాస సోఽపి తమ్ ॥ ౮॥
 ఏవం పఞ్చాప్యదృష్ట్వా తత్ విస్మితా అభవన్ పరమ్ ।
 ఏకత్ర మిలితా జాతాస్తుష్టువుస్తం గతస్మయాః ॥ ౯॥
 పఞ్చ దేవా ఉచుః ।
 నమస్తే వక్రతుణ్ణాయ త్రినేత్రం దధతే నమః ।
 చతుర్భుజాయ దేవాయ పాశాఙ్కశధరాయ చ ॥ ౧౦॥
 లమ్బోదర నమస్తుభ్యం నాభిశేషాయ తే నమః ।
 మహాతే వైకదంతాయ శూర్పకర్ణాయ తే నమః ॥ ౧౧॥
 సిన్ధూరారుణదేహాయ రక్తవర్ణధరాయ చ ।
 మహాకాయాయ సూక్ష్మాయ గణేశాయ నమో నమః ॥ ౧౨॥
 సిద్ధిబుద్ధియుతాయైవ విభూతిసహితాయ చ ।
 చింతామణిధరాయైవ తథా చింతామణే నమః ॥ ౧౩॥
 అవ్యక్తాయ పరేశాయ పరేషాం చ పరాయ తే ।
 మనోవాణీవిహీనాయ విఘ్నేశాయ నమో నమః ॥ ౧౪॥
 నానామాయాధరాయైవ మాయినాం మోహకారిణే ।
 హేరమ్బాయ నమస్తుభ్యం బ్రహ్మణాం పతయే నమః ॥ ౧౫॥
 దర్శయస్వ నిజం రూపం భక్తేభ్యః ప్రీతిదాయకమ్ ।

సనాథా హి వయం తేన సర్వనాథాయ తే నమః ॥ ౧౬ ॥

స్తువతాం తు పురః ప్రాదురాసీద్దేవో గజాననః ।

తం దృష్ట్వా దణ్ణవత్ సర్వే ప్రణతా భక్తిభావతః ॥ ౧౭ ॥

తానుత్థాప్య స్వయం ఢుణ్ణీర్వచనం చేదమబ్రవీత్ ।

స్తోత్రేణ భావితో దేవాః ప్రీతో వో నాత్ర సంశయః ॥ ౧౮ ॥

యః పఠేత్ స్తోత్రమేతద్వై స మే మాన్యో భవేత్ సురాః ।

వాఞ్చితం పూరయిష్యామ్యన్వే మే సాయుజ్యమాప్నుయాత్ ॥ ౧౯ ॥

శృణుధ్వం మే వచో రమ్యం మా గర్వం కురుత ప్రియాః ।

భవంతో మదధీనాశ్చ కలాంశా నాత్ర సంశయః ॥ ౨౦ ॥

క్రీడార్థం నిర్మితాః సర్వే స్పర్ధమానాః పరస్పరమ్ ।

కిమర్థం మనసి భ్రాంతా జాతాః పూర్ణాత్మకా అపి ॥ ౨౧ ॥

శ్రావ్యం జ్ఞానం రహస్యం యన్ మదీయం తేన భావితాః ।

సదా మోహవినిర్ముక్తా భవితారశ్చ మత్సమాః ॥ ౨౨ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే గణేశప్రసన్నభావో నామ పంచదశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౧౫

(Page ఖం. ౧ అ. ౧౬ పాన 3౮)

౧.౧౬ గణేశగీతాసారకథనం నామ షోడశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

శివ ఉవాచ ।

గణేశవచనం శ్రుత్వా ప్రణతా భక్తిభావతః ।

పప్రచ్ఛస్తం పునః శాంతా జ్ఞానం బ్రూహి గజానన ॥ ౧ ॥

గణేశ ఉవాచ ।

దేహశ్చతుర్విధః ప్రోక్షస్త్యం పదం బ్రహ్మభేదతః ।

సోఽహం దేహీ చతుర్ధా తత్పదం బ్రహ్మ సదైక్యతః ॥ ౨ ॥

సంయోగ ఉభయోర్యశ్చాఽసి పదం బ్రహ్మ కథ్యతే ।

స్వత ఉత్థానకం దేవా వికల్పకరణాద్ ద్విధా ॥ 3 ॥

సదా స్వసుఖనిష్ఠం యద్బ్రహ్మ సాఙ్ఖ్యం ప్రకీర్తితమ్ ।

పరతశోఽన్తానకం తత్ క్రీడాహీనతయా పరమ్ || ౪ ||

స్వతః పరత ఉత్థానహీనం యద్బ్రహ్మ కథ్యతే |

స్వానన్దః సకలాభేదరూపః సంయోగకారకః || ౫ ||

తదేవ పఞ్చుధా జాతమీశ్వరాస్తన్నిబోధత |

స్వతశ్చ పరతో బ్రహ్మాత్థానం యద్ ద్వివిధం స్మృతమ్ || ౬ ||

బ్రహ్మణో నామ తద్వేదే కథ్యతే భిన్నభావతః |

తయోరనభవో యశ్చ యోగినాం హృది జాయతే || ౭ ||

రూపం తదేవ జ్ఞాతవ్యమసద్వేదేషు కథ్యతే |

సా శక్తిరియమాఖ్యాతా బ్రహ్మరూపా హ్యసన్మయీ || ౮ ||

తత్రామృతమయాధారః సూర్య ఆత్మా ప్రకథ్యతే |

శక్తిసూర్యమయో విష్ణురానన్దో నన్దనాత్తయోః || ౯ ||

త్రివిధేషు తదాకారస్తత్ క్రియాహీనరూపకః |

శివో నేతి చతుర్థోఽయం త్రినేతి కరణాత్పరః || ౧౦ ||

త్రివిధం మోహమాత్రం యన్నిర్మోహస్తు సదాశివః |

తేషామభేదే యద్బ్రహ్మ స్వానన్దః సర్వయోగతః || ౧౧ ||

పఞ్చానాం బ్రహ్మణాం యచ్చ బిమ్బం మాయామయం స్మృతమ్ |

బ్రహ్మ స ఏవ విజ్ఞేయః సర్వాదిః సర్వభావనః || ౧౨ ||

బిమ్బేన సకలం సృష్టం తేనాయం ప్రపితామహః |

ఆసత్ సత్ సమనేతి స్వానన్దరూపా వయం స్మృతాః || ౧౩ ||

స్వానన్దాద్యత్ పరం బ్రహ్మోయోగాఖ్యం బ్రహ్మణాం భవేత్ |

కేషామపి ప్రవేశో న తత్ర తస్యాఽపి కుత్రచిత్ || ౧౪ ||

మదీయం దర్శనం తత్రాయోగే నో యోగినాం భవేత్ |

స్వానన్దే దర్శనం ప్రాప్తం స్వసంవేద్యాత్మకం చ మే || ౧౫ ||

స్వానన్దవాసినం తేన వేదేషు ప్రవదన్తి మామ్ |

చతుర్థాం బ్రహ్మణాం భోగాస్తం యోగాభేదయోగతః || ౧౬ ||

సంయోగశ్చ హ్యయోగశ్చ తయోః పరతరో మతః |

పూర్ణశాన్తిప్రదో యోగశ్చిత్తవృత్తినిరోధతః || ౧౭ ||

క్షిప్తం మూఢం చ విక్షిప్తమేకాగ్రం చ నిరోధకమ్ |

పఞ్చభూమిమయం చిత్తం తత్ర చింతామణిః స్థితః || ౧౮||

పఞ్చభూమినిరోధేన ప్రాప్యతే యోగిభిర్హృది |

శాన్తిరూపాత్మయోగేన తతః శాన్తిర్మదాత్మికా || ౧౯||

ఏతద్యోగాత్మకం జ్ఞానం గాఢేశం కఢితం మయా |

నిత్యం యుక్తం చ యోగేన వైవ మోహం ప్రగచ్ఛథ || ౨౦||

చిత్తరూపా స్వయం బుద్ధిః సిద్ధిర్మోహమయీ స్మృతా |

నానాబ్రహ్మవిభేదేన తాభ్యాం క్రీడతి తత్పతిః || ౨౧||

త్యక్వా చింతాభిమానం చ గణేశోహం సమాధినా |

భవిష్యన్తి భవన్తోఽపి మద్రూపా మోహవర్జితాః || ౨౨||

శివ ఉవాచ |

ఇత్యుక్త్వా విరరామాఽథ గణేశో భక్తవత్సలః |

తేఽపి భేదం పరిత్యజ్య శాన్తిం ప్రాప్తాశ్చ తత్క్షణాత్ || ౨౩||

ఏకవింశతిసుశ్లోకైర్గణేశేన ప్రకీర్తితమ్ |

గీతాసారం సుశాస్త్రేభ్యః శాన్తిదం యోగసాధనైః || ౨౪||

గణేశగీతాసారం చ యః పఠిష్యతి భావతః |

శ్రోష్యతి శ్రద్ధధానశ్చేద్బ్రహ్మభూతసమో భవేత్ || ౨౫||

ఇహ భుక్త్వాఽఖిలాన్ భోగానస్తే యోగమయో భవేత్ |

(Page ఖం. ౧ అ. ౧౭ పాన ౩౯)

దర్శనాత్తస్య లోకానాం సర్వపాపం లయం వ్రజేత్ || ౨౬||

|| ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోఢలే మహాపురాణే

ప్రథమ ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే గణేశగీతాసారకథనం నామ షోడశోఽధ్యాయః || ౧.౧౬

౧.౧౭ శివపార్యతీసంవాదసమాప్తిర్నామ సప్తదశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

శివ ఉవాచ |

గణేశగీతాసారం తే శ్రుత్వా పఞ్చ సురేశ్వరాః |

ఊచుస్తం విస్మితాః సర్వే ప్రణమ్య గణనాయకమ్ || ౧||

పఞ్చ దేవా ఉచుః ।

భగవన్ భవతా సర్వం కథితం తథ్యమేవ చ ।

తేన తృప్తా వయం స్వామిన్ మోహశూన్యాః కృతాస్త్యయా ॥ ౨॥

తప దర్శనమాత్రేణ స్మరణం పూర్వకం కృతమ్ ।

గుణరూపా వయం ధుణ్ణే కథం బ్రహ్మమయా వద ॥ ౩॥

తేషాం వచనమాకర్ణ్య తానువాచ గజాననః ।

భక్తవత్సలభావేన తోషితోఽసౌ మహాప్రభుః ॥ ౪॥

గణేశ ఉవాచ ।

స్వపదే జగతి బ్రహ్మరూపా వై జగదీశ్వరాః ।

భిన్నభావే గుణాత్మానో భవంతోఽపి మయా కృతాః ॥ ౫॥

చతుర్విధేన భావేన క్రీడామి నను తత్ర చ ।

క్రీడయా పతితం బిమ్బం తేన పఞ్చవిధోఽభవమ్ ॥ ౬॥

బహలేషు విలాసేషు తేషు భావేషు దేవపాః ।

భవంతో మదధీనాశ్చ సంస్థితా నాత్ర సంశయః ॥ ౭॥

ఏషు భిన్నవిహారేషు రజఃసత్త్వతమోమయాః ।

మయా బ్రహ్మ హరిః శమ్భుర్భిన్నా జాతా హి మాయయా ॥ ౮॥

అహఙ్కారస్త్రిదేవానాం సూర్యో మోహమయీ తథా ।

శక్తిస్త్రిగుణసిద్ధ్యర్థమేతే పఞ్చ మయా కృతాః ॥ ౯॥

అహమత్ర స్థితోఽశేన వక్రతుణ్ణ ఇతి స్మృతః ।

బిన్దుబ్రహ్మమయః సాక్షాద్భిన్నభావప్రకాశకః ॥ ౧౦॥

తురీయం మే మయా రూపం కృతం యద్ గుణపం సురాః ।

జ్ఞాతవ్యం బుద్ధిరూపం తద్దక్షిణాం ప్రకథ్యతే ॥ ౧౧॥

పఞ్చదేవవిహారాఖ్యం వామాంకం సిద్ధిరూపకమ్ ।

సిద్ధిబుద్ధియుతోఽహం వై బిన్దుమాత్రాత్మకోఽభవమ్ ॥ ౧౨॥

భక్తానాం విఘ్నరూపా యే వక్రాస్తే కథితాః సురైః ।

తాంస్తుజ్ఞేన హనిష్యామి వక్రతుణ్ణస్తతః స్మృతః ॥ ౧౩॥

మమ మాయా మయాజ్ఞివాద్యక్రం బ్రహ్మముఖం యతః ।

తేనాఽహం వక్రతుణ్ణస్తు లభ్య ఉన్మనసా భవేః ॥ ౧౪॥

భవతాం కార్యసిద్ధయర్థం విహారార్థం తు మాయయా ।
 బిన్దురూపధరో భూత్వా స్థితోఽహం భావపూర్వకమ్ ॥ ౧౫॥
 యది మే స్మరణం యూయం విస్మరిష్యథ వై తదా ।
 మాయామోహేన సమ్భ్రాన్తా భవిష్యథ మహేశ్వరాః ॥ ౧౬॥
 భవద్భిః సతతం తస్మాత్ కర్తవ్యం స్మరణం హృది ।
 ఆదౌ పూజ్యో భవిష్యామి దైవే పిత్ర్యే చ కర్మణి ॥ ౧౭॥
 తేన సిద్ధియుతాః సర్వే భవిష్యన్తి న సంశయః ।
 ఇత్యుక్తాన్తర్దధే దేవో గణేశో గణపాలకః ॥ ౧౮॥

(Page ఖం. ౧ ఆ. ౧౭ పాన ౪౦)

శివ ఉవాచ ।
 ఇతి తే కథితో దేవి ధ్యానమార్గః పురాతనః ।
 తం ధ్యానయామి హృదిస్థం మే గణేశం బ్రహ్మనాయకమ్ ॥ ౧౯॥
 అఖిలం బ్రహ్మణా సృష్టం చరాచరమయం శివే ।
 నానావతారవాన్ విష్ణుః స పాతి గణపాజ్ఞయా ॥ ౨౦॥
 అహం సంహారకారీ చ త్వం ప్రమోదప్రదా శివే ।
 కర్మణాం చాలకః కాలైర్భానుర్జాతో న సంశయః ॥ ౨౧॥
 హిమాచలసుతా త్వం వై జాతా తేన సువిస్మృతమ్ ।
 త్వయాఽఖిలం హృదిస్థం చ జ్ఞానం గణపబోధకమ్ ॥ ౨౨॥
 మయా సుస్మారితం తుభ్యం స్మర సర్వం శుచిస్మితే ।
 భవతి చ మహామాయా పశ్య త్వం గణపం హృది ॥ ౨౩॥
 అష్టౌ తస్యాఽవతారాంశ్చ కథయామి సమాసతః ।
 భజతా తేన మార్గేణ భవేద్యోగో న దుర్లభః ॥ ౨౪॥
 ప్రథమో వక్రతుణ్ణశ్చ త్వమ్పదబ్రహ్మ కథ్యతే ।
 ద్వితీయం ఏకదన్తశ్చ తత్పదబ్రహ్మబోధకః ॥ ౨౫॥
 మహోదరస్త్రతీయస్తు బ్రహ్మాసి పదధారకమ్ ।
 గజాననశ్చతుర్థశ్చ సాఙ్ఖ్యరూపో మహేశ్వరి ॥ ౨౬॥
 లమోద్దర ఇతి ఖ్యాతో హ్యేతద్బ్రహ్మ త్వయి స్థితమ్ ।
 షష్ఠో వికటనామా చ సద్బ్రహ్మాత్మరవిః పరః ॥ ౨౭॥

విఘ్నరాజః స్వయం విఘ్నః సప్తమః సమతాఙ్గతః ।
 ధూమ్రవర్ణోఽష్టమః శమ్భురవ్యక్తో నేతి కథ్యతే ॥ ౨౮॥
 అష్టబ్రహ్మసు తత్పాలాః కలారూపధరాః స్మృతాః ।
 గణిషా గణరాజస్య హ్యవతారాః ప్రకీర్తితాః ॥ ౨౯॥
 స్వసంవేద్యమయం బ్రహ్మ తేన వై ప్రధృతాః ప్రియే ।
 సర్వేషాం బ్రహ్మణాం దేవి ఖేలకస్తేన స స్మృతః ॥ ౩౦॥
 ఆయోగస్యావతారశ్చ ఖేలనాది న విద్యతే ।
 స్వానన్దవాసినం విద్ధి ఖేలకం సతతం ప్రియే ॥ ౩౧॥
 పూర్ణయోగో గణాధీశః స్వానన్దాయోగవర్జితః ।
 యోగీనాం తత్ర శాన్తిశ్చ హ్యభవద్యోగసేవయా ॥ ౩౨॥
 ఇతి సర్వం సమాఖ్యాతం యత్పుష్టం దేవి శోభనమ్ ।
 ఆనేన విధినా నిత్యం గణేశం భజ సర్వదా ॥ ౩౩॥
 అస్మాకం కులదేవశ్చ గణేశో నాత్ర సంశయః ।
 పూజ్యతే స మయా నిత్యం చిన్తామణీవినాయకః ॥ ౩౪॥
 పఞ్చానాం చిత్తవృత్తీనాం ప్రకాశకతయా స్థితః ।
 తేన చిన్తామణీర్నామ కథ్యతే స గజాననః ॥ ౩౫॥
 గజవక్త్రాత్మికాం మూర్తిం పశ్య దేవి గృహే స్థితామ్ ।
 మణీరత్నమయీం సాక్షాత్ పూజయామి సుభక్తితః ॥ ౩౬॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 ఇత్యుక్త్వా దర్శయామాస ధ్యానస్థానం సదాశివః ।
 ఏకాన్తే వీక్ష్య వై దేవీ విస్మితా సాఽభవత్పరమ్ ॥ ౩౭॥
 ఇత్యుక్త్వా విరరామాథ శఙ్కరః కరుణానిధిః ।
 తం పునః ప్రత్యువాచేదం మహాదేవీ జగన్మయీ ॥ ౩౮॥
 శక్తిరువాచ ।
 సర్వేషాం మోహసన్దాత్రీ తామసస్య సదాశివ ।
 తవ పత్నీ కథం జాతా హ్యేకభాగస్థితస్య వై ॥ ౩౯॥
 అముం మే సంశయం దేవ ఛేత్తుమర్హసి సామృతమ్ ।
 త్వదన్యః సంశయచ్ఛేత్తా సర్వజ్ఞో నాస్తి కుత్రచిత్ ॥ ౪౦॥

పార్వతీవచనం శ్రుత్వా శివో హర్షసమన్వితః ।

ఉవాచ మధురం వాక్యం బోధయంతాం సహతుకమ్ ॥ ౪౧॥

శివ ఉవాచ ।

శృణు దేవి పురా వృత్తం యేన త్వం మత్ప్రియాభవః ।

తత్తేహం కథయిష్యామి కథాసారం సుఖప్రదమ్ ॥ ౪౨॥

వివాదః పఞ్చదేవానాం స్పర్ధయా సమభూచ్చయః ।

తత్రైశ్వర్యం మయా దృష్టం త్వదీయం మహదద్భుతమ్ ॥ ౪౩॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౧౭-౧౮ పాన ౪౧)

పఞ్చానాం బోధకో దేవో గణేశోఽతర్దధే యదా ।

బోధయిత్వా యథాన్యాయమస్మాన్ బ్రహ్మమయః ప్రభుః ॥ ౪౪॥

తతో మయా తపస్తప్తం తవ ప్రాప్తౌ ప్రియే మహత్ ।

భక్తిభావేన సస్తుష్టా త్వం జాతా శతవర్షతః ॥ ౪౫॥

మత్సమీపే సమాగమ్య వృణుష్య వరమీప్సితమ్ ।

ప్రసన్నాఽహం మహాదేవ దాస్యేఽహమితి చాబ్రవీః ॥ ౪౬॥

త్వాం నత్వా స్తుతవాన్నానాచేష్టితైస్త్వత్స్వరూపకైః ।

తేన తష్టిః పరా జాతా తవాపి జగదీశ్వరి ॥ ౪౭॥

మయా ప్రయాచితం దేవి త్వం మే పత్నీ భవ ప్రియే ।

ఏవ ఏవ వరో మహ్యం దాతవ్యో జగదీశ్వరి ॥ ౪౮॥

మదీయం వచనం శ్రుత్వా సస్మితా భావపూర్వకమ్ ।

జాతా త్వం మే వరం దత్త్వాఽతర్దానం చ కృతం త్వయా ॥ ౪౯॥

అతస్త్వం మే ప్రియా జాతా వరదానప్రభావతః ।

తవ వామాఙ్గసమ్భూతా లక్ష్మీనారాయణప్రియా ॥ ౫౦॥

దక్షిణాఙ్గత్ సముద్ధతా సావిత్రీ బ్రహ్మణః ప్రియా ।

హృదయాత్తే చ సమ్భూతా సంజ్ఞా పత్నీ రవేరపి ॥ ౫౧॥

ఇతి సర్వం సమాఖ్యాతం స్మర సర్వం శుచిస్మితే ।

సాధయ త్వం పునర్యోగం గాణేశం శాన్తిదం పరమ్ ॥ ౫౨॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శివేన కథితం సర్వం శ్రుత్వా దేవీ నగాత్మజా ।

ఏకాన్తే సాధయామాస యోగం గణపతేః పరమ్ || ౫౩||

పూర్వసంస్కారభావేన స్వల్పకాలేన సా శివా ।
శాన్తిం ప్రాప్తా మహాభాగా ప్రయయా శివసన్నిధౌ || ౫౪||

ముదల ఉవాచ ।

ఇతి తే కథితం దక్ష చేష్టితం గణపస్య చ ।
భజ త్వం సర్వభావేన గణేశం బ్రహ్మనాయకమ్ || ౫౫||

తేన త్వం విఘ్నహీనోఽపి భవితాసి న సంశయః ।
సర్వమాన్యో మహాయోగీ శోకహీనో జగద్గురుః || ౫౬||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే శివపార్వతీసంవాదసమాప్తిర్నామ సప్తదశోఽధ్యాయః ||
౧.౧౭

౧.౧౮ ముద్గలదేవదూతసంవాదో నామాష్టాదశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

శౌనక ఉవాచ ।

శ్రుతం సూత మహాభాగ కథితం పరమాద్భుతమ్ ।
చరితం గణనాథస్య తేన త్వప్తా వయం ప్రభో || ౧||

శివశక్తిమహావాదం శ్రుత్వా తృష్ణా వివర్ధతే ।
పునశ్చ వద సూత త్వం గణేశస్య విచేష్టితమ్ || ౨||

సూత ఉవాచ ।

శృణు శౌనక యత్నేన దక్షేణైవం మహామునిః ।
సక్రథామృతపానం చ కృత్వా పృష్టః పునశ్చ యత్ || ౩||

శక్తిశక్కరసంవాదం బ్రహ్మభూయపదప్రదమ్ ।
శ్రుత్వా దక్షో మహాభాగః పప్రచ్ఛ మునిసత్తమః || ౪||

(Page ఖం. ౧ అ. ౧౮ పాన ౪౨)

దక్ష ఉవాచ ।

కించ్ఛిత్పురాతనం పుణ్యం ఫలితం మే మహాద్భుతమ్ ।
పీతం ముద్గల తే వక్రత్ కథామృతమిదం మయా || ౫||

ధన్వోఽసి కృతకృత్యోఽసి గణేశే భక్తిమానసి ।
 గణేశాచ్చ పరం నాస్తి జ్ఞాతం త్వద్వాక్యతో మయా ॥ ౬ ॥
 వద ముద్గల మాహాత్మ్యం పునర్గణపతేః శుభమ్ ।
 న తృప్తోహం మహాయోగీన్ పీత్వా బ్రహ్మమృతం మహత్ ॥ ౭ ॥
 శివశైలసుతావాదో మహానన్దప్రదాయకః ।
 తత్రాష్టౌ గణరాజస్య హ్యవతారాః శ్రుతా మయా ॥ ౮ ॥
 తేషాం తచ్ఛరితం చాఽపి మాహాత్మ్యం తేఽపి యన్ మహత్ ।
 శ్రోతుమిచ్ఛామి యోగీశ దయాం కృత్వా వదస్య మే ॥ ౯ ॥
 కిమర్థం గణరాజోఽయమవతారం కరోతి వై ।
 బ్రహ్మభూయమయో దేవస్తద్వదస్య మహామునే ॥ ౧౦ ॥
 పరోపకరణార్థాయ త్వాదృశా మునిసత్తమాః ।
 భ్రమన్తి ధరణీం బ్రహ్మాన్ పతితేభ్యః సుఖప్రదాః ॥ ౧౧ ॥
 దర్శనస్పర్శనేనైవ భాషణేన విశేషతః ।
 పావయన్తి జనాన్ సర్వాన్ సాధవః సమదర్శినః ॥ ౧౨ ॥
 సూత ఉవాచ ।
 శ్రుత్వా దక్షవచో రమ్యం ప్రత్యువాచ స ముద్గలః ।
 ప్రహృష్టో భావయుక్తస్య దక్షస్య చ మహాత్మనః ॥ ౧౩ ॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 శృణు దక్ష మహాభాగ ధన్వోఽసి న చ సంశయః ।
 యేన త్వం గణనాథస్య కథాం పృచ్ఛసి మాం ప్రభో ॥ ౧౪ ॥
 పాపినాం నాస్తికానాం వై దామ్భికానాం కదాచన ।
 సత్కథాఽమృతపానస్య చేచ్ఛా నోత్పద్యతే క్వచిత్ ॥ ౧౫ ॥
 ద్వన్ద్వభావవిచారజ్ఞాస్తథా సహనకారకాః ।
 భూతేషు సమభావాశ్చ సంసారతరణే రతాః ॥ ౧౬ ॥
 పరోపకారకార్యేషు మతిన్తేషాం ప్రవర్తతే ।
 ఏతాదృశా మహాభాగా గణేశే సాదరాః ప్రభో ॥ ౧౭ ॥
 కథాం గణపతేర్నిత్యం శృణ్వన్తి చ పఠన్తి తే ।
 శ్రావయన్తి జనాన్ న్యాన్ భక్తిభావసమన్వితాః ॥ ౧౮ ॥

అతస్తస్వం సాదరో భూత్వా శృణుషే పాపనాశినిమ్ |
 కృత్వా వర్ధయసి ప్రశ్నం కథాం గణపతేః శుభామ్ || ౧౯ ||
 శృణు యచ్చ పురావృత్తం మదీయం భావపూర్వకమ్ |
 తవాఽగ్రే కథయిష్యామి సంశయో యేన నశ్యతి || ౨౦ ||
 అవతారకథామగ్రే జ్ఞాస్యసి త్వం యథార్థతః |
 గణరాజపదం సర్వం ప్రాప్యసి త్వం చ భక్తిమాన్ || ౨౧ ||
 అహం తపసి సంవిష్టః శిలోఞ్ఞాఞ్ఞివమాశ్రితః |
 దశ పఞ్చ దినేష్యేవ ద్వాదశ్యాం మమ పారణమ్ || ౨౨ ||
 ద్రోణమాత్రం చినోమ్యన్నముపోషణసమన్వితః |
 తేనాన్నేన యథాన్యాయం పఞ్చయాగానకృష్యహమ్ || ౨౩ ||
 ఏవం బహుగతే కాలే తపసే మయి సంస్థితే |
 దేవాః సర్వే భయోద్విగ్నాః కిమయం సాధయిష్యతి || ౨౪ ||
 ఐద్రం పదం విధాతుర్వా వైష్ణవం తైవమేవ చ |
 కిం వాఞ్చతి మహాభాగో మునిస్తపసి సంస్థితః || ౨౫ ||
 ఇతి దేవైః ప్రేషితస్తు మునిః సర్వార్థకోవిదః |
 మమాశ్రమే పరీక్షార్థం దుర్వాసాః కోపవాన్ యయౌ || ౨౬ ||
 నగ్న ఉన్మత్తతుల్యః సన్నాగతః పారణే మమ |
 మహ్యం భిక్షౌ మునే దేహి యయా తృప్తో భవామ్యహమ్ || ౨౭ ||
 ఇత్యుచే తు మయా దత్తమన్నం తస్మై మహాత్మనే |
 న జ్ఞాతో మునిముఖ్యోఽయం దుర్వాసా ఆగతో గృహమ్ || ౨౮ ||
 తదన్నం సకలం భుక్త్వా ద్రోణమాత్రం మహామునిః |
 (Page ఖం. ౧ అ. ౧౮ పాన ౪౩)
 ఉచ్ఛిష్టం లిప్తవాన్ దేహే గతో వికలమానసః || ౨౯ ||
 మానసే మే మహానన్దః ప్రాప్తో దక్ష ప్రజాపతే |
 ధన్యం తపో మదీయం వై తృప్తః సర్వాన్నభుక్ జనః || ౩౦ ||
 ఉపోషణే సమాయుక్తోఽహం తత్ర తపసి స్థితః |
 పునః స ద్వాదశీఘ్రే పారణార్థం సమాయయౌ || ౩౧ ||

దుర్వాససం పునర్యాతం తాదృశం వేషమాస్థితమ్ ।

మహతా హర్షయుక్తేనాఽపూజయం చ మహామునిమ్ ॥ ౩౨॥

సర్వాన్నం భుక్తవాన్ సద్య ఏవం షడ్వారమాయయా ।

మమ భావపరీక్షార్థం తపఃఖణ్ణనకారకః ॥ ౩౩॥

పూర్వపుణ్యప్రభావేణ చ్యావితో న మనాగపి ।

త్రిమాసోపోషితో భావయుక్తేన తపసాఽభవమ్ ॥ ౩౪॥

తపసా భావశుద్ధేన పరితుష్టో మహామునిః ।

స్వరూపం దర్శయామాస యోగరూపం మహాద్భుతమ్ ॥ ౩౫॥

ఉవాచ శుద్ధిమాపన్నో ముద్గల త్వం న సంశయః ।

గచ్ఛ స్వర్గం మహాభాగ అక్షయం భోక్తుమర్హసి ॥ ౩౬॥

స్వర్గలోకా జితాః సర్వే త్వయాఽక్షయ్యప్రకాశకాః ।

తపసా శుద్ధభావేనాధునా తాన్ గచ్ఛ ముద్గల ॥ ౩౭॥

ఇత్యుక్త్వా మాం స దుర్వాసా గతః స్వాశ్రమమణ్డలే ।

తస్మిన్నేవ క్షణే స్వర్గాద్విమానం తత్ర చాగతమ్ ॥ ౩౮॥

విమానాత్ పురుషో దివ్యభూషణైర్భూషితః పరః ।

ఉత్తీర్య మే సుసాన్నిధ్యమాగతః పూజితో మయా ॥ ౩౯॥

ఉవాచ మధురం వాక్యం చలేతి త్వం మయాసహ ।

స్వర్గాదాగతవస్తం వై విద్ధి ముద్గల మాం తథా ॥ ౪౦॥

బృహస్పతిపురోగః స దేవ ఇన్ద్రః ప్రతాపవాన్ ।

త్వదర్థం సంస్థితః స్వామిన్ తేనాహం ప్రేషితో మునే ॥ ౪౧॥

ఇదం విమానమారుహ్య నానాభోగసమన్వితమ్ ।

మయా సార్థం మహాభాగ చల స్వర్గం సుభోగదమ్ ॥ ౪౨॥

సూత ఉవాచ ।

దేవదూతవచో రమ్యం శ్రుత్వైవం ముద్గలో మునిః ।

వినయావనతో భూత్వా తం పప్రచ్ఛ ముదాన్వితః ॥ ౪౩॥

ముద్గల ఉవాచ ।

స్వర్గేషు సర్వలోకేషు కే గుణాః సన్తి తాన్ వద ।

దోషాః కే తత్ర తిష్ఠన్తి శ్రుత్వా యామి త్వరాన్వితః ॥ ౪౪॥

సూత ఉవాచ ।

ముద్గలస్య వచః శ్రుత్వా దేవదూతస్తమబ్రవీత్ ।
విసయేన చ సస్తుష్టో యథాతథ్యం విభాగశః ॥ ౪౫॥

దేవదూత ఉవాచ ।

కర్మభూమిరియం బ్రహ్మన్ భోగభూమిస్తు సా మతా ।
స్వర్గరూపా నరాదీనాం కర్మభోగప్రదాయినీ ॥ ౪౬॥

నానాసుఖప్రదం తత్ర గుణం వక్తుం న శక్యతే ।
ఈష్పితం లభతే సర్వం సదా యౌవనసంస్థితః ॥ ౪౭॥

క్లమః స్వేదాదికం తత్ర నైవ శీతోష్ణతా తథా ।
అప్సరోభిర్విహారాశ్చ కామరూపా గతిర్భవేత్ ॥ ౪౮॥

స్వకర్మతుల్యభోగాశ్చ భోక్తవ్యాః సర్వభావతః ।
యే యే భోగా దేహీనాం చ తే తే తత్ర సమాస్థితాః ॥ ౪౯॥

భోగభూమిః సమాఖ్యాతా స్వర్గరూపా మహామునే ।
వద తత్ర చ కిం న్యూనం యతః పృచ్ఛసి మాం ప్రభో ॥ ౫౦॥

త్వయా నానావిధం కర్మ తపసా సాధితం మునే ।
స్వర్గలోకాః కృతాః సర్వేక్షయాస్తాన్ భోక్తుమర్హసి ॥ ౫౧॥

తత్ర స్వర్గే త్రయో దోషాస్తాన్ శృణుష్వ మహామునే ।
ఇహ కర్మ కృతం లోకైర్భోక్తవ్యం శుభరూపకమ్ ॥ ౫౨॥

తత్ర కర్మ కృతం లోకైః తదేవ ఫలహీనకమ్ ।
తేన లోకో హి దుఃఖ్యస్తి తదన్తే కిం భవేదితి ॥ ౫౩॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౧౮-౧౯ పాస ౪౪)

ఏతాదృశం మయా కర్మ పుణ్యరూపం కృతం మహత్ ।
ఏతావంతం చ కాలం మే స్వర్గవాసో భవిష్యతి ॥ ౫౪॥

ఏకం దోషం మహాన్తం చ జానీహి మునిసత్తమ ।
ద్వితీయం శృణు దోషం త్వం కథయామి సవిస్తరమ్ ॥ ౫౫॥

నానా స్వర్గషు మిత్రాణి నానా ప్రీతివివర్ధనాః ।
దేవాస్తత్ర మహాభాగ సహ తైర్మోదతే స్వయమ్ ॥ ౫౬॥

సత్కర్మ తస్య తేనైవ భుక్తం స్వర్గే యథాయథమ్ ।

పశ్చాత్ పతనకాల తు తమధః పాతయన్తి తే || ౫౭||

క్షణమేకం న తం కోఽపి స్నేహం పశ్యతి లోకపః |

పతనస్య భయం చిత్తే దోషోఽయం పాతరూపకః || ౫౮||

తృతీయం దోషరూపం యచ్ఛృణు త్వం భావపూర్వకమ్ |

తద్వదిష్యామి తే ప్రీత్యా యేన జ్ఞానం భవేత్పరమ్ || ౫౯||

సత్కర్మకారిణస్తస్యే మహాభోగకరా మునే |

సన్తి స్వర్గేషు చానేకే తాన్ దృష్ట్వా తపతి స్వయమ్ || ౬౦||

ధిజ్ మాం న్యూనవిహారేణ తిష్ఠామి స్వల్పపుణ్యతః |

మహాపుణ్యకరా అన్యే అధికం విహరన్త్యత || ౬౧||

సదా హృది తపత్యేవం స్వర్గభూమిస్వభావతః |

హృది తాపాత్మకో దోషస్తృతీయః కథితో మయా || ౬౨||

అనన్తగుణసంయుక్తం స్వర్గం జానీహి తాపస |

దోషైస్త్రిభిః సమాయుక్తం మహాపుణ్యప్రభావతః || ౬౩||

ధన్యస్తవం మునిశార్దూల తత్ స్వర్గే విజితే త్వయా |

భుక్ష్వ భోగాన్ మనోజ్ఞాన్ వై చల శీఘ్రం మయా సహ || ౬౪||

|| ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే ముద్గలదేవదూతసంవాదో నామాష్టాదశోఽధ్యాయః || ౧.౧౮

౧.౧౯ అజ్గిరాముద్గలసంవాదో నామైకోనవింశతితమోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

సూత ఉవాచ |

దేవదూతవచః శ్రుత్వా ముద్గలస్తమథాబ్రవీత్ |

శ్శృణు శౌనక మాహామ్యం మునేస్తస్య సుయోగినః || ౧||

ముద్గల ఉవాచ |

దేవదూత మయా సర్వ త్వయోక్తం బుద్ధిపూర్వకమ్ |

శ్రుతం పునః ప్రప్రచ్ఛామి తన్ మే వద మహామతే || ౨||

దోషైస్త్రిభివిహీనం తం కం లోకం వద మే ప్రభో |

మనస్తాపవిహీనాశ్చ మోదన్తే యత్ర మానవాః || ౩||

సూత ఉవాచ ।

ముద్గలస్య వచః శ్రుత్వా దేవదూత ఉవాచ హ ।
లోకం చ తమహం తుభ్యం కథయామి సవిస్తరమ్ ॥ ౪॥

దేవదూత ఉవాచ ।

నిష్కామకర్మణా విప్ర బ్రహ్మలోకః ప్రలభ్యతే ।
వైకుణ్ఠః శివలోకశ్చ సౌరః శాక్తో జనేన చ ॥ ౫॥

తత్రాపి దోషయుక్తత్వం వర్తతే మునిసత్తమ ।
బ్రహ్మభూయపదం యచ్ఛ దోషహీనం ప్రచక్షతే ॥ ౬॥

దేవదూతముఖాదిత్థం శ్రుత్వా వై ముద్గలో మునిః ।
తం పప్రచ్ఛ పునః సాధుర్భక్తినమ్రాత్మకన్ధరః ॥ ౭॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౧౯ పాన ౪౫)

ముద్గల ఉవాచ ।

కుత్ర తల్లభ్యతే స్వామిన్ వద సర్వమశేషతః ।
ఉపకారపరోఽసి త్వం తేన పృచ్ఛామి తత్త్వతః ॥ ౮॥

దేవదూత ఉవాచ ।

కర్మభూమిరియం బ్రహ్మన్నత్ర వై లభ్యతే జన్తైః ।
ధర్మార్థకామమోక్షాది బ్రహ్మభూయం న సంశయః ॥ ౯॥

శ్రుత్వా తస్య వచో రమ్యం ముద్గలస్తమువాచ హ ।
గచ్ఛ దూత నమస్తుభ్యం స్వర్గం ప్రతి నయామ్యహమ్ ॥ ౧౦॥

హృది సంతాపసంయుక్తం పునః పాతభయాత్మకమ్ ।
స్వర్గం నేచ్ఛామి భో విద్వన్ బ్రహ్మ తత్సాధయామ్యహమ్ ॥ ౧౧॥

దేవదూత ఉవాచేదం ముద్గలం మునిసత్తమమ్ ।
భాగ్యహీనోఽసి నూనం త్వం స్వర్గం వైవాభినన్దసి ॥ ౧౨॥

స్వర్గేచ్ఛా కస్య వైవాస్తి నరస్య వద మాం మునే ।
ఉగ్రైస్తపోభిర్దావైశ్చ యజ్ఞైః స్వర్గశ్చ లభ్యతే ॥ ౧౩॥

నానాపుణ్యాదికం కృత్వా సత్కర్మాదిసుసాధనైః ।
ఇచ్ఛన్తి మనుజాః స్వర్గం మహాసౌఖ్యప్రదం పరమ్ ॥ ౧౪॥

స స్వర్గశ్చ త్వయా ప్రాప్తస్తపసోగ్రైః సుసాధనైః ।

నేచ్ఛసి త్వం మహామూఢ జ్ఞానహీనోఽసి మే మతమ్ || ౧౫ ||

దేవదూతం వదన్తం తం తదా పునరిదం వచః |

ముద్గలః స్నేహసంయుక్తః ప్రత్యువాచ హసన్నివ || ౧౬ ||

ముద్గల ఉవాచ |

కిం మాం మోహయసి ప్రాజ్ఞ దేహోఽయం బన్ధనాత్మకః |

దేహసౌఖ్యకరః స్వర్గో ముక్తిదో న బుధైః స్మృతః || ౧౭ ||

తత్రాపి హృది సన్తాపో వర్తతే దూతసత్తమ |

తాపత్రయసమాయుక్తం విద్యాస్నేచ్ఛతి కర్త్విత || ౧౮ ||

గచ్ఛ త్వం చ మహాభాగ బృహస్పతిపురోగమమ్ |

ఇన్ద్రం ప్రణామం కథయ నాఽఽగతో మునిరిత్యపి || ౧౯ ||

ఏవముక్త్యా నమస్కృత్య దేవదూతమహం ప్రభో |

అగ్నేశ్చ గతవాన్ శాలాం గతో దూతో యథాగతమ్ || ౨౦ ||

మయాఽపి స్వాశ్రమే తత్ర స్థితం మనసి ధారితమ్ |

విధినా బ్రహ్మవేదేషు నానారూపం ప్రకథ్యతే || ౨౧ ||

కిం ప్రమాణం భవేత్తేషాం సాధనీయం మయా కథమ్ |

పూర్ణభావమవిజ్ఞాయ భ్రాన్తోఽహం నాత్ర సంశయః || ౨౨ ||

అతః సంశయనాశార్థం గమిష్యామి మహామునిమ్ |

యోగిశ్చైర్ఘ్నరఙ్గిరసం వన్ద్యం వేదజ్ఞముత్తమమ్ || ౨౩ ||

శబ్దబ్రహ్మణి నిష్ఠాతం పరే బ్రహ్మణి తన్మయమ్ |

అస్మాకం మూలపురుషం సాక్షాద్ బ్రహ్మశరీరకమ్ || ౨౪ ||

ఇతి నిశ్చితవాంస్తత్ర గతోఽహం మునిసన్నిధౌ |

ఆశ్రమోఽస్య మయా దృష్టః సర్వభూతాభయప్రదః || ౨౫ ||

నాతపో న చ శీతత్వం న క్రోధః కామసమ్భవః |

న మాత్సర్యాదికం తత్ర సమకాలయతో బభౌ || ౨౬ ||

నావృష్టిర్నాతివృష్టిశ్చ హ్యకాలే మరణం న చ |

న గ్రహాదికృతా పీడా తత్ర రక్షోభయం న చ || ౨౭ ||

సర్వశాన్తిప్రదః పూర్ణస్తాపసానాం హితావహః |

విస్మితేన సుపుణ్యేన ప్రవిష్టో భాగ్యయోగతః ॥ ౨౮॥
 తత్ర నానాముసీనాం చ వత్సాః పరమశోభనాః ।
 మయా దృష్టా మహాభాగ వేదఘోషనినాదితాః ॥ ౨౯॥
 అగ్నిహోత్రాదిభిర్యుక్తా నానాపక్షినాదితాః ।
 వృక్షవల్లినమాయుక్తా నానాపుష్పఫలాశ్రితాః ॥ ౩౦॥
 నానాసరోవరాణ్యేవ హంసకారణ్ణవైర్భుః ।
 నానాపక్షివృతాన్యేవ సుధారూపజలాని వై ॥ ౩౧॥
 సునిర్మలపయాన్యేవ మకరాదియుతాని చ ।
 కమలైః కుముదైర్నానాశోభమానాని షట్పదైః ॥ ౩౨॥
 సింహవ్యాఘ్రమృగా నాగా గజా గావశ్చ మూషికాః ।
 (Page ఖం. ౧ అ. ౧౯ పాన ౪౬)
 నిర్వైరాః ప్రాణినస్తత్ర నివసన్తి ప్రజాపతే ॥ ౩౩॥
 ఏవం దృష్ట్వా మహాభాగ ఆశ్రమం హర్షసంయుతః ।
 పశ్యన్ పునశ్చ హ్యభవం విస్మితో నిజచేతసి ॥ ౩౪॥
 తం వై కుశాసనస్థం చ సాక్షాత్ సూర్యమివాపరమ్ ।
 తేజసా దీప్యమానం త్వపశ్యమక్లిరసం మునిమ్ ॥ ౩౫॥
 సిద్ధైర్నానావిద్వైశ్చైవ యోగిభిర్మునిభిర్వృతమ్ ।
 శిష్యేభ్యో బ్రహ్మవిద్యాం తాం కథయన్తం యథార్థతః ॥ ౩౬॥
 దణ్ణవత్తం ప్రణమ్యాదౌ భక్తిభావయుతోఽభవమ్ ।
 ప్రాజ్ఞులిః ప్రయతో భూత్వా సంస్థితో మునిసన్నిధౌ ॥ ౩౭॥
 తవ గోత్రభవం స్వామిన్ ముద్గలం మునిసత్తమ ।
 దర్శనార్థం సమాయాతం విద్ధి మాం బ్రహ్మదాయక ॥ ౩౮॥
 మదీయం వచనం శ్రుత్వా ప్రసన్నః ప్రాహ మాం మునిః ।
 వత్స త్వమాగతస్తాత తిష్ఠాఽత్ర మమ సన్నిధౌ ॥ ౩౯॥
 అవిఘ్నభావయుక్తేన తపస్తప్తం త్వయా సుత ।
 తేన మే దర్శనం ప్రాప్తం సత్పుత్రోఽసి న సంశయః ॥ ౪౦॥
 మునేర్వచనమాకర్ణ్య ప్రాప్తోఽహం పరమాం ముదమ్ ।

తత్ర స్థితోఽభవం దక్ష సన్నిధౌ తస్య ధీమతః ॥ ౪౧॥

కస్మింశ్చిద్ దివసే తత్ర లభ్యాఽవసరముత్తమమ్ ।

పుష్టో మయా మహాయోగీ శృణ్వత్సు చ మునిష్యపి ॥ ౪౨॥

జ్ఞాతుమిచ్ఛామి భో స్వామిన్ వద మాం కరుణానిధే ।

అస్మాకం త్వం గతిః సాక్షాత్ సర్వేషాం చైవ భక్తితః ॥ ౪౩॥

సూత ఉవాచ ।

వచనం ముద్గలస్యాఽపి శ్రుత్వా తం పునరబ్రవీత్ ।

అజ్గిరా భగవాన్ యోగీ ప్రహసంస్తం ప్రహర్షయన్ ॥ ౪౪॥

అజ్గిరా ఉవాచ ।

మహ్యం పృచ్ఛసి కిం తాత తద్ బ్రూహి త్వం మహాద్యుతే ।

భావతో మస్త్రకర్తా త్వం పురాణాచార్య ఏవ చ ॥ ౪౫॥

ముద్గల ఉవాచ ।

కథితం బ్రహ్మవేదేషు నానాభావసమన్వితమ్ ।

కిం ప్రమాణం వేదితవ్యం బ్రహ్మభూయేప్పుభిః ప్రభో ॥ ౪౬॥

అజ్గిరా ఉవాచ ।

శృణు పుత్ర ప్రవక్ష్యామి వేదాన్తయన్తృభాషితమ్ ।

క్రమేణ బ్రహ్మలాభార్థం నానాబ్రహ్మనిరూపణమ్ ॥ ౪౭॥

అన్నం బ్రహ్మేతి యతోఽక్రం తతోపాధిః సమాగతః ।

అన్నరూపో మహాతేజా అన్నకోశమయం తతః ॥ ౪౮॥

ప్రాణో బ్రహ్మేతి యతోఽక్రం ప్రాణకోశప్రకాశకమ్ ।

మనో బ్రహ్మేతి జానీహి మనఃకోశమయం తథా ॥ ౪౯॥

విజ్ఞానం బ్రహ్మ చోక్తం విజ్ఞానకోశప్రధారకమ్ ।

ఆనందో బ్రహ్మ సమతానందకోశప్రభాసకమ్ ॥ ౫౦॥

చైతన్యం బ్రహ్మ యతోఽక్రం మహాకారణధారకమ్ ।

బిద్దుబ్రహ్మ యదుక్తం తజ్ఞానదేహమయం మునే ॥ ౫౧॥

చిద్బ్రహ్మేతి సమాఖ్యాతం సోఽహం మాత్రాత్మకం మతమ్ ।

బోధో బ్రహ్మేతి వేదేషు స్వత ఉత్థానవేదకమ్ ॥ ౫౨॥

సాంఖ్యం బ్రహ్మేతి యతోఽక్రం విదేహాధారకం సుత ।

కర్మజ్ఞానే తు వేదే చ కథితే తే తదాత్మకే || ౫౩||

సమం బ్రహ్మోతి జానీహి కథితం నన్దనాత్మకమ్ |

అవ్యక్తం సహజం బ్రహ్మ జ్ఞాతవ్యం నేతిరూపకమ్ || ౫౪||

(Page ౪౦. ౧ అ. ౨౦ పాన ౪౭)

శక్తిబ్రహ్మోతి వేదేషు హ్యసద్రూపప్రకాశకమ్ |

సూర్యో బ్రహ్మోతి యతో౽ప్రోక్షమాత్మరూపం ప్రకీర్తితమ్ || ౫౫||

విష్ణుర్బ్రహ్మోతి యతో౽ప్రోక్షముభయాత్మకధారకమ్ |

శివో బ్రహ్మోతి శాస్త్రేషు నిర్మోహస్య ప్రకాశకమ్ || ౫౬||

స్వానన్దో బ్రహ్మవేదే చ సంయోగమయముత్తమమ్ |

నిర్వృత్తిర్బ్రహ్మశాస్త్రేషు హ్యయోగాధారకం పరమ్ || ౫౭||

ఏవం నానాప్రకారైశ్చ వేదాదౌ చ ప్రకథ్యతే |

మునిభిర్బ్రహ్మవాదజ్ఞైః సర్వం తథ్యం ప్రమాణతః || ౫౮||

బృంహత్యథో బృంహయతి యద్బ్రహ్మ శ్రుతివాక్యతః |

తదేవ బ్రహ్మభూతత్వం జ్ఞాతవ్యం మునిభిః సదా || ౫౯||

అనాద్యాత్మచిదాద్వైర్యద్యుక్తం బ్రహ్మ ప్రకథ్యతే |

తదేవోపాధియుక్తం వై యోగిభిః సువిచారితమ్ || ౬౦||

బ్రహ్మోతి బ్రహ్మ విజ్ఞేయం తచ్చ యోగేన లభ్యతే |

తదర్థం మథనం సర్వం కర్మజ్ఞానాదికస్య చ || ౬౧||

తదేవ బ్రహ్మ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మణస్పృతివాచకమ్ |

బ్రహ్మణాం బ్రహ్మ విఖ్యాతం వేదస్మృతిసుభాషితమ్ || ౬౨||

బృంహత్యథో బృంహయతి గణశబ్దః ప్రకీర్తితః |

సమూహే గణధాతుశ్చ కవిభిః కథితో భవేత్ || ౬౩||

బాహ్యన్తరాదికానాం చ సమూహో గణ ఉచ్యతే |

తత్రాభేదేన యోగేన ప్రాప్యతే యోగిభిః పరః || ౬౪||

అన్నానాం బహవో భేదా బాహ్యన్తరవిభావతః |

తదేవ గణవాచ్యం చ జ్ఞాతవ్యం విప్రుద్భిః సదా || ౬౫||

ఇత్యాదయో గణాస్తస్యానన్తా బ్రహ్మప్రవాచకాః |

తేషాం స్వామీ గణేశానః స ఏవ బ్రహ్మణస్పృతిః || ౬౬||

తం భజస్వ మహాభాగ బ్రహ్మభూయం యదీచ్ఛసి ।

తస్యావతారదేహో యం జ్ఞానాదిబ్రహ్మసంజ్ఞితాః ॥ ౬౭॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుడచరితే అజ్గిరాముద్గలసంవాదో నామైకోనవినశతితమోఽధ్యాయః ॥

౧.౧౯

౧.౨౦ గణేశముద్గలసమాగమో నామ వింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

వచః శ్రుత్వా చాజ్గిరసో హృష్టరోమా స ముద్గలః ।

వినయావనతో భూత్వోవాచ తం విస్మయన్నివ ॥ ౧॥

ముద్గల ఉవాచ ।

తస్యావతారమాహాత్మ్యం కథయస్వ మహామునే ।

తత్క్రమేణ భజిష్యామి బ్రహ్మభూయస్య సిద్ధయే ॥ ౨॥

అజ్గిరా ఉవాచ ।

అనన్తా హ్యవతారాశ్చ గణేశస్య మహాత్మనః ।

న శక్యన్తే చ తే వక్తుం మయా వర్షశతైరపి ॥ ౩॥

సజ్జేపేణ ప్రవక్ష్యామి ముఖ్యానాం ముఖ్యతాం గతాన్ ।

అవతారాంశ్చ తస్యాష్టౌ విఖ్యాతాన్ బ్రహ్మధారకాన్ ॥ ౪॥

వక్రతుణ్ణావతారశ్చ దేహానాం బ్రహ్మధారకః ।

మత్సరాసురహన్తా స సింహవాహనగః స్మృతః ॥ ౫॥

ఏకదన్తావతారో వై దేహీనాం బ్రహ్మధారకః ।

మదాసురస్య హన్తా స ఆఖువాహనగః స్మృతః ॥ ౬॥

మహోదర ఇతి ఖ్యాతో జ్ఞానబ్రహ్మప్రకాశకః ।

మోహాసురస్య శత్రుర్వై ఆఖువాహనగః స్మృతః ॥ ౭॥

గజాననః స విజ్ఞేయః సాక్ష్యేభ్యః సిద్ధిదాయకః ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౨౦ పాన ౪౮)

లోమాసురప్రహర్తా వై ఆఖుగశ్చ ప్రకీర్తితః ॥ ౮॥

లమ్బోదరావతారో వై క్రోధాసురనిబర్హణః ।
 శక్తిబ్రహ్మీఖుగః సద్యత్తస్య ధారక ఉచ్యతే ॥ ౯॥
 ఏకతో నామ విఖ్యాతః కామాసురవిదాహకః ।
 మయూరవాహనశ్చ౭యం సౌరబ్రహ్మధరః స్మృతః ॥ ౧౦॥
 విఘ్నరాజావతారశ్చ శేషవాహన ఉచ్యతే ।
 మమతాసురహంతా స విఘ్నబ్రహ్మేతి వాచకః ॥ ౧౧॥
 ధూమ్రవర్ణావతారశ్చాభిమానాసురనాశకః ।
 ఆఖువాహన ఏవా౭సౌ శివాత్మా తు స ఉచ్యతే ॥ ౧౨॥
 ఏతే౭ష్టా తే మయా ప్రోక్తా గణేశాంశా వినాయకాః ।
 ఏతే భజనమాత్రేణ స్వస్వబ్రహ్మప్రదాయకాః ॥ ౧౩॥
 స్వానన్దవాసకారీ యో గణేశానః ప్రకథ్యతే ।
 స్వానన్దే యోగిభిర్దృష్టో బ్రహ్మణ్యేవ న సంశయః ॥ ౧౪॥
 తస్యావతారభూతాశ్చ౭ష్టా విఘ్నహరణాః స్మృతాః ।
 స్వానన్దభజనేనైవ లీనాస్తత్ర భవన్తి తే ॥ ౧౫॥
 మాయా తత్ర స్వయం లీనా భవిష్యతి సుపుత్రక ।
 సంయోగే మానభావశ్చ సమాధిః ప్రాప్యతే జనైః ॥ ౧౬॥
 అయోగిగణరాజస్య భజనేన వినశ్యతి ।
 మాయాభేదమయం బ్రహ్మ నివృత్తిః ప్రాప్యతే పరా ॥ ౧౭॥
 యోగాత్మకగణేశానో బ్రహ్మణస్పతివాచకః ।
 తత్ర శాన్తిః సమాఖ్యాతా యోగరూపా జనైః కృతా ॥ ౧౮॥
 నానాశాన్తిప్రభేదశ్చ స్థానే స్థానే ప్రకథ్యతే ।
 శాన్తీనాం శాన్తిరూపా సా యోగశాన్తిః ప్రకీర్తితా ॥ ౧౯॥
 యోగస్య యోగతా దృష్టా సర్వబ్రహ్మసుపుత్రక ।
 న యోగాత్ పరమం బ్రహ్మ బ్రహ్మభూతేన లభ్యతే ॥ ౨౦॥
 ఏతదేవ పరం గుహ్యం కథితం వత్స తే౭ఖిలమ్ ।
 భజ త్వం సర్వభావేన గణేశం బ్రహ్మనాయకమ్ ॥ ౨౧॥
 మయా పూర్ణం తపశ్చీర్ణం గణేశస్య మహాత్మనః ।

మహ్యం దత్తో వరస్తేన వాఞ్శితో భక్తితోషతః ॥ ౨౨॥

తవ వంశే చ గాణేశా భవిష్యన్తి విశేషతః ।

తత్రాపి ముద్గలోఽత్యంతం గాణపత్యో భవిష్యతి ॥ ౨౩॥

న ముగలసమో భక్తో గణేశస్య ప్రదృశ్యతే ।

న భూతో న భవిష్యన్ వా భక్తరాజః స ఏకరాట్ ॥ ౨౪॥

ముద్గలస్య ప్రణామేన స్పర్శభాషణదర్శనైః ।

వాయుస్పర్శాదిభిర్భావైరుద్ధరిష్యన్తి జన్తవః ॥ ౨౫॥

మహ్యమేవం వరం దత్వా గణేశోఽతర్దధే సుత ।

స త్వం ముద్గలనామాసి మమ వంశస్య భూషణమ్ ॥ ౨౬॥

ధన్యో వంశో మదీయోద్య గాణపత్యశ్చ యత్ర వై ।

సముత్పన్నా మహాభాగా జన్తానాం నారకాః స్మృతాః ॥ ౨౭॥

త్వం సాక్షాన్ మూర్తిమాన్తేషు గాణపత్యః ప్రతాపవాన్ ।

సముత్పన్నో మహాయోగీ భవిష్యసి న సంశయః ॥ ౨౮॥

ముద్గలం చైవముక్త్యాతమజ్గిరా ఉపదిష్టవాన్ ।

ఏకాక్షరమహామన్తం గణేశస్య యథావిధి ॥ ౨౯॥

గచ్ఛ పుత్ర త్వమద్వైవ తపనే వనముత్తమమ్ ।

ఆరాధయ గణేశం స దర్శనం తే ప్రదాస్యతి ॥ ౩౦॥

ప్రణమ్యాఽసౌ చాజ్గిరసం ముద్గలః ప్రయయౌ వనమ్ ।

ఏకనిష్ఠతయా తేపే తపః పూర్ణ మహాద్భుతమ్ ॥ ౩౧॥

ఏకాక్షరవిధానేన సాజ్గేన పరితుష్టవాన్ ।

గణేశోఽబ్ధసహస్రేణ దివ్యేన చ సమాగతః ॥ ౩౨॥

ఆఖువాహశ్చతుర్బాహుః సిద్ధిబుద్ధిసమన్వితః ।

ప్రమోదామోదకాద్యైశ్చ సంవృతో భక్తవత్సలః ॥ ౩౩॥

నానాభూషణశోభాఢయో గజవక్త్రో మహోదరః ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౨౧ పాన ౪౯)

ఏకదంతస్త్రీనేత్రశ్చ చతురాయుధభూషితః ॥ ౩౪॥

చిన్తామణిమణిం బిభ్రద్ హృదయే ద్యుతిజాలకమ్ ।

మహాభక్తమువాచేత్తం హర్షయన్ సర్వభావతః ॥ ౩౫॥

శ్రీగణేశ ఉవాచ ।

వరం వృణు మహాభాగ ముద్గల స్వేషితం హృది ।

దాస్యామి పరమస్త్రీత ఏకాక్షరవిధానతః ॥ ౩౬ ॥

సూత ఉవాచ ।

గణేశవచనం శ్రుత్వా ముద్గలః ప్రణనామ తమ్ ।

బద్ధాఙ్జులిపుటో భూత్వా పూజయామాస భక్తితః ॥ ౩౭ ॥

పూజయిత్వా యథాన్యాయం ప్రహృష్టహృదయో మునిః ।

పులకాఙ్కితసర్వాఙ్గుః సాశ్రునేత్రో బభూవ హ ॥ ౩౮ ॥

సగద్గదమువాచాఽథ తం ప్రణమ్య పునః పునః ।

మహతా భక్తిభావేన తథా చాఙ్గిరసో మునిః ॥ ౩౯ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ధన్యో వంశో మదీయోఽద్య ధన్యం జన్మ వయోఽపి చ ।

విద్యా జ్ఞానం తపస్తీర్థ ధన్యం త్వదర్శనాత్ ప్రభో ॥ ౪౦ ॥

ఇయం ధన్యాఽద్య పృథ్వీ చ వృక్షాః పుష్పఫలాన్వితాః ।

పశుపక్షిలతాద్యా యే ఆగతోఽత్ర మహాప్రభుః ॥ ౪౧ ॥

ఇత్యుక్త్వా తం ప్రతుష్టావ గణేశం సర్వసిద్ధిదమ్ ।

స్తోత్రేణ స్వాత్మనిష్ఠః సన్ భక్త్యా పరమయా యుతః ॥ ౪౨ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే గణేశముద్గలసమాగమో నామ వింశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౨౦

౧.౨౧ గణేశస్తోత్రోత్తమవర్ణనే ఏకవింశతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

శౌనక ఉవాచ ।

కథం స్తుతిః కృతా తేన గణేశస్య మహాత్మనః ।

తాం మే వద మహాభాగ సర్వజ్ఞోఽసి మతో బుధైః ॥ ౧ ॥

సూత ఉవాచ ।

భవతే కథయిష్యామి భావయుక్తేన చేతసా ।

స్తుతిం కృతాం గణేశస్య ముద్గలేన చ తాం మునే ॥ ౨ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

కిం స్త్రామి త్వాం గణాధ్యక్ష వేదైః స్తోతుం న శక్యతే ।

బ్రహ్మదిభిశ్చ యోగీన్ద్రైర్యథామతి చ వచ్చి భోః ॥ ౩ ॥

త్వద్ధర్మనప్రభావేణ శక్తోఽస్మి న చ సంశయః ।

త్వదనుగ్రహతః సర్వే స్తోతుం శక్తా భవన్తి వై ॥ ౪ ॥

నమస్తే గణేశాయ సర్వాదిభూమ్నో పరేషాం పరేశాయ వేదాతిగాయ ।

పరం మాయినే మాయినాం మోహదాత్రే హ్యగణ్యాయ గణ్యాయ తే వై నమస్తే ॥ ౫ ॥

పురాణాదిశాస్త్రైః సదా సంస్తుతాయ శివాద్యైః సురేన్ద్రైర్నమస్తే స్తుతాయ ।

అనాద్యన్తమధ్యాదిభేద్దిర్విహీనాయ నానామయాయాస్తు సర్వేశ్వరాయ ॥ ౬ ॥

నమో లక్షవేదాష్టయోనిప్రచారతదాకారరూపాయ యోగేన యోగిన్ ।

నమో హ్యన్నభూతాయ సర్వాకరాయ కలానన్తరూపాయ పుష్టిప్రదాయ ॥ ౭ ॥

నమో భూమిరూపాయ నానాప్రభేదధరాయాథ ధారాయ నిత్యాయ తేఽస్తు ।

జలాధిస్వరూపాయ తృప్తిప్రదాయ తదాకారహీనాయ సారాయ ధామ్నో ॥ ౮ ॥

నమస్తేజసాం ద్యోతరూపాయ ఢుణ్ణే ప్రకాశాయ భోక్త్రే చ సర్వస్థితాయ ।

నమో వాయురూపాయ తే చాలకాయ ప్రచారస్వరూపాయ భిన్నాయ తస్మాత్ ॥ ౯ ॥

నమః స్వస్వరూపాయ దీప్తాయ పూర్ణప్రకాశాయ భూతాదికబ్రహ్మాదాత్రే ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౨౧ పాన ౫౦)

నమః స్థూలభోగస్వరూపాయ జాగ్రన్మయాయ ప్రభో రాజసాయాథ తేఽస్తు ॥ ౧౦ ॥

నమః స్వప్నమాయామయాయాపి సూక్ష్మస్వరూపాయ సర్వాన్తరే సంస్థితాయ ।

నమః కారణాయోభయబ్రహ్మాదాయ సమాయాపి సౌఘప్తభోగిన్నమస్తే ॥ ౧౧ ॥

నమశ్చేతనాధారరూపాయ తేఽస్తు ప్రయత్నప్రదాయ త్రిభోగప్రదాయ ।

గుణేశాయ చైతన్యధారాయ తేఽస్తు నమో నాదరూపాయ కాలాయ చాత్మన్ ॥ ౧౨ ॥

నమో బిన్ద్వరూపాయ వక్త్రాననాయ నమో దేహమాయావిహారాయ తుభ్యమ్ ।

నమశ్చిత్స్వరూపాయ సోఽహం ప్రదాయ నిరాకారదేహిస్వరూపాయ తేఽస్తు ॥ ౧౩ ॥

సదా హ్యేకదన్తాయ జన్మాతిగాయ పరాయాథ శూన్యాయ దైత్యాన్తకాయ ।

మదాదేశ్చ శత్రో మహాఋధ్వజాయ నమోఽనాదిసిద్ధాయ మాయాధరాయ ॥ ౧౪ ॥

నమో జ్ఞానరూపాయ నానావిహారప్రదాయాథ పూర్ణాయ సర్వత్రగాయ ।

నమో మాయిమాయాదిభేదాకరాయ సదా బోధరూపాయ తే వై మహాత్మన్ ॥ ౧౫॥

నమః సాంఖ్యరూపాయ వై దేహినాం వై పరాయ స్వసమ్భోగహీనాయ దేవ ।

సదా కేవలబ్రహ్మభూతాయ తేఽస్తు నమో జ్ఞానహీనాయ మేధామయాయ ॥ ౧౬॥

నమః స్వస్వరూపాయ చానన్దదాయ సమాధిస్వరూపాయ మౌనాత్మకాయ ।

స్వసంవేద్యయోగేన లభ్యాయ తేఽస్తు వినాత్మప్రబోధాయ సర్వాధిపాయ ॥ ౧౭॥

నమః పశ్చపశ్చాదిమాయాకరాయ చతుర్థా చతుర్థా విభిన్నాయ ధర్మిన్ ।

అసద్దుపకాయాఽథ శక్త్యాత్మకాయ నమోఽభేదభేదాదినానాత్మకాయ ॥ ౧౮॥

నమః సత్స్వరూపాయ సూర్యాత్మకాయ సదాత్మప్రబోధాయ మాయాధరాయ ।

అఖణ్డామృతాయాద్విత్తీయాయ తేఽస్తు సదా కాలకాలాయ మోక్షప్రదాయ ॥ ౧౯॥

నమో విష్ణురూపాయ చానన్దదాయ సమాయ స్వమాయోభయస్రష్ట్రే ఏవ ।

అనన్తాయ భేదాదిహీనాయ భూమ్నే సదా భేదరూపాయ సర్వాత్మకాయ ॥ ౨౦॥

నమః శమ్భురూపాయ నేతిప్రదాయ సదా మోహహీనాయ చ త్ర్యమ్బకాయ ।

త్రిధా మాయయా భాసితుర్యస్వరూపపరబ్రహ్మరూపాయ తే ధూమ్రవర్ణ ॥ ౨౧॥

చతుర్ణామభేదాయ సంయోగకారిన్ స్వసంవేద్యభావేన విఘ్నాధిపాయ ।

స్వభక్తస్య పక్షే సదా సంస్థితాయ గణాధీశ హస్త్రే మహాదైత్యకానామ్ ॥ ౨౨॥

నమః కర్మరూపాయ కర్మాదికర్త్రే జనానాం స్వకర్మాదినా భోగదాత్రే ।

నమో జ్ఞానరూపాయ నిఃసంధాయ సదా కర్మహీనాయ తే కేవలాయ ॥ ౨౩॥

నమస్తే సమానప్రదాయోభయాయ సమాయాఽథ యోగేన చానన్దదాయ ।

నమః సాహజుబ్రహ్మభూయప్రదాయ త్రిధామ్నే త్రిహీనాయ సన్తోషదాయ ॥ ౨౪॥

చతుర్థా స్థితీనాం సదా పాలకాయ నిజాత్మస్వరూపాయ సంయోగకారిన్ ।

అపారాయ నానా చతుర్ణాం సమూహేష్వధీశాయ హేరమ్భ తుభ్యం నమస్తే ॥ ౨౫॥

అయోగాయ మాయావిహీనాయ తుభ్యం నమస్తే నిరానన్దరూపాయ నిత్యమ్ ।

నివృత్తిస్వరూపాయ భిన్నాయ తేఽస్తు నమో యోగరూపాసమాధిస్థితాయ ॥ ౨౬॥

నమో యోగశాన్తిస్వరూపాయ శాన్తిప్రదాత్రే గణేశాయ యోగాయ తుభ్యమ్ ।

సదా బ్రహ్మణాం బ్రహ్మాదాత్రేఽఖిలేశ గణానాం పతే జ్యేష్ఠరాజాయ తేఽస్తు ॥ ౨౭॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౨౧ పాన ౫౧)

నమో బ్రహ్మణే సృష్టికర్త్రే సదా వై రజోధారిణే వేదశాస్త్రాదికర్త్రే ।

సదా సృష్టిహీనాయ సామ్యాయ ధామేన్ నమో మాయినే మధ్యవృత్తిస్థితాయ || ౨౮ ||
 నమః సత్స్వరూపాయ విష్ణుప్రభేదాజ్జగత్పాలకాయాథ మాయాధరాయ |
 నమః సత్త్వహీనాయ సర్వాతిగాయ కవీనాం పతే విఘ్నహస్తే నమస్తే || ౨౯ ||
 నమస్తామసాయాఽథ సంహారకర్తృ త్రినేత్రప్రదీపాయ శక్తేర్ధరాయ |
 సదా కాలరూపాయ కైలాసదాయ తమోహీనరూపాయ లమ్బోదరాయ || ౩౦ ||
 నమః కర్మణాం మూలబీజాయ తేఽస్తు నమో భానురూపాయ తేజోమయాయ |
 త్రికాలాదిబోధాయ సూర్యాయ భూమేన్ ప్రకాశైర్విహీనాయ హేరమ్బ తేఽస్తు || ౩౧ ||
 నమః శక్తిరూపాయ మోహప్రదాయ క్రియాధారభూతాయ నానాభ్రమాయ |
 ఆనస్తస్వరూపాధిలీలాధరాయ నమః శక్తిహీనాయ సిద్ధీశ తుభ్యమ్ || ౩౨ ||
 నమశ్చన్ద్రరూపాయ పుష్టిప్రదాయ కలాభిస్త్రిలోకస్థభూతాదికేభ్యః |
 సుధాధారకాయాఽథ నక్షత్రకాదిప్రకాశాయ తే హ్యన్నహీనాయ ధుణ్ణే || ౩౩ ||
 నమః కామరూపాయ కామరయే తే నమస్తే గజాకారతుణ్ణాయ తుభ్యమ్ |
 హరీన్ద్రాదిదేవైః సదా సంస్తుతాయ శుకాద్వైర్మహద్భిశ్చ వన్ద్యాయ తేఽస్తు || ౩౪ ||
 అనిత్యాయ నిత్యాయ దేవేశ దేవ సకమాయ నిష్కామభావప్రదాయ |
 సదా సర్వపూజ్యాయ సర్వాధిపాయ జలేశేన్ద్రశేషాదిభిః సంస్తుతాయ || ౩౫ ||
 నమః కాశ్యపాయాఽథ వై కాపిలాయ వరేణ్యస్య పుత్రాయ పారాశరాయ |
 నమః శముభపుత్రాయ పార్వాత్మజాయ నమో భక్తిభోక్త్రే గణాధీశ తేఽస్తు || ౩౬ ||
 నమో మాధవస్తీసుతాయాఽథ తుభ్యం నమః సర్వమాత్రే నమః సర్వపిత్రే |
 నమః సర్వపుత్రాయ సర్వాత్మకాయ నమః సర్వసర్వాయ నానామయాయ || ౩౭ ||
 నమః పాశధారిన్ నమో దన్దధారిన్ సృణీం బిభృతే వై సదానన్దదాయిన్ |
 నమః పుత్రపౌత్రాది రాజ్యప్రదాత్రే నమో భుక్తిముక్తిప్రదాయాఽథ తుభ్యమ్ || ౩౮ ||
 నమోఽనస్తశక్తే గుణానామధీశ మయూరేశ యోగేశ మాయేశ తుభ్యమ్ |
 నమోఽవ్యక్తసువ్యక్తరూపాయ దన్తిన గజాకారసాకారమోహాయ తేఽస్తు || ౩౯ ||
 నమో హ్యేకరూపాయ నానాప్రభేదాదయే విఘ్నపాలాయ శుణ్ణాధరాయ |
 అనాథాయ నాథాయ దేవాదికానాం నివాసాయ సర్వాత్మనాం తే నమో వై || ౪౦ ||
 నమస్త్వమ్పదాకారదేహాయ తుభ్యం నమస్తత్పదాకారతుణ్ణాయ తేఽస్తు |
 తయోరేకభావాఽనిరూపప్రయుక్తశరీరాయ సాక్షాత్ సుధామేన్ నమస్తే || ౪౧ ||

నమో వామభాగేన సిద్ధిస్వరూపాధృతామోహమాయాజనానాం జనిత్రీ ।
 సదా బుద్ధిరూపా ధృతా దక్షిణాణ్ణే న పుంస్త్రీస్వరూపాఽసిరూపాయ తేఽస్తు ॥ ౪౨ ॥
 నమో భ్రామరీ త్వమ్పదాధారశక్తిః సదా తత్పదా కామదాత్రీ హ్యభేదా ।
 తయోరేకభావే స్వసంవేద్యనామ్ని పురే మస్తకే వాసకారింశ్చ తాసామ్ ॥ ౪౩ ॥
 అఖణ్డామృతం యత్ర తోయం సుతామ్రం సముద్రే స్థితం చేక్షుసంజ్ఞే నమస్తే ।
 నిరాధారరూపే చ పానేన తస్య న పుంస్త్రీప్రదాయాఽత్ర ఖేలంశ్చ తేఽస్తు ॥ ౪౪ ॥
 జనానాం సదా త్ర్యక్షరం శృణ్వతాం చ గణేశేతి చానన్దదాయిన్నమస్తే ।
 సకృజ్జల్పతాం జన్మమృత్యూ న తేషామపారప్రథామ్నే చ ఢుణ్ణీశ్వరాయ ॥ ౪౫ ॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౨౨ పాన ౫౨)

తవోపాసకా బ్రహ్మభూతా న చిత్రం జనేభ్యశ్చ సంస్పర్శనైర్బ్రహ్మదా వై ।
 సురేన్ద్రాదిపూజ్యా గణేశస్వరూపా భవేయుర్నమస్తే నమస్తే గణేశ ॥ ౪౬ ॥

సూత ఉవాచ ।

ఇతి స్తుత్వా గణేశానం ముద్గలో మౌనధారకః ।
 పాదౌ ధృత్వా గణేశస్య పతితో దణ్ణవత్ క్షితౌ ॥ ౪౭ ॥
 సముత్థాప్య స్వభక్తం తం సస్వజే పరమాదరాత్ ।
 గజాననః ప్రసన్నాత్మా తమువాచ మహామునిమ్ ॥ ౪౮ ॥

గణేశ ఉవాచ ।

త్వయా స్తోత్రం కృతం యచ్ఛ మదీయం మమ సన్నిధౌ ।
 స్తోత్రోత్తమం ప్రవిఖ్యాతం భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౪౯ ॥
 స్తోత్రోత్తమేన మాం స్తోతి తస్మై ముక్తిం సభుక్తికామ్ ।
 దదామి దృఢభక్తిం చ మదీయాం నాత్ర సంశయః ॥ ౫౦ ॥

న సజ్కుటం న రోగం చ ప్రాప్నోతి న నరోత్తమః ।
 పుత్రపౌత్రాదికం సర్వం ధనం ధాన్యం దదామి వై ॥ ౫౧ ॥

మారణోచ్ఛాటనాదీని నశ్యన్తి పఠనేన చ ।
 ఏకవింశతివారం చ తథా తావద్దినావధి ॥ ౫౨ ॥

కారాగృహోదిజాః పీడా నశ్యన్తి పఠనేన చ ।
 మనసేప్పితమాప్నోతి నరో మే పరమప్రియః ॥ ౫౩ ॥

త్వం తు మత్తో వరాన్ బ్రూహి దాన్యేఽహం భక్తియన్త్రితః ।

త్వత్సమో నాస్తి భావణో వశే తేహం సదా స్థితః ॥ ౫౪ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే గణేశస్తోత్రోత్తమవర్ణనే ఏకవింశతితమోఽధ్యాయః ॥ ౧.౨౧

౧.౨౨ ముద్గలవరప్రదానం నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

సూత ఉవాచ ।

గణేశవచనం శ్రుత్వా భక్తిభావసమన్వితః ।

ముద్గలః ప్రణీపత్యైనమూచివాన్ హర్షపూరితః ॥ ౧ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

కిం మాం లోభయనే ఢుణ్ణే వృణోమి చ న కిఞ్చన ।

తవ వాక్యానురోధేన వృణోమి త్వం దదాసి చేత్ ॥ ౨ ॥

తవ భక్తిం దృఢాం దేహి సదాఽఖణ్డాత్మికాం ప్రభో ।

సమ్పూర్ణా భక్తిమిచ్ఛామి గాణేశిం యత్రకుత్ర చ ॥ ౩ ॥

ముద్గలస్య వచః శ్రుత్వా విస్మితో గణరాట్ స్వయమ్ ।

అహో సమ్పూర్ణభావేన భక్తిమేకాంవృణోషి యత్ ॥ ౪ ॥

గణేశ ఉవాచ ।

మదీయా త్వచలా భక్తిః సమ్పూర్ణా ప్రభవిష్యతి ।

త్రైలోక్యే తవ భాగ్యేన సమం భాగ్యం న విద్యతే ॥ ౫ ॥

భక్తిః సా నవధా విప్ర చిత్తే తే రసదాయికా ।

దశమం నాస్తి సంస్థానం చిత్తస్య రసధారణే ॥ ౬ ॥

శ్రవణం కీర్తనం చైవ స్మరణం పాదసేవనమ్ ।

అర్చనం వందన దాస్యం సఖ్యం దేహనివేదనమ్ ॥ ౭ ॥

నవచిహ్నం ప్రవక్ష్యామి భక్తిమాహాత్యముత్తమమ్ ।

తేనైవ ప్రాప్యతే భక్తిర్జనైర్మే నాఽత్ర సంశయః ॥ ౮ ॥

శ్రవణం మద్గుణానాం చ మననం తాదృశం పునః ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౨౨ పాస ౫౩)

తస్యానుకూలం కర్తవ్యం జాయతేఽనుభవస్తతః ॥ ౯ ॥

రసోత్పత్తిస్త్యనుభవే తత్ర సర్వా ప్రజాయతే ।
 శ్రవణం మే తయా కార్యం గుణానాం జన్తునా సదా ॥ ౧౦॥
 ప్రియం భవతి నాన్యచ్చ మదేకరసభావతః ।
 తేనాన్యశ్రవణే ప్రీతిర్యదా నోత్పద్యతే క్వచిత్ ॥ ౧౧॥
 తదా సమ్పూర్ణతాం ప్రాప్తా భక్తిర్యే శ్రవణాత్మికా ।
 ఆహం వసామి తత్కర్తే సదా తద్భక్తిలాలసః ॥ ౧౨॥
 మద్గుణానాం సదా యస్య కీర్తనం రసదాయకమ్ ।
 నాన్యకీర్తనభావేషు తస్య వై మనసో రసః ॥ ౧౩॥
 తదా భక్తిః సుసమ్పూర్ణా మదీయా కీర్తనాత్మికా ।
 ప్రాప్తా తేన సదా తస్య జిహ్వోగ్రే ప్రవసామ్యహమ్ ॥ ౧౪॥
 మదీయకార్యభావస్య విస్మృతిరైవ జాయతే ।
 సమయే సావధానో యో వ్రతపూజాదిమార్గతః ॥ ౧౫॥
 తేన స్మరణరూపా సా భక్తిః ప్రాప్తా మహామునే ।
 స్మృత్యాం వసామి తస్యాఽహం భక్తిభోగార్థమేవ హి ॥ ౧౬॥
 మదీయపాదపద్మం యత్సత్యమన్యదసత్యకమ్ ।
 జ్ఞాత్వా దేహశ్రమే వై యో నాలస్యేన ప్రవర్తతే ॥ ౧౭॥
 మమ పాదాశ్రయః పూర్ణః సదా యేన కృతో మునే ।
 అన్యత్రాఽలస్యభావేన మిథ్యాభూతే స్థితేన చ ॥ ౧౮॥
 తస్య భక్తిః సముత్పన్నా పాదసేవనరూపికా ।
 తస్యాఽలసవిహీనేఽహం దేహే స్థాస్యామి నిశ్చలః ॥ ౧౯॥
 సాక్షోపాఙ్గం ప్రకర్తవ్యం మదీయం కర్మ భావతః ।
 అన్యచ్చ యాదృశం జాతం తాదృశం కిల తద్భవేత్ ॥ ౨౦॥
 ఆర్చనాత్మకభక్తిః సా సదా ప్రాప్తా నరేణ వై ।
 సాక్షోపాఙ్గతయా తత్ర వసేయం భక్తిభావితః ॥ ౨౧॥
 న మత్సమం భవేజ్ఞాతు వేదాదిషు విచారతః ।
 మయి శ్రేష్ఠత్వమాపన్నం శ్రేష్ఠం మన్నమనం భవేత్ ॥ ౨౨॥
 యదా వై మత్సమం నాస్తి చిత్తే యస్య ప్రతిష్ఠితమ్ ।
 తదా వదనజా భక్తిః ప్రాప్తా తేన న సంశయః ॥ ౨౩॥

తస్య శ్రేష్ఠత్వభావేఽహం సదా తిష్ఠామి సర్వతః ।
 భక్తిభోక్తౌ స్వయం భూత్వాఽన్యత్ర శ్రేష్ఠత్వనాశకః ॥ ౨౪॥
 గణేశోపాసనామార్గో యథా శాస్త్రేషు దృశ్యతే ।
 తం దృష్ట్వా తాదృశం భూత్వా గాణపత్యోఽభిమానతః ॥ ౨౫॥
 మాం భజేత్ యః స్వభావేన గాణేశాఽహజ్ఞుతేర్ధరః ।
 తేన దాస్యం సమాపన్నం భక్తిభావేన భావితమ్ ॥ ౨౬॥
 గాణపత్యస్వభావేఽహం తం స్థాస్యామి స్వభావతః ।
 దాస్యభక్తివిభోగార్థమేకనిష్ఠాప్రకాశకః ॥ ౨౭॥
 మిత్రస్య సన్నిధానే తు యథా గోప్యం న విద్యతే ।
 బాహ్యోన్మరం చ మిత్రస్య మిత్రం జానాతి సర్వతః ॥ ౨౮॥
 తథా బాహ్యోన్మరేన్ద్రో దమ్భహీనః స్వభావతః ।
 భజతే మాం సరో యస్తు సఖ్యం ప్రాప్తం మదీయకమ్ ॥ ౨౯॥
 యత్ర కుత్ర స్థితేనైవ యద్యన్ మనమి సన్న్యతమ్ ।
 గణేశ్వరణ తజ్ఞాతం సర్వాన్తర్యామినాఽఖిలమ్ ॥ ౩౦॥
 ఏతాదృశవిచారేణ భయయుక్తేన చేతసా ।
 సర్వభావేన మాం యస్తు భజతేఽనన్యచేతసా ॥ ౩౧॥
 తస్య సఖ్యే సదాఽహం వై తిష్ఠేయం భక్తితోలుపః ।
 బాహ్యోన్మరైకభావేషు మోహితస్తస్య చేష్టయా ॥ ౩౨॥
 పచ్చుధా చిత్తభూమిర్యా తాం త్యక్త్వాఽహం తయా వినా ।
 గణేశోఽహం న సన్దేహో యేనాత్మేతి నివేదితః ॥ ౩౩॥
 అహమ్భావవిహీనేఽహం భక్తిభావేన సంస్థితః ।
 నైవ భిన్నో భవిష్యామి తస్మాజ్ఞానిహి భో మునే ॥ ౩౪॥
 (Page ఖం. ౧ అ. ౨౨ పాస ౫౪)
 ఇత్యేవం నవధా భక్తిం రసయుక్తాం కరోతి యః ।
 సహతే క్షణమాత్రం న చిత్తం మధ్రసహీనకమ్ ॥ ౩౫॥
 తదా సమ్పూర్ణభక్తో మే జాతో వై నాత్ర సంశయః ।
 అహం మోహేన సంయుక్తస్తత్ర తిష్ఠామి సర్వదా ॥ ౩౬॥

న క్షణం తం పరిత్యక్తుం శక్తోఽహం భక్తియస్త్రితః ।
 నవధా చిత్తభావేన తం రక్షిష్యామి సర్వదా ॥ ౩౭॥
 న చ భక్తిసమో భావో మమ ప్రీతికరః కదా ।
 తేన బద్ధో భవిష్యామి హృదయే తస్య ధీమతః ॥ ౩౮॥
 నవధా మాం భజన్తే యే నరా నానావిధాః సదా ।
 తేషాం యత్రాధికత్వం చ భక్తావేకస్వభావతః ॥ ౩౯॥
 అధికా చ రసోత్పత్తిర్మృత భక్తౌ సమాగతా ।
 తస్యాం ముఖ్యత్వమాపన్నం నవధా భవనే సతి ॥ ౪౦॥
 తత్ర ముఖ్యస్వభావేన భక్తరాజాశ్చ యే స్థితాః ।
 తాన్ వదామి మహాభాగ శ్శృణు తత్త్వమిదం మహత్ ॥ ౪౧॥
 శ్రవణే మద్గుణానాం యదాధిక్యం ఖలు విద్యతే ।
 తత్ర వై కార్తికేయశ్చ భక్తరాజః ప్రకీర్తితః ॥ ౪౨॥
 కీర్తనే భక్తరాజస్തു సూర్య ఆత్మా శరీరిణామ్ ।
 స్మరణే రామచంద్రో వై భక్తరాజః స్మృతో బుధైః ॥ ౪౩॥
 పార్వతీ పాదసేవాయాం భక్తాధీశా చ సంస్మృతా ।
 మహావిష్ణుః స్వయం రాజా భజతామర్చనే మమ ॥ ౪౪॥
 వందనే భక్తరాజేస్త్వః శక్కురః సర్వభావతః ।
 దాస్యం భక్తాధిపః ప్రోక్తో రామో వై జమదగ్నిజః ॥ ౪౫॥
 సఖ్యే చతుర్ముఖః సాక్షాద్భక్తానామధిపః స్మృతః ।
 వైయాసకిః శుకో భూపో మయి త్వాత్మనివేదినామ్ ॥ ౪౬॥
 ఏతే భక్తాధిపాః ప్రోక్తా అన్తరాయవిహీనకాః ।
 మాం భజన్తే మహాభాగా బ్రహ్మభూతాస్తతోఽప్యహో ॥ ౪౭॥
 త్వం తేషాం చ సదా రాజా కృతో మే నాత్ర సంశయః ।
 పూర్ణభక్తిస్వభావేన మాం భజిష్యసి యత్నతః ॥ ౪౮॥
 నవధా భక్తిభావేషు తవాధిక్యం భవిష్యతి ।
 పూర్ణభక్తో మదీయస్త్వం భక్తేశేషః కృతో మయా ॥ ౪౯॥
 మద్భక్తో త్వత్సమో వైవాభవన్న ప్రభవిష్యతి ।

వర్తతే న కదా విప్ర త్వదధీనోఽహమజ్ఞానా ॥ ౫౦॥

తవాఙ్గవాయునా స్పృష్టాః పూతా వై దర్శనాదిభిః ।
భవిష్యతి న సన్దేహో బ్రహ్మబుద్ధియుతాస్తథా ॥ ౫౧॥

సూత ఉవాచ ।

ఏవముక్త్యాస్తర్థధేఽసౌ గణేశో బ్రహ్మనాయకః ।
తదాది స మునిః ప్రోక్తః సర్వేషాం వన్ద్యతాం గతః ॥ ౫౨॥

ముద్గలస్య చరిత్రం యః శృణుయాద్వా పఠేన్నరః ।
శ్రావయేద్భావయుక్తేభ్యః స వై సర్వార్థసిద్ధిభాక్ ॥ ౫౩॥

ఇహ భుక్త్యాఽఖిలాన్ భోగానన్తే బ్రహ్మమయో భవేత్ ।
భక్తరాజేన్ద్రతా తస్య విఘ్నేశస్య భవిష్యతి ॥ ౫౪॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే ముద్గలవరప్రదానం నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౨౨
(Page ఖం. ౧ ఆ. ౨౩ పాన ౫౫)

౧.౨౩ మత్సరాసురతపోవర్జనం నామ త్రయోవింశతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దక్ష ఉవాచ ।

ధన్యోఽసి యోగిరాజోఽసి భక్తరాజేన్ద్రతా చ తే ।
మదీయం భాగ్యయోగేన సమ్రాప్తం దర్శనం ప్రభో ॥ ౧॥

అష్టౌ యే గణరాజస్య హ్యవతారాః ప్రకీర్తితాః ।
తాన్ మే కథయ యోగీశ విస్తరేణ మహామునే ॥ ౨॥

దైత్యాః సన్నిహితాస్తైస్తు తేషాం జన్మాదికం పరమ్ ।
సకలం యుద్ధభాగం మాం కథయస్య విశేషతః ॥ ౩॥

ఏతాదృశా మహాదైత్యా న శ్రుతాః కుత్రచిత్ప్రభో ।
విస్మృపయతి చేయం మాం కథా పాపాపనోదినీ ॥ ౪॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ప్రజాపతే కథాం దివ్యాం తవ భావనియన్త్రితః ।
కథయామి సమాసేన గణనాథప్రమోదినీమ్ ॥ ౫॥

ప్రథమం వక్రతుణ్ణస్య చరిత్రం శృణు పుణ్యదమ్ |
 మత్సరాసురయుద్ధం చ గణేశేన మహాద్భుతమ్ || ౬ ||
 ఇన్ద్రస్యేన్ద్రపదప్రాప్తిరాతా యస్మిన్ దినే పరా |
 తస్మిన్ దినే మహోత్సాహో వార్షికః క్రియతే మునే || ౭ ||
 కదాచిదమరావత్యాం మహోత్సవపరాయణః |
 సుభద్రాసనగోతిష్ఠద్దేవేన్ద్రః సర్వపూజితః || ౮ ||
 తావద్దేవాః సగన్ధర్వా అప్సరాభిః సమాగతాః |
 నాగా యక్షా ముసీన్ద్యాశ్చ రాక్షసా దేవయోషితః || ౯ ||
 ఆగతో భగవాన్స్తత్ర సర్వభూతగణైర్వృతః |
 సున్దనస్తీశ్వరాద్యైశ్చ పార్వత్యా సహ శక్కరః || ౧౦ ||
 లక్ష్మ్యా సహ స్వయం విష్ణుర్విష్వక్సేనాదిభిర్గణైః |
 వేదాదిభిర్వృతో బ్రహ్మ ప్రజాపతిభిరాయయౌ || ౧౧ ||
 సర్వగ్రహైః సమాయుక్తో భానుస్తత్రాగమత్ స్వయమ్ |
 అగ్నిశ్చ ధర్మరాజశ్వ కుబేరో వరుణస్తథా || ౧౨ ||
 ఆదిత్యా మనవశ్చైవ వసవో రుద్రకాస్తథా |
 సాధ్యా విద్యాధరా విశ్వేదేవాస్తత్రాయయుః ప్రభో || ౧౩ ||
 అశ్వినౌ శేషనాగశ్చ బహవస్తత్ర చాగతాః |
 ఉపవిష్టా ముదా యుక్తా ఉత్సవే వై శతక్రతోః || ౧౪ ||
 తత్ర నానా కథాశ్చక్రరానన్దపరివర్ధినిః |
 మునయో భావసంయుక్తాః పురాతనభవా మునే || ౧౫ ||
 నృత్యమప్పరసశ్చక్రగ్రన్ధర్వా లలితం జగుః |
 హాహాహూహూముఖా అన్యే తుమ్భురునారదస్తథా || ౧౬ ||
 వాదయన్తి స్మ వాదిత్రం తాన్ స్తువన్తి స్మ చారణాః |
 హృష్టా పుష్టా జనాస్తత్ర స్త్రియః పరమహర్షితాః || ౧౭ ||
 తత్ర రమాభ విచిత్రాణి నృత్యాదీని చకార హ |
 హావభావప్రయుక్తాని చేష్టితాని ప్రజాపతే || ౧౮ ||
 కన్ధకక్రీడనోద్యుక్తా సభాయాం యత్ర తత్ర సా |

బభ్రామ తాం ప్రపశ్యన్ సన్నిష్టోఽభూత్ కామపీడితః ॥ ౧౯ ॥

మోహితో మణ్డలరవైర్వృత్వాదికలయా తథా ।

కర్తవ్యం నైవ సజ్జుజ్ఞౌ తన్మనాః స సురేశ్వరః ॥ ౨౦ ॥

శీఘ్రమేవ సమాప్తం తముత్సవం కృతవాన్ స్వయమ్ ।

సర్వే స్వస్వస్థలం జగ్ముర్మానితా హర్షితా విభో ॥ ౨౧ ॥

రమాభం నిమన్త్య చేన్ద్రశ్చ జగామ వనమేకలః ।

నానాపరిమలైర్మూర్త్యై యత్ర వృక్షాః సుపుష్పితాః ॥ ౨౨ ॥

నానాప్రసవయుక్తాని నిర్మలాని జలాని చ ।

సువర్ణపద్మశోభాని షట్పదైః శోభితాని చ ॥ ౨౩ ॥

ఇత్యాదికామపుష్టాని నానావస్తుయుతాని చ ।

వనాని తత్ర రేమే సావిన్యః కామవిమోహితః ॥ ౨౪ ॥

రమ్భయాసక్తచిత్తస్య వజ్జిణః క్రీడతో భృశమ్ ।

న తృప్తిరభవత్తత్ర పుత్రేన దహనస్య వా ॥ ౨౫ ॥

తత్రాజగామ దుర్వాసాః స్వేచ్ఛయా విచరన్ మునిః ।

తం దృష్ట్వా లజ్జితో రాజా దేవానాం వినయం శ్రితః ॥ ౨౬ ॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౨౩ పాన ౫౬)

త్యక్తౌ రమాభం నమస్కృత్య తం మునిం ప్రాజ్ఞులిః స్థితః ।

తాదృశం తం పరిత్యజ్య జగామ మునిసత్తమః ॥ ౨౭ ॥

అతివిహ్వలగాత్రత్వాచ్ఛక్తం సురశత్రుహా ।

రేతోఽభూత్ పతితం భూమౌ తస్మాద్దైత్యసముద్భవః ॥ ౨౮ ॥

ఇన్ద్రోఽపి స్వగృహం గత్వా రమాభం త్యక్తౌ చకార హా ।

సురాణామఖిలం రాజ్యమాత్మానం నిన్దయన్మృహుః ॥ ౨౯ ॥

అహో ధిక్ బత రాజ్యం మే సురాణాం స్త్రీజితస్య చ ।

అసురాణామివాత్యన్తం మనో మే చచ్ఛలం భృశమ్ ॥ ౩౦ ॥

పుంశ్చల్యా మోహితం నిత్యం ధిజ్ఞో మాం సాధ్వభినిన్దితమ్ ।

కుకుర్మకృత్యదోషాచ్ఛ భయమగ్రే భవిష్యతి ॥ ౩౧ ॥

ఇత్యేవమాత్మనాత్మానం నిన్దయామాస దేవపః ।

స్వధర్మే సంస్థితో దక్ష వృత్రహా పునరేవ చ ॥ ౩౨ ॥

ఇన్ద్రపీర్యాచ్చ కాలేన భూమ్యాం జాతో మహాసురః ।
తం పృథ్వీ పాలయామాస స్తనపానాదినా భృశమ్ ॥ ౩౩॥

స తు సంవవృధే తత్ర హిమాచల ఇవాపరః ।
ఆజానుబాహుర్ద్ధిరాణో మహావజ్రా మహాబలః ॥ ౩౪॥

రక్తవర్ణః క్రూరకర్మా యథాగ్నిర్జ్వలితో బభౌ ।
నామ తస్యాఽకరోద్భూమిర్మత్సరేతి స్వభావతః ॥ ౩౫॥

పశ్చావర్షవయోగస్య చోపవీతప్రదానకమ్ ।
బ్రాహ్మణైః కారయామాస ధరిత్రీ స్నేహభావతః ॥ ౩౬॥

స తు వేదాదికం సర్వం శిక్షితుం గురుసన్నిధౌ ।
స్థిత ఆర్జవసంయుక్తో గ్రాహకః శ్రవణేన వై ॥ ౩౭॥
మహాబుద్ధిః స కాలేనాల్పేన వేదాదిపారగః ।
దుర్బుద్ధేః కన్యకాం రమ్యాం తామువాహ విలాసినీమ్ ॥ ౩౮॥

నామ్నా మదకరాఖ్యాతా సర్వావయవశోభినీ ।
చతురా సర్వకార్యేషు విషయస్య వివర్ధినీ ॥ ౩౯॥

ఏకస్మిన్ దివసే తస్య మతిర్జాతా దురాత్మనః ।
విఫులం సుతపస్తప్త్వా జేయం బ్రహ్మాణ్ణమోజసా ॥ ౪౦॥

స శుక్రముపసజ్గమ్య విద్యాం పశ్చాక్షరీమగాత్ ।
తపసా చ తయా శమ్భుం తోషయామాస భక్తితః ॥ ౪౧॥

నిర్జనే వన ఏకాన్తే పుష్పపల్లవశోభితే ।
కన్దమూలఫలోపేతే సుజలే సంస్థితోఽతపత్ ॥ ౪౨॥

దివ్యవర్షసహస్రం స నిరాహారతయా స్థితః ।
జపన్ పశ్చాక్షరం మన్తం ధ్యాత్వా హృది సదాశివమ్ ॥ ౪౩॥

దీక్షాం పాశుపతీం ధృత్వా తోషయామాస శక్కురమ్ ।
తస్య ప్రతపసా దేవాః క్షుభితాశ్చ సమన్తతః ॥ ౪౪॥

న ప్రకాశో రవేరాసీన్నాగ్నిజ్వాల భాస్వరః ।
భూతాన్యాకులతాం తత్ర ప్రాప్తాని తపసో బలాత్ ॥ ౪౫॥

దేవాః సర్షిగణాః సర్వే శక్కురం శరణం యయుః ।

మత్సరస్య తపస్తప్తాన్ రక్ష నో జగదీశ్వర ॥ ౪౬ ॥

శక్కరస్థైః సమాయుక్తః పార్వత్యా స్వగణైః సహ ।
తం దేశమగమద్ హృష్టో భక్తం జ్ఞాతుం మహాద్భుతమ్ ॥ ౪౭ ॥

ఆస్థిత్యచాసమాయుక్తం శ్వాసమాత్రావశేషితమ్ ।
హీనాఙ్గమావృతం తత్ర వశ్మీకేన సమస్తతః ॥ ౪౮ ॥

మహోగ్రతపసా యుక్తం దేవాః సర్వే విసిస్మిరే ।
ఋషయోఽపి మహాభాగా దృష్ట్వా తం తాపసం పరమ్ ॥ ౪౯ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే మత్సరాసురతపోవర్ణనం నామ త్రయోవింశతితమోఽధ్యాయః
॥ ౧.౨౩

(Page ఖం. ౧ ఆ. ౨౪ పాన ౫౭)

౧.౨౪ మత్సరాసురసమాగమో నామ చతుర్వింశతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।
మత్సరాసురముగ్రం తం తాపసం శామ్భవం ప్రభో ।
బోధయామాస తం శమ్భుర్దానవేన్ద్రం మహాబలమ్ ॥ ౧ ॥

శక్కర ఉవాచ ।
భో భో మత్సర చోత్తిష్ఠ వరాన్ వరయ సువ్రత ।
తవోగ్రతపసా భక్త్యా సస్తుష్టోఽహం దదామి తాన్ ॥ ౨ ॥

అహో ధైర్యమహో ధైర్యం ధన్యం తే తాపసోత్తమ ।
దేహభావమతిక్రమ్య స్థితోఽసి దృఢభక్తితః ॥ ౩ ॥

క్లేశం త్యజ తపో జాతం సిద్ధిం ప్రాప్తాం తపోభువమ్ ।
పశ్యేచ్ఛసి తథా యం యం తం తం దాస్యామి దుర్లభమ్ ॥ ౪ ॥

శివస్య వచనం శ్రుత్వా ప్రబుద్ధో మత్సరాసురః ।
ఉస్మీల్య లోచనేఽపశ్యచ్ఛక్కరం పురతః స్థితమ్ ॥ ౫ ॥

శివదర్శనమాత్రేణ సత్తావానభవత్కిల ।
ఉత్థాయ తం నమస్కృత్య వినమ్రః ప్రేమవిహ్వలః ॥ ౬ ॥

ఉవాచ తం మహాబుద్ధిః శివం కల్యాణకారకమ్ ।
 భక్తానాం కల్పవృక్షం చ పార్వతీసహితం ప్రభుమ్ ॥ ౭॥
 మత్సరాసుర ఉవాచ ।
 ధన్యో వంశో మదీయోఽద్య జన్మ సమ్మత్తిశాస్త్రజమ్ ।
 జ్ఞానం మే జనకో మాతా తపో ధన్యం మహత్ప్రభో ॥ ౮॥
 మునయో యం న జానన్తి యోగినో ధ్యానశాలినః ।
 వేదాః స్మృతినమాయుక్తాస్తం పశ్యామి సదాశివమ్ ॥ ౯॥
 ఏవముక్త్యా నమస్కృత్య పూజయామాస హర్షతః ।
 ఋషిదేవయుతం శమ్భు భక్తిభావసమన్వితః ॥ ౧౦॥
 యథావిధి స సమ్పూజ్య శక్కరం దణ్డవత్ క్షితౌ ।
 ప్రణిపత్య సముత్థాయ ప్రాజ్ఞులిః స్తోత్రమాకరోత్ ॥ ౧౧॥
 మత్సరాసుర ఉవాచ ।
 నమస్తే త్రిదశేశాయ శక్కరాయ శివాయ చ ।
 నిర్గుణాయ గుణానాం చేశాయ సర్వగుణాయ తే ॥ ౧౨॥
 అపారాయ మహాదేవ పినాకధర తే నమః ।
 నమో నమో మహేశాయ సర్వాధిపతయే నమః ॥ ౧౩॥
 ఉమాకాన్త నమస్తుభ్యం భక్తసంరక్షకాయ చ ।
 భక్తిప్రియాయ దేవాయ సర్వహారాయ తే నమః ॥ ౧౪॥
 వృషధ్వజాయ నస్తీశవాహనాయ త్రిశూలినే ।
 భస్మాంగురగధారాయ వ్యాఘ్రామ్బరధరాయ తే ॥ ౧౫॥
 భాలచన్ద్ర నమస్తుభ్యం పంచవక్త్రాయ శమ్భవే ।
 దశబాహుధరాయైవ త్రినేత్రాయ కపాలినే ॥ ౧౬॥
 జటాజుటధరాయైవ నమో గజ్గధరాయ తే ।
 గిరిశాయ నమస్తుభ్యం గజవర్మధరాయ తే ॥ ౧౭॥
 సదా బ్రహ్మమయాయైవ నమో బ్రహ్మప్రదాయినే ।
 నిరాధారాయ నిత్యాయ సుయోగిపతయే నమః ॥ ౧౮॥
 అపారగుణధారాయ రుద్రాయ తు నమో నమః ।
 కిం స్తౌమి త్వాం మహాదేవ యత్ర వేదా వికుణ్ణితాః ॥ ౧౯॥

ఇతి స్తుత్వా మహేశానం మత్సరః ప్రణనామ తమ్ ।
 ఉత్థితం తం శివః ప్రాహ వరం వరయ సువ్రత ॥ ౨౦॥
 ఇదం త్వయా కృతం స్తోత్రం మమ ప్రీతివివర్ధనమ్ ।
 పఠతే శృణ్వతే సర్వకామదం ప్రభవిష్యతి ॥ ౨౧॥
 విద్యామాయుః సుఖం రాజ్యం పుత్రపౌత్రాదికం చ యత్ ।
 భుక్తిం ముక్తిం ప్రదాస్యామి స్తోత్రేణ స్తువతేఽసుర ॥ ౨౨॥
 శ్రుత్వా శివవచో రమ్యం ప్రహృష్టో మత్సరోఽబ్రవీత్ ।
 వినయావనతో భూత్వా శివం భక్తవరప్రదమ్ ॥ ౨౩॥

మత్సర ఉవాచ ।
 యది దేవేశ తుష్టోఽసి యది దాస్యసి మే వరాన్ ।
 తదాఽభయం తే సర్వత్ర భక్తిం దేహి సదాశివ ॥ ౨౪॥
 పంచాభూతాత్మకం సర్వం త్రిగుణైః సువిరాజితమ్ ।
 తస్మాన్నే మరణం శమోభా న కదాచిద్భవేదిహ ॥ ౨౫॥

(Page ఖం. ౧ ఆ. ౨౪ పాన ౫౮)
 ఆరోగ్యాదిసమాయుక్తమైశ్వర్యం దేహి శాశ్వతమ్ ।
 బ్రహ్మేణ్ణస్య చ రాజ్యం మే దేహి దేహి సదాశివ ॥ ౨౬॥

ముద్గల ఉవాచ ।
 తస్యైతద్వచన శ్రుత్వా శివో విస్మితమానసః ।
 దేవాః సర్సిగణాః సర్వే విస్మితాః ప్రాభవన్ తదా ॥ ౨౭॥

కిముక్తం మత్సరేణైవం కా గతిర్వా భవిష్యతి ।
 తపస్కోగ్రేణ సస్తుష్టః శివస్తం ప్రత్యువాచ హ ॥ ౨౮॥

శివ ఉవాచ ।
 యత్త్వయా ప్రార్థితం దైత్య తత్సర్వం తే భవిష్యతి ।
 ఉగ్రేణ తపసా తుభ్యం మయా దత్తం సుదుర్లభమ్ ॥ ౨౯॥

ముద్గల ఉవాచ ।
 వరాన్ సుదుర్లభాన్ ప్రాప్య మత్సరో గృహమాగమత్ ।
 హర్షితో హర్షయన్ సర్వాన్ సుహృదో మాతరం స్త్రియమ్ ॥ ౩౦॥
 ఆహ్లాదేన సదా తత్ర స్థితో మాన్యైః స మానితః ।

నానాభోగాన్ ప్రభుజ్ఞానః సుహృద్భయః సుఖదాయకః ॥ ౩౧॥

పుత్రౌ మదకరాయాం ద్వౌ జనయామాస మత్సరః ।
అతికాన్తియుతౌ తుల్యౌ పిత్రా వీర్యేణ తేజసా ॥ ౩౨॥

సున్దరప్రియ ఇత్యేవం నామ జ్యేష్ఠస్య సోఽకరోత్ ।
విషయప్రియనామాభూత్కనిష్ఠః ప్రీతిదః పరః ॥ ౩౩॥

ఏకస్మిన్ దివసే దైత్యః శ్వశురస్య గృహం గతః ।
తత్ర నానావిధా దైత్యా మిలితాస్తమబోధయన్ ॥ ౩౪॥

దైత్యా ఊచుః ।

కిం స్థితోఽసి మహాతేజస్తస్వద్ధాస్యవశగా వయమ్ ।
జేష్యామః సర్వదేవాదీంస్తత్సాహాయ్యేన మత్సర ॥ ౩౫॥

త్వత్సమో నైవ వీరోఽస్తి బ్రహ్మణ్ణే కుత్రచిత్ప్రభో ।
వరదాన బలాఢ్యస్తస్వం నిర్భయోఽసి మహాసుర ॥ ౩౬॥

ఆజ్ఞాం దహి గమిష్యామో జేతుం దేవాన్న సంశయః ।
శస్త్రాస్త్రైస్తాన్వినిర్భద్య భవామ స్వర్గభోగినః ॥ ౩౭॥

ముద్గల ఉవాచ ।

దైత్యానాం వచనం శ్రుత్వా మత్సరస్తానువాచ హ ।
భవద్భిః కథితం సర్వం హితకారకముత్తమమ్ ॥ ౩౮॥

మమాపి హృదయే నిత్యమేవం వసతి దానవాః ।
కిం కరోమి చ మే మాతా నివారయతి మాం సదా ॥ ౩౯॥

ఇన్ద్రస్తే స పితా పుత్ర దేవాః పూజ్యాః సవాసవాః ।
అతో ధర్మేణ వర్తస్య యేనేహపరలోకభాక్ ॥ ౪౦॥

మత్సరస్య వచః శ్రుత్వా దైత్యాస్తే త్వబ్రువన్ వచః ।
అఖిలం ధర్మకరణం బాధాదం భావపూర్వకమ్ ॥ ౪౧॥

దైత్యా ఊచుః ।

శ్ుణు మత్సర వృత్తాంతం పురాభూతం స్వధర్మజమ్ ।
అస్మాకమేవ మాన్యం యత్తవ సంశయనాశకమ్ ॥ ౪౨॥

జలన్దరః సముత్పన్నః శివవీర్యాన్మహాబలః ।
తేన శమ్భురితః సజ్ఞ్యే దేవాః సర్వే చ నిర్జితాః ॥ ౪౩॥

పార్వతీం దారభావార్థం గ్రహీతుం తూద్యతోఽభవత్ |
 దైత్యా ఏతాదృశా జాతా బహవో మత్సరాసుర || ౪౪||
 యత్ర మాన్యాః సన్ని దేవాస్తత్ర దైత్యాః ప్రదూషితాః |
 దైత్యా మాన్యాస్తదా దేవా దూషితాః ప్రభవన్తి వై || ౪౫||
 దేవేన్ద్రాః శత్రవః సన్ని దైత్యానాం సతతం ప్రభో |
 అతస్త్వక్వాః స్వసద్దేహం జయ దేవాన్ మహాబల || ౪౬||
 త్యజ తాం మాతరం పృథ్వీం మునిదేవసహాయినీమ్ |
 వసాత్ర త్వం మహాభాగ అస్మాభిః సహితః సదా || ౪౭||
 తేషాం వచనమాకర్ణ్య మత్సరోఽహితకారకమ్ |
 తదైవ కృతవాంస్తత్ర త్యక్వాః పృథ్వీమువాస హ || ౪౮||
 || ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే మత్సరాసురసమాగమో నామ చతుర్వింశతీతమోఽధ్యాయః
 || ౧.౨౪

(Page ఖం. ౧ అ. ౨౫ పాన ౫౯)

౧.౨౫ మత్సరాసురసేనావర్జనం నామ పంచవింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||
 ముద్గల ఉవాచ |
 శృణు దక్ష మహాభాగ కథాం పాపప్రణాశినీమ్ |
 వక్రతుణ్ణావతారస్య ప్రయోజనవికాశినీమ్ || ౧||
 దైత్యాః సమ్భూయ సర్వే తే గతాః శుక్రం మహామునిమ్ |
 దణ్ణవత్తం ప్రణేముశ్చ మత్సరేణ సమన్వితాః || ౨||
 శుక్రస్తాన్ మానంయామాస కిమర్థం యూయమాగతాః |
 భవతా కార్యసిద్ధిర్యా తాం కరిష్యామి యత్నతః || ౩||
 శుక్రస్య వచనం శ్రుత్వా సుధారససమం మునే |
 హర్షితాః ప్రణేపత్స్యైనమూచుః సర్వే హితావహమ్ || ౪||
 తవ స్వామిన్ ప్రసాదేన మత్సరః కులధారకః |
 అస్మాకం సర్వభాగస్య ఫలరూపస్తథా కృతః || ౫||

వరాన్ ప్రాప్య మహాబాహురస్మాకం హితమాశ్రితః ।
 దైత్యానాం దానవాదీనాం రాజాఽయమితి నిశ్చితమ్ ॥ ౬ ॥
 తస్య రాజ్యాభిషేకార్థం యాహి త్వం సర్వమానద ।
 అస్మాకం ధామసర్వస్వం త్వమేవ మునిసత్తమ ॥ ౭ ॥
 దైత్యానాం వచనం శ్రుత్వా శుక్రోఽవాదీత్ తథేతి చ ।
 అగమత్ రాజ్యలాభార్థం మత్సరస్య దురాత్మనః ॥ ౮ ॥
 మిలితాస్తత్ర సర్వే తే దైత్యదానవరాక్షసాః ।
 హర్షేణ మహతా యుక్తా మహోత్సవపరాయణాః ॥ ౯ ॥
 తేషాం ముఖ్యాన్ మహాభాగాంస్తాన్ ఛృణుష్వ ప్రజాపతే ।
 సజ్జేపేణ ప్రవక్ష్యామి ప్రాధాన్యేన మహత్తమాన్ ॥ ౧౦ ॥
 నముచిః శమ్భరః శుమ్భో నిశుమ్భుః కాలభైరవః ।
 విరోచనో విప్రచిత్తిః ప్రహ్లాదో మహిషాసురః ॥ ౧౧ ॥
 అన్ధకాసురనామా చ రురుదైత్యః ప్రతాపవాన్ ।
 ఇత్యాద్యా బహవో దైత్యా మిలితాస్తస్య చోత్సవే ॥ ౧౨ ॥
 యథావిధి తథా తత్ర బ్రాహ్మణైర్వేదపారగైః ।
 ఋగ్యజుఃసామమన్తైశ్చాభిషిక్తో మత్సరోఽభవత్ ॥ ౧౩ ॥
 ఉశనాః సర్వకర్తాభూతేషాం మధ్యే ప్రతాపవాన్ ।
 సాక్షాద్యోగీ గణేశస్య మహాభక్తో మహామునిః ॥ ౧౪ ॥
 దైత్యాదీనాం స రాజాభూన్ మత్సరః పరవీరహా ।
 శుశుభేఽతీవ తేజస్వీ మధ్యాహ్నార్క ఇవ శ్రియా ॥ ౧౫ ॥
 సర్వే స్వస్వగృహం జగ్ముః సనాథాశ్చ వయం కృతాః ।
 శుక్రేణేతి వదన్తస్తే హర్షయుక్తా ప్రజాపతే ॥ ౧౬ ॥
 గతే కీయతి కాలే చ మత్సరః స మనో దధే ।
 బ్రహ్మణ్ణజయనే దుష్టో జహావ సకలాసురాన్ ॥ ౧౭ ॥
 ఆగతాస్తే త్వరాభాజః కిం కార్యం వద మానద ।
 తానువాచ జయాకాక్షీ త్రైలోక్యం వశమానయే ॥ ౧౮ ॥
 తస్య తద్ వచనం శ్రుత్వా హృష్టాః సర్వే మహోఽసురాః ।
 నదన్తో మేఘసన్నాదైః కాలానాం కలనాత్మకైః ॥ ౧౯ ॥

శస్త్రాస్త్రాణి హ్యమోఘాని ధృత్వా వాహనగా బభుః |
 సన్నద్ధాః సర్వభావేన చతురఙ్గబలాన్వితాః || ౨౦||
 పదాతయో హ్యసంఖ్యేతా నానాశస్త్రధరాస్తథా |
 పర్వతద్రుమపాషాణహస్తాః సన్నిఃసృతాః ప్రభో || ౨౧||
 సిన్ధూరారుణభాలాశ్చ ముక్తకేశా మహాబలాః |
 ఉడ్డియోడ్డియ ధావన్తః శిషాయుద్ధకరాస్తతః || ౨౨||
 శస్త్రయుద్ధే మల్లయుద్ధే గదాయుద్ధే విశారదాః |
 అస్త్రయుద్ధవిచారజ్ఞా నిఃసృతాః ప్రాసధారకాః || ౨౩||
 ధూలివ్రజేన తేషాం తు భాస్కరో నిష్పుభః కృతః |
 అగ్రే దైత్యస్య సేనాయా భూషణాని యథా బభుః || ౨౪||
 తథా హస్తీసహస్రాణాం సహస్రాణి యయుః పురః |
 ధాతుభీ రజ్జితాన్యేవ నానాచిత్రైర్మహామునే || ౨౫||
 సిన్ధూరారుణభాలాని లసత్కుమ్భధరాణి చ |
 (Page ౪౦. ౧ అ. ౨౬ పాన ౬౦)
 ఘణ్ణాసాన్ధ్రనినాదైశ్చ నాదితాని త్వితస్తతః || ౨౬||
 మహాపీరాశ్రితాన్యేవ కున్తలాద్యస్త్రకైస్తథా |
 పూర్ణాని చఙ్చులాశ్చైవ పర్వతా ఇవ శోభితాః || ౨౭||
 గిరీణాం చైవ దన్తాగ్రైర్భేదకాని ప్రజాపతే |
 శుణ్ణాభిర్వృక్షజాలానాం ఛేదకాని మహాన్తి చ || ౨౮||
 మదేనాసిక్తభాలాని భ్రమరైర్గుఙ్జితాని చ |
 రణే శత్రుసహస్రాణాం నాశకారాణి సర్వశః || ౨౯||
 నిఃసృతాని పురేభ్యశ్చ సేనాశోభాకరాణి చ |
 దైత్యైః సుదారుణైస్తాని స్వాశ్రితాని సమన్తతః || ౩౦||
 తతోఽశ్వానాం మహాసేనా నిఃసృతా బలవత్తరాః |
 చఙ్చులా వాయువేగాశ్చ తత్రాఽశ్వాః పూర్ణభూషితాః || ౩౧||
 చామరైర్వీజితాశ్చైవ మనోవేగా మహాబలాః |
 ఉడ్డియోడ్డియ ధావన్త ఆకాశే వాయవో యథా || ౩౨||

ఖురాఘాత్వైర్విస్ఫులిఙ్గాన్ ప్రస్రవత ఇతస్తతః ।

నానాశస్త్రధరాస్తత్ర దైత్యా రేజుర్యథా ఘనాః ॥ 33॥

కాలస్య భయదాః సర్వే నానాయుద్ధవిశారదాః ।

అపారాశ్చ సమారూఢా దారుణాః పాపనిశ్చయాః ॥ 3౪॥

తత్ర కేచిన్మహాదైత్యాః ఖరారోహా వినిస్సృతాః ।

అజయానాధిరూఢాశ్చ గోవాహనవిరాజితాః ॥ 3౫॥

మహిషారూఢకాశ్చాన్యే వ్యాఘ్రారూఢా మహాబలాః ।

సింహశార్దూలవాహాశ్చ ఖగవాహాస్తథాపరే ॥ 3౬॥

ఇత్యాదిచిత్రరూపేషు వాహనేషు విరాజితాః ।

నిఃస్సృతా అసురాః సర్వే యమమత్తుమివోద్యతాః ॥ 3౭॥

తతో రథసమారూఢా రథినో నిఃస్సృతాః ప్రభో ।

అపారాశ్చ మహాక్రోధారుణనేత్రా భయఙ్కరాః ॥ 3౮॥

రథాశ్వాలఙ్కృతాస్తత్ర మణిముక్తాదిభిః పరైః ।

నానాశస్త్రాస్త్రభారైశ్చ పూరితా మేఘఘోషిణః ॥ 3౯॥

ధ్వజైరలఙ్కృతాః పూర్ణా అశ్వైర్జవనశాలిభిః ।

సంయుతాశ్చతురైః సూతైర్మహావీరైః సమాశ్రితాః ॥ ౪౦॥

రథాః ఖరయుతాః కేచిద్ వృక్కైర్వై వాహితాః పరే ।

సింహైర్గోభిర్గజైర్మక్షైర్నానాపశుభిరాబభుః ॥ ౪౧॥

తత్ర వజ్రసమాజైశ్చ ఖరైః శతమితైర్యుతమ్ ।

అలఙ్కృతం రథం దైత్యో మత్సరః స సమారుహత్ ॥ ౪౨॥

తస్యాఽగ్రే తత్సుతౌ శూరావశ్వారూఢౌ ప్రజగ్మతుః ।

విరోచనాదయో దైత్యాః సమన్తాఙ్గురూజిషు ॥ ౪3॥

పృథివ్యాం తస్య సైన్యం తత్ సముద్ర ఇవ సమ్భభౌ ।

మహారథమహావీరయుద్ధభూషణభూషితమ్ ॥ ౪౪॥

॥ ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే మత్సరాసురసేనావర్ణనం నామ పంచవింశోఽధ్యాయః ॥

౧.౨౫

౧.౨౬ పాతాలవిజయో నామ షడ్వింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

తతో దక్ష మహత్సైన్యం పృథివీజయనోద్యతమ్ ।

హననే క్షత్రియాణాం తత్ప్రవృత్తం కాలచక్రవత్ ॥ ౧॥

విరోచనాదయో దైత్యాః స్థితా యత్ర యమోపమాః ।

యుద్ధం తైః సహ కుర్వాణః కః స్థాస్యతి పుమాన్ భువి ॥ ౨॥

దైత్యాః పాదప్రహారేణ మార్ణయంతోఽద్రిసంఘయాన్ ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౨౬ పాన ౬౧)

శేషమస్తకమానమ్య భారేణైవ ప్రచక్రీరే ॥ ౩॥

తాన్ మేఘసదృశాన్ దృష్ట్వా పర్వతాకారసంస్థితాన్ ।

అభవన్ యమరూపాన్ తే క్షత్రియా గతజీవినః ॥ ౪॥

కేచిత్పలాయితాస్తత్ర కేచిచ్చ శరణం యయుః ।

మహాపీరాస్తు తే యుద్ధం కృత్వా స్వర్గం యయుర్మతాః ॥ ౫॥

యే మృతాస్తతుతాస్తైస్తు స్థాపితాః కరదాయినః ।

శరణాగతరాజానః స్థాపితాః స్వపదే తథా ॥ ౬॥

యచ్చ రాజవిహీనం తు దైత్యాస్తత్రాధిపాః కృతాః ।

రాజానః సర్వవిషయే బభూవుర్భాగసంయుతాః ॥ ౭॥

దేశే దేశే తథా దైత్యాః క్షత్రియాణాం చ సన్నిధౌ ।

స్థాపితా భావబోధార్థమేవం సర్వత్ర కారితమ్ ॥ ౮॥

సదీపాం వసుధాం సర్వాం జిత్యా దైత్యో ననన్ద హా ।

మత్సరోఽతివశాం పృథీవీం తత్ర దృష్ట్వా ప్రజాపతే ॥ ౯॥

పాతాలమగమదైత్యో దైత్యవృన్దసమన్వితః ।

మత్సరో నాగసర్పాణాం జయార్థం బలవాంస్తతః ॥ ౧౦॥

నాగోద్యానాని గత్వా తే బభణ్ణుర్దితినన్దనాః ।

తాన్ దృష్ట్వా నాగరాజా వై యుద్ధార్థం సముపాయయుః ॥ ౧౧॥

వాసుకిస్తక్షకశ్చైవ కమృలాలాశ్వతరౌ తథా ।

ఇత్యాద్యా బహవో నాగా నాగరాజాః సమాయయుః ॥ ౧౨॥

సన్నద్ధాః క్రోధయుక్తాస్తే మహాభోగా మహాబలాః ।

రథాదిషు సమారూఢా నానావాహనగా బభుః ॥ ౧౩॥

శస్త్రాస్త్రనిచయైర్బాణైరైత్యాన్ జఘ్నుర్మహాబలాన్ ।

దైత్యాస్తాన్ శస్త్రసంఘాతైః పాతయామాసురోజసా ॥ ౧౪॥

నాగైర్మహాబైలస్త్ర నిహతా దైత్యసంఘయాః ।

భగ్నదర్పాః పలాయంత దశదిక్షు సువిహ్వలాః ॥ ౧౫॥

దైత్యానాం కదనం దృష్ట్వా విరోచనముఖాఽయయుః ।

అసురాః క్రోధసంయుక్తా నాగాంశ్చాచమర్దయంస్తు తే ॥ ౧౬॥

శస్త్రాస్త్రీర్విభైరైత్యా మారయామాసురోజసా ।

కేషోఞ్చన్ మస్తకా భగ్నాః పాదహస్తోదరం తథా ॥ ౧౭॥

శోణితానాం మహానద్యః ప్రాస్తవన్ వై దిశో దశ ।

భగ్నదర్పా భయాన్నాగాః పలాయనమకుర్వత ॥ ౧౮॥

కేచిత్తాన్ శరణం జగ్మురైత్యాన్ పరమదారుణాన్ ।

హాహాకారరవైర్యుక్తా నాగాస్త్రాససమన్వితాః ॥ ౧౯॥

దైత్యానాం పౌరుషం దృష్ట్వా వాసుకిప్రముఖాఽయయుః ।

క్రోధేన పరితప్తాస్తాన్ వారయామాసురోజసా ॥ ౨౦॥

తక్షకాదిమహానాగా విషం క్షుభ్దాశ్చ తత్యజః ।

వివరం తద్విషైః సర్వం వ్యాప్తం తత్ర ప్రజాపతే ॥ ౨౧॥

మహావిషభవా జ్వాలా దదాహాసురపుంజవాన్ ।

మృతా దైత్యా అనేకే చ గరతేన ప్రపీడితాః ॥ ౨౨॥

న స్థాతుం శక్యతే తత్ర దైత్యైః సజ్జామమణ్డలే ।

శస్త్రాణి తేషాం సర్వాణి దగ్ధాని చ తదా కిల ॥ ౨౩॥

గణాశ్వరథపాదాతం మృతం దగ్ధం చ సర్వశః ।

మూర్ఛితాః పతితా భూమౌ విరోచనముఖాస్తతః ॥ ౨౪॥

నాగా మోదం ప్రచక్రుస్తే నాదయన్తో దిశో దశ ।

హర్షేణ మహతా యుక్తా నృత్యన్తి స్మ స్థితాః పరే ॥ ౨౫॥

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర ప్రతాపీ చ విరోచనః ।

ఉత్థితః సమరశ్లాఘీ గతపీడో మహాబలః ॥ ౨౬॥

శుక్రేణ తత్ర దైతేయా విద్యయా నిర్విషాః కృతాః ।

ఉత్థితాః సర్వతః సర్వే అన్ధకప్రముఖా బభుః ॥ ౨౭॥

అసురాః క్రోధసంయుక్తా గరుడాస్త్రం చ తత్యజుః ।

తస్మాత్తు గరుడా జాతా నాగాన్ సర్వానభుజ్జాత ॥ ౨౮॥

తత్ర వాసుకీనా తేన విషజ్వాలా ప్రవర్తితా ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౨౭ పాన ౬౨)

గరుడాశ్చ తయా దగ్ధా గరుడాస్త్రం తథాఽభవత్ ॥ ౨౯॥

ఏతత్ దృష్ట్వా మహాశ్చర్యం వాసుకేః పౌరుషం మహాత్ ।

విరోచనాదయః సర్వే గరుడా మాయయాఽభవన్ ॥ ౩౦॥

తైః సర్వైర్భక్షితం సైన్యం నాగానాం తద్దిశో దశ ।

పలాముత్త భయోద్విగ్నా మహానాగాశ్చ భీరవః ॥ ౩౧॥

సర్పరాట్ తక్షకాద్యా యే గరుడైః పీడితా భృశమ్ ।

మూర్ఛితాశ్చ మృతప్రాయా జాతా యుద్ధే చ దారుణే ॥ ౩౨॥

శేషేణ సర్వవృత్తాన్తో జ్ఞాతో జ్ఞాతిభయంకరః ।

ఆయయా సామభావేన శరణం దైత్యసన్నిధౌ ॥ ౩౩॥

కిమర్థం క్రోధసంయుక్తా దైత్యా బ్రూత మహాబలాః ।

భ్రాతరస్త్వసురా యూయం మదీయా నాత్ర సంశయః ॥ ౩౪॥

కిమర్థం యుద్ధమారబ్ధం వక్తవ్యం దితి నన్దనాః ।

పాతాలవాసినః సర్వే భవన్తో వయమేవ చ ॥ ౩౫॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శేషస్య వచనం శ్రుత్వా ప్రతాపీ చ విరోచనః ।

ఉవాచ తం వచో రమ్యం తేజోయుక్తం స్వభావతః ॥ ౩౬॥

విరోచన ఉవాచ ।

శేష శేష మహాభాగ మాన్యోఽసి చ మహామతే ।

స్నేహేన వదసి ప్రాజ్ఞ సత్యం శృణు చ మద్వచః ॥ ౩౭॥

అస్మాకం మత్సరో రాజా బ్రహ్మాణ్ణం వశమాత్మనః ।

ఇచ్ఛత్యాశాసనం తస్య గ్రాహ్యం యుష్మాభిరాదృతైః ॥ ౩౮॥

నోచేన్నాగాసురాణాం చ వినాశః ప్రభవిష్యతి ।

త్వం శ్రేష్ఠః సర్వభావేన సర్వేషాం హితమాచర ॥ ౩౯॥

విరోచనవచః శ్రుత్వా శేషః సర్వార్థకోవిదః ।

ప్రహసంస్తమువాచేదం సామయుక్తం మహామతిః ॥ ౪౦॥

యదిచ్ఛతి మహాభాగో మత్సరస్తత్ కరోమ్యహమ్ ।

ఇత్యుక్త్వా దాతుముద్యుక్తః కరభారం చ వార్షికమ్ ॥ ౪౧॥

నానారత్నాని దత్త్వా వై సామ చక్రేఽసురైః సహ ।

నాగాన్ వాసుకిముఖ్యాన్ స గృహీత్వా స్వస్థలం యయౌ ॥ ౪౨॥

అసురా హర్షితాః సర్వే జితనాగా మహాబలాః ।

పాతాలజయినో భూత్వా వరుణం జేతుమాయయుః ॥ ౪౩॥

॥ ౬౦ తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే పాతాలవిజయో నామ షడ్వింశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౨౬

౧.౨౭ మత్సరాసురవిజయ ఇన్ద్రపరాజయో నామ సప్తవింశతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

అసురా జయశోభాఢ్యా వరుణాలయమాగతాః ।

దూతం సమ్ప్రేషయామాసుర్వరుణస్య సభాం ప్రతి ॥ ౧॥

వరుణస్య సభాం గత్వా దూతో వచనమబ్రవీత్ ।

శృణు తోయేన్ద్ర వాక్యం మే ప్రేషితో మత్సరేణ యత్ ॥ ౨॥

మమ వై వశగో భూత్వా తిష్ఠ స్థానే మహాబల ।

నోచేత్సన్గ్రామభూమౌ త్వాం వధిష్యామి సురాన్స్తథా ॥ ౩॥

దూతస్య వచనం శ్రుత్వా వరుణః క్రోధమూర్ఛితః ।

సన్గ్రామాయ చ సన్నద్ధో బభూవాతిభయానకః ॥ ౪॥

మకరారూఢ ఏవాఽసౌ పాశాద్యస్తప్రధారకః ।

యాదాంసి దేవరూపాణి గృహీత్వా బహిరాయయౌ ॥ ౫॥

దూతేన కథితః సర్వో వృత్తాన్తో వరుణస్య తమ్ ।

శ్రుత్వా మత్సరదైతేయో దైత్యైర్యుద్ధోద్యతోఽభవత్ ॥ ౬ ॥

దేవానామసురాణాం చ సైన్యే పరమదారుణే ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౨౭ పాన ౬౩)

పరస్పరం సుసన్నద్ధే రణభూమౌ ప్రజగ్మతుః ॥ ౭ ॥

దేవానాం సైన్యమత్యుగ్రం దృష్ట్వా ఖలు విరోచనః ।

మహిషాసురనామా చ శుమ్భుశ్చైవాన్ధకాసురః ॥ ౮ ॥

అన్యే తే బహవస్తత్ర ధావన్తో రణమూర్ధని ।

నాదయన్తో దిశః సర్వే జఘ్నుర్దేవాంశ్చ సాహసాత్ ॥ ౯ ॥

మిలితా దేవదైత్యాస్తే పరస్పరజయేప్పవః ।

శస్త్రాస్త్రైర్వృక్షపాషాణైర్జఘ్నుర్వీరాననేకశః ॥ ౧౦ ॥

అభవత్తుములం యుద్ధం దైత్యదేవవినాశనమ్ ।

దినత్రయం మహాఘోరం దైత్యా భగ్నాస్తతోఽభవన్ ॥ ౧౧ ॥

జలశాయిన ఏవం స్మ దేవా గర్జన్తి భైరవమ్ ।

మూర్ఛితా దైత్యభూపాశ్చ విరోచనముఖాస్తథా ॥ ౧౨ ॥

తాన్ కావ్యః సావధానాంశ్చ చకార స్వేన తేజసా ।

ఉత్థితాః సర్వవీరాస్తే యుయుధుస్త్యసురాః పునః ॥ ౧౩ ॥

క్రోధేన మహతా యుక్తా జఘ్నుర్దేవాన్ మహాబలాన్ ।

పునశ్చ తుములం యుద్ధం బభూవాతిభయానకమ్ ॥ ౧౪ ॥

యుద్ధం చక్రరహోరాత్రం సురాః సర్వే జలౌకసః ।

యాదసాం చ గణాః సర్వే మృతా భగ్నాః ప్రచూర్ణితాః ॥ ౧౫ ॥

సర్వ దేవగణాస్తత్ర వప్రజః సర్వతోదిశమ్ ।

వరుణం చ దధారాఽపి బలవాన్ స విరోచనః ॥ ౧౬ ॥

ధృతం వరుణమాశ్రత్య దుద్రువుశ్చ జలౌకసః ।

మృతాః కేచిత్ క్షతాః కేచిచ్ఛరణం కే చ తాన్ యయుః ॥ ౧౭ ॥

హర్షితా నాదసంయుక్తా దైతేయా జగ్మురాదృతాః ।

ఉత్తరే ధననాథం తే జలమార్గత ఏవ చ ॥ ౧౮ ॥

కుబేరేణ స వృత్తాన్తః శ్రుతో వరుణలోకతః ।

పలాయనం సమాలమ్యై కైలాసే శక్కురం యయౌ ॥ ౧౯ ॥

తం తథాగతమాశ్రత్య దైత్యా పరమదారుణాః ।
 అలకాయాం ప్రవేశం తే చక్రుశ్చ జయశాలినః ॥ ౨౦॥
 ఏవం జిత్వా కుబేరం తం వరుణేన సమన్వితాః ।
 ధర్మరాజం యయుః సర్వే దైతేయా మృత్యురూపకమ్ ॥ ౨౧॥
 యమరాజస్తు సన్నద్ధః శ్రుత్వా దూతముఖాత్ కథామ్ ।
 యమో రాగైశ్చ రక్షోభిర్వివిధైః పరివారితః ॥ ౨౨॥
 మహిషారూఢ ఏవాఽసౌ దణ్ణహస్తో మహాబలః ।
 ఆయయౌ రణభూమిం చ మహామృత్యుసమన్వితః ॥ ౨౩॥
 యమం సమాగతం దృష్ట్వా మృత్యురోగాదిభిర్భుతమ్ ।
 దైతేయాః క్రోధసంయుక్తా యుయుధుః సహసా బలాత్ ॥ ౨౪॥
 దేవానాం చైవ దైత్యానాం వీరాశ్చ యుయుధుర్భుశమ్ ।
 పరస్పరం బోధయన్తో జఘ్నుర్నానాప్రహారతః ॥ ౨౫॥
 మహాద్భుతం పఞ్చదినం యుద్ధం దారుణరూపకమ్ ।
 నాశకం దేవదైత్యానాం బభూవైవం ప్రజాపతే ॥ ౨౬॥
 యాప్యైశ్చ మర్రితా దైత్యా మృతాః కేచిత్ క్షతాః పరే ।
 వప్రజః సర్వశస్త్ర మృత్యుసన్తాసతాపితాః ॥ ౨౭॥
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర విషయప్రియ ఆగతః ।
 మత్సరాసురపుత్రస్తు యుయుధే మృత్యునా సహ ॥ ౨౮॥
 మత్సరప్రేరణాత్ శిష్టం నరాణాం హృద్యతాడయత్ ।
 తేనాస్త్రేణ చ శస్త్రేణ రోగాః పరమపీడితాః ॥ ౨౯॥
 యామ్యస్తే మృత్యురూపా వై పలాయనమకుర్వత ।
 యమేన బహుధా శస్త్రైరోధయామాస దారుణమ్ ।
 మహిషం మూర్ఛితం కృత్వా పాతయామాస వై యమమ్ ॥ ౩౦॥
 ఉత్తితో ధర్మరాజశ్చ కాలదణ్డేన వేగతః ।
 అతాడయదైత్యపుత్రం తం గర్జన్విషయప్రియమ్ ॥ ౩౧॥
 కాలదణ్ణస్తు తం దృష్ట్వా పతితో ధరణీతలే ।
 ఆగత్య సహసా తేన ప్రతాపేన ధృతో యమః ॥ ౩౨॥

తస్యైతచ్చ మహాత్కర్మ దైత్యపుత్రస్య దైత్యపాః ।
తుష్టువుః పరమప్రీతా ధన్యం ధన్యం తమబ్రువన్ ॥ 33॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౨౭ పాన ౬౪)

యమం ధృత్వా చ దైతేయా ఆయయుశ్చామరావతీమ్ ।

ఇన్ద్రోఽపి దేవసజ్జైశ్చ సన్నద్ధో వైరభావతః ॥ 3౪॥

అగ్నిర్వాయుః ప్రసన్నద్ధావాగతౌ బలసంయుతౌ ।

దేవాః సర్వే మహాభాగాః స్వస్వతోకాత్ సమాయయుః ॥ 3౫॥

విశ్వేదేవాశ్చ సాధ్యాశ్చ రుద్రా వసవ ఏవ చ ।

గన్ధర్వాశ్చైవ యక్షాశ్చ విద్యాధరసమాయుతాః ॥ 3౬॥

గ్రహాశ్చన్ద్రాశ్చ సూర్యాశ్చ ఆదిత్యా బలవత్తరాః ।

సన్నద్ధాః సర్వదేవాస్తే వజ్రిణం జగ్మురాదృతాః ॥ 3౭॥

సర్వదేవగణైరిన్ద్రో రణభూమిం సమాయయౌ ।

ఐరావతసమారూఢో వజ్రపాణిర్మహాబలః ॥ 3౮॥

దేవనైన్యం సుసన్నద్ధమాగతం స్వబలాన్వితమ్ ।

దృష్ట్వా దైత్యగణాః సర్వే జఘ్నుః శస్త్రప్రహారతః ॥ 3౯॥

దేవా జఘ్నుశ్చ తాన్ శస్త్రైర్మహాక్రోధసమన్వితాః ।

ఏవం పరస్పరం తత్ర తుములం యుద్ధమప్యఽభూత్ ॥ ౪౦॥

మృతా దైత్యాస్తథా దేవస్తాడితాః శస్త్రఘాతతః ।

దైత్యైర్లతాశ్చ దేవాస్తే చిన్నా భిన్నాః సుమూర్చితాః ॥ ౪౧॥

ఏవం పరస్పరం యుద్ధం దేవదైత్యవినాశనమ్ ।

సప్తరాత్రమభూత్ప్రీవం తతో దైత్యాః పలాయితాః ॥ ౪౨॥

విరోచనాదయః సర్వే మూర్చితా ధరణీతలే ।

జయవన్తః సురేన్ద్రాస్తే వదన్తః స్మ ప్రహర్షితాః ॥ ౪3॥

ఏతద్ దృష్ట్వా మహాశ్చర్యం సున్దరప్రియ ఆగతః ।

జ్యేష్ఠపుత్రో మతస్రస్య యుయుధే సర్వదైవతైః ॥ ౪౪॥

శస్త్రాస్త్రైర్మల్లయుద్ధైస్తన్ మర్దితం తేన సర్వశః ।

దేవస్సైన్యం దిక్షు తత్ర పలాయత భయాతురమ్ || ౪౫||

శోణితప్రసవాస్తత్ర నద్యో జాతాః ప్రజాపతే |

ఇన్ద్రోఽపి యుయుధే తేన దైత్యపుత్రేణ ధీమతా || ౪౬||

వజ్రేణ నిహతస్తత్రేన్ద్రేణ దైత్యో మహాబలః |

న చచాల తదాస్పార్యమిన్ద్రచేతసి సజ్గతమ్ || ౪౭||

దైత్యపుత్రః సమాగత్య స్వజ్ఞేనైరావతం గజమ్ |

మూర్ఛితం కారయామాస వజ్రేణం చ పదాగ్రహీత్ || ౪౮||

మర్దయిత్వా సురేశానం స్వవశం చ చకార హ |

ధృత్వా పురస్తరం సోఽపి స్వస్థానమగమన్ముదా || ౪౯||

దైత్యైః సమ్పూజితస్తత్ర మహాబలపరాక్రమః |

సున్దరప్రియపుత్రోఽభూన్ మత్సరస్య ప్రహర్షితః || ౫౦||

దేవాః కేచిద్ ధృతాస్తత్ర కేచిద్వై మూర్ఛితాః కుతాః |

కేచిత్ పలాయితా దక్ష భగ్నాః కేఽపి విచూర్ణితాః || ౫౧||

ఏవం స సకలాన్ దేవాన్ వశాంశ్చక్రే మహాబలః |

మత్సరాసుర ఏవాఽయం స్వర్గాధీశో బభూవ హ || ౫౨||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్ణే వక్రతుణ్ణచరితే మత్సరాసురవిజయ ఇన్ద్రపరాజయో నామ సప్తవింశతీతమోఽధ్యాయః

|| ౧.౨౭

(Page ఖం. ౧ అ. ౨౮ పాస ౬౫)

౧.౨౮ మత్సరాసురచేష్టితకథనం నామ అష్టావింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

ముద్గల ఉవాచ |

దేవాశ్చ శరణం కేచిత్ కశ్యపాదీన్ సమాయయుః |

విహ్వలా భయభీతాస్తే శశంసురైత్యచేష్టితమ్ || ౧||

దేవా ఊచుః |

మత్సరేణ ప్రదుష్టేన జితా దేవాః సవాసవాః |

ఇన్ద్రో ధృతో మహాభాగ వయం శరణమాగతాః || ౨||

రక్ష త్వం మునిశార్దూల త్వం పితా భయవిహ్వలాన్ |
జీవనాశసమాద్ దుఃఖాదిన్యం మోచయ మత్సరాత్ || 3||

దేవానాం వచనం శ్రుత్వా వసిష్ఠాదిసమన్వితః |
బ్రహ్మణం ప్రయయా దేవైః కశ్యపో వంశవృద్ధయే || ౪||

సత్యలోకే సమాసీనం గత్వా దృష్ట్వా ననామ చ |
స్తుత్వా తం వివిధైర్వాక్యైః ప్రాజ్ఞాళిః ప్రత్యువాచ హ || ౫||

కశ్యప ఉవాచ |
మత్సరేణ ధృతః స్వామిన్నిన్ద్రో దేవవరైః సహ |
దేవస్థానపత్నిరాతో దైత్యః పరమదారుణః || ౬||

దేవా దైత్యాః పదే స్వే స్వే యథాయోగ్యే వసన్తి వై |
తథా కురు జగన్నాథ త్వం ధాతా చ గత్స్వీ నః || ౭||

కశ్యపస్య వచః శ్రుత్వా దేవాంశ్చర్షీనథాబ్రవీత్ |
పితామహః ప్రజానాథ హృదయేన విదూయతా || ౮||

బ్రహ్మోవాచ |
శ్శ్రుణ్వం మునయో దేవాః శివప్రాప్తవరోఽసురః |
అజేయః సర్వభూతానాం దేవాదీనాం విశేషతః || ౯||

న శక్తోఽహం కదా కర్తుం యథాయోగ్యం స్వభావతః |
గచ్ఛామి శరణం విష్ణుం భవద్భిః సహ పాలకమ్ || ౧౦||

వైకుణ్ఠమగమద్ బ్రహ్మ దేవైశ్చ మునిభిః సహ |
గత్వా విష్ణుం నమస్కృత్య స్తుత్వోవాచ ప్రజాపతిః || ౧౧||

మత్సరేణ ధృతో యుద్ధే ఇన్ద్రో దేవవరః ప్రభో |
కిం స్థితోఽసి మహావిష్ణో త్వం పాలక ఇతి శ్రుతః || ౧౨||

బ్రహ్మణో వచనం శ్రుత్వా విష్ణుస్తం ప్రత్యువాచ హ |
న శక్యతే మయా ధాతర్వశం కర్తుం మహాసురమ్ || ౧౩||

శివస్య వరదానేన మత్తోఽసౌ దైత్యపుంజవః |
తస్మాచ్ఛ శరణం యామః శక్కురం నాత్ర సంశయః || ౧౪||

బ్రహ్మాదిభిః స్వయం విష్ణుః కైలాసమగమత్కిల |
శక్కురం ప్రణిపత్యాఽహ సర్వైర్మునిగణైః సహ || ౧౫||

విష్ణురువాచ ।

నమస్తే భగవన్ శమ్భో నమస్తే శూలపాణయే ।

నమస్తే జగతాం నాథ సర్వసాక్షిన్నమోస్తు తే ॥ ౧౬ ॥

నమో నమో మహాదేవ స్రష్ట్రే రాజసరూపిణే ।

పాత్రే విష్ణుస్వరూపాయ హస్త్రే రుద్రస్వరూపిణే ॥ ౧౭ ॥

పశ్చావక్రధరామైవ యోగినే యోగదాయినే ।

నిర్గుణాయ నిరూపాయ బ్రహ్మభూతాయ తే నమః ॥ ౧౮ ॥

మత్సరేణ మహాదేవ పీడితాస్తే సురర్షయః ।

ధృత ఇన్ద్రః సురాధీశో మర్దయిత్వా సురాన్ పరమ్ ॥ ౧౯ ॥

భయభీతా వయం తేన శరణం త్వాముపాగతాః ।

రక్ష నో దేవదేవేశ త్వం శ్రేష్ఠో దేవపాలక ॥ ౨౦ ॥

విష్ణోర్వచనమాకర్ణ్య శివశ్చిన్తాతురః స్వయమ్ ।

ఉవాచ తాన్ దేవమునీన్ విష్ణుముఖ్యాన్ మహేశ్వరః ॥ ౨౧ ॥

శివ ఉవాచ ।

తపసోగ్రేణ దేవేశ మయా దైత్యో వివర్ధితః ।

వరైర్మహాదుర్లభైశ్చ కిం కరోమి జనార్దన ॥ ౨౨ ॥

దైత్యో నాశయితుం విష్ణో న శక్యః స కదాచన ।

విచారం కురు దేవేశ త్వం బుద్ధియుత ఏవ హి ॥ ౨౩ ॥

శివస్య వచనం శ్రుత్వా విష్ణుః పరమకమ్పితః ।

ఉవాచ దుఃఖయుక్తేన హృదయేన సురేశ్వరమ్ ॥ ౨౪ ॥

విష్ణురువాచ ।

కర్తా త్వమన్యథా కర్తా హ్యకర్తా నాత్ర సంశయః ।

ఏవరీతం త్వయోక్తం చేద్వయం కిం కరవామహే ॥ ౨౫ ॥

తవ వై సన్నిధౌ దేవ వసామశ్చ సదాశివ ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౨౯ పాన ౬౬)

వయం దైత్యవశా నైవ చరామ ఇతి మే మతిః ॥ ౨౬ ॥

వైకుణ్ఠాదిపదం త్యక్త్వా తవ సన్నిధిమాగతాః ।

అధునా మత్సరో దైత్య ఆగమిష్యతి తత్ర సః ॥ ౨౭ ॥

వైకుణ్ణం సత్యలోకం చ గృహీత్వా సుఖమేష్యతి ।

తవ స్థానం న కైలాసం భక్తత్వాద్వై గ్రహీష్యతి ॥ ౨౮॥

విష్ణోశ్చ వచనం శ్రుత్వా శివో నిఃశ్వాససంయుతః ।

స్థితస్తత్రైవ దక్ష త్వం శృణు మత్సరచేష్టితమ్ ॥ ౨౯॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే మత్సరాసురచేష్టితకథనం నామ అష్టావింశోఽధ్యాయః ॥

౧.౨౮

౧.౨౯ శివమత్సరాసురసమాగమో నామ ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఇన్ద్రం ధృత్వా మహాదైత్యో మత్సరో హర్షానంయుతః ।

ఐరావతసమారూఢో యయౌ తామమరావతీమ్ ॥ ౧॥

విరోచనముఖైర్వీరైః సంవృతో దైత్యపుంగవః ।

శుశుభే తత్ర తేజస్వీ ప్రభావేణ బలేన చ ॥ ౨॥

ఇన్ద్రాసనే సమాసీనం తం యయుశ్చాప్సరోగణాః ।

గంధర్వాశ్చారణాశ్చైవ భయభీతాః సమస్తతః ॥ ౩॥

సిషేవిరే మహాభాగం మత్సరం త్వమితౌజసమ్ ।

సర్వభావేన తం హృష్టం చక్రుః సర్వే స్వవిద్యయా ॥ ౪॥

దేవోద్యానేషు సర్వేషు విచచార మహాసురః ।

కుశలో దేవభోగేషు భోగాంశ్చ బుభుజే పరాన్ ॥ ౫॥

దేవస్థానాని సర్వాణి విభజ్య ప్రదదౌ స్వయమ్ ।

దైత్యేభ్యో ముఖ్యముఖ్యేభ్యో బలేన సహితో మునే ॥ ౬॥

దత్తాని యాని స్థానాని స్థితాస్తేషు మహాసురాః ।

నానారూపాన్ దేవభోగాన్ బుభుజస్తత్ర సంస్థితాః ॥ ౭॥

మత్సరం సేవమానాస్తే హ్యతిదర్పేణ సంవృతాః ।

ఏకస్మిన్ దివసే భౌమ ఇన్ద్రాసనసమాశ్రితః ।

మత్సరో హర్షయుక్తః సన్ దైత్యాన్ ప్రోవాచ గర్వితః ॥ ౮॥

మత్సరాసుర ఉవాచ ।

భో భో విరోచనాద్యాశ్చ శ్శృణుధ్వం చ వచోఽసురాః ।

బ్రహ్మాదయో మహాభాగాః కథమత్రైవ నాగతాః ॥ ౯ ॥

సమస్యన్తి న దేవేశా మాం యదా మత్సరాన్వితాః ।

సర్వం మదం తదా తేషాం హరిష్యామి న సంశయః ॥ ౧౦ ॥

మత్సరస్య వచః సర్వే తుష్టువురైత్యదానవాః ।

దూతం సమ్ప్రేషయామాస మత్సరః క్రోధసంయుతః ॥ ౧౧ ॥

గచ్ఛ దూత త్రయాణాం త్వం బ్రహ్మాదీనాం పదేషు వై ।

దేవేశాన్ వద వాక్యం మే సావధానేన చేతసా ॥ ౧౨ ॥

దర్శనార్థం మత్సరస్య యాన్తు దేవా మయా సహ ।

నోచేన్మత్సరదైతేయస్తాడయిష్యతి నిశ్చితమ్ ॥ ౧౩ ॥

మత్సరస్య వచః శ్రుత్వా గతో దూతో బలాన్వితః ।

అన్ధకో నామ దైత్యేన్ద్రో మహావేగసమన్వితః ॥ ౧౪ ॥

సత్యలోకే స ధాతారం న దదర్శ మహాబలః ।

శూన్యాం తాం నగరీం వీక్ష్య గతో వైకుణ్ణమాదరాత్ ॥ ౧౫ ॥

తత్రాపి తాదృశం దృష్ట్వా గతః కైలాసమేవ సః ।

తత్రానన్దయుతాన్ సర్వాన్ దేవాంశ్చర్షీన్ దదర్శ చ ॥ ౧౬ ॥

సభామధ్యగతో దైత్యః శివచారైః ప్రవేశితః ।

ఆసనస్థేన శర్వేణ ఆసనే వినివేశితః ॥ ౧౭ ॥

కైలాసవిభవం దృష్ట్వా విస్మితో మానసేఽభవత్ ।

సదానన్దమయం ధన్యం మన్యమానః స్వచేతసి ॥ ౧౮ ॥

పుచ్చన్తుం శఙ్కరం దైత్య ఉవాచ బలగర్వితః ।

(Page ౪౦. ౧ అ. ౨౯ పాన ౬౭)

తృణీకృత్య మహేశానం సర్వాన్ దేవాన్స్తదాన్ధకః ॥ ౧౯ ॥

అన్ధక ఉవాచ ।

మత్సరాసురవాక్యం చ శ్శృణుధ్వం సురసత్తమాః ।

జిత్యేన్ద్ర దేవనాథం చ జాతోఽహం జగదీశ్వరః ॥ ౨౦ ॥

అతో మద్దర్శనార్థం చ భవన్తోఽపి సహానుగాః ।

బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ రుద్రశ్చ ఆగచ్ఛన్తు మదన్తికమ్ || ౨౧||

తస్మాద్భవద్భిరదైవ మయా సహ సురేశ్వరాః |
ఆగన్తవ్యం మత్సరస్య దర్శనార్థం తు సత్వరమ్ || ౨౨||

అన్ధకస్య వచః శ్రుత్వా శివః క్రోధసమన్వితః |
ఉవాచ తం మహాదైత్యం ముఖాదగ్నిం సముద్ధిరన్ || ౨౩||

శివ ఉవాచ |

కిం మాం వదసి పాపిష్ఠ తృణీకృత్య చ యత్ వచః |
మద్వరస్య ప్రభావేణ మత్సరో విజయీ ధ్రువమ్ || ౨౪||

యదాఽహం క్రోధసంయుక్తస్తదా భస్మమయం ఖలమ్ |
కరిష్యామి న సన్దేహః సాసురం మత్సరం ఖలు || ౨౫||

మత్సరాజ్ఞావశోఽహం రే కిం ప్రజాతోఽసురాధమ |
మత్వా త్వాం మూఢ దూతేతి మోచయామి న సంశయః || ౨౬||

గచ్ఛ తం మత్సరం దైత్యం వద వాణీం మయేరితామ్ |
నోచేత్త్వాం భస్మసాత్ కుర్యాం కుపితోఽహం ఖలోత్తమమ్ || ౨౭||

శివస్య వచనం శ్రుత్వా మత్సరం త్వన్ధకో యయౌ |
కథయామాస వృత్తాన్తం సర్వదైత్యయుతాయ చ || ౨౮||

విభవం వర్ణయామాస కైలాసస్య యథాయథమ్ |
బ్రహ్మణే న సమం కిఞ్చిత్ కైలాసస్య మహాసురాః || ౨౯||

అన్ధకస్య వచః క్రూరం శ్రుత్వా దైత్యః మహాబలాః |
విరోచనముఖాః సర్వే మత్సరం క్రూరమబ్రువన్ || ౩౦||

కిం స్థితోఽసి మహాబాహో జేష్యామస్త్యత్ప్రసాదతః |
దేవత్రయం న సన్దేహ ఆజ్ఞాం దేహ్యసురేశ్వర || ౩౧||

దైత్యానాం వచనంశ్రుత్వా తేజోయుక్తం స మత్సరః |
ఉవాచ క్రోధసంయుక్తస్తాన్ దైత్యాన్ హర్షయన్నివ || ౩౨||

మత్సర ఉవాచ |

మయా తపఃప్రభావేణ ప్రాప్తం తేజో మహద్భుతమ్ |
తత్ర శముభర్షృథా మానీ స్వాత్మానం మన్యతేఽర్థదమ్ || ౩౩||

తపోహీనాయ రాజ్యం వై బ్రహ్మణ్ణస్య దదాతి చేత్ |

తదాయం జగదీశో వై మన్యతే నాన్యథా మయా ॥ ౩౪ ॥

అతః శమ్భుం విజేష్యామస్తపస్తేజః సమన్వితః ।
దర్పం తస్య హరిష్యామి వృథా బ్రహ్మోతి మానినమ్ ॥ ౩౫ ॥

వేదాస్తే బ్రహ్మవేదేషు కథితం నిర్వికపల్కమ్ ।
తదేవ సర్వమాన్యం వై జగదీశతయా బభౌ ॥ ౩౬ ॥

సకామకర్మణా సర్వం ప్రాప్యతే మనుజస్తథా ।
బ్రహ్మార్పణతయా కర్మ కృతం చేన్ముక్తిరాప్యతే ॥ ౩౭ ॥

అఖిలం కర్మణా సృష్టం పాలితం చ ప్రహీయతే ।
తత్ర కిం తైస్త్రిభిర్దేవైః క్రియతే కర్మజైః ఖలు ॥ ౩౮ ॥

కర్మణాఽహం సృజామ్యేవ పాలయామి హరామి చ ।
కర్మాధీనం జగత్సర్వం సదేవాసురమానుషమ్ ॥ ౩౯ ॥

ఏవముక్త్యా మహాదైత్యో విరోచనముఖైర్వృతః ।
ఆయయా శక్కరస్థానమావేశేన సమన్వితః ॥ ౪౦ ॥

నానాశస్త్రాస్త్రధారాభిర్హతాస్తత్ర బహిః స్థితాః ।
శివచారాశ్చ తైః సర్వే పలాయంత చ పీడితాః ॥ ౪౧ ॥

ఛిన్నభిన్నాఙ్గదేహాశ్చ యయుః శక్కరసన్నిధౌ ।
ఊచుః సమాగతో దైత్యైః సర్వైః సాకం స మత్సరః ॥ ౪౨ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే శివమత్సరాసురసమాగమో నామ ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥
౧.౨౯

(Page ఖం. ౧ అ. ౩౦ పాన ౬౮)

౧.౩౦ శివాదిపరాజయో నామ త్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।
గణానాం చ పిశాచానాం వచనం దారుణం మహత్ ।
శ్రుత్వా శివః స్వయం తత్ర యుద్ధార్థం దంశితోఽభవత్ ॥ ౧ ॥
బ్రహ్మో విష్ణుశ్చ కామశ్చ వసవో ధనదోఽభవత్ ।

చన్యః సూర్యస్తథా వహ్నిసమీరాద్యాశ్చ దంశితాః ॥ ౨॥

కాలాగ్నిరుద్రముఖ్యా యే భైరవో భూతనాయకః ।
కృత్వా యుద్ధక్షమం వేషం స్థితాః శక్జరసన్నిధౌ ॥ ౩॥

అష్టభైరవముఖ్యాశ్చ వీరభద్రాదయోఽభవన్ ।
నస్తీ భృగ్ణీ పుష్పదస్త్రమహాకాలరవాః స్థితాః ॥ ౪॥

మహాకాలీముఖాస్తత్ర దేవ్యః శస్త్రధరాఽఽయయుః ।
ఏవం నానావిధైః సైన్యైర్వృతః శమ్భుర్మహేశ్వరః ॥ ౫॥

వృషారూఢో మహాతేజా ఆయయౌ యుద్ధలాలసః ।
యత్ర దైత్యాః స్థితాస్తత్ర కార్తికేయాదిభిర్భృతః ॥ ౬॥

శక్జరం సైన్యసంయుక్తం నానాయుద్ధవిశారదమ్ ।
నానాశస్త్రధరం దృష్ట్వా దైత్యేశాశ్చిక్షిపుః శరాన్ ॥ ౭॥

తద్ దృష్ట్వా కుపితా దేవాః శస్త్రాస్త్రస్తానతాడయన్ ।
ఏవం పరస్పరం యుద్ధమభవద్దారుణం మహత్ ॥ ౮॥

దేవానాం చైవ దైత్యానామనోన్యజయకాఙ్క్షిణామ్ ।
శస్త్రాస్త్రనిచయైర్బాణైరన్ధకారః ప్రవర్తితః ॥ ౯॥

సైన్యానాం రజసా వ్యాప్తమాకాశం సర్వతో బభౌ ।
న ప్రాజ్ఞాయత తత్రైవ స్వీయో వాఽపర ఏవ చ ॥ ౧౦॥

ఘణ్ణానాం శక్జతూర్యాణాం వీరాణాం రథినాం తథా ।
బృంహితానాం హేషితానాం శబ్దైస్తద్వధీరీకృతమ్ ॥ ౧౧॥

దేవాన్ దృష్ట్వా సురా జఘ్నుర్దైత్యాన్ దేవాస్తథాపరే ।
అసమ్పన్నం మహాయుద్ధం చక్రీరే సురదానవాః ॥ ౧౨॥

శస్త్రైః శస్త్రాణి సంవార్య తథాస్త్రైరస్త్రసంఘ్నయమ్ ।
మల్లయుద్ధం మహావీరాశ్చక్రస్తత్ర మదాన్వితాః ॥ ౧౩॥

సఙ్గామే తుములే తత్ర ప్రవృత్తే ఘోరరూపిణి ।
మృతా ముమూర్షవః కేచిచ్ఛిన్నభిన్నాస్తథాఽభవన్ ॥ ౧౪॥

నానాజస్తుశరీరేభ్యః ప్రవృత్తా రక్తసమ్భవా ।
నదీ బభౌ మహాఘోరా మాంసకర్దమశాలినీ ॥ ౧౫॥

రక్తా చాస్థిబలాకా చ కేశశైవాలశోభితా ।

చాపసర్వాశిరఃపద్మాకబన్ధ్రుమవాహినీ ॥ ౧౬॥

భల్లకాష్ఠా మహాఘోరా చామరైస్పృణకైర్యుతా ।

ఛత్రావర్తా దుర్గమా చ చర్మపట్టిశదర్దురా ॥ ౧౭॥

భీరుభీతికరా చైవ వీరహర్షప్రవర్ధినీ ।

తాం దృష్ట్వా దైత్యరాజాస్తే క్రోధయుక్తాః సమాయయః ॥ ౧౮॥

తైః సమన్తాద్బలం భగ్నం దేవానాం సర్వమజ్ఞానా ।

బాణజాలైర్దిశో వ్యాప్తా గన్తుం మార్గో న విద్యతే ॥ ౧౯॥

పలాయనపరా దేవాః సర్వే దశదిశోఽగమన్ ।

తద్ దృష్ట్వా దేవరాజాస్తాన్ వారయామాసురోజనా ॥ ౨౦॥

ద్వస్త్వయుద్ధం చ తత్రాసీత్పరస్పరవినాశనమ్ ।

దేవానాం ముఖ్యదైత్యానాం కింఞ్చిత్తేషాం వదామి తే ॥ ౨౧॥

నముచిః కామదేవేన యుయుధే బలసంయుతః ।

శమ్భరో వాయునా సార్థ శుమ్భో దేవ్యా మహాబలః ॥ ౨౨॥

చన్ద్రేణాఽపి నిశుమ్భశ్చ గుహేన చ విరోచనః ।

కాలభైరవదేవేన కాలభైరవదానవః ॥ ౨౩॥

మహిషాసురదైతీయః కాలాగ్న్యూరూపహరేణ చ ।

ప్రహ్లాదో విష్ణునా సార్థం విప్రచిత్తిశ్చ భానునా ॥ ౨౪॥

అన్ధకాసురనామా చ వీరభద్రేణ సంయుతః ।

అగ్నినా చైవ దుర్బుధ్ధిర్యయుధే బలసంయుతః ॥ ౨౫॥

విషయప్రియ ఏవాఽసౌ బ్రహ్మణా యుయుధే భృశమ్ ।

శమ్భునా యుయుధే తత్ర సున్దరప్రియ ఏవ సః ॥ ౨౬॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౩౦ పాన ౬౯)

మత్సరాసురదైత్యేశో యుద్ధం ద్రష్టుం స్థితోఽభవత్ ।

ఏవం నానాద్వస్త్వయుద్ధం శతశోథ సహస్రశః ॥ ౨౭॥

సఙ్ఖ్యాతుం నైవ శక్యం తదపారత్వాత్ ప్రజాపతే ।

శస్త్రాస్త్రైరసురా జఘ్నుః సురాంస్తానపి తే సురాః ॥ ౨౮॥

అగ్నివాయాదికాస్త్రాణి తత్యజుః క్రోధసంయుతాః ।
 చకమ్పే చ త్రిభువనం దారుణే సంయుగే తదా ॥ ౨౯॥
 దేవాసురప్రణాశశ్చ మహాంస్తత్ర ప్రవర్తితః ।
 శోణితౌఘైః ప్రవృత్తాస్తు నద్యః పరమదారుణాః ॥ ౩౦॥
 ఏవం సప్త దివానక్తం గతం తేషాం ప్రయుధ్యతామ్ ।
 నాసురా న చ దేవాస్తే విరామం చక్రురజ్ఞాసా ॥ ౩౧॥
 తతశ్చ కుపితా దేవా అత్యన్తం శక్కురాదయః ।
 దైత్యానామస్త్రసజ్ఘాతానస్త్యైః సంవార్య తాన్ పునః ॥ ౩౨॥
 తాడయామాసురవ్యగ్రా ఆస్త్రైర్నానావిధైః పరమ్ ।
 మూర్ఛితాన్ పతితాంశ్చక్రుర్మృతాన్ సఞ్ఞూర్ణితాన్ పరాన్ ॥ ౩౩॥
 తతో దశ దిశో దైత్యా వవ్రజుర్భయసంకూలాః ।
 త్రిశూలాది మహాశస్త్రైస్త్రాపి తు సురా బభుః ॥ ౩౪॥
 సున్దరప్రియకాద్యాశ్చ మూర్ఛితా ధరణీం గతాః ।
 మృతప్రాయాః కృతాస్తైస్తే విష్ణ్వాదిభిరథో మునే ॥ ౩౫॥
 తద్ దృష్ట్వా క్రోధసంయుక్తో మత్సరః స్వయమాయయౌ ।
 కృత్వా నాదం మహాఘోరం బ్రహ్మాణ్ణ కమ్పయన్నివ ॥ ౩౬॥
 ధనుశ్చక్రే సనాదం వై తేన సంశయితాః సురాః ।
 బాణవృష్టిం ససర్జాసౌ దారుణాం శత్రునాశినీమ్ ॥ ౩౭॥
 తస్య బాణైః సురాః సర్వే మర్ధితా బలవత్తరమ్ ।
 మృతాః కేచిత్ క్షతాః కేచిన్ మూర్ఛితా పతితా మృధే ॥ ౩౮॥
 పఞ్చబాణైశ్చ సేనాన్యం తాడయామాస వక్షసి ।
 పతితః స ధరాప్యష్టే మూర్ఛితో భృశవిహ్వలః ॥ ౩౯॥
 అగ్నిం చ సప్తభిర్బాణైర్నున్దినం దశభిస్తథా ।
 తాడయామాస దైత్యేన్ద్రః పతితం రణమూర్ధని ॥ ౪౦॥
 దశభిర్వీరభద్రం స సవితారం తతోష్ఠభిః ।
 చన్ద్రం చ సప్తభిర్బాణైః పాతయామాస దైత్యపః ॥ ౪౧॥
 అనిలం నవభిశ్చైవ కాలాగ్నిం రుద్రమష్ఠభిః ।
 దశభిశ్చ మహాకాలీం తాడయామాస మత్సరః ॥ ౪౨॥

పంచాభిః పంచాభిశ్చైవ గణపాన్ భృజ్జీముఖ్యకాన్ ।
బాణైః స పాతయామాస ప్రలయాగ్నిసమద్యుతిః ॥ ౪౩॥

కుబేరం దశభిశ్చైవ తాడయామాస వక్షసి ।
బ్రహ్మీణం శతబాణైశ్చ పాతయామాస భూతలే ॥ ౪౪॥

ఏవం తస్యాద్భుతం కర్మ దృష్ట్వా విష్ణుః సమాయయా ।
బాణైః సహస్రసంఖ్యాకైర్వవర్షే ఘనవద్ భృశమ్ ॥ ౪౫॥

దైత్యో బాణాన్నివార్షైవ తైః శరైః క్రోధసంయుతః ।
శతేన తాడయామాస పతితః స ధరాతలే ॥ ౪౬॥

తతశ్చ శఙ్కరః క్రుద్ధస్త్రిశూలేనాహనద్ భృశమ్ ।
త్రిశూలం నిష్ఫలం తత్ర పతితం ధరణీతలే ॥ ౪౭॥

పాశం దైత్యపతిః క్షిప్త్వా సహసా శఙ్కరం తతః ।
గృహీత్వా పశువత్ కణ్ఠే ఆనయామాస సన్నిధౌ ॥ ౪౮॥

ధృత్వా శమ్భుం మహాబాహుర్వదతి స్మ చ తం మునే ।
ఆతులం కిం త్వయా మేఽద్య దత్తం వద సదాశివ ॥ ౪౯॥

కర్మణా త్వం సమర్థశ్చ తథాహం కర్మణా కిల ।
జగదీశ్వరతాం ప్రాప్తో వృథాహంకారవాససి ॥ ౫౦॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౩౧ పాస ౭౦)

క్రమేణ విష్ణుముఖ్యాశ్చ దేవాన్ ధృత్వా మహాబలః ।
కైలాసశిఖరే రమ్యే రేమే దైత్యసమన్వితః ॥ ౫౧॥

సర్వపూజ్యతమో భూత్వా దైత్యః పరమహర్షితః ।
నానాకౌతుకయుక్తశ్చ భోగాంశ్చ బుభుజే పరాన్ ॥ ౫౨॥

॥ ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే శివాదిపరాజయో నామ త్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౩౦

౧.౩౧ దత్తాత్రేయసంకమో నామైకత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శృణు దక్ష మహాశ్చర్యం దైత్యస్య చ విచేష్టితమ్ ।
 బ్రహ్మణ్ణాధిపతిర్ణాతో మత్సరః కర్మణా స్వయమ్ ॥ ౧॥
 సునరస్త్రియపుత్రం చ కైలాసాధిపతిం తతః ।
 చక్రే వైకుణ్ఠనాథం తం పుత్రం స్వం విజయప్రియమ్ ॥ ౨॥
 ప్రహ్లాదం సత్యలోకేశం మాహేంద్రేశం విరోచనమ్ ।
 ఏవం చక్రే చ రాజేశః స్వర్గాధీశాన్ స దైత్యపాన్ ॥ ౩॥
 స్వయం భూమిం సమాగమ్య నగరం నిర్మమే తతః ।
 మత్సరావాసకం నామ తత్రైవ న్యవసన్ముదా ॥ ౪॥
 త్రైలోక్యం వశగం సర్వం చకార స్వేన తేజసా ।
 శివాదయశ్చ దేవేన్ద్రా గృహే తస్య సమాస్థితాః ॥ ౫॥
 తాన్ సమానాయ్య దైత్యేశో హర్షయుక్తేన చేతసా ।
 ఉవాచ మధురం వాక్యం సామయుక్తం మహాసురః ॥ ౬॥
 శృణు శమ్భో మహాభాగ దేవేన్ద్రైః సహ దేవప ।
 యత్రేచ్ఛాఞ్చ గచ్ఛ తత్ర త్వం మదాజ్ఞాం పాలయన్ సదా ॥ ౭॥
 ఏవముక్త్యా స దైత్యేన్ద్రో మోచయామాస శక్కురమ్ ।
 దేవైః సహ మహాభాగో మత్సరో హర్షసంయుతః ॥ ౮॥
 శివోఽపి దేవసంఖ్యైః పర్వతద్రోణీమాశ్రితః ।
 చిన్తావిప్రో మహాదేవః కాలం పశ్యంశ్చ సంస్థితః ॥ ౯॥
 యత్ర తత్ర గుహాయాం తే దేవా విష్ణుపురోగమాః ।
 సంస్థితా భయభీతాశ్చ దివసానతిచక్రముః ॥ ౧౦॥
 పృథివ్యాం దైత్యరాజేన తతో ధర్మస్య ఖణ్డనమ్ ।
 కృతం సర్వత్ర తేనైవ హాహాకారోఽభవన్ మహాన్ ॥ ౧౧॥
 దేవానాం ప్రతిమా యత్ర తాం భక్ష్వా చిక్షిపుర్జలే ।
 దైత్యాస్తదాజ్ఞయా దక్ష ధర్మలోపం ప్రచక్రీరే ॥ ౧౨॥
 మత్సరస్య చ దైతేయాః ప్రతిమాః సర్వభావతః ।
 దేశే దేశే పురే గ్రామే స్థాపయామాసురజ్ఞసా ॥ ౧౩॥
 గృహే గృహే చ దేవానాం ప్రతిమాం సంస్థితాం పరామ్ ।

తాం భక్ష్వా జలమధ్యే తే చిక్షిపుశ్చ ప్రజాపతే || ౧౪ ||

మత్సరప్రతిమాం కృత్వా ప్రతిగేహం దదుస్తతః |

దేత్యాః సుదారుణా విశ్వం త్రాసయామాసురేవ చ || ౧౫ ||

బ్రాహ్మణాంశ్చ సమాసీయ తాడయామాస మత్సరః |

మమైవ మస్త్రసూక్తేన యజ్ఞాది క్రియతాం ద్విజాః || ౧౬ ||

మమ నామ్నా చ గాయత్రీం యుక్తాం జపత మా చిరమ్ |

అగ్నిహోత్రాదికం కర్మ కురుధ్వం మన్మతం తథా || ౧౭ ||

అహమేవేశ్వరో దేవో బ్రాహ్మణాది జనస్య చ |

భజతాం మమ పాదౌ చ దుర్లభం కిం భవిష్యతి || ౧౮ ||

ధనధాన్యాదికం సర్వం స్వర్గభోగాదినంయుతమ్ |

దాస్యామి నాత్ర సన్దేహో మదధీనం జగత్సదా || ౧౯ ||

(Page ఖం. ౧ అ. ౩౧ పాన ౭౧)

మమ ప్రీతికరా యేన దైత్యా భోక్ష్యైః ప్రపూజితాః |

తేన సస్తర్పితో నూనం వాఞ్చితం పూరయామ్యహమ్ || ౨౦ ||

ఏవమాది స సర్వత్ర నానాధర్మనికృన్తనమ్ |

కారయామాస దుర్బుద్ధిర్మత్సరో మత్సరాన్వితః || ౨౧ ||

కేచిద్బృషిగణా దక్ష వనం వ్యాపూదిసంయుతమ్ |

జగ్ముస్తత్ర క్రియాః సర్వాశ్చక్రర్ధర్మపరాయణాః || ౨౨ ||

దేహారక్షణసక్తాశ్చ మునయో భ్రంశమాగతాః |

సర్వవర్ణపరిభ్రష్టా జనా జాతాః ప్రజాపతే || ౨౩ ||

యజనం యాజనం తత్ర స్వధర్మాదిస్వభావజమ్ |

కర్మ సర్వం న చక్రుస్తే జనాస్తద్భయభావితాః || ౨౪ ||

న స్వాహా న స్వధా కుత్ర న వషట్కార ఆభవత్ |

వర్ణసంకారకృల్లోకాః స్థితా భయసమన్వితాః || ౨౫ ||

ఏవం పాపస్య వృద్ధిశ్చ సజ్ఞాతా భయదాయినీ |

తతో దేవగణాః సర్వే ఉపోషణనిపీడితాః || ౨౬ ||

విచారం తత్ర చక్రుస్తే మత్సరస్య వినాశనే |

న చ కిచ్చిద్భయోద్విగ్నా నాశార్థం శేకురోజసా || ౨౭ ||

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర దత్తాత్రేయః సమాయయా |
 సాక్షాద్ బ్రహ్మమయో యోగీ న్యస్తస్వపరవిభ్రమః || ౨౮ ||
 మలినో జడవల్లోకే భ్రమతి స్మ పిశాచవత్ |
 చేష్టితైశ్చేష్టతే నగ్నో బాలవద్ ద్వన్ద్వకారకః || ౨౯ ||
 ఉన్మత్తవన్మహాభాగో భయం నైవ ప్రవిన్దతి |
 ఆత్రేయో గణరాజస్య భక్తః పరమశోభనః || ౩౦ ||
 తం దృష్ట్వా దేవసజ్ఘాస్తే సముత్తస్థుః సుసాదరాః |
 ప్రణేముః కార్యసిద్ధ్యర్థం పూజయామాసురజ్ఞాసా || ౩౧ ||
 పాదసంవాహనం తస్య చక్రుః కేచన భావతః |
 ఫలాదినా చ నైవేద్యమర్పయామాసురాదరాత్ || ౩౨ ||
 పప్రమ్భుర్భుక్తవన్తం తం వినయేన సమన్వితాః |
 శమ్భువిష్ణుముఖాః సర్వే భయభీతా మహామునిమ్ || ౩౩ ||
 శివ ఉవాచ |
 స్వామింస్త్యం ద్వన్ద్వహీనశ్చ నిత్యమానన్దభాక్ పరః |
 న్యస్తస్వపరభావశ్చ తథాపి జనవత్సలః || ౩౪ ||
 గణేశస్య వరో భక్తః సాక్షాద్గణపతిః స్వయమ్ |
 యోగభావేన సమ్ప్నోయోగీ యోగవిదాం వరః || ౩౫ ||
 తథాపి దుఃఖితాన్ దృష్ట్వా మనస్తే కలిలం భవేత్ |
 ఉపాధిహీనభావేన దుఃఖనాశం కరోషి వై || ౩౬ ||
 అతో వయం మహాభాగ పీడితా మత్సరేణ వై |
 భ్రష్టస్థానా వనే సర్వే చరామః శ్వాపదా ఇవ || ౩౭ ||
 అత్రాపి ధర్మలోపేన పీడితా వయముత్కటమ్ |
 ఉపోషణపరాః స్వామిన్ మరిష్యామో మహామతే || ౩౮ ||
 ఆత్ర తే దర్శనం ప్రాప్తం పూర్వపుణ్యబలేన భోః |
 తేన దుఃఖవిహీనాశ్చ భవిష్యామో న సంశయః || ౩౯ ||
 అతో మత్సరదైత్యస్య నాశోపాయం వద ప్రభో |
 యేన సర్వం జగత్క్లిష్టం తత్ సుఖం కురు మానద || ౪౦ ||

ఏకస్య దోషయోగేన బహవః పీడితా యది ।
అనుసాధితయా యోగీ తం దోషం నాశయిష్యతి ॥ ౪౧॥

శక్తశ్చేత్ స్వస్వభావేన సర్వేభ్యః సుఖదాయకః ।
అతస్తస్య రక్ష యోగీశ జగత్ కృత్స్నం విశేషతః ॥ ౪౨॥

ముద్గల ఉవాచ ।
శివస్య వచనం శ్రుత్వా దేవాన్ దీనతమాన్ పరాన్ ।
దృష్ట్వా స కరుణాయుక్తః ప్రత్యువాచ చ హర్షయన్ ॥ ౪౩॥

దత్తాత్రేయ ఉవాచ ।
(Page ఖం. ౧ అ. ౩౨ పాన ౭౨)

శృణు శమ్భో జగన్నాథ త్వం సాక్షాదీశ్వరః శివః ।
తవాధీనమిదం సర్వం త్వాం బ్రువే కిం మహామతే ॥ ౪౪॥

తథాపి వచ్చి దేవేశ త్వదాజ్ఞాసమ్ప్రచోదితః ।
యేన త్వం దేవసంయుక్తః సుఖం విన్దసి శాశ్వతమ్ ॥ ౪౫॥

త్వదీయే హృదయే శమ్భో మత్సరః సంస్థితోఽధునా ।
ఈశ్వరోఽహమిదం సర్వం మదధీనం ప్రవర్తతే ॥ ౪౬॥

న మత్సమస్త్రిభువనే ఇతి యన్ మత్సరః స చ ।
జహి తం యోగమార్గేణ హృదయస్థం మహాసురమ్ ॥ ౪౭॥

శ్రేష్ఠం దృష్ట్వా మహేర్ష్యా తే జాయతే యా మహామతే ।
జహి తాం తపసా శమ్భో గణేశస్య ప్రనేవయా ॥ ౪౮॥

ఏకాక్షరవిధానేన మయాఽసౌ నేవితః పురా ।
తేనాఽహం చ గణాధీశో న భిన్నౌ మయి తిష్ఠతః ॥ ౪౯॥

అతస్తస్య యోగమార్గేణ గణేశం సర్వసిద్ధిదమ్ ।
ఏకాక్షరవిధానేన తమారాధయ యత్నతః ॥ ౫౦॥

హృదిస్థం మత్సరం హత్వా పశ్చాత్తం జహి దానవమ్ ।
యోగేన త్వం సమర్థో హి భవితాఽసి న సంశయః ॥ ౫౧॥

ఏవముక్త్వా మహాదేవం గతోఽసౌ మునిసత్తమః ।
యదృచ్ఛయా చరన్ సన్ వై నేవతే గణనాయకమ్ ॥ ౫౨॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాష్ట్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే దత్తాత్రేయసంజ్ఞమో నామైకత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౩౧

౧.౩౨ వక్రతుణ్ణప్రాదుర్భావో నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శృణు దక్ష మహాప్రాజ్ఞు చేష్టితం పరమం మహత్ ।

యత్కృతం సర్వదేవైస్తత్ కథయామి సమాసతః ॥ ౧॥

గతే మునౌ మహాభాగే శివో హర్షసమన్వితః ।

గణేశం హృది సఞ్చిన్య బ్రహ్మాదీంశ్చ వచోఽబ్రవీత్ ॥ ౨॥

శృణు విష్ణో విధే దేవాః శృణుధ్వం సర్వతాపసాః ।

ఋషయః సంస్థితా అత్ర వచనం హితకారకమ్ ॥ ౩॥

ఆత్రేయేణ చ దత్తేనం కథితం దుఃఖనాశనమ్ ।

అత ఏకాక్షరేణైవ ప్రసాదయత విఘ్నపమ్ ॥ ౪॥

శమోర్భర్షచనమాకయే మునయో దేవనాయకాః ।

సాధుసాధ్వబ్రువన్ సర్వే ప్రసన్నాశ్చ తథాఽభవన్ ॥ ౫॥

తత ఏకాక్షరేణైవ మన్త్రేణ గణపం మునే ।

దేవాశ్చ మునయః సర్వే సేవయామాసురాదరాత్ ॥ ౬॥

మహోగ్రతపసా యుక్తాః స్థితాస్తత్ర శివాదయః ।

ఆరాధయంస్తు దేవేశం గణేశం సర్వనాయకమ్ ॥ ౭॥

పద్మాసనగతాః కేచిద్వీరాసనగతాః పరే ।

స్వస్తికాసన ఆసీనా ఏవం నానాసనే స్థితాః ॥ ౮॥

నిరాహారతయా కేచిత్ స్థితాస్తత్ర ప్రజాపతే ।

పత్రవాయుభుజశ్చాన్యే ప్రాణాయామపరాయణాః ॥ ౯॥

జలభక్ష్యాః స్వపాదాగ్రస్థితాః కేచిద్ దృఢాసనాః ।

కేచిన్నానసపూజాభిః పూజయామాసురజ్ఞానా ॥ ౧౦॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౩౨ పాస ౭౩)

కేచిత్ పుష్పోపహారాద్వైర్యత్నతః సమపూజయన్ ।

ప్రదక్షిణాపరాః కేచిదేవం నానావిధానతః ॥ ౧౧॥

తపస్తో గణపం చైవ మస్త్రేణ విధిపూర్వకమ్ ।
 ఏకచిత్తేన సర్వే తే తోషయామాసురజ్ఞాసా ॥ ౧౨ ॥
 ఏవం వర్షసహస్రేణ దివ్యేన తపసా స్వయమ్ ।
 ప్రసన్నోఽభూన్ మహాతేజా వక్రతుణ్ణః ప్రతాపవాన్ ॥ ౧౩ ॥
 దేవానాం చ ఋషీణాం చ యయౌ చాగ్రే గణాధిపమ్ ।
 తేజసా పుణ్ణా ఏవాఽసౌ సాక్షాద్ బ్రహ్మమయో బభౌ ॥ ౧౪ ॥
 సింహగో గజవక్త్రశ్చ శూర్పకర్ణో మహోదరః ।
 చతుర్బాహుశ్చ పాశేనాఙ్కశేన వరదేన చ ॥ ౧౫ ॥
 అభయేన సమాయుక్తో వామాక్లే సిద్ధిధారకః ।
 దక్షిణాక్లే చ బుద్ధిం వై దధానో భగవాన్ పరః ॥ ౧౬ ॥
 నాభిశేషో ముకుటవాన్ కుణ్డలీ కటకాన్వితః ।
 చింతామణీలనద్యక్షా వ్యాలయజ్ఞోపవీతవాన్ ॥ ౧౭ ॥
 నానాభూషణశోభాఢ్యస్తేజసా జ్వలదద్భుతః ।
 పుష్కరం పుష్కరే ధృత్వా భ్రామయన్ సముపాయయా ॥ ౧౮ ॥
 తం దృష్ట్వా దేవవిప్రాస్తే భయభీతాః సమంతతః ।
 ఉదితం కిమిదం తేజః ప్రలయానలసన్నిభమ్ ॥ ౧౯ ॥
 అథవా గణరాజోఽయం కిం వా స్వామీ సమాగతః ।
 అథవా ప్రలయో భావీ అకాలే దైవనిర్మితః ॥ ౨౦ ॥
 ఇతి తర్కసమాయుక్తాన్ దేవాన్ మునిసమన్వితాన్ ।
 ఉవాచ వక్రతుణ్ణస్తాన్ మేఘగమ్భీరనిస్వనః ॥ ౨౧ ॥
 వక్రతుణ్ణ ఉవాచ ।
 భో భో మునిగణా దేవాః స ఏవాఽహం సమాగతః ।
 యం ధ్యాయథ మహాభాగాస్తం జానీత గణేశ్వరమ్ ॥ ౨౨ ॥
 తపసా మస్త్రరాజేన మమ ధ్యానేన సర్వశః ।
 పరితుష్టో వరం ధాతుమాగతోఽహం న సంశయః ॥ ౨౩ ॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 వక్రతుణ్ణవః శ్రుత్వా హర్షితా అమరర్షయః ।
 ప్రణేమః ప్రార్థయామాసుః సౌమ్యభావం ప్రవిహ్వలాః ॥ ౨౪ ॥

తేషాం ప్రార్థితమాకర్ణ్య సౌమ్యతేజా అభూత్ ప్రభుః ।
 యథా తం మునయో దేవా అపశ్యన్ స్వేన చక్షుషా ॥ ౨౫॥
 సౌమ్యభావేన సంయుక్తం వక్రతుణ్ణం సురేశ్వరాః ।
 మునయస్తం ప్రణమ్యోమర్ధన్యా ధన్యా వయం ప్రభో ॥ ౨౬॥
 అపూజయన్ ప్రయత్నేన భావేన స్నేహతస్తథా ।
 ఉపచారైః షడ్దశభిర్యథావిధి మహేశ్వరాః ॥ ౨౭॥
 యథావిధి ప్రణమ్యైవ తుష్టువుః కృతమగ్గలాః ।
 బద్ధాఙ్గులిపుటాః సర్వే భక్తినమ్రాత్మకన్ధరాః ॥ ౨౮॥
 సాశ్రునేత్రాః సరోమాఞ్చాస్తద్ధర్మనమహోత్సవాః ।
 యథాఙ్గానం యథాన్యాయం వక్రతుణ్ణం మహౌజసమ్ ॥ ౨౯॥
 దేవర్షయ ఉచుః ।
 నమస్తే వక్రతుణ్ణాయ గజవక్త్రాయ తే నమః ।
 ఏకదంతాయ దేవాయ స్వాధీపతయే నమః ॥ ౩౦॥
 నిర్గుణాయ నిరూపాయ చతుర్బాహుధరాయ తే ।
 సింహవాహాయ నాగానాం పత్యుర్నాభౌ ధరాయ చ ॥ ౩౧॥
 అనంతాయ హ్యూపారాయ దుర్లభ్యాయ నమో నమః ।
 పాశాఙ్కుశధరాయైవ నాగయజ్ఞోపవీతినే ॥ ౩౨॥
 వరదాభయహస్తాయ సిద్ధిబుద్ధివరాయ చ ।
 బ్రహ్మభూతాయ భక్తానాం బ్రహ్మభూయకరాయ తే ॥ ౩౩॥
 నమస్తే శమ్భురూపాయ విష్ణురూపాయ తే నమః ।
 సూర్యరూపాయ ధాత్రే చ నమః శక్తిమయాయ చ ॥ ౩౪॥
 దైత్యదానవరూపాయ దేవరూపధరాయ చ ।
 నమః పక్షిన్వరూపాయ శుకరూపాయ తే నమః ॥ ౩౫॥
 గ్రహనక్షత్రరూపాయ లతావృక్షస్వరూపిణే ।
 (Page ఖం. ౧ అ. ౩౨ పాన ౭౪)
 పర్వతాయ నమస్తుభ్యం సరిత్సాగరరూపిణే ॥ ౩౬॥
 జలజన్తుస్వరూపాయ సర్పరూపాయ తే నమః ।
 వేదాధికాశీతిలక్షయోనిసంస్థాయ తే నమః ॥ ౩౭॥

చరాచరమయాయైవ నమో నానాప్రభేదినే ।
 కర్మాకర్మస్వరూపాయ నమః ఖలు వికర్మణే ॥ ౩౮॥
 జ్ఞానయోగాయ దేవాయ స్వాత్మరూపధరాయ తే ।
 స్వసంవేద్యస్వరూపాయ సదా యోగమయాయ తే ॥ ౩౯॥
 నానాధారప్రధారాయ శబ్దబ్రహ్మమయాయ తే ।
 మాయారూపాయ మాయాయై మాయాహీనాయ తే నమః ॥ ౪౦॥
 మాయిభ్యో మోహదాత్రే చ సర్వకారాయ తే నమః ।
 స్థూలసూక్ష్మాదిభేదాయ భేదహీనాయ తే నమః ॥ ౪౧॥
 భేదాభేదమయాయైవానస్తపారాయ తే నమః ।
 భక్తేభ్యో వరదాత్రే చ భక్తసంరక్షకాయ తే ॥ ౪౨॥
 నమో నమః పరేశాయావ్యయాయ చ నమో నమః ।
 గణేశాయ నమస్తుభ్యం యోగాధీశాయ తే నమః ॥ ౪౩॥
 యం స్తోతుం న సమర్థాశ్చ వేదాః సాక్షాశ్చ యోగినః ।
 తం కిం స్తుమో గణేశానం వక్రతుణ్ణస్వరూపిణమ్ ॥ ౪౪॥
 మాయాదుఃఖం చ సర్వేషాం మనసి జ్ఞానకారకమ్ ।
 బ్రహ్మ తస్మాత్తథా వక్రం జ్ఞానహీనం బుధైః స్మృతమ్ ॥ ౪౫॥
 మాయా చ బ్రహ్మతుణ్ణం యద్ ద్వయోర్యోగే భవేత్పరమ్ ।
 యోగశాస్త్రిశ్చ సర్వేషాం యోగినాం హృది సంస్థితా ॥ ౪౬॥
 మాయాదేహస్వరూపా తే బ్రహ్మ వక్రం స్మృతం ముఖమ్ ।
 ఉభయోర్యోగభావే త్వం వక్రతుణ్ణః ప్రకథ్యతే ॥ ౪౭॥
 తం వక్రతుణ్ణం పశ్యామః సాక్షాద్ యోగమయం పరమ్ ।
 ధన్యా వయం గణాధ్యక్షం స్తుత్వా తం ప్రణతాః స్తవైః ॥ ౪౮॥
 ధన్యం జన్మ త్వక్షి ధన్యం ధన్యాః సమ్పద ఏవ చ ।
 జ్ఞానం ధన్యం తపశ్చైవ యేన దృష్టో గజాననః ॥ ౪౯॥
 ప్రసన్నో యది దేవేశ యది దేయో వరః శుభః ।
 తదా త్వదీయపాదాబ్జే భక్తిరస్తు సదా చ నః ॥ ౫౦॥
 ప్రార్థయామో వరం చైతం యతస్తస్య చిన్త్తార్థదః ।
 మత్సరాసురనాశం చ వక్రతుణ్ణ కురు ప్రభో ॥ ౫౧॥

జగత్సర్వం వయం చైవ పీడితాస్తేన విఘ్నప ।
సర్వేషాముపకారార్థం జహి దైత్యం మహాబలమ్ ॥ ౫౨॥

స్తుత్యైవం ప్రార్థయిత్వా తం ప్రణతాస్తే సురర్షయః ।
తానుత్థాప్య స్వయం సాక్షాద్వక్రతుణ్ణ ఉవాచ హ ॥ ౫౩॥

వక్రతుణ్ణ ఉవాచ ।
భవత్కృతమిదం స్తోత్రం సర్వసిద్ధిప్రదం పరమ్ ।
భవిష్యతి మహాభాగా ఈప్సిత్వార్థప్రదం మహత్ ॥ ౫౪॥

మత్సరాసురనాశం చ కరిష్యామి సురర్షయః ।
భవతాం భక్తియోగేన ప్రసన్నః పూర్ణతాం గతః ॥ ౫౫॥

పంచభూతమయం సర్వం త్రిగుణం జగదుచ్యతే ।
అష్టావరణసంయుక్తం బ్రహ్మాణ్డం హి సురర్షయః ॥ ౫౬॥

అష్టావరణసంయుక్తా దేవాః సర్వే చ మానవాః ।
నాగాశ్చరాచరం సర్వం తస్య తేభ్యో భయం నహి ॥ ౫౭॥

అతో మత్సరదైత్యస్య నాశశ్చ కరినో మహాన్ ।
తథాపి భవతాం దేవాః కరిష్యామి ప్రియం ద్విజాః ॥ ౫౮॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే వక్రతుణ్ణప్రాదుర్భావో నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౩౨

(Page ఖం. ౧ అ. 33 పాన ౭౫)

౧.౩౩ మత్సరాసురవిచారణం నామ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।
ఏవముక్త్వా సురాన్ విప్రాన్ సస్మార బలముత్కటమ్ ।
తస్య స్మరణమాత్రేణ ప్రాదుర్భూతా గణాః ప్రభోః ॥ ౧॥

ప్రమోదామోదకాద్యాశ్చ వక్రతుణ్ణా గజాననాః ।
చతుర్భాహుధరాః సర్వే నానాశస్త్రాస్త్రపాణయః ॥ ౨॥

కేచిత్ సింహసమారూఢాః కేచిన్మూషకవాహనాః ।

కేచిన్మయూరమారూఢాః శేషారూఢాస్తథాపరే || ౩||

అశ్వా రూఢాస్తథాన్యే చ ముకుటైః సువిరాజితాః |

కటచైః కుణ్డలైశ్చైవ నానాభూషణరాజితాః || ౪||

భయఙ్కరాశ్చ శత్రూణాం భక్తేభ్యః సుఖదాయకాః |

మహాత్మానో మహాశబ్దా బ్రహ్మాణ్ణసోఽటకారకాః || ౫||

నానాక్రీడాసమాయుక్తాః సదా స్వానన్దభావితాః |

గణేశనామమాహాత్మ్యం కథయంతః పరస్పరమ్ || ౬||

వక్రతుణ్ణం నమస్కృత్య స్థితాః ప్రాజ్ఞాలయోఽభవన్ |

ఆజ్ఞాం కురు గణాధ్యక్ష కరవామస్తవేప్పితమ్ || ౭||

అస్మాకం స్మరణం దేవ కిమర్థం కృతమాదరాత్ |

దాసాన్ త్వదీయపాదస్య కరిష్యామోఽఖిలాన్ జనాన్ || ౮||

తేషాం వచనమాకర్ణ్య వక్రతుణ్ణః ప్రతాపవాన్ |

ఉవాచ తాన్ మహాభాగాన్ మేఘగమ్భిరనిస్వనః || ౯||

వక్రతుణ్ణ ఉవాచ |

శ్చృణుధ్వం మోదకాద్యాశ్చ మత్సరాసురదైత్యపమ్ |

హనిష్యామి మహావీర్యం తేన యుద్ధం భవిష్యతి || ౧౦||

అధునా దారుణం తత్ర మయా సహ మహాబలాః |

ఏతదర్థం విశేషేణ స్మరణం భవతాం కృతమ్ || ౧౧||

వక్రతుణ్ణవచః శ్రుత్వా సర్వే హర్షసమన్వితాః |

గణా ఊచుః ప్రణమ్యైసం నిబద్ధకరసమ్ముటాః || ౧౨||

గణా ఊచుః |

స్వామిన్ వదసి యత్సర్వం తదాశ్చర్యమయం బహు |

మత్సరాసురనాశశ్చ ఏకేన క్రియతేఽధునా || ౧౩||

త్వత్ప్రసాదాత్ సదా సర్వం సులభం నో గణాధిప |

ఆజ్ఞాం కురు మహాభాగ పశ్య చైకస్య పౌరుషమ్ || ౧౪||

గణానాం తద్వచో రమ్యం శ్రుత్వా ప్రాహ గణాధిపః |

వక్రతుణ్ణః ప్రసన్నాత్మా హర్షయన్ సకలానివ || ౧౫||

వక్రతుణ్ణ ఉవాచ |

భవద్భిః కథితం సర్వం తత్తథా న తదన్యథా ।
 క్రీడార్థం నిర్మితో దైత్యో మయా మాయాప్రభావతః ॥ ౧౬ ॥
 యది క్షణేన తం దైత్యం నాశయామి ప్రభావతః ।
 తదా క్రీడా కథం దేవా మయా ప్రక్రియతే పరా ॥ ౧౭ ॥
 అతస్తేన మహాభాగా యుధ్యధ్యం మమ సన్నిధౌ ।
 అష్టావరణహినేన హన్మి రూపేణ తం క్షణాత్ ॥ ౧౮ ॥
 ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా గణా హర్షసమన్వితాః ।
 జగర్జుర్బాదయన్తస్యే దిశో విదిశ ఏవ చ ॥ ౧౯ ॥
 తద్ దృష్ట్వా పరమాశ్చర్యం విస్మితాస్తే సురర్షయః ।
 హర్షేణ మహతా యుక్తా మేనిరే మత్సరం హతమ్ ॥ ౨౦ ॥
 తతః సర్వాన్ సమాదాయ గణాన్ దేవాన్ మునీనపి ।
 వక్రతుణ్ణో యయౌ తాం చ పురీషీర్ష్యాహ్వయాం పరామ్ ॥ ౨౧ ॥
 యత్ర రాజ్యం చ కురుతే మత్సరః స ప్రతాపవాన్ ।
 బ్రహ్మాణ్ణస్య మహావీరో నానాభోగసమన్వితః ॥ ౨౨ ॥
 దేవాజ్ఞనాపరివృతః సదా తిష్ఠతి దైత్యపః ।
 మద్యాదిపానసంయుక్తో నానావీరపాలితః ॥ ౨౩ ॥
 యద్యన్మనసి తేనాపి చిన్తితం సఫలం సదా ।
 తత్తద్భవతి సర్వం స్మృతపసా వరదానతః ॥ ౨౪ ॥
 (Page ఖం. ౧ అ. 33 పాన ౭౬)
 న బుబోధ గతం కాలం కాలేనేవ చ వజ్ఞీతః ।
 ధన్యోఽహమ్మన్యమానో న మత్సమో మానసేఽపరః ॥ ౨౫ ॥
 ఏకస్మిన్ దివసే తత్ర సభాయాం సంస్థితోఽభవత్ ।
 పీఠైః పరివృతో నానా నృత్యం పశ్యన్ వినోదతః ॥ ౨౬ ॥
 తత్రాకాశాత్తదా వాణీ బభూవ భయదాయికా ।
 ఆగతో మత్సరం హన్తుం వక్రతుణ్ణో మహాబలః ॥ ౨౭ ॥
 శ్రుత్వాఽఽకాశభవాం వాణీం మూర్చ్ఛితో మత్సరాసురః ।
 పతితః శుష్కకణ్ణశ్చ కమ్పమానాఙ్గవిహ్వలః ॥ ౨౮ ॥
 తం తథా పతితం దృష్ట్వాఽసురాః సర్వే భయాతురాః ।

కేనోక్తం పరుషం వాక్యం హన్మస్తం త్వద్య నిశ్చితమ్ || ౨౯ ||

తతః కేచిన్నభోమార్గే బభ్రముర్యత్ర తత్ర తే |
దదృశుస్తం న తత్రాపి సభాయాం పునరాయయుః || ౩౦ ||

సర్వైః కృతః స దైత్యేశః సావధానో యథా పురా |
ఉపవిష్టః సభామధ్యే హృదయేన విదూయతా || ౩౧ ||

ఉవాచ హి స్వతో వాచం మత్సరో భయవిహ్వలః |
వచనం కీమిదం సత్యమనృతం వా భవిష్యతి || ౩౨ ||

కాలస్య కాలరూపోఽహం మమ మృత్యుః కథం భవేత్ |
అసత్యా నభసో వాణీ న జ్ఞాతా న శ్రుతాఽపి చ || ౩౩ ||

అష్టావరణసంయుక్తం బ్రహ్మాణ్డం సర్వమజ్ఞానా |
అష్టావరణయుక్తేభ్యో మమ మృత్యుర్న జాయతే || ౩౪ ||

కోఽసౌ వక్రానసో జన్తుః కథితః కుత్ర వర్తతే |
తం హనిష్యామి దృశ్యశ్చేత్ క్షణమాత్రాన్న సంశయః || ౩౫ ||

ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్య మత్సరస్య దురాత్మనః |
ఊచుః ప్రహ్లాదముఖ్యాస్తం వినయేన సమన్వితాః || ౩౬ ||

ప్రల్లాదాదయ ఊచుః |
మా కురుష్య మహాభాగ చింతాం శత్రునిఘాదన |
తవ మృత్యుః కథం భావీ పశ్చాత్ సూర్యోదయః కథమ్ || ౩౭ ||

అస్మాకం శత్రుభావేన స్థితా దేవాః సహేశ్వరాః |
జితాస్తదపి సర్వే తే ఛిద్రదర్శిన ఏవ చ || ౩౮ ||

త్రైశ్చ మాయా కృతా చ స్యాదీదృశీ వాఽసురోత్తమ |
అన్యథా తే మహామృత్యుః కథం భవతి మానద || ౩౯ ||

నేయమాకాశవాణీ భోస్తస్మాద్దేవాన్ సహేశ్వరాన్ |
హనిష్యామోఽద్య దైత్యేశ శత్రుహీనాస్తదా వయమ్ || ౪౦ ||

తేషాం వచనమాకర్ష్య మత్సరశ్చైవ హర్షితః |
సత్యముక్తం భవద్భిర్భగ్ధన్తవ్యం విద్విషాం వధే || ౪౧ ||

మత్సరాజ్ఞాం సమాదాయ నిఃసృతా దైత్యపుంగవాః |
విచిన్వన్తి స్మ సర్వత్ర దేవాన్ సర్వాన్ ప్రయత్నతః || ౪౨ ||

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే మత్సరాసురవిచారణం నామ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౧.33
(Page ౪౦. ౧ ఆ. 3౪ పాన ౭౭)

౧.3౪ దేవాసురయుద్ధప్రసక్తో నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

దైత్యా భ్రమణయుక్తాస్తే ఆయయుర్థుణీసన్నిధౌ ।

యత్ర దేవగణైర్యుక్తో వక్రతుణ్ణః ప్రతాపవాన్ ॥ ౧॥

దృష్ట్వా తం వక్రతుణ్ణం తే భయభీతాస్తదాఽభవన్ ।

మహాకాయం మహాపీఠ్యం నరనాగస్వరూపిణమ్ ॥ ౨॥

నానాపీఠైః పరివృతం ప్రలయాగ్నిసమైః పఠైః ।

దేవైర్లరసమాయుక్తైః సంస్తుతం భక్తిభావితైః ॥ 3॥

మనసా దైత్యపాః సర్వే మేనిరే మృత్యుమాత్మనః ।

సత్యాకాశభవా వాణీ సోఽయం వక్రాననో భవేత్ ॥ ౪॥

వక్రతుణ్ణ జయ త్వం వై జయ త్వం జయ సర్వదా ।

దేవైః ప్రకథ్యతే తస్మాద్వక్రతుణ్ణోఽయమాగతః ॥ ౫॥

యది యుద్ధం కరిష్యామోఽనేన సార్థం మహాద్భుతమ్ ।

యుద్ధే వయం మృతాశ్చేద్వా వృత్తాన్తం కో నివేదయేత్ ॥ ౬॥

అతో మత్సరదైత్యేశం గమిష్యామో జవాన్వితాః ।

ఏవం నిశ్చయయుక్తాస్తే మత్సరం జగ్మురాదరాత్ ॥ ౭॥

స దేవో వక్రతుణ్ణస్తు దూరతః పశ్చయోజనమ్ ।

ఈర్ష్యాపూరం పరిత్యజ్య స్థితః కృత్వా సభాం ప్రభుః ॥ ౮॥

దైత్యాస్తే మత్సరం గత్వా వృత్తాన్తం తం న్యవేదయన్ ।

భోరాజన్ సత్యమేవేదం వచనం ఖసముద్భవమ్ ॥ ౯॥

నరకుఙ్కరరూపేణ దృష్టో వక్రాననః ప్రభుః ।

దేవైః సమావృతో భూప విచారం కురు సర్వథా ॥ ౧౦॥

తేషాం వచనమాకర్ష్య మత్సరశ్చిన్తయాన్వితః ।
 బభూవ ఘ్నానతుణ్ణశ్చ జ్ఞాత్వా శత్రుం మహాబలమ్ ॥ ౧౧॥
 తతః క్రోధసమావిష్టస్తం హస్తం కృతవాన్ మనః ।
 ఆజ్ఞావయత్ స దైత్యేన్యాన్ సజ్జితా భో భవన్వీతి ॥ ౧౨॥
 గమిష్యామి రిపుం హస్తం వక్రతుణ్ణం మహాబలమ్ ।
 సదేవం సపరీవారం తతో హృది సుఖం భవేత్ ॥ ౧౩॥
 ఆజ్ఞామాత్రేణ దైత్యేశాః సన్నద్ధాః సముపాయయుః ।
 హర్షేణ మహతా యుక్తా దేవమర్దనలాలసాః ॥ ౧౪॥
 చతురంగం మహత్సైన్యం నిఃసృతం నగరాద్బహిః ।
 తన్మధ్యే మత్సరో వీరః శుశుభే రథసజ్గతః ॥ ౧౫॥
 ఆగతాస్తే త్వరాభాజో వక్రతుణ్ణః స్థితో యతః ।
 తాన్ దృష్ట్వా దేవసజ్ఘాస్తం శశంసుర్గణనాయకమ్ ॥ ౧౬॥
 స్వామిన్ సమాగతో దైత్యః స్వయమేవ మహాప్రభో ।
 యత్కరిష్యసి దేవస్త్వం త్వరయా తత్ కురు ప్రభో ॥ ౧౭॥
 ఆస్మాన్నోచేచ్ఛ దైతేయా హనిష్యన్తి మహాబలాః ।
 మరణం ప్రాప్తమస్మాభిః కుత్ర స్థాతుం న శక్యతే ॥ ౧౮॥
 దేవానాం వక్రతుణ్ణశ్చ శ్రుత్వా వచనమాదరాత్ ।
 ఉవాచ విస్మితో భూత్వా మా భయం కురుత ప్రియాః ॥ ౧౯॥
 స దైత్యం మత్సరం దేవా హనిష్యామి న సంశయః ।
 పశ్యన్తు కౌతుకం యుద్ధే మదీయం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౨౦॥
 ఇత్యుక్త్వా వక్రతుణ్ణః స సింహారూఢోఽభవత్ప్రభుః ।
 పాశాఙ్కుశకరో గర్జన్మేఘనాదసమస్వనః ॥ ౨౧॥
 తస్య శబ్దేన సన్తస్తం త్రైలోక్యం సచరాచరమ్ ।
 భయభీతా దైత్యగణా బభూవుశ్చ ప్రజాపతే ॥ ౨౨॥
 మత్సరో హృది సన్తస్తో వచనం చేదమబ్రవీత్ ।
 దృశ్యతే ప్రబలా సేనా కిం భవిష్యతి దైత్యపాః ॥ ౨౩॥
 భయయుక్తం వచస్తస్య శ్రుత్వా తం దైత్యపా జగుః ।

వయం యోత్యుమహే స్వామిన్ పశ్య త్వం యుద్ధజం మహాః ॥ ౨౪ ॥

ఇత్యుక్త్వా మత్సరం సర్వే ప్రహ్లాదప్రముఖాః సురాః ।
వక్రతుణ్ణం యయుర్వీరా నాదయన్తస్త్రివిష్టపమ్ ॥ ౨౫ ॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౩౪ పాస ౭౮)

బాణవృష్టిం మహోగ్రాం తే చక్రుః క్రోధసమన్వితాః ।
వవర్షురస్త్రశస్త్రాణి వర్షాకాలే ఘనా ఇవ ॥ ౨౬ ॥

తైరస్త్రైరైత్యరాజైశ్చ హతా సేనా దివౌకసామ్ ।
దేవా విష్ణుముఖాస్తత్ర యుయుధుస్తాన సమాగతాన్ ॥ ౨౭ ॥

ఘోరయుద్ధం తతస్నేషాం దేవాసురవినాశనమ్ ।
అభవద్దారుణం క్రూరం ద్రష్టుం వైవ ప్రశక్యతే ॥ ౨౮ ॥

దేవాశ్చ దానవాశ్చైవ యుయుధుః శస్త్రపాణయః ।
మరణే నిశ్చయం కృత్వా పరస్పరజయేషువః ॥ ౨౯ ॥

కేచిద్బాణమయీం వృష్టిం చక్రుః శక్తిస్తు కేవన ।
చిక్షిపుర్భిన్దిపాలాంశ్చ ఖడ్గైర్వై చిచ్ఛిదుః పరే ॥ ౩౦ ॥

బబంధురపరే పాశైర్భల్లైర్వా వివ్యధుః పరే ।
గదాయుద్ధం మహోఘోరం చక్రీరే వీరసత్తమాః ॥ ౩౧ ॥

ముద్గరైశ్చ మహోపీరా మారయామాసురోజసా ।
మల్లయుద్ధం పరే చక్రుర్నాదయన్తో దిశో దశ ॥ ౩౨ ॥

సైన్యస్య రజసా సర్వం వ్యాప్తమాసీద్ దిగన్తరమ్ ।
నాభూత్ స్వపరబోధోఽపి పురోగాన్ జఘ్నిరే తదా ॥ ౩౩ ॥

శస్త్రైః శస్త్రాణి సంవార్య తథాస్త్రైరస్త్రసంఘ్నయమ్ ।
బాణైర్బాణాన్ సమారుష్టాశ్చిచ్ఛిదుస్తే పరస్పరమ్ ॥ ౩౪ ॥

శస్త్రై భగ్నై చ తే వీరా మల్లయుద్ధం సుదారుణమ్ ।
చక్రీరే క్రోధసంయుక్తా మణ్ణలాని ప్రబభ్రుముః ॥ ౩౫ ॥

హస్తేన హస్తమాపిడ్య పాదైః పాదాన్ ప్రగృహ్య చ ।
కూర్పరం కూపరేణైవ మర్దయామాసురోజసా ॥ ౩౬ ॥

మస్తకం మస్తకేనైవ జానుభ్యాం జానునీ తథా ।

లలాటేన లలాటం చ స్ఫాలయామాసురజ్ఞానా ॥ ౩౭॥

ఏవం యుద్ధే ప్రవృత్తే వై మృతాః కైచిత్తు మూర్ఛితుః ।
భగ్నాః కేఽపి క్షతా అన్యే నానాశస్త్రప్రహారతః ॥ ౩౮॥

శోణితౌఘవహా ఘోరా నదీ జాతా దురత్యయా ।
రక్షేన సర్వతస్తత్ర రేణవో మజ్జితాస్తతః ॥ ౩౯॥

తేన ప్రకాశితాస్తత్ర దిశః స్వపరబోధికాః ।
తతోఽభూత్తుములం యుద్ధం యథాయోగ్యం ప్రజాపతే ॥ ౪౦॥

రథినో రథిభిః సార్థం గజినో గజిభిస్తథా ।
అశ్వాశ్చ హయాశ్చ దైవైః పదాతాశ్చ పదాతిభిః ॥ ౪౧॥

శ్రేష్ఠా యుయుధిరే శ్రేష్ఠైర్మహాబలసమన్వితైః ।
ప్రబోధ్య జిహ్నురే కేచిద్వీరాః సమరశాలినః ॥ ౪౨॥

పరస్పరమభిన్దంస్తే శస్త్రాస్త్రైర్మర్మభేదిభిః ।
సర్వే శుశుభిరే చైవ పుష్పితాః కింశుకా ఇవ ॥ ౪౩॥

కదాచిజ్ఞయినో దేవాః కదాచిద్ధానవాస్తథా ।
న రాత్రో విశ్రమం చక్రుః క్రోధయుక్తాః పరస్పరమ్ ॥ ౪౪॥

ఏవం పశ్చాదినం యుద్ధమభవత్తత్ర దారుణమ్ ।
న జయం ప్రాప్నుయుర్దేవా దైత్యాచాఽపి ప్రజాపతే ॥ ౪౫॥

॥ ౬౦ తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే దేవాసురయుద్ధప్రసంగో నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౩౪

(Page ౪౦. ౧ అ. ౩౫ పాస ౭౯)

౧.౩౫ శివవిజయో నామ పశ్చాత్త్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఏవం పరస్పరం ఘోరం యుద్ధం కృత్వా మహాబలాః ।
న జయం ప్రాప్నువన్తి స్య కర్మ చైవ యథాసురమ్ ॥ ౧॥

తం దృష్ట్వా పరమాశ్చర్యం ప్రహ్లాదః కుపితోఽభవత్ ।
ధనుః సజ్జం మహాఘోరం కృత్వా బాణాన్ సమాదదే ॥ ౨॥

మస్త్రయన్ననలాస్త్రేణ చిక్షేప స శరాన్ బహూన్ |

తేభ్యో జాతో మహానగ్నిః ప్రలయానలసన్నిభః || ౩||

దదాహ దేవనేనాం స ప్రహ్లాదోఽసురసత్తమః |

భయభీతాః సురాః సర్వే జజ్వలుశ్చ సమస్తతః || ౪||

హాహాకారం ప్రకుర్వంతో దగ్ధాస్తే జాతవేదసా |

మర్యాదాం రణభూమిం చ తథా త్యక్త్వా పలాయితాః || ౫||

మహాగ్నిః సర్వతస్రాన్ వై సురాన్ వాహనసంయుతాన్ |

ప్రబలీ దాహయామాస ప్రహ్లాదేన ప్రచోదితః || ౬||

తేన దైత్యగణాః సర్వే హర్షయుక్తా బభూవిరే |

ప్రహ్లాదం పూజయంతస్తే సాధు సాధు కృతం త్వయా || ౭||

సర్వాన్ పలాయమానాన్ స సురాన్ దృష్ట్వా పురన్దరః |

మేఘాస్త్రం యోజయామాస ధనుషి క్రోధసంయుతః || ౮||

పతస్మిన్నన్తరే తత్ర ప్రహ్లాదః సముపాగతః |

ఖడ్గేన సహసేన్ద్రస్య ధనుశ్చిచ్ఛేద లాఘవాత్ || ౯||

తత ఇన్ద్రః ప్రకోపేన వజ్రం తత్యాజ తం ప్రతి |

వజ్రేణ నిహతో భూమా ప్రహ్లాదః స పపాత హ || ౧౦||

పతితం తం తథా దృష్ట్వా మహిషాసుర ఆగతః |

గదయా దేవరాజం తం జఘాన ఖలు మస్తకే || ౧౧||

గదయా నిహతః సోఽపి పపాత రణమూర్ధని |

మఘవా మూచ్ఛితోఽత్యన్తం ముఖాద్రక్తం సముద్వమన్ || ౧౨||

తతోఽగ్నిః పరమక్రుద్ధో జజ్వాల జ్వాలయాసురమ్ |

మహిషో జలరూపోఽభూత్ ప్లావయామాస తం క్షణాత్ || ౧౩||

నిస్తేజాశ్చిన్తయా యుక్తాః శక్తిం చిక్షేప పావకః |

తాం ఖడ్గేన మహాదైత్యః పాతయామాస భూతలే || ౧౪||

తతో మహిషరూపేణ శ్శృణ్ణాభ్యాం దహనం పునః |

చకార మూర్చ్ఛితం క్రుద్ధః పపాత మహసాం నిధిః || ౧౫||

తతో యయౌ యమస్తం వై దణ్ణఘాతేన సోఽహనత్ |

జక్రే సమ్మూర్చ్ఛితం దైత్యం మహిషం భయదాయకమ్ ॥ ౧౬ ॥

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర ప్రతాపీ చ విరోచనః ।

ఖడ్గేన తం జఘానాశు యమం సర్వభయఙ్కరమ్ ॥ ౧౭ ॥

పపాత ఖడ్గాఘాతేన యమో యమవతాం ప్రభుః ।

వరుణస్తం బబన్ధాపి పాశేన చ విరోచనమ్ ॥ ౧౮ ॥

తతస్తం మోచయామాస పాశం ఛిత్వా మహాబలః ।

అన్ధకః ఖడ్గాఘాతేన గదయా వరుణం తథా ॥ ౧౯ ॥

మూర్చ్ఛితం చ చకారాఽభూదుత్థితః స విరోచనః ।

తతో వాయుః కుబేరశ్చ తావుభౌ క్రోధమూచ్ఛితౌ ॥ ౨౦ ॥

వాయునా ఖడ్గఘాతేన మూర్చ్ఛితస్త్యమితౌజసా ।

అన్ధకాసురనామాఽసౌ పపాత ధరణీతలే ॥ ౨౧ ॥

శమ్భరేణ హతో వాయుర్ముసలేన మహాబలః ।

స పపాత తదా భూమౌ దేవః సర్వధరోఽపి సన్ ॥ ౨౨ ॥

విరోచనేనే బాణౌఘ్నిస్తాడితో ధనరక్షకః ।

మర్మభేదిభిరత్సుగ్రైః పపాతాఽసౌ మహాబలః ॥ ౨౩ ॥

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర విష్ణుః స్వయముపాగతః ।

గదయా తం జఘానైవ విరోచనమథో రిపుమ్ ॥ ౨౪ ॥

భిన్నోరసం చ దైత్యేశం మృతతుల్యం చకార హ ।

అన్ధకం చక్రఘాతేన పాతయామాస కేశవః ॥ ౨౫ ॥

(Page ఖం. ౧ అ. 3౫ పాస ౮౦)

శమ్భరం బాణజాలైః సమ్పాతయామాస భూతలే ।

కుపితో మాధవస్తత్ర చక్రం తత్యాజ దారుణమ్ ॥ ౨౬ ॥

చక్రేణ క్షురధారేణ హతా దైత్యాః సహస్రశః ।

గదయా మూర్చ్ఛితాః కేచిన్ ముఖ్యా యే తత్ర సంస్థితాః ॥ ౨౭ ॥

ఏతస్మిన్ సమరే వీరః ప్రహ్లాదః సమ్భభూవ హ ।

సావధానో మహాభాగస్తం యయౌ క్రోధదీపితః ॥ ౨౮ ॥

బాణవృష్టిం చకారాఽసౌ మహోగ్రాం దేవనాశినీమ్ ।

తయా తాఞ్చిచ్చన్నభిన్నాఙ్గాన్ దేవాంశ్చక్రే ధరాతలే ॥ ౨౯ ॥

గదయా దేవదేవేశం కేశవం యుయుధే భృశమ్ |
 ఖడ్గేన మూర్చ్ఛితం చక్రే గరుడం దైత్యనాయకః || 30||
 తతశ్చ కుపితో విష్ణుస్తం హస్తం చక్రమాదదే |
 బహుధా భ్రామయామాస తత్త్యాజ హ్యస్తముత్తమమ్ || 3౧||
 తస్మస్తకాని దైత్యానాం చక్రం చిచ్ఛేద సర్వతః |
 బాహూదరభుజాంశ్చైవ చకార శకలీకృతాన్ || 3౨||
 సహసాఽసురరాజం చ ప్రహ్లాదం హస్తమాయయౌ |
 చక్రం తేజోమయం దివ్యం సమీపే జ్వలనప్రభమ్ || 33||
 ప్రహ్లాదస్త్యరయాస్త్రం చ మహాధనుషి సన్దధే |
 నారాయణాత్మకం వైవ హృది స్మృత్వా జనార్దనమ్ || 3౪||
 ముమోచ తన్ మహాస్త్రం వై తేజోరూపమమోఘకమ్ |
 అనివార్యం జగదభిస్మకారకం కుపితః పరః || 3౫||
 నారాయణాస్త్రవేగేన చక్రం ప్రతిహతం తతః |
 దేవాన్ సర్వాన్ దదాహాపి మహాస్త్రం సర్వతః పరమ్ || 3౬||
 హృదయే సహసాగత్య పతితం కేశవస్య తత్ |
 మూర్చ్ఛితం మృతతుల్యం తం చకార చ జనార్దనమ్ || 3౭||
 తతో మదయుతా దైత్యా జగర్జుర్జరసంయుతాః |
 ప్రశశంసుర్మహాభాగం ప్రహ్లాదం తేజసాన్వితమ్ || 3౮||
 నారాయణాస్త్రసన్దగ్ధాన్ దేవర్షీన్ వీక్ష్య శఙ్కరః |
 క్షుభితో దేవరక్షార్థం పినాకం స్వకరే దధౌ || 3౯||
 మహాస్త్రం తత్ పాశుపతం సన్దధే క్రోధసంయుతః |
 బలేన మోచయామాస త్వరావాన్ శఙ్కరోఽభవన్ || ౪౦||
 మహాస్త్రం వై పాశుపతం తథా నారాయణాత్మకమ్ |
 ఉభే అస్త్రే సంయుగే తే యుయుధాతే విహాయసి || ౪౧||
 దేవా మునిగణాస్త్రత్ర హర్షయుక్తా బభూవిరే |
 ప్రశశంసుర్మహాదేవం దేవదేవం చ శఙ్కరమ్ || ౪౨||
 తతః పశుపతిః క్రుద్ధస్త్రిశూలం సన్దధే మునే |

తత్యాజ దైత్యనేనాయాం కుర్వాణం ప్రలయం పరమ్ || ౪౩||

త్రిశూలం చ కరోతి స్మ మృతాన్ దైత్యాన్ సహస్రశః |
ప్రహ్లాదహృదయేకస్మాత్ పపాత యమసన్నిభమ్ || ౪౪||

తేనాసౌ పతితో భూమౌ వాతాహత ఇవ ద్రుమః |
దైత్యసైన్యే మహానాసీత్తదా కోలాహలః పరః || ౪౫||

తతస్త్రిశూలవేగేన శితేన సహసాఽసురాః |
మూర్చ్ఛితాశ్చ కృతాః కేచిత్ కేచిద్వై మారితా మునే || ౪౬||

సర్వేఽసురగణాస్తత్ర పతితా రణమూర్ధని |
తతో మత్సరపుత్రౌ ద్వా శక్కరం జగ్ముతుః ప్రభో || ౪౭||

సున్దరప్రియనామా చ విషయప్రియ ఏవ యః |
ఊచతుః శక్కరం తత్ర క్రోధయుక్తౌ మహాసురౌ || ౪౮||

|| ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే శివవిజయో నామ పంచుత్త్రింశోఽధ్యాయః || ౧.౩౫

(Page ౪౦. ౧ అ. ౩౬ పాన ౮౧)

౧.౩౬ సున్దరప్రియవిషయప్రియవధో నామ షట్టింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

దక్ష ఉవాచ |
వద బ్రహ్మన్విశేషేణ మమ హర్షకరీం కథామ్ |
విస్తరేణ మహాభాగ వక్రతుణ్ణప్రభావజామ్ || ౧||

ముద్గల ఉవాచ |
న శక్యతేఽగ్నిపుత్రేణ విస్తరేణ పినాకినా |
శేషేణ విధినా వక్తుం సజ్జపేణ బ్రవీమ్యతః || ౨||

దక్ష ఉవాచ |
కిముక్తం దైత్యపుత్రాభ్యాం శక్కరేణ శ్రుతం వద |
శ్రుత్వా తత్ కిం కృతం తేన మహాదేవేన మానద || ౩||

దైత్యాభ్యాం కిం కృతం తత్ర తద్వద త్వం విశేషతః |
శ్రుత్వా త్వద్వదనామ్భోజాత్ కథాం తృప్యామ్యహం న చ || ౪||

సూత ఉవాచ ।

ఏవమాదరమాజ్ఞాయ దక్షస్య ప్రయతాత్మనః ।
ముద్గలస్తమువాచాథ హర్షయుక్తః స శౌనక ॥ ౫॥

ముద్గల ఉవాచ ।

దైత్యపుత్రౌ మహాపీఠ్యౌ శక్కురం క్రోధసంయుతౌ ।
యదూచతుశ్చ తత్సర్వం శృణు దక్ష ప్రజాపతే ॥ ౬॥

మత్సరపుత్రావూచతుః ।

తిష్ఠ తిష్ఠ మహాదేవ పశ్య పౌరుషమావయోః ।
జ్ఞాతం త్వదీయం సామర్థ్యం న చ గన్తుం త్వమర్హసి ॥ ౭॥

అస్మదీయా మహాసేనా హతా స్వా సదాశివ ।

దైత్యేన్యైః పాతితాః సర్వే త్వయా శక్కుర తేజసా ॥ ౮॥

పౌరుషం దర్శితం పూర్ణం సర్వదేవాతిగం మహత్ ।

అధునా త్వాం హనిష్యావో వక్రతుణ్ణస్య పశ్యతః ॥ ౯॥

త్వాం హత్వా వక్రతుణ్ణం చ హనిష్యావో న సంశయః ।

పశ్చాత్ సర్వాన్ సురేన్ద్రాంశ్చ తతో మునిగణాన్ సురాన్ ॥ ౧౦॥

ఏవముక్త్వా మహాదేవం ధనుః సజ్జం ప్రచక్రతుః ।

తావువాచ మహాదేవః స్మయమాన ఇదం వచః ॥ ౧౧॥

శివ ఉవాచ ।

భవద్భ్యం గదితం క్రూరం తత్సర్వం తథ్యమేవ చ ।

అధునాఽయం సముత్పన్నో వక్రతుణ్ణో మహాబలః ॥ ౧౨॥

భూభారహరణార్థం వై భవతాం నాశనాయ చ ।

అధునా స గతః కాలో విపరీతేన కర్మణా ॥ ౧౩॥

వక్రతుణ్ణప్రసాదేన హనిష్యామి సమత్సరమ్ ।

అసురం బలమత్యర్థం పాపరూపం న సంశయః ॥ ౧౪॥

ఇత్యుక్త్వా బాణవృష్టిం స చక్రే వై శక్కురః ప్రభుః ।

మహోగ్రాం కాలరూపాం వై ప్రలయస్య ప్రకాశినీమ్ ॥ ౧౫॥

తాం చ చిచ్ఛిదతురైత్యో స్వశరైరతివగితైః ।

తౌ మణ్ణపం క్షణేనైవ చక్రతుః శరసమ్భవమ్ ॥ ౧౬॥

తద్బాజైరపి తే దేవాశ్చిన్నా భిన్నాః కృతా మునే ।
 శక్కరో విస్మితో భూత్వా శూలముగ్రం ముమోచ హ ॥ ౧౭॥
 ఆగతం కాలరూపం చ శూలం దృష్ట్వా మహాసురౌ ।
 మహాస్త్రం తౌ పాశుపతం మోచయామాసతుస్తదా ॥ ౧౮॥
 అనివార్యం మహోగ్రం వై సర్వభస్మకరం పరమ్ ।
 జజ్వాల తేజసా సర్వం బ్రహ్మాణ్ణం వ్యాకులం తతః ॥ ౧౯॥
 త్రిశూలం నిష్ఫలం తేన మహాస్త్రేణ కృతం క్షణాత్ ।
 శివస్య హృదయే గత్వా పపాత భయదాయకమ్ ॥ ౨౦॥
 మూర్చ్ఛితః శక్కరస్తేన పతితో ధరణీతలే ।
 హాహాకారశ్చ సర్వత్ర దేవసైన్యే తతోఽభవత్ ॥ ౨౧॥
 పతితం శక్కరం దృష్ట్వా వక్రతుణ్ణో మహాబలః ।
 స్వాం సేనాం ప్రేరయామాస దైత్యమర్దనలాలసః ॥ ౨౨॥
 గణేశదూతముఖ్యాస్తేష్వష్టౌ తత్రాయయుః పరే ।
 స్వాం స్వాం సేనాం సమాదాయ మహాకాయా మహాబలాః ॥ ౨౩॥
 ప్రమోదశ్చైష ఆమోదస్తథా బ్రహ్మప్రియో మునే ।
 యోగప్రియశ్చ స్వానన్దభోక్తా జ్ఞానమయశ్చ హి ॥ ౨౪॥
 సర్వగః సర్వవిచైవ క్రోధయుక్తాః సమాయయుః ।
 తైః ప్రేక్షితాః సురాః సర్వే గతమూర్చ్ఛస్తదాఽభవన్ ॥ ౨౫॥
 (Page ఖం. ౧ అ. ౩౬ పాన ౮౨)
 శ్రమహీనాః క్షతాదిభ్యో హీనా జాతాః ప్రభావతః ।
 తేజసా ద్విగుణాశ్చైవ హృష్టపుష్టా యథా మునే ॥ ౨౬॥
 ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర కవినా జీవితాస్తథా ।
 దైత్యాః సముత్థితాః సర్వే నీరుజశ్చ మహాబలాః ॥ ౨౭॥
 ప్రహ్లాదప్రముఖా వీరాశ్చక్రూర్నాదం సమన్తతః ।
 బ్రహ్మాణ్ణమఖిలం తేన సనాదమభవత్ పరమ్ ॥ ౨౮॥
 తతో దేవగణాః సర్వే శక్కునాదం ప్రవక్తరే ।
 తేన దైత్యగణా భీతా బధిరా ఇవ తే స్థితాః ॥ ౨౯॥
 శక్కునాం చైవ భేరీణాం దున్దుభీనాం స్వరైః పరైః ।

వీరాణాం క్షేడితేనైవ హేపితైర్బృంహితస్వనైః || 3౦||
 రథనేమిస్వనైః సర్వం వ్యాప్తమాసీన్నభో మునే |
 పరస్పరం సమ్పదం చ వీక్ష్య వీక్ష్య చ విస్మితాః || 3౧||
 పతస్మిన్నేవ కాలే తే ప్రమోదాద్యా గణా యయుః |
 కుపితాః శస్త్రసంవృష్టిం చక్రరే దైత్యమోహినీమ్ || 3౨||
 తేషాం శస్త్రాణి సర్వాణి హ్యమోఘాని మహామునే |
 చిచ్ఛిదుర్దైత్యరాజానాం మస్తకాని భుజాదికాన్ || 33||
 బ్రహ్మప్రియో మహాబాహుః శుక్రం ధృత్వా ప్రపశ్యతామ్ |
 అసురాణాం గతో దూరం గుహాయాం చాక్షిపన్ మునిమ్ || 3౪||
 గతం శుక్రం తదా దృష్ట్వా దైత్యాః సర్వే భయాతురాః |
 హాహాకారం ప్రవక్తుస్తే కిం భవిష్యతి విహ్వలాః || 3౫||
 రక్షితా గురురత్యుగ్రః పశ్యతాం నో మహాసురాః |
 నీతశ్చ మరణం తస్మాచ్ఛేష్టం కిం న మృతా వయమ్ || 3౬||
 అధునా క్వ గమిష్యామస్తస్మాద్వ్యధ్యాయమహే వయమ్ |
 మరిష్యామోఽథ వా మోచయిష్యామస్తం స్వతేజసా || 3౭||
 పరస్పరం చేతి దైత్యా ఉక్త్వా మరణనిశ్చయాః |
 ఉదాయుధాశ్చ సర్వే తే యుయుధుర్దేవసైనికైః || 3౮||
 వ్యక్థా దేవాః కృతాస్తైస్తే పతితా రణమూర్ధని |
 హాహాకారశ్చ సర్వత్ర దేవసైన్యే ప్రవర్తితః || 3౯||
 తతో బ్రహ్మప్రియాద్యా యే కుపితాః శస్త్రధారిణః |
 పరశుప్రముఖైః శస్త్రస్త్రిశూలాఙ్కుశపాశకైః || ౪౦||
 శస్త్రైర్దైత్యాన్నిజఘ్నుస్తాన్ కాలరుద్రా ఇవ ప్రజాః |
 త్రైరస్త్రైర్దైత్యసేనాయాః కదనం కృతమజ్ఞసా || ౪౧||
 బహువశ్య మృతా దైత్యా మూర్ఛితాశ్చాపరేఽవనా |
 పేతుస్తే సర్వశో వీరా ప్రహాదప్రముఖా మునే || ౪౨||
 తతో దైత్యకుమారౌ తావాగతౌ రణమూర్ధని |
 ఊచతుస్తాన్ గణాంస్తత్ర ప్రమోదాద్యాన్ మహాసురౌ || ౪3||

దైత్యపుత్రాపూచతుః ।

ప్రమోదామోదకాద్యాశ్చ భవద్భిర్బలమజ్ఞసా ।

హతం సర్వం చ దైత్యానాం దైత్యశ్రేష్ఠాః ప్రమూర్చ్ఛితాః ॥ ౪౪॥

అధునా మరణం ప్రాప్తం సమీపే వః ప్రద్యశ్యతామ్ ।

శస్త్రస్త్రైర్హిన్యావో వక్రతుణ్ణయుతాన్ ఖలాన్ ॥ ౪౫॥

ఏవముక్త్వా స్వబాణాంస్తౌ వవర్షతురథాసురౌ ।

తతస్తయోర్బలం వీక్ష్య ద్వౌ వీరౌ సముపస్థితౌ ॥ ౪౬॥

సర్వగః సర్వవిచైవ సబలౌ ధృతకార్ముకౌ ।

బాణవృష్టిం తు సంవార్య బాణాంశ్చిక్షిపతుః పరాన్ ॥ ౪౭॥

అమోఘాః సర్వబాణాస్తే జగ్ముః కాలయమోపమాః ।

దైత్యాన్ సర్వాన్ ప్రచకుప్తే ఛిన్నభిన్నాత్మకాన్ మునే ॥ ౪౮॥

మృతా ముమూర్షవః కేచిత్పతితా ధరణీతలే ।

అకస్మాద్దక్షసమ్భూతా నదీ తత్ర ప్రవర్తితా ॥ ౪౯॥

తయోర్బలం నిరీక్ష్యైవ కమ్పితౌ దైత్యుపుంజవౌ ।

అగ్నిస్తంభం ధనుషి శ్రేష్ఠం దధతుః క్రోధసంయుతౌ ॥ ౫౦॥

యావన్ ముముచతుస్తావత్ పరశూ యమసన్నిభౌ ।

(Page ౪౦. ౧ అ. 3౭ పాన ౮3)

ఆగతౌ చ శిరశ్చేదం దైత్యయోశ్చక్రతుః క్షణాత్ ॥ ౫౧॥

మత్సరస్య సుతౌ వీక్ష్య మృతౌ సర్వే భయాతురాః ।

మత్సరం శరణం జగ్మురూచుర్వృత్తాస్తమజ్ఞసా ॥ ౫౨॥

దైత్యా ఊచుః ।

శ్చృణు దైత్యేశ వృత్తాస్తం రణభూమిసముద్భవమ్ ।

మహాభయజ్కరం ఘోరం కథితుం శక్యతే న చ ॥ ౫3॥

ప్రహ్లాదప్రముఖాః సర్వే ఘాతితా రణమూర్ధని ।

మృతతుల్యా మృతా వా కిమస్మాభిర్ణాయతే న చ ॥ ౫౪॥

తవ పుత్రౌ మహావీర్యౌ మృతౌ సక్లౌమమణ్ణలే ।

కృత్వా యుద్ధం మహాఘోరం పరశుభ్యాం మహామతే ॥ ౫౫॥

అకస్మాద్వక్రతుణ్ణస్య గణౌ ద్వౌ సముపస్థితౌ ।

తాభ్యాం చైవ హతౌ వీరో స్వల్పకాలేన దైత్యప ॥ ౫౬ ॥

వక్రతుణ్ణసమత్సైవ న భూతో న భవిష్యతి ।

ఇతి స్వాన్వే చ సంజ్ఞాయ దేవం తం శరణం వ్రజ ॥ ౫౭ ॥

నోచేద్దైత్యగణాః సర్వే నాశం యాస్యన్తి నిశ్చితమ్ ।

మా గర్వం కురు దైత్యేశ దైత్యాన్ రక్ష మహామతే ॥ ౫౮ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే సున్దరప్రియవిషయప్రియవధో నామ షట్త్రింశోఽధ్యాయః ॥

౧.౩౬

౧.౩౭ మత్సరాసురసమాగమో నామ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ।

ముద్గల ఉవాచ ।

దైత్యానాం వచనం శ్రుత్వా స దైత్యో మత్సరాసురః ।

మూర్చ్ఛితః సహసా భూమౌ పపాత భయవిహ్వలః ॥ ౧ ॥

అనిశ్వసన్ దైత్యపస్తు తైరాశు విధృతో నృపః ।

సావధానం ప్రచక్రుస్తం ప్రయత్నైః పరమైస్తతః ॥ ౨ ॥

ద్విముహూర్తేన సమ్బుద్ధో మత్సరః ప్రలలాప హ ।

కిం జాతం భావి వా కిం వా దైవేన విఫలం కృతమ్ ॥ ౩ ॥

తపసా త్వమరత్వం చ పృథివీరాజ్యమజ్ఞాసా ।

మయా ప్రాప్తం స్వసామర్థ్యాదతులం తద్ వృథా కృతమ్ ॥ ౪ ॥

అహో హి బలవద్ దైవం ప్రయత్నో నిష్ఫలో మతః ।

అచిన్త్యా మేఽభయప్రాప్తిః పశ్చాత్ సూర్యోదయో యథా ॥ ౫ ॥

మృతా దైత్యా అసంఖ్యాశ్చ మదర్థం నాత్ర సంశయః ।

మృతౌ పుత్రౌ మహాకాలౌ కాలస్య కథమద్య తౌ ॥ ౬ ॥

అధునా శోకస్సప్తో మరిష్యామి న సంశయః ।

మృతౌ పుత్రౌ మహాకాలౌ కిం కార్యం జీవితేన మే ॥ ౭ ॥

బ్రహ్మాణ్డాధిపతేః పుత్రౌ కథం తో నిధనం గతౌ ।

కథం మిథ్యా హి జాతం మే వరదానం మహత్తరమ్ ॥ ౮ ॥

అహో పుత్రౌ మహావీర్యో కథం మరణమాపతుః ।
 యాభ్యాం స్వభుజవీర్యేణ జితా విష్ణుముఖాః సురాః ॥ ౯॥
 అహో పుత్రౌ చ మాం త్యక్త్వా ఘోరే దుఃఖార్ణవే పరే ।
 క్వ గతో వదతం వాక్యమభూతం నిఘ్నరో కథమ్ ॥ ౧౦॥
 సఖీంశ్చ పితరం వృద్ధం త్యక్త్వా మాం సున్దరప్రియ ।
 విషయప్రియ మద్బలౌ కథం మృత్యుముపస్థితౌ ॥ ౧౧॥
 ఇతి నానావిధం శౌకం చక్రే దైత్యేన్ద్రపాలకః ।
 తం తే సభ్యవరాః సర్వే సాన్త్వయామాసురాదరాత్ ॥ ౧౨॥
 వృద్ధా ఊచుః ।
 న రోదనం ప్రకర్తవ్యం త్వయా దైత్యేన్ద్రనాయక ।
 రణే మృతౌ మహావీర్యో కీర్తిం కృత్వా మహత్తరామ్ ॥ ౧౩॥
 దేహస్య మరణం నిత్యం జన్మ చైవ తథా ప్రభో ।
 కిం చిత్రం తచ్చ సజ్ఞాతం యేన శోచసి దైత్యప ॥ ౧౪॥
 (Page ఖం. ౧ అ. ౩౭ పాస ౮౪)
 ఆత్మనో మరణం వైవ జన్మశాస్త్రేషు కథ్యతే ।
 మాయామోహం పరిత్యజ్య స్వస్థో భవ మహామతే ॥ ౧౫॥
 జన్తోరూర్ధ్వక్రియా సర్వా కర్తవ్యా స్వజనైరపి ।
 అతస్తస్య దైత్యరాజేన్ద్ర సార్థకం త్వేతయోః కురు ॥ ౧౬॥
 అథవా తౌ పరిత్యజ్య వక్రతుణ్ణం జహి ప్రభో ।
 అథవా శరణం యాహి యేనైవ కుశలం భవేత్ ॥ ౧౭॥
 వీరా రుదన్తి కుత్రాపి వైవ జానీహి దైత్యప ।
 సపత్నాన్ హర్షసంయుక్తాన్ మా కురుష్వాధునా పరాన్ ॥ ౧౮॥
 ఏవం ప్రబోధితో దైత్యో మత్సరః క్రోధసంయుతః ।
 ఆదాయ సకలం సైన్యం యయౌ సజ్ఞౌమమణ్ణలమ్ ॥ ౧౯॥
 మత్సరాసురమాయాన్తం దృష్ట్వా శమ్భూదయః సురాః ।
 భయభీతాశ్చ తం ప్రోచుర్వక్రతుణ్ణం ప్రణమ్య తే ॥ ౨౦॥
 స్వామిన్ సమాగతో దైత్యో మత్సరః స ప్రతాపవాన్ ।
 యస్యాగ్రే మశకా దేవాస్తృణరూపా నరాదయః ॥ ౨౧॥

యస్యాగ్రే వశవర్తస్యః శ్రియః సర్వార్థదాయకాః ।
 బ్రహ్మాణ్డం కమృతే యస్య భయాత్సోఽయం సమాగతః ॥ ౨౨॥
 యస్య రాజ్యే మహాభాగా జనా దుఃఖవివర్జితాః ।
 సర్వర్షులదా వృణ్ణా మేఘాః కాలప్రవర్షిణః ॥ ౨౩॥
 యస్యాజ్ఞా వశగత్వాసౌ తపత్యేవ దివాకరః ।
 న శీతం ప్రబలం తత్ర మత్సరే రాజ్యభోగీని ॥ ౨౪॥
 న రోగాః ప్రచరన్తీహ భయభీతాః సమ్మతతః ।
 న చ చోరాదిసన్తస్తం జగద్రాజ్యం ప్రశాసతి ॥ ౨౫॥
 యస్య పూజా చ సర్వత్ర జగతి క్రియతే జన్వైః ।
 యజ్ఞాది సర్వమఖిలం భుక్తం యేన మహాత్మనా ॥ ౨౬॥
 కాలో బిభేతి యం దృష్ట్వా తదాజ్ఞా పాలకోఽభవత్ ।
 కర్మఖణ్డనమప్యత్ర కృతం యేన సురారిణా ॥ ౨౭॥
 న స్వాహా న స్వధా యత్ర న వషట్కార ఏవ చ ।
 న వేదాధ్యయనాచారో మత్సరే రాజ్యకర్తరి ॥ ౨౮॥
 న స్నానాదిక్రియా యత్ర న స్వధర్మః స్వభావజః ।
 న వర్ణాశ్రమయోర్ధర్మో మత్సరే రాజ్యకర్తరి ॥ ౨౯॥
 దేవాః శ్వాపదతుల్యా వై భ్రమన్తి వనగోచరాః ।
 అన్నవస్త్రాదిసంహీనాః కృతా దైత్యేన్ద్రకేణ భోః ॥ ౩౦॥
 మునయస్తపసా హీనాః శాపసామర్థ్యహీనకాః ।
 కృతా మత్సరదైత్యేన సోఽయం స్వామిన్ సమాగతః ॥ ౩౧॥
 దేవాజ్ఞనాశ్చ తత్కన్యా నాగకన్యా మహాత్మనా ।
 భుక్తా నానావిధా భోగాః సోఽయం మత్సర ఆగతః ॥ ౩౨॥
 నరకన్యాః పశోకన్యా మునికన్యాః సమాహృతాః ।
 బలేన న సమం యస్య బ్రహ్మాణ్డే సోఽయమాగతః ॥ ౩౩॥
 యస్యాష్టావరణైర్మృత్యుర్న భవేచ్ఛ కదాచన ।
 సోఽయం సమాగతో దైత్యః పశ్య పశ్య గణాధిప ॥ ౩౪॥
 ఇత్యేవం బ్రువతో దేవాన్ వక్రతుణ్ణో మహాబలః ।

మా భయం కురుత ప్రాజ్ఞా హనిష్యామీతి సోఽబ్రవీత్ || 3౫||

సింహారూఢో మహాబాహురేకదన్తవిరాజితః |

పాశాఙ్కుశధరో భూత్వా యయౌ సఙ్గామమణ్ణలమ్ || 3౬ ||

ప్రమోదామోదకాద్వైశ్చ సంవృతం యుద్ధలాలసమ్ |

తం దృష్ట్వా క్రోధసంయుక్తో మత్సరః ప్రాహ భర్త్యయన్ || 3౭||

మత్సరాసుర ఉవాచ |

కిమర్థమాగతస్త్వం మే వక్రతుణ్ణ రణేఽగ్రతః |

అద్వైవ త్వాం హనిష్యామి మా ముఖం దర్శయస్వ రే || 3౮||

మూఢోఽసి యేన సఙ్గామం కర్తుమాగత ఏవ చ |

న మే మృత్యుర్భవేదష్టావరణైర్దేహధారిభిః || ౩౯||

(Page ఖం. ౧ ఆ. 3౮ పాన ౮౫)

శమ్భువిష్ణుముఖైర్దేవైః ప్రేరితస్త్వం న బుధ్యసే |

మోహభావేన సంయాతో మత్సరేణ యుయుత్సనా || ౪౦||

హన్మి త్వామేకబాణేన ససైన్యం నాత్ర సంశయః |

పదాఘాతేన మే భూమిర్విశిర్ణా జాయతే ఖల || ౪౧||

తలప్రహారసంయుక్తాః పర్వతాశ్చూర్ణతాం గతాః |

తస్యాఽగ్రే కథమాయాతః కాలేన ప్రేరితోఽథవా || ౪౨||

శబ్దగర్జనమాత్రేణ కమృతే సచరాచరమ్ |

తస్యాగ్రే త్వం సుసఙ్గామం కిం కరిష్యసి తద్వద || ౪౩||

బ్రహ్మాణ్ణం సకలం యుద్ధే జితం యేన ప్రభావతః |

తదా త్వం కుత్ర గుప్తః సన్ స్థితోఽసి భయభావితః || ౪౪||

సమీచీనమిదం మూఢాఽఢునా ఖల కృతం త్వయా |

దృష్టేః సమీపగో జాతో హతో మమ భవిష్యసి || ౪౫||

శరణం యాహి మే దుష్ట జీవితం యది చేచ్ఛసి |

మదాజ్ఞావశగో భూత్వా వనే తిష్ఠ యథాసుఖమ్ || ౪౬||

మూఢభావేన సంయాతం త్వాం న హన్మి చ నిర్బలమ్ |

ప్రేరకాన్ మునిదేవాన్తే తాన్ హనిష్యామి నిశ్చితమ్ || ౪౭||

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే మత్సరాసురసమాగమో నామ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౧.3౭

౧.3౮ వక్రతుణ్ణవిజయో నామాష్టత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ।

ముద్గల ఉవాచ ।

ఏవం బ్రుబంతమత్యంతం మత్సరం క్రోధసంయుతమ్ ।

వక్రతుణ్ణః ప్రసన్నాత్మా స్మయన్నివ జగద తమ్ ॥ ౧ ॥

వక్రతుణ్ణ ఉవాచ ।

మా గర్వం కురు దైత్యేశ నాహం దేవో న మానుషః ।

నాసురో వైవ నాగశ్చ న గంధర్వో న పర్వతః ॥ ౨ ॥

న నానాయోనిజో జన్తుర్నాష్టావరణజస్తథా ।

బ్రహ్మరూపోఽహమానన్దానన్దకారక ఏవ చ ॥ 3 ॥

త్వాం హన్తుం మునిదేవానాం స్థాపనార్థమిహాగతః ।

హనిష్యామి త్వసన్దేహోద దేత్యనాయక దుర్మతే ॥ ౪ ॥

శిథిలం వరపుణ్యం తే సాంప్రతం పాపసంఘ్నయాత్ ।

నానాపాపఫలార్థస్య దాతా తేఽహం సమాగతః ॥ ౫ ॥

అకర్తుం కర్తుమీశం మామన్యథాకర్తుమాదరాత్ ।

జానీహి మత్సర త్వం వై కిం కరిష్యసి తద్వద ॥ ౬ ॥

జీవితం చేచ్ఛసి ప్రాజ్ఞ తదా మాం శరణం వ్రజ ।

స్వస్థానే ధర్మవిద్వేషం త్యక్త్వా త్వం తు సుఖీ భవ ॥ ౭ ॥

దేవాదీనాం చ విద్వేషం త్యక్త్వా తిష్ఠసి దైత్య చేత్ ।

తదా త్వాం న హనిష్యామి జానీహి త్వం మతం మమ ॥ ౮ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

వక్రతుణ్ణవచః శ్రుత్వా మత్సరో విస్మితోఽభవత్ ।

ఉవాచ తం ప్రసన్నాత్మా భక్తిభావేన యన్త్రితః ॥ ౯ ॥

మత్సర ఉవాచ ।

వక్రతుణ్ణ నమస్తుభ్యం వద మే సకలం ప్రభో ।

సంశయం ఛిన్తి తం పూర్వం హృదిస్థం గణనాయక ॥ ౧౦ ॥

యది త్వం సగుణో నాసి నిర్గుణోఽపి న వర్తనే ।
 బ్రహ్మరూపోఽసి సర్వేశ తదాకారధరః కథమ్ ॥ ౧౧॥
 అన్యచ్ఛ త్వం మహాభాగ బ్రహ్మభావేన సంస్థితః ।
 సురాసురసమం బ్రహ్మ కథమేకం సమాశ్రితః ॥ ౧౨॥
 అసురాణాం నిహంతా త్వం సురాణాం పాలకోఽధునా ।
 ఏతం మే సంశయం బ్రహ్మాన్ ఛేత్తుమర్హసి విఘ్నప ॥ ౧౩॥
 మత్సరస్య వచః శ్రుత్వా వక్రతుణ్ణః ప్రతాపవాన్ ।
 ఉవాచ తం మహావీరం భావం దృష్ట్వా హృది స్థితమ్ ॥ ౧౪॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౩౮ పాన ౮౬)

వక్రతుణ్ణ ఉవాచ ।
 శ్శృణు మత్సర యత్పుష్టం త్వయా బుద్ధివిశారద ।
 తత్సర్వం కథయిష్యామి సంశయచ్ఛేదనాయ తే ॥ ౧౫॥
 అఖిలం బ్రహ్మరూపేణ మయా సృష్టం చరాచరమ్ ।
 లీలార్థం బన్ధహినేన స్వస్వధర్మయుతం పరమ్ ॥ ౧౬॥
 పురుషప్రకృతిభ్యాం తత్ పాల్యతే హ్రీయతే మయా ।
 తయోర్బుది స్థితేనైవ చింతామణిస్వరూపిణా ॥ ౧౭॥
 సర్వేషాం చిత్తవృత్తేశ్చ చాలకోఽహం న సంశయః ।
 మదాజ్ఞావశగం సర్వం వర్తతే దైత్యపుంగవ ॥ ౧౮॥
 యదా స్వధర్మమత్యంతం త్యక్త్వా దేవగణేశ్వరాః ।
 దైత్యానాం నిధనార్థం చ యతన్తే మూలనాశకాః ॥ ౧౯॥
 తదా దైత్యహృదిస్థోఽహం తపసి ప్రేరకోస్మ్యతః ।
 దైత్యాః కుర్వన్తి చ తపో దేవానాం ప్రజిఘాంసయా ॥ ౨౦॥
 తపసా వరలాభేన దేవాన్ ఘ్నన్తి మహాబలాః ।
 తతన్తే సతతం దేవాః సత్తాహీనా భవన్తి వై ॥ ౨౧॥
 తతోఽహం దేవసంఘానాం విపరీతో న సంశయః ।
 భవామి చాసురాణాం వై సిద్ధిదాతా మహాసుర ॥ ౨౨॥
 యది దైత్యా మహాదుష్టాస్త్యక్త్వా ఘ్నన్తి స్వధర్మకమ్ ।

దేవాన్ మూలవిహీనాంశ్చ కర్తుమిచ్ఛన్తి దానవ ॥ ౨౩॥
 తదా౭హం దేవరూపేణ తేషాం హృది సమాస్థితః ।
 ఛిద్రం ప్రకాశయామ్యాదౌ హననే దైత్యరక్షసామ్ ॥ ౨౪॥
 తతస్సేనైవ దేవేన్ద్రా మార్గేణ సురవిద్విషః ।
 ఘ్నున్తి మత్సర తే సర్వం కథితం మే చరిత్రకమ్ ॥ ౨౫॥
 యది స్వహృదయే దేవా నిశ్చయం కుర్వతే పరమ్ ।
 దైత్యానాం తపసాం విఘ్నం కర్తవ్యమితి సామృతమ్ ॥ ౨౬॥
 తదా౭హం వరదాతా చ భవామ్యసురనాయక ।
 దైత్యేభ్యో నాత్ర సద్దేహో దేవగర్వప్రహారకః ॥ ౨౭॥
 యది దైత్యా మహాభాగా దేవైరాతా దురాసదాః ।
 తదా౭హం దైత్యనాశాయ భవామి తనుధారకః ॥ ౨౮॥
 యదా దైత్యాశ్చ దేవాశ్చ స్వస్వధర్మపరాయణాః ।
 తదా౭హం బ్రహ్మభావేన స్థితస్తేషాం హృది హ్యహో ॥ ౨౯॥
 త్వయా ప్రపీడితా దేవాస్త్వక్వా ధర్మం స్వభావజమ్ ।
 ఆతస్త్వాం హస్తుమాయాతో దైత్యరాజ మహామతే ॥ ౩౦॥
 ఇత్యుక్త్వా నిజరూపం తద్ధర్మయామాస విఘ్నపః ।
 బిన్దుమాత్రే బ్రహ్మణి స్వే సంస్థితం సున్దరం మునే ॥ ౩౧॥
 వక్రతుణ్ణప్రసాదేన తస్య దర్శనజేన చ ।
 ఫలేన దైత్యరాజో౭పి దివ్యం చక్షురవాప్తవాన్ ॥ ౩౨॥
 తేనైవ చక్షుషా తేన దైత్యేన పరమాద్భుతమ్ ।
 దృష్టం రూపం గణేశస్య బ్రహ్మకారం ప్రజాపతే ॥ ౩౩॥
 న న్యూనం నాధికం తత్ర న సమం చాత్మనా న చ ।
 చతుష్పాదమయం బ్రహ్మ పాదహీనం స్వభావతః ॥ ౩౪॥
 న దేహో న చ దేహ్యాత్ర సగుణో నిర్గుణో న చ ।
 న మాయామాయీకో భాతి వక్రతుణ్ణో గజాననః ॥ ౩౫॥
 దేహం సగుణరూపం చ నిర్గుణం మస్తకం మునే ।
 గజవక్త్రమయం తేన దృష్టం భిన్నం ప్రభావతః ॥ ౩౬॥

తయోర్వ్యోగకరః సాక్షాద్ వక్రతుణ్ణః ప్రతాపవాన్ |
 సంయుక్తోఽవయవాద్యైశ్చ జ్ఞాతో దైత్యాధిపేన సః || ౩౭||
 తతస్తం ప్రణనామాథ భక్తియుక్తేన చేతసా |
 తుష్టావ పరయా భక్త్యా బద్ధాజ్ఞులిపుటోఽసురః || ౩౮||
 మత్సరాసుర ఉవాచ |
 నమామి వక్రతుణ్ణం చ చతుష్పాదం చతుఃపరమ్ |
 చతుర్దేహావిహీనం చ బిన్దుమాత్రే వ్యవస్థితమ్ || ౩౯||
 సాకారం చ నిరాకారం మాయారూపధరం ప్రభుమ్ |
 (Page ఖం. ౧ అ. ౩౮ పాన ౮౭)
 నమామి మాయినం తం చ మాయాహీనస్వరూపకమ్ || ౪౦||
 జగన్మయం చ తద్దీనం సర్వకామప్రపూరకమ్ |
 బ్రహ్మభూయప్రదం చైవ నమామి గణనాయకమ్ || ౪౧||
 సింహారూఢం చతుర్బాహుం విఘ్ననాశం నమామి చ |
 సిద్ధిబుద్ధిపతిం చైవ సిద్ధిబుద్ధిప్రదాయకమ్ || ౪౨||
 అనన్తలీలయా యుక్తం లీలాహీనం నమామి తమ్ |
 అవ్యక్తం వ్యక్తరూపం వై నమామి స్వహృది స్థితమ్ || ౪౩||
 వేదాన్తవేద్యం సజ్యోత్తిరోత్తిషామపి భాసకమ్ |
 నమామి సచ్చిదానన్దదేహరూపం గజాననమ్ || ౪౪||
 యోగినాం హృది సంస్థం చ యోగిభ్యో యోగదాయకమ్ |
 భావాభావమయం దేవం నమామి భవవర్జితమ్ || ౪౫||
 సర్వత్ర పక్షహీనం తం సర్వపక్షధరం ప్రభుమ్ |
 నమామి వక్రతుణ్ణాఖ్యం బ్రహ్మబ్రహ్మోధిపం విభుమ్ || ౪౬||
 అహో భాగ్యమహో భాగ్యం యేన దృష్టో గజాననః |
 సర్వాకారనిరాకారహీనోఽయం వక్రతుణ్ణకః || ౪౭||
 శరణం తే ప్రపన్నోఽస్మి పాహి మాం భక్తవత్సల |
 ప్రవణం త్వత్పదే నిత్యం సంసారోత్తారణైషిణమ్ || ౪౮||
 ఏవం స్తుత్వా వక్రతుణ్ణం పాదయోర్నిపపాత హ |
 పునః పునః ప్రణమ్యాఽసౌ బద్ధాజ్ఞులిపుటః స్థితః || ౪౯||

స దృష్ట్వా తాదృశం దైత్యం భక్తియుక్తం గజాననః ।
జగాద తం మహాభాగం భక్తేశో భావతోషితః ॥ ౫౦॥

వక్రతుణ్ణ ఉవాచ ।
మత్సర త్వద్విద్యానాశాయ కుపితోఽహం న సంశయః ।
శరణాగతనాశం చ నేచ్ఛామి వృణు వాఞ్ఞాతమ్ ॥ ౫౧॥

ఇదం త్వయా కృతం స్తోత్రం మత్ప్రీతర్షర్థనం మహత్ ।
మహైశ్వర్యాయురారోగ్యదాయకం ధనధాన్యదమ్ ॥ ౫౨॥

పుత్రపౌత్రకలత్రాదినానాసమ్పత్కరం పరమ్ ।
ధర్మార్థకామమోక్షాణాం దాయకం ప్రభవిష్యతి ॥ ౫౩॥

ముద్గల ఉవాచ ।
వక్రతుణ్ణవచః శ్రుత్వా మత్సరో భక్తినంయుతః ।
జగాద వచనం తత్ర వక్రతుణ్ణం కృతాఙ్ఞులిః ॥ ౫౪॥

మత్సర ఉవాచ ।
ప్రసన్నో యది సర్వేశ మహ్యం దేయో వరో యది ।
సుదృఢాం చ తదా భక్తిం త్వదీయాం దేహి విఘ్నప ॥ ౫౫॥

అన్యం త్వం మే వరం దేహి త్వద్భక్తాన్తే చ మే ప్రియాః ।
స్థానం దేహి తథా వృత్తిం యోగక్షేమకరీం ప్రభో ॥ ౫౬॥

మత్సరస్య వచః శ్రుత్వా వక్రతుణ్ణస్తమబ్రవీత్ ।
అచలా పది మే భక్తిరద్య తే సమ్భవిష్యతి ॥ ౫౭॥

స్వస్వధర్మరతాన్ జన్తూన్స్తాన్ రక్షస్య చ మత్సర ।
మదీయాన్ ప్రవరాన్ భక్తాన్స్తాన పాలయ చ యత్పతః ॥ ౫౮॥

మదీయమూర్తిపూజా చ యత్రాదౌ స్మరణం భవేత్ ।
సర్వారమ్భేషు తత్ర త్వం మా విఘ్నం కురు దైత్యప ॥ ౫౯॥

అన్యత్ర సర్వభావేషు కర్మజ్ఞానాదికర్తృషు ।
ఆసురేణైవ వర్తస్య ఫలం గ్రాహ్యం త్వయాఽసుర ॥ ౬౦॥

తేషాం హృది సమావిశ్య కురు రాజ్యం మహామతే ।
మద్భక్త్యాదిషు భావేషు దాసవత్త్వం సదా భవ ॥ ౬౧॥

ఏవముక్తో మహాదైత్యస్తథేతి తమువాచ హ ।

ప్రణీపత్య గణేశానం హర్షయుక్తేన చేతసా ॥ ౬౨॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే వక్రతుణ్ణవిజయో నామాష్టత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౩౮

(Page ఖం. ౧ అ. ౩౯ పాన ౮౮)

౧.౩౯ వక్రతుణ్ణాన్తర్ధానం నామైకోనవత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

మత్సరం శాన్తిమాపన్నం దృష్ట్వా దేవర్షయస్తదా ।

ప్రహృష్టమనసో జాతాస్తుష్టువుస్తం గజాననమ్ ॥ ౧॥

దేవర్షయ ఉఃచుః ।

సదా బ్రహ్మభూతం వికారాదిహీనం వికారాదిభూతం మహేశాదివన్ద్యమ్ ।

అపారస్వరూపం స్వసంవేద్యమేకం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౨॥

అజం నిర్వికల్పం కలాలహీనం హృదిస్థం సదా సాక్షిరూపం పరేశమ్ ।

జనజ్ఞానకారం ప్రకాశైర్విహీనం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౩॥

అనస్తస్వరూపం సదానన్దకన్దం ప్రకాశస్వరూపం సదా సర్వగం తమ్ ।

అనాదిం గుణాదిం గుణాధారభూతం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౪॥

ధరావాయుతేజోమయం తోయభావం సదాకాశరూపం మహాభూతసంస్థమ్ ।

అహఙ్కారధారం తమోమాత్రసంస్థం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౫॥

రవిప్రాణవిష్ణుప్రచేతోయమేశవిధాత్రశ్వివైశ్వానరేన్ద్రప్రకాశమ్ ।

దిశాం బోధకం సర్వదేవాధిరూపం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౬॥

ఉపస్థత్వగుక్తీక్షణస్థప్రకాశం కరాఙ్ఘ్రిస్వరూపం కృతఘ్రాణజిహ్వమ్ ।

గుదస్థం శ్రుతిస్థం మహాఖప్రకాశం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౭॥

రజోరూపసృష్టిప్రకాశే విధిం తం సదా పాలనే కేశవం సత్త్వసంస్థమ్ ।

తమోరూపధారం హరం సంహరం తం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౮॥

దిశాధీశరూపం సదాశాస్వరూపం గ్రహాదిప్రకాశం ధ్రువాదిం ఖగస్థమ్ ।

అనన్తోడురూపం తదాకారహీనం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౯॥

మహత్తత్త్వరూపం ప్రధానస్వరూపమహఙ్కారధారం త్రయీబోధకారమ్ ।

అనాద్యస్తమాయం తదాధారపుచ్ఛం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౧౦॥

సదా కర్మధారం ఫలైః స్వర్గదం తమకర్మప్రకాశేన ముక్తిప్రదం తమ్ ।

వికర్మాదినా యాతనాధారభూతం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౧౧॥

అతోభస్వరూపం సదా లోభధారం జనజ్ఞానకారం జనాధీశపాలమ్ ।

నృణాం సిద్ధిదం మానవం మానవస్థం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౧౨॥

లతావృక్షరూపం సదా పక్షిరూపం ధనాదిప్రకాశం సదా ధాన్యరూపమ్ ।

ప్రసూపుత్రపౌత్రాదినానాస్వరూపం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౧౩॥

ఖగేశస్వరూపం వృషాదిప్రసంస్థం మృగేన్ద్రాదిబోధం మృగేన్ద్రస్వరూపమ్ ।

ధరాధారహేమాద్రిమేరుస్వరూపం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౧౪॥

సువర్ణాదిధాతుస్థసంద్రజ్గసంస్థం సముద్రాదిమేఘస్వరూపం జలస్థమ్ ।

జలై జన్తుమత్స్యాదినానావిభేదం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౧౫॥

సదా శేషనాగాదినాగస్వరూపం సదా నాగభూషం చ లీలాకరం త్రైః ।

సురారిస్వరూపం చ దైత్యాదిభూతం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౧౬॥

వరం పాశధారం సదా భక్తపోషం మహాపౌరుషం మాయినం సింహసంస్థమ్ ।

చతుర్బాహుధారం సదా విఘ్ననాశం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౧౭॥

గణేశం గణేశాదివన్ద్యం సురేశం పరం సర్వపూజ్యం సుబోధాదిగమ్యమ్ ।

మహావాక్యవేదాన్తవేద్యం పరేశం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౧౮॥

అనన్తావతారైః సదా పాలయన్తం స్వధర్మాదిసంస్థం జనం కారయన్తమ్ ।

సురైర్దైత్యపైర్వన్ద్యమేకం సమం త్వాం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౧౯॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౩౯ పాన ౮౯)

త్వయా నాశితోఽయం మహాదైత్యభూషః సుశాన్తేర్ధరోఽయం కృతస్తేన విశ్వమ్ ।

అఖణ్డప్రహర్షేణ యుక్తం చ తం వై నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౨౦॥

న విన్దన్తి యం వేదవేదజ్ఞమర్త్యా న విన్దన్తి యం శాస్త్రశాస్త్రజ్ఞభూషాః ।

న విన్దన్తి యం యోగయోగీశకాద్యా నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౨౧॥

న వేదా విదుర్యం చ దేవేన్ద్రముఖ్యా న యోగైర్మునీన్ద్రా వయం కిం స్తుమశ్చ ।

తథాఽపి స్వబుధ్యా స్తుతం వక్రతుణ్ణం నమామః సదా వక్రతుణ్ణం భజామః ॥ ౨౨॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఏవం స్తుత్వా వక్రతుణ్ణం స్థితా దేవషర్యః ప్రభో ।

బధ్ధాణ్ణలిపుటాః సర్వే తూష్టిమ్భావేన మానద ॥ ౨౩॥

దేవానాం చ మునీనాం స స్తుతిం శ్రుత్వా గజాననః ।

ఉవాచ తాన్ ప్రసన్నాత్మా హషర్యన్ వచనం మహత్ ॥ ౨౪॥

వక్రతుణ్ణ ఉవాచ ।

శ్శృణుధ్వం మునయః సర్వే దేవా మే వచనం మహత్ ।

భవత్కృతమిదం స్తోత్రం మత్ప్రితేర్వధనం భవేత్ ॥ ౨౫॥

అనన స్తోతి యో నిత్యం మాం తస్య పరిపూరయే ।

భోగాన్నావిధాంత్యైవ పుత్రపౌత్రాదిసమ్పదః ॥ ౨౬॥

యం యమిచ్ఛతి తం తం చ దాస్యేఽహం నాత్ర సంశయః ।

భుక్తిముక్తిప్రదం చైతద్బ్రహ్మభూయకరం భవేత్ ॥ ౨౭॥

నానాసిద్ధిప్రదం చైవ హృది బుద్ధిప్రకాశకమ్ ।

సురేంద్రైర్వన్ద్యతాం యాతి యో మాం స్తోతి త్వనేన సః ॥ ౨౮॥

సహస్రావర్తనాన్ మర్త్యః కారాగృహగతం నరమ్ ।

మోచయేన్నాత్ర సన్దేహో మత్ప్రియః సర్వదా భవేత్ ॥ ౨౯॥

అపరాధశతైర్ముక్తో యో వై భవతి మానవః ।

తస్యాపరాధసహనం కరోమి స్తోత్రపాఠతః ॥ ౩౦॥

ఏకవింశతివారం య ఏకవింశద్దినాని వై ।

పఠిష్యతి సదా తస్మై చిన్తితం ప్రదదామ్యహమ్ ॥ ౩౧॥

ఏకవింశతికాః శ్లోకా భవద్భిర్మర్మత్ప్రియాత్మకైః ।

కృతాస్తైర్మాం స దేవాస్తు స్తుతా వై మునయోఽఖిలాః ॥ ౩౨॥

తేన విఘ్నవిహీనాశ్చ స్వధర్మరుచయస్తథా ।

భవిష్యథ మహాభాగా భుక్తిముక్తిప్రదాస్తథా ॥ ౩౩॥

వరం బ్రూత మహాభాగా యేషాం యన్మనసి స్థితమ్ ।

తద్దాస్యామి న సన్దేహః స్తోత్రసన్తోషితో హ్యహమ్ ॥ ౩౪॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఏవముక్తాః సురాః సర్వే మునయస్తం ప్రణమ్య చ ।

ప్రహృష్టమానసా ఊచుర్వక్రతుణ్ణం మహాబలమ్ ॥ ౩౫॥

దేవర్షయ ఉఃచుః ।

యది ప్రసన్నతాం యాతో వక్రతుణ్ణ దదాసి చేత్ ।

త్వదీయామచలాం భక్తిం దేహి నాథ దయానిధే ॥ ౩౬॥

యది ప్రాప్తా త్వదీయా చ భక్తిర్జ్ఞాన్తాస్తదా ప్రభో ।

కిం దుర్లభం భవేత్తస్య హస్తగాః సర్వసిద్ధయః ॥ ౩౭॥

అతో భక్తిం మహాభాగ దేహి నో విఘ్ననాయక ।

తయా తృప్తా భవిష్యామస్త్యత్వాదప్రవణా వయమ్ ॥ ౩౮॥

తేషాం వచనమాకర్ణ్య దేవదేవో గజాననః ।

జగాద భావగమ్భీరం జ్ఞాతా విజ్ఞజనప్రియః ॥ ౩౯॥

వక్రతుణ్ణ ఉవాచ ।

మదీయా భక్తిరచలా భవిష్యతి న సంశయః ।

భవతాం భావయుక్తానాం భో భో దేవర్షయః ఖలు ॥ ౪౦॥

అన్తర్దధే స ఉక్తైవం వక్రతుణ్ణో గణేశ్వరః ।

పశ్యతాం మునిదేవానాం స్వానన్దస్థో బభూవ హ ॥ ౪౧॥

తతో దేవర్షయః సర్వే శిన్నాః స్వస్వపదం యయుః ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౪౦ పాన ౯౦)

ధ్యాయన్తశ్చ తమేవైతే వక్రతుణ్ణం సుసిద్ధిదమ్ ॥ ౪౨॥

మత్సరోఽపి తతః సర్వైర్వైత్త్యైః పరివృతో యయౌ ।

స్వం పదం పాలయన్ శీఘ్రం సుశాన్తో హ్యభవత్ సదా ॥ ౪౩॥

తం త్యక్త్వా దైత్యసంఘాన్తే యయుః స్వం స్వం గృహం మునే ।

ఏవం మత్సరమాహాత్మ్యం వక్రతుణ్ణేన కారితమ్ ॥ ౪౪॥

స ఏవ వక్రతుణ్ణస్తు సృజత్యవతి చ ప్రభుః ।

హరతే భావహీనః సన్ నాద్యమధ్యాన్తగః స్వయమ్ ॥ ౪౫॥

ఏవం నానావతారేణ స్వస్వధర్మరతాన్ సురాన్ ।

అసురాన్ మానవాదీంశ్చ కురుతే వక్రతుణ్ణకః ॥ ౪౬॥

అవతారా అనన్తాశ్చ వక్రతుణ్ణస్య భో విభో ।

చరిత్రమఖిలం తేషాం కథితుం శక్యతే న వై ॥ ౪౭॥

బ్రహ్మణా షణ్ముఖేనాపి విష్ణునా శక్కురేణ చ ।
శేషేణ మునిభిశ్చైవ వేదైః కాహం చ తత్ర వై ॥ ౪౮॥

దివోదాసశమార్థాయ స ఏవం వక్రతుణ్ణకః ।
శివపుత్రత్వమాపన్నో ఘణ్ణిరాజేతి నామతః ॥ ౪౯॥

వామనస్య వరం దాతుం స ఏవ గణనాయకః ।
ప్రకటోఽభూన్ మహాతేజాస్తస్యాగ్రే భక్తపాలకః ॥ ౫౦॥

ఏవం నానావతారైశ్చ భక్తరక్షణలాలసః ।
కరోతి భక్తసంరక్షాం జానీహి త్వం ప్రజాపతే ॥ ౫౧॥

బ్రహ్మణా సృష్టికార్యార్థం వ్యాకులేన స న స్మృతః ।
వక్రతుణ్ణస్తతో దైత్యో మత్సరః ప్రవివేశ తమ్ ॥ ౫౨॥

తేనాసురస్వభావేన పీడితో విధిరద్భుతమ్ ।
విఘ్నయుక్తోఽభవత్తత్ర సృష్టిం కర్తుం న స క్షమః ॥ ౫౩॥

పురాతనం వచః స్మృత్వా పునస్తం శరణం యయా ।
విధిర్విఘ్నవిహీనః స నసర్జ సకలం జగత్ ॥ ౫౪॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే వక్రతుణ్ణాన్తర్థానం నామైకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౧.3౯

౧.౪౦ బ్రహ్మణస్తపశ్చరణం నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దక్ష ఉవాచ ।
ధన్యోఽస్యనుగృహీతోఽస్మి యత్త్వయా శ్రావితం మహత్ ।
చరిత్రం వక్రతుణ్ణస్య బ్రహ్మభూయకరం మహత్ ॥ ౧॥

శ్రుత్వా శ్రుత్వా న మే తృప్తిరాయతేఽమృతతో యథా ।
ఇచ్ఛామి తత్పునః శ్రోతుం పూజితో విధినా కథమ్ ॥ ౨॥

విష్టరేణ చ మే బ్రూహి కథాం పాపాపనోదినిమ్ ।
శ్రోతుః ప్రఘ్నశ్చ వక్తుశ్చ త్రయాణాం సర్వసిద్ధిదామ్ ॥ ౩॥

సూత ఉవాచ ।
దక్షస్య వచనం శ్రుత్వా ముద్గలస్తమువాచ హ ।

ఉత్సుల్లనయనో హర్షాద్ధాణేశేన్ద్రః స శౌనక ॥ ౪॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శృణు దక్ష మహాభాగ ధన్యోఽసి న చ సంశయః ।

యేన తే గణరాజస్య కథాయాం ప్రీతిరద్భుతా ॥ ౫॥

అల్పపుణ్యవతో ధుణ్ణికథాయా అవధారణే ।

శ్రవణే చ తథా ప్రీతిరాయతే న కదాచన ॥ ౬॥

అతస్తేహం ప్రవక్ష్యామి త్వదాదరసుతోషితః ।

సజ్జేపేణ కథాం దివ్యాం గణేశస్య మహాత్మనః ॥ ౭॥

ప్రలయాదౌ గణేశేన సృష్టాః పంచ సురాధిపాః ।

తేషాం తపఃప్రభావేణ ప్రసన్నో వరదోఽభవత్ ॥ ౮॥

వరస్యైవ ప్రభావేణ సమర్థాస్తే బభూవిరే ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౪౦ పాన ౯౧)

స్వస్వకార్యే ప్రవృత్తాశ్చ సావధానేన చేతసా ॥ ౯॥

సృష్టిప్రకరణే బ్రహ్మ ప్రవృత్తీ జగతోఽభవత్ ।

న సస్మార గణేశానం విస్మృత్యాదౌ తదర్చనమ్ ॥ ౧౦॥

తేన భ్రాన్తోఽభవత్ సద్యో మానసే గర్వమాదధే ।

త్రిలోకే వైవ మత్తుల్యః స్రష్టాఽహం నాత్ర సంశయః ॥ ౧౧॥

సృజామి సకలం విశ్వం తదా విష్ణుశ్చ పాతి వై ।

రుద్రః సంహారతే తచ్చ శక్తిర్మోహం కరోతి చ ॥ ౧౨॥

సూర్యః కర్మప్రకాశం చ కరోతి జగతి ప్రభుః ।

న సృష్టం చేన్ మయా విశ్వం దేవత్వం తు నిరర్థకమ్ ॥ ౧౩॥

మమాజ్ఞాదౌ గణేశేన కృతా సృష్టౌ విశేషతః ।

మదీయాం పాత్రతాం దృష్ట్వా తస్మాన్నాన్యోఽస్తి మత్సమః ॥ ౧౪॥

ఇతి గర్వేణ మనసి మోహితోఽభూత్ పితామహః ।

తతో విఘ్నగణాస్తత్ర ప్రబభూవురనేకశః ॥ ౧౫॥

సృష్టిం విరచయన్తం తం బ్రహ్మణం ప్రాప్య దారుణః ।

నానారూపా మహావీర్యాస్తాడయామాసురోజసా ॥ ౧౬॥

త్రినేత్రాః పంచనేత్రాశ్చ పృష్ఠనేత్రా మహాబలాః ।

దశతుణ్ణా సహస్రం చ ముఖాని దధతః పరే || ౧౭ ||
 ఏవం నానాస్వరూపాస్తే విధిం ధృత్వా ప్రరేమిరే |
 బాలక్రీడనకం కృత్వా దుఃఖయుక్తం మహాబలాః || ౧౮ ||
 ఏవం స పరవాన్ బ్రహ్మ గర్వం సర్వం ప్రముచ్య వై |
 జగామ శరణం దేవం గణేశం విఘ్ననాయకమ్ || ౧౯ ||
 గతగర్వో హృది స్మృత్వా తుష్టావ గణనాయకమ్ |
 తేన విఘ్నగణాః సర్వేన్ఽతర్ధానం తత్ర చక్రీరే || ౨౦ ||
 ముక్తో విఘ్నేస్తదా బ్రహ్మ తతాప పరమం తపః |
 షడక్షరేణ మన్తేణ వక్రతుణ్ణమతోషయత్ || ౨౧ ||
 వాయుభక్షోఽభవద్బ్రహ్మ పాదాఙ్గష్ఠాగ్రసంస్థితః |
 చకార తేజసా వృత్తిం గణేశే నిశ్చలాం తతః || ౨౨ ||
 ఏవం దివ్యసహస్రం స తపస్తేపే సుదారుణమ్ |
 తతో భూతాని సర్వాని వ్యాకులాణి తదాఽభవన్ || ౨౩ ||
 తతస్తస్యోగ్రతపసా ప్రసన్నో వక్రతుణ్ణకః |
 ఆయయా భక్తరాజం తం భక్తిభావేన తోషితః || ౨౪ ||
 తేజోరూపి మహాకాయో వక్రతుణ్ణశ్చతుర్భుజః |
 సింహారూఢస్త్రినేత్రశ్చ పాశాఙ్కుశధరో విభుః || ౨౫ ||
 వరదాభయహస్తశ్చ పృథువక్షా మహోదరః |
 సిద్ధిబుద్ధియుతశ్చింతామణినా చ విరాజితః || ౨౬ ||
 నానాలఙ్కారసంయుక్తః శేషనాభిర్గజాననః |
 సిన్ధూరారుణదేహశ్చ నానావస్త్రధరః ప్రభుః || ౨౭ ||
 తం దృష్ట్వా భయభీతోఽసౌ విధాతా స్తౌతి తం పరమ్ |
 గణేశం హృది సఞ్చిన్య నానాస్తోత్రైర్విధానతః || ౨౮ ||
 వక్రతుణ్ణః స్తువన్తం తమువాచ ఘననిస్వనః |
 వరం వృణు విధాతస్త్వం దాస్యామి తు న సంశయః || ౨౯ ||
 ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా బ్రహ్మ తం ప్రణనామ చ |
 ఉవాచ సౌమ్యరూపేణ వరం దేహి గజానన || ౩౦ ||

బ్రహ్మణో గిరమాకర్ణ్య సౌమ్యతేజా గజాననః ।
ఉవాచ తం మహాభాగం భక్తిభావేన తోషితః ॥ ౩౧॥

వక్రతుణ్ణ ఉవాచ ।
స్వానననగరే సంస్థం సదైతాదృశరూపకమ్ ।
మృత్యుతోకే స్థితస్త్యం చ కథం ద్రక్ష్యసి మానద ॥ ౩౨॥

తపసా భక్తిభావేన తోషితోఽహం త్వయా విధే ।
తేన సౌమ్యస్వరూపేణ త్వదగ్రే సంస్థితోఽభవమ్ ॥ ౩౩॥

త్వం తు మత్తో వరాన్ బ్రూహి దాస్యోఽహం వాఞ్ఛితాన్ పరాన్ ।
(Page ఖం. ౧ అ. ౪౧ పాన ౯౨)

మయి ప్రసన్నతాం యాతే దుర్లభం న భవిష్యతి ॥ ౩౪॥

గణేశవచనం శ్రుత్వా బ్రహ్మో తం ప్రణనామ చ ।
బద్ధాఙ్ఞులిపుటో భూత్వా స్తోతుం తముపచక్రమే ॥ ౩౫॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే బ్రహ్మణస్తపశ్చరణం నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౪౦

౧.౪౧ దమ్భాసురరాజ్యాభిషేకో నామ ఏకచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

బ్రహ్మోవాచ ।
నమస్తే వక్రతుణ్ణాయ గణేశాయ మహాత్మానే ।
అనన్తానన్తపారాయ విఘ్నేశాయ నమో నమః ॥ ౧॥

నమో భక్తిప్రియాయైవ భక్తసంరక్షకాయ తే ।
అభక్తకామనాశాయ సర్వదాత్రే నమో నమః ॥ ౨॥

నిర్గుణాయ నిరూపాయ నిర్మలాయ గుణాత్మానే ।
అనన్తానన్తధారాయ సింహవాహాయ తే నమః ॥ ౩॥

అనాదిరూపకాయైవ నమః సర్వప్రియఙ్కర ।
వేదాన్తవేద్యదేహాయ గజవక్త్రాయ తే నమః ॥ ౪॥

అనన్తోదరసంస్థాయ నానాభోగకరాయ తే ।
మాయాధారాయ మాయాయా మోహకాయ నమో నమః ॥ ౫॥

అమేయశక్తయే తుభ్యమనాధారాయ దంష్ట్రణే ।
 చతుర్భాసుయుతాయైవ స్వానన్దపతయే నమః ॥ ౬ ॥
 సిద్ధిబుద్ధిప్రదాయైవ సిద్ధిబుద్ధిధరాయ చ ।
 బ్రహ్మభూతాయ దేవాయ విఘ్నహర్త్రే నమోఽస్తు తే ॥ ౭ ॥
 వక్రతుణ్ణ ప్రసన్నస్త్వం మహ్యం దేహి తదానఘ ।
 త్వదీయామచలాం భక్తిం యయా బన్ధో న విద్యతే ॥ ౮ ॥
 త్వదాఙ్ఘాయా ప్రవృత్తోఽహం తత్ర సామర్థ్యమదుభృతమ్ ।
 సృష్టా దేహి గణాధీశ విఘ్నహీనం చ మే సదా ॥ ౯ ॥
 అహం స్రష్టా చ సర్వేషాం త్వయా ప్రోక్తో గజానన ।
 అతస్త్వం పుత్రభావేన గృహే మే తిష్ఠ మాయయా ॥ ౧౦ ॥
 త్వం సాక్షాద్బ్రహ్మభూతశ్చేద్యది పుత్రో భవిష్యసి ।
 తదాహం బన్ధనాన్ముక్తో భవిష్యామి చ రాజసాత్ ॥ ౧౧ ॥
 తవ మాతా పితా స్వామిన్ బన్ధయుక్తౌ కృతౌ యది ।
 తదా వేదాదికం సర్వం మిథ్యాభూతం భవిష్యతి ॥ ౧౨ ॥
 నామగ్రహణమాత్రేణ బ్రహ్మభూయస్రదో భవాన్ ।
 కిం పునః పుత్రభావేన త్వం చేత్ స్థాస్యసి మే గృహే ॥ ౧౩ ॥
 అన్యచ్ఛ లాలనం కుర్యాం సేవనం పూజనం తథా ।
 నిరన్తరం ప్రపశ్యేయం భవేయమతులస్తతః ॥ ౧౪ ॥
 బ్రహ్మణో వచనం తస్య శ్రుత్వా గణపతిః స్వయమ్ ।
 జగాద తం మహాభాగం హర్షయన్ సర్వభావవిత్ ॥ ౧౫ ॥
 వక్రతుణ్ణ ఉవాచ ।
 త్వయా యత్ ప్రార్థితం బ్రహ్మాన్ తదస్తు సకలం కిల ।
 సృష్టికత్పర్త్యసామర్థ్యమదుభృతం తే భవిష్యతి ॥ ౧౬ ॥
 నిర్విఘ్నం సర్వకార్యేషు మత్స్మృత్యా ప్రభవిష్యతి ।
 యం యమిచ్చసి తం తం త్వం కామం ప్రాప్స్యసి సర్వదా ॥ ౧౭ ॥
 తవ పుత్రో భవిష్యామి తారకో మాయయాంశతః ।
 వాఙ్మతం పూరయిష్యామి భక్తిభావేన తోషితః ॥ ౧౮ ॥

త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం సర్వదం ప్రభవిష్యతి ।
మమ ప్రీతికరం బ్రహ్మాన్ బ్రహ్మాభూయప్రదం తథా ॥ ౧౯॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౪౧ పాస ౯౩)

ఇత్యుక్తాన్తర్దధే దక్ష వక్రతుణ్ణః ప్రతాపవాన్ ।
బ్రహ్మాఽపి విమనా భూత్వా తత్ర వై సంస్థితోఽభవత్ ॥ ౨౦॥

వక్రతుణ్ణప్రసాదేన నిర్మమే సకలం జగత్ ।
చరాచరమయం సర్వం యథాయోగ్యం చకార హ ॥ ౨౧॥

సృష్ట్యా త్రిభువనం సర్వం కృతకృత్య ఇవాఽభవత్ ।
స్థితః స్వసుఖనిష్ఠః సన్ వక్రతుణ్ణం స సంస్మరన్ ॥ ౨౨॥

ఏకదా వాయువేగేన కమ్పితః స ప్రజాపతిః ।
తస్మాత్ పురుషరూపేణ దమ్భశ్చ ప్రకటోఽభవత్ ॥ ౨౩॥

తత్పురః పురుషశ్రేష్ఠశ్చతుర్బాహుధరః ఖలః ।
గదాచక్రశూలాస్త్రధనుర్బాణధరో బభౌ ॥ ౨౪॥

రూపేణ తేజసా పూర్ణో వీర్యేణ హ్యతులః పరః ।
మహాకాయో మహాబాహుః స్థితః పర్వతసన్నిభః ॥ ౨౫॥

తం దృష్ట్వా విస్మితో బ్రహ్మ పప్రచ్ఛ చ నరం తతః ।
కస్య త్వం కుత ఆయాతః కిం కార్యం తేఽత్ర వర్తతే ॥ ౨౬॥

వద మే పృచ్ఛతే సర్వం మహాబలపరాక్రమ ।
ధన్యోఽసి రూపలావణ్యయుక్తః పరమశోభనః ॥ ౨౭॥

బ్రహ్మణో వచ ఆకర్ణ్య మేఘగమ్భీరయా గిరా ।
ఉవాచ తం విధాతారం స్మయమాన ఇదం వచః ॥ ౨౮॥

పురుష ఉవాచ ।
విధేఽహం త్వాం ప్రజానామి ప్రభావాన్ మే చ మానద ।
తవాఙ్గకమ్పనమ్భూతం మాం జానీహి ప్రజాపతే ॥ ౨౯॥

దేహి మే నామ యోగ్యం త్వం పుత్రోఽహం తే చ సువ్రత ।
స్థానం దేహి తథా వృత్తిం యోగక్షేమకరీం పరామ్ ॥ ౩౦॥

వచస్తస్య సమాకర్ణ్య తమూచే పద్మసమ్భవః ।
హాస్యం కృత్వా మహాబాహుః ప్రీణయన్ వాక్యమాదరాత్ ॥ ౩౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

కిం మాం జానాసి పుత్ర త్వం దమ్భేన ప్రబ్రవీషి రే ।
అతస్త్వం దమ్భనామా వై భవిష్యసి మహాఖలః ॥ ౩౨॥

యత్ర తత్ర గతిస్తే వై భవిష్యతి మహాసుర ।
భోగాన్నానావిధాన్ భుక్ష్వ యథారుచి యథాసుఖమ్ ॥ ౩౩॥

ఏవముక్తో మహాబాహుస్తం జగామ ప్రణమ్య సః ।
ప్రదక్షిణీకృత్య విధిం క్షితిమణ్డలమాదరాత్ ॥ ౩౪॥

తత్రాగత్య విచారం స కృతవాన్ మానసే ఖలః ।
బ్రహ్మణాఽసత్కృతోఽహం వై తస్య గర్వం హరామ్యహమ్ ॥ ౩౫॥

విచార్య సహసా దమ్భో జగామ శరణం కవిమ్ ।
తేనోపదిష్టమస్త్రేణ బ్రహ్మణం సమతోషయత్ ॥ ౩౬॥

ఏకపాదేన తిష్ఠన్ సన్నిరాహారపరాయణః ।
తతాప తప ఉగ్రం వై వర్షాణామయుతం గతమ్ ॥ ౩౭॥

తస్యైవ తపసా సర్వం వ్యాకులం సచరాచరమ్ ।
స స్థాతుమశకత్ స్థానే భయభీతం బభూవ హ ॥ ౩౮॥

తత్ దృష్ట్వా పరమాశ్చర్యం బ్రహ్మ దేవగణైః సహ ।
ఆయయౌ తం వరం దాతుం తపసా తోషితః ప్రభుః ॥ ౩౯॥

కాష్ఠవత్తం స్థితం వీక్ష్య విస్మితః కమలాసనః ।
జగద తం మహాభాగం హర్షయన్నివ భాషయా ॥ ౪౦॥

బ్రహ్మోవాచ ।

వరం వృణు మహాభాగ యం యం మనసి సంస్థితమ్ ।
ఈప్సితం పూరయిష్యామి నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౪౧॥

బ్రహ్మణో వచనం శ్రుత్వా దమ్భుః పరమహర్షితః ।
తం ప్రణమ్య ప్రతుష్టావ బద్ధాఙ్గాలిపుటో బలీ ॥ ౪౨॥

దమ్భ ఉవాచ ।

సమస్తే సృష్టికర్త్రే వై సృష్టిపాత్రే ప్రజాపతే ।
సృష్టిహర్త్రే త్రిరూపాయ బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మానే ॥ ౪౩॥

త్వయా తతమిదం సర్వం త్వదాధారం మహాప్రభో ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౪౨ పాన ౯౪)

త్వయి సుప్తే జగన్నష్టం భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౪౪॥

చరాచమయో భూత్వా క్రీడసి త్వం పితామహా ।

ఏకానేకప్రభేదేన త్వం స్థితోఽసి జగత్ప్రభో ॥ ౪౫॥

అణుభ్యోఽణుతరస్త్యం చ మహదభ్యశ్చ మహాన్ కిల ।

కస్త్యాం స్తోతుం సమర్థః స్యాద్ బ్రహ్మకారేణ సంస్థితమ్ ॥ ౪౬॥

మహదాభ్యగ్నం విభో మేఽద్య యేన తే దర్శనం పరమ్ ।

ప్రాప్తం సకలపాపఘ్నమగ్రే శుభకరం తథా ॥ ౪౭॥

యది ప్రసన్నతాం యాతో యది దేయో వరో మహాన్ ।

తదా మే వాఞ్ఛతం సర్వం పూరయస్వ ప్రజాపతే ॥ ౪౮॥

రాజ్యం త్రైలోక్యస్య తథా మహ్యాం దేహి పితామహా ।

పఞ్చాభూతాత్మకేభ్యశ్చ మృత్యుర్న చ కదా భవేత్ ॥ ౪౯॥

సంక్రామే మత్సమః కశ్చిన్నాన్యః స్యాన్ మాం కురు ప్రభో ।

అఖణ్ణైశ్చైవ సంయుక్తమారోగ్యాదిసమన్వితమ్ ॥ ౫౦॥

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా బ్రహ్మ తం ప్రత్యువాచ హా ।

తపసా తోషితస్తస్మై దాతుముత్సుకతాం గతః ॥ ౫౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

త్వయా యత్ప్రార్థితం దమ్భ తత్సర్వం ప్రభవిష్యతి ।

అన్యద్యచ్ఛిన్వితం తత్రే సిద్ధరూపం భవిష్యతి ॥ ౫౨॥

ఇత్యుక్త్వాన్తర్దధే బ్రహ్మ దమ్భః సంహర్షితోఽభవత్ ।

స్వగృహం ప్రజగామాసౌ మహాబలపరాక్రమః ॥ ౫౩॥

నగరం శోభనం నామ కారయామాస దర్పితః ।

పృథివ్యాం సర్వశోభాఢ్యం వాసం తత్ర చకార హా ॥ ౫౪॥

తతో దైత్యగణాః సర్వే శుక్రేన ప్రేరితా మునే ।

ఆయయుస్తత్ర దమ్భస్య నగరే హర్షితా భృశమ్ ॥ ౫౫॥

శుక్రః సమాగతస్తత్ర మునిభిర్భ్రాహ్మవాదిభిః ।

దైత్యరాజ్యం స దమ్భాయాఽభవద్దాతుం స ఉద్యతః ॥ ౫౬॥

శుభే లగ్నై ముహూర్తే చ సోఽభిషేకమకారయత్ ।

బ్రాహ్మణైరైత్యరాజానాం రాజా దమ్బో బభూవ హా ॥ ౫౭॥

మహోత్సవం హర్షితాస్తే చక్రుః సర్వే సమాగతాః ।
హృష్టపుష్టజనాకీర్ణం నగరం శుశుభే భృశమ్ ॥ ౫౮॥

సర్వే స్వస్వగృహే జగ్ముస్తతో హర్షసమన్వితాః ।
ముఖ్యాశ్చ సంస్థితాస్తత్ర దేత్యాః పరమదారుణాః ॥ ౫౯॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే దమ్భాసురరాజ్యాభిషేకో నామ ఏకచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥
౧.౪౧

౧.౪౨ దమ్భాసురవిజయో నామ ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

నగరే దమ్భదైత్యస్య మహోత్సవయుతా బభుః ।
జనాః సర్వే మహాభాగాః కఞ్చిత్కాలం ప్రజాపతే ॥ ౧॥

ఏకదా దైత్యపాః సర్వే యయుస్తత్ర మహాబలమ్ ।
సుహుణ్ణశ్చ తథా హుణ్ణో రుక్మకేతుర్మహాబలః ॥ ౨॥

మద్యపశ్చ సకోపశ్చ తథా క్రోధాసురో మహాన్ ।
కామాసురో బలాధయశ్చ రాసభాసుర ఏవ చ ॥ ౩॥

ఇత్యాద్యా బహవశ్చాన్యే దమ్భం శోభాసమన్వితమ్ ।
ప్రణమ్యోచుర్మహాత్మాన ఉత్సుకా దేవనాశనే ॥ ౪॥

దైత్యేశా ఊచుః ।

కిం స్థితోఽసి మహారాజ వయం దాసాః సమాగతాః ।
త్రిభువనం ప్రజేష్యామో దేవమర్దనలాలసాః ॥ ౫॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౪౨ పాన ౯౫)

తవాజ్ఞావశగాః సర్వే దైత్యదానవరాక్షసాః ।
బ్రహ్మిణ్ణే న భవేత్తుల్యస్తవ దమ్భ బలేన వా ॥ ౬॥

యశసా తేజసా చైవ న సమస్తే సురాధిప ।

ఆజ్ఞాపయ మహాబాహో జేష్యామః సకలం జగత్ ॥ ౭॥

దైత్యేశానాం వచః శ్రుత్వా దమ్భదైత్యః ప్రహర్షితః ।
 ఉవాచ తాన్ మహాభాగాన్ భావయుక్తేన చేతసా ॥ ౮ ॥
 దమ్భాసుర ఉవాచ ।
 సమ్యగుక్తం మహాభాగా మమాపి హృదయే స్థితమ్ ।
 భవద్భిః సహితోఽహం వై జేష్యామి సచరాచరమ్ ॥ ౯ ॥
 ఏవముక్త్యా స దైత్యేశః శుక్రం తత్రానయన్మునే ।
 మతం తస్య సమాదాయ నిర్జగామ తతః పురాత్ ॥ ౧౦ ॥
 అపారసేనయా సార్థం చతురగ్గుసుయుక్తయా ।
 సర్వే పృథీవ్యాం రాజానో జితా దైత్యైర్మహాబలైః ॥ ౧౧ ॥
 పాతాలేషు చ సర్వాన్ వై నాగాన్ జిత్యా దివం యయుః ।
 తత్రేన్ద్రో దేవదేవేన్ద్రైర్యుయుధే సోఽసురైః సహ ॥ ౧౨ ॥
 తేన దైత్యగణాః సర్వే భయభీతాః సమన్తతః ।
 వజ్రపాతైర్మహాఘోరైశ్చార్చుర్జితా జ్వాలితాస్తథా ॥ ౧౩ ॥
 అసురా రణభూమిం చ త్యక్త్యా సర్వే పలాయితాః ।
 తతో దమ్భాసురస్తత్ర యుయుధే బలగర్వితః ॥ ౧౪ ॥
 చక్రపాతేన దేవేన్ద్రం మూర్చ్ఛితం చ చకార హా ।
 దేవాన్ బాణార్ధితాన్ సర్వాన్ కారయామాస దైత్యపః ॥ ౧౫ ॥
 లభ్యా సంజ్ఞాం సురేన్ద్రో వై పలాయత జిజివిషుః ।
 తతో దేవగణాస్తం చాన్వగుః సర్వే భయాతురాః ॥ ౧౬ ॥
 దైత్య ఐరావతారూఢో దేవేన్ద్రస్యాసనే స్థితః ।
 అమరాణాం పురీం గత్వా హర్షితో హర్షయన్ స్వకాన్ ॥ ౧౭ ॥
 ఇన్ద్రో దేవగణైః సర్వైర్భ్రుహ్మీణం శరణం యయౌ ।
 బ్రహ్మణా సహ విష్ణుం చ తేన సార్థం శివం యయౌ ॥ ౧౮ ॥
 శివః క్రోధసమాయుక్త ఆయయౌ రణమూర్ధని ।
 జహావ దైత్యరాజం తం సక్రామాయ మహాబలమ్ ॥ ౧౯ ॥
 తతో దైత్యశసంయుక్తో దమ్భదైత్యః సమాయయౌ ।
 క్రోధసంరక్తచక్షుస్తం సన్నద్ధో బలసంయుతః ॥ ౨౦ ॥

తతః సమభవద్యుద్ధం దారుణం రోమహర్షణమ్ ।

దైత్యానాం చైవ దేవానాం పరస్పరవినాశనమ్ ॥ ౨౧॥

చత్వారింశద్దినాన్యత్ర తుములం నీతినంయుతమ్ ।

శోణితౌఘా మహానద్యో జాతాః ప్రేతసమాకులాః ॥ ౨౨॥

తతో దమ్భః స్వయం క్రుద్ధో బాణైర్దేవానమర్దయత్ ।

చకార దేవరాజాన్స్తాన్ మూర్చ్ఛితాన్ ధరణీం గతాన్ ॥ ౨౩॥

తతః శమ్భుస్త్రీశూలేన తం జఘాన మహాబలమ్ ।

పపాత మూర్చ్ఛయా దైత్యః క్షణాదుత్థితవాన్ పునః ॥ ౨౪॥

తత్యాజ బలవాంశ్చకం పాతయామాస శక్జరమ్ ।

మూర్చ్ఛితం ప్రహార్యం చ దమ్భదైత్యః ప్రతాపవాన్ ॥ ౨౫॥

దృష్ట్వాపైదమ్భితం మహావీర్యం దైత్యరాజస్య శక్జరః ।

పలాయత ససంజ్ఞః సన్ వనే వై దేవసంయుతః ॥ ౨౬॥

దేవేన్ద్రాన్ గచ్ఛతో దృష్ట్వా జహనుర్దైత్యనాయకాః ।

ఆనన్దేన సమాయుక్తా వివిశుస్త్యమరావతీమ్ ॥ ౨౭॥

తతః స సత్యలోకే చ వైకుణ్ఠే దైత్యనాయకాన్ ।

కైలాసే చామరావత్యాం స్థాపయామాస యత్పతః ॥ ౨౮॥

నానాదేవపురే రమ్యే స్థాపయామాస దానవాన్ ।

ఆయయా శోభనాయాం స స్వపుర్యాం బలసంయుతః ॥ ౨౯॥

చకార రాజ్యమున్మత్తస్త్రైలోకస్య మహాబలః ।

తతః కర్మవినాశార్థమాజ్ఞాపయత దైత్యపాన్ ॥ ౩౦॥

(Page ఖం. ౧ ఆ. ౪౩ పాన ౯౬)

తదాజ్ఞయా యయుః సర్వే దైత్యాః పరమదారుణాః ।

బ్రాహ్మణాదీన్ బబన్ధస్తే తాడయామాసురోజసా ॥ ౩౧॥

యజ్ఞవాటాన్ బభజ్జున్తే యజ్ఞవృక్షాదికాన్ ఖలాః ।

తీర్థాని లోపయామాసుర్దేవతాయతనాని చ ॥ ౩౨॥

ఏవం నానావిధైర్యత్నైః కర్మలోపం ప్రచక్రరే ।

కేచిద్భ్రష్టా ద్విజాస్తత్ర మృతాః కేచిత్తదాభవన్ ॥ ౩౩॥

కేచిద్వనం యయుస్తత్ర సింహవ్యాపూదిసజ్కులమ్ ।

స్థ్యాదిభిర్విహీనాస్తే ద్విజాస్తత్రాభవన్ కిల ॥ ౩౪ ॥

న స్వాహా న స్వధా తత్ర న వషట్కార ఏవ చ ।

న వర్ణాశ్రమధర్మశ్చ దమ్భే రాజ్యం ప్రకుర్వతి ॥ ౩౫ ॥

వర్ణసజ్కురూపా వై ప్రజా జాతా మహీతలే ।

తదా దేవగణాః సర్వే భయభీతా బభూవిరే ॥ ౩౬ ॥

కర్మభోగకరా దేవా నష్టే కర్మణి శౌనక ।

మృతప్రాయా మృతాః సర్వ ఇవ బ్రహ్మణమబ్రువన్ ॥ ౩౭ ॥

దేవా ఊచుః ।

శరణం త్వదృతే దేవ కం యామ కమలాసన ।

త్వం ధాతా త్వం విధాతా చ సర్వేషాం ప్రాణధారకః ॥ ౩౮ ॥

త్వం గతిః సర్వదేవానాం త్వమేవ బ్రహ్మభావితః ।

అతోఽస్మాన్ రక్ష దేవేశ దమ్భాసురభయాత్ పరాత్ ॥ ౩౯ ॥

కర్మహీనం కృతం తేన త్రైలోక్యం సచరాచరమ్ ।

దేవాః కర్మాన్నభోక్తారో మహాబుద్ధే కృతాస్త్యయా ॥ ౪౦ ॥

కర్మాభావేన జగతి మరిష్యామో న సంశయః ।

అతస్త్యం సర్వదేవాంశ్చ రక్షస్య ప్రపితామహ ॥ ౪౧ ॥

త్వయైవ చాభయం దత్తం పాలితాశ్చ త్వయా వయమ్ ।

అధునా క్షుధయాఽఽవిష్టా మరిష్యామస్త్యదగ్రతః ॥ ౪౨ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమ ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే దమ్భాసురవిజయో నామ ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

౧.౪౨

౧.౪౩ దమ్భాసురదూతసంవాదో నామ త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

దేవేన్ద్రాణాం వచః క్రూరం శ్రుత్వా చింతాతురోఽభవత్ ।

చర్తుముఖో విచారం స చకారాఽత్ర తు శోభనమ్ ॥ ౧ ॥

నావాప దేవరజ్ఞార్థం బుద్ధిం బుద్ధివిశారదః ।

తతశ్చిన్తాం దురన్తాం వై జగామ కమలాసనః ॥ ౨॥

జగాద దేవముఖ్యాంస్తు భయేన కమలాసనః ।

అహం యూయం చ సర్వేఽపి ప్రార్థయామో గజాననమ్ ॥ ౩॥

స వై సర్వవిచారజ్ఞః కరిష్యతి శుభం మహత్ ।

అతస్తత్ ధ్యానకౌశల్యాత్ ధ్యాయేమ చ వినాయకమ్ ॥ ౪॥

ఏకాక్షరవిధానేన వక్రతుణ్ణం యజామహే ।

శరణం సర్వదేవానాం భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౫॥

ముద్గల ఉవాచ ।

బ్రహ్మణో గిరమాకర్ణ్య దేవా మునిగణైః సహ ।

పూజయామాసురవ్యగ్రా వక్రతుణ్ణం విధానతః ॥ ౬॥

బ్రహ్మేఽపి ధ్యానసంయుక్తస్తోషయామాస విఘ్నపమ్ ।

పురా దృష్టం తథా చిత్తే సిద్ధిబుద్ధియుతం మునే ॥ ౭॥

గతేషు శతవర్షేషు బ్రహ్మేఽపశ్యచ్చ తం హృది ।

సాకారం గుణసంయుక్తం వదన్తం మణ్జుల గిరః ॥ ౮॥

దృష్ట్వా విస్మితచిత్తోఽసౌ యావత్పుచ్చతి తం ప్రభుమ్ ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౪౩ పాన ౯౭)

తావత్ సోఽపి బహిర్యాతః సిద్ధిబుద్ధిసమన్వితః ॥ ౯॥

బ్రహ్మణం బోధయామాస వక్రతుణ్ణో మహాబలః ।

సుప్రసన్నతరో జాతస్తపసా ధ్యానశాలినా ॥ ౧౦॥

వక్రతుణ్ణ ఉవాచ ।

పశ్య మాం పుత్రభావేన పితామహ గణాధిపమ్ ।

తవ ధ్యానాత్ సముత్పన్నం ధ్యానజం ప్రవదన్త్యతః ॥ ౧౧॥

తపసా పూర్వకాలే మాం త్వయా పుత్రత్వమాదరాత్ ।

యాచితం సఫలం తచ్చ కృతం తవ మయాఽధునా ॥ ౧౨॥

వచనం వక్రతుణ్ణస్య శ్రుత్వా బ్రహ్మ ముదా యుతః ।

బహిర్వీక్ష్య గణేశానం సిద్ధిబుద్ధివిరాజితమ్ ॥ ౧౩॥

ప్రణనామ స సాష్టాఙ్గ వక్రతుణ్ణం గజాననమ్ ।

సిద్ధిం బుద్ధిం విధానేన పూజయామాస యత్నతః ॥ ౧౪ ॥
 తద్ దృష్ట్వా పరమాశ్చర్యం దేవాః సర్వే సమాగతాః ।
 ఋషయస్తం మహాభాగాః ప్రణేముర్భక్తిభావతః ॥ ౧౫ ॥
 సుతం మానసికం దృష్ట్వా సిద్ధిం బుద్ధిం తథాత్మజే ।
 తాభ్యాం సహ విసితాస్తే తుష్టువుర్బుద్ధపాణయః ॥ ౧౬ ॥
 బ్రహ్మాపి పూజనం కృత్వా స్తోతుం సర్వైః సమన్వితః ।
 ఉద్యతోఽభూన్ మహాతేజా వక్రతుణ్ణం సభార్యకమ్ ॥ ౧౭ ॥
 సదేవర్షిబ్రహ్మోవాచ ।
 నమస్తే బ్రహ్మభూతాయ వక్రతుణ్ణాయ సాక్షిణే ।
 సిద్ధిబుద్ధియుతాయైవ గణేశాయ నమో నమః ॥ ౧౮ ॥
 విష్ణుశాయ నమస్తుభ్యం నిర్గుణాయ గుణాత్మనే ।
 ఆనాదయే చ సర్వజ్ఞ పాలకాయ నమోఽస్తు తే ॥ ౧౯ ॥
 నమస్తే సర్వరూపాయ సర్వాధ్యక్షాయ ధీమతే ।
 ఆదిమధ్యాంతహీనాయ సాక్షాదేవాయ తే నమః ॥ ౨౦ ॥
 ఆమేయశక్తయే తుభ్యం మాయిభ్యో మోహదాయ చ ।
 అమాయినే చ మాయాయా ఆధారాయ నమో నమః ॥ ౨౧ ॥
 సత్యాయ సత్యరూపాయ సత్యపాలక రక్షిణే ।
 జ్ఞానాయ జ్ఞానదాత్రే చ జ్ఞానగమ్యాయ తే నమః ॥ ౨౨ ॥
 లమ్బోదరాయ దేవాయ గణానాం పతయే నమః ।
 గణేశాయ గుణాధార హేరమ్భాయ నమో నమః ॥ ౨౩ ॥
 త్వాం స్తోతుం న సమర్థాశ్చ వేదాః శాస్త్రసమన్వితాః ।
 యోగీన్ద్రా దేవముఖ్యాశ్చ తత్ర కోఽహం గజానన ॥ ౨౪ ॥
 యథాబుద్ధి ప్రమోదేన సంస్తుతోఽసి గణేశ్వర ।
 తేన మే సఫలం సర్వం జాతం లమ్బోదరాధునా ॥ ౨౫ ॥
 బ్రహ్మజ్ఞానామనంతానాం కారకస్త్వం న సంశయః ।
 కథం మే పుత్రతాం యాతః సిద్ధిబుద్ధిసమన్వితః ॥ ౨౬ ॥
 సిద్ధిబుద్ధియుతం బ్రహ్మ హృది ధ్యాతం విశేషతః ।

తదేవ బహిరాయాతం తారీతుం మాం న సంశయః ॥ ౨౭ ॥

ఇత్యుక్త్వా బ్రాహ్మణైః సార్థం జాతకర్మాదికాం క్రియామ్ ।
చకార చ స్వయం బ్రహ్మ పరమానందసంయుతః ॥ ౨౮ ॥

ఏకాదశదినే తస్య సిద్ధిబుద్ధిపత్తిస్త్వితి ।
నామ సంస్థాపయామాస ద్విజైః సహ పితామహః ॥ ౨౯ ॥

బాలక్రీడనభావేన క్రీడతి స్మ వినాయకః ।
సావిత్రీ స్తనపాసం సా కారయామాస భావతః ॥ ౩౦ ॥

దినే దినేఽథ బాలోఽసౌ వవృధే శుక్లచంద్రవత్ ।
ఆనందం జనయన్ మాతుః పితుశ్చ చరితైః స్వకైః ॥ ౩౧ ॥

సిద్ధిబుద్ధియుతో దక్ష వర్షద్వయవయాః స్థితః ।
ఏకదా తం విధాతారం పప్రచ్ఛ వినయాన్వితః ॥ ౩౨ ॥

సిద్ధిబుద్ధిపతిరువాచ ।
తాత కిం వనవాసం త్వం కరోషి మునిభిః సహ ।
దేవైః పరమదుఃఖార్తో మమ కిం భాసనే ప్రభో ॥ ౩౩ ॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా బ్రహ్మ హర్షసమన్వితః ।
జగాద గణపం సర్వం వృత్తాంతం దైత్యసమ్భవమ్ ॥ ౩౪ ॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౪౪ పాస ౯౮)

తమచ్ఛ్రుత్వా కోపదీప్తోఽసౌ వక్రతుణ్ణస్తమబ్రవీత్ ।
హర్షయన్ దేవవిప్రాదీన్ మేఘగమ్భీరనిస్వనః ॥ ౩౫ ॥

వక్రతుణ్ణ ఉవాచ ।
దమాబ్జుసరం మహావీర్యం హనిష్యామి న సంశయః ।
దేవేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యశ్చ స్వపదాని దదామ్యహమ్ ॥ ౩౬ ॥

ఏవముక్త్వా సమారూఢః సింహం శస్త్రధరః ప్రభుః ।
సిద్ధిబుద్ధియుతస్తత్ర జగామాసురవేశ్మని ॥ ౩౭ ॥

నగరప్రాంతభాగే స సంస్థితో జగదీశ్వరః ।
తం దేవమునయః సర్వే యయుర్వర్షసమన్వితాః ॥ ౩౮ ॥

దూతమిన్ద్రం గణేశశ్చ ప్రేషయామాస సత్వరః ।
స్వధర్మే తిష్ఠ దైత్యేన్ద్ర నో చేద్ధన్మి న సంశయః ॥ ౩౯ ॥

ఇన్ద్రో గత్వా మహాదైత్యం సామపూర్వమిదం వచః ।
ఉవాచ సర్వభావజ్ఞో భావపూర్వం సురద్విషమ్ ॥ ౪౦॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।
బ్రహ్మణః పుత్రతాం యాతం పూర్ణం బ్రహ్మ సనాతనమ్ ।
సిద్ధిబుద్ధిపతిం విద్ధి మానసం ధ్యానయోగతః ॥ ౪౧॥
స ఏవ మునిభిర్దైవైరాగతః పురసన్నిధౌ ।
మాం దూతం ప్రేషయామాస సామార్థం తవ సన్నిధౌ ॥ ౪౨॥

స్వధర్మే త్వం సమాత్తిష్ఠ దేవాః సన్తు హవిర్బుజః ।
వర్ణశ్రమయుతా లోకాస్త్విష్టన్తు విగతజ్వరాః ॥ ౪౩॥

ఇన్ద్రస్య వచనం శ్రుత్వా కుపితోఽతితరాం మునే ।
దమాభసుర ఉవాచాఽథ తమిద్రం ప్రదహన్నివ ॥ ౪౪॥

దమాభసుర ఉవాచ ।
కిం కరోమి సమాయాతో దూతరూపేణ మే గృహే ।
నో చేత్త్వాం బన్ధయిత్వా తు కారాగారే ఊషామ్యహమ్ ॥ ౪౫॥

ఇన్ద్ర గచ్ఛ మహాభాగ వద తం గణనాయకమ్ ।
పఞ్చమే దివసే త్వాం చ యోధయామి న సంశయః ॥ ౪౬॥

తత ఇన్ద్రః సమాయాతః సిద్ధిబుద్ధిపతిం ప్రతి ।
కథయామాస వృత్తాన్తం విస్తరేణ యథాయథమ్ ॥ ౪౭॥

శ్రుత్వా గణపతిః ప్రీతస్తమువాచ మహామతిమ్ ।
సమీచీనం త్వయా తత్ర కృతం దేవపతే యథా ॥ ౪౮॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాశ్లేష్ఠ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే దమాభసురదూతసంవాదో నామ త్రివత్సారింశోఽధ్యాయః ॥
౧.౪౩

౧.౪౪ దమాభసురవిచారో నామ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।
దేవేన్ద్రో ప్రస్థితే తత్ర గణేశస్యైవ సన్నిధౌ ।

దమ్భాసురః కవిం విప్రమాహ్వాయామాస సన్నిధౌ ॥ ౧॥

సమాగతం మహాబుద్ధిం శుక్రం మునివరం ప్రభో ।

ప్రణనామ ససాష్టాఙ్గం బద్ధాఙ్గాలిపుటః స్థితః ॥ ౨॥

తం కావ్యః స్థాపయామాస కాఙ్చనోత్తర ఆసనే ।

పప్రచ్ఛ మామాహ్వాయనే కిమర్థమితి దానవమ్ ॥ ౩॥

శుక్రస్య వచనం శ్రుత్వా భయహర్షసమన్వితః ।

ఉవాచ తం మహాభాగం భక్తియుక్తేన చేతసా ॥ ౪॥

దమ్భాసుర ఉవాచ ।

స్వామిన్ యోద్ధుం సమాయాతః సిద్ధిబుద్ధిపతిః ప్రభుః ।

బ్రహ్మణో మానసః పుత్రస్తపసా తేన నిర్మితః ॥ ౫॥

పరిపృచ్ఛామి తత్ర త్వాం సర్వఙ్గాం మునిసత్తమమ్ ।

యేన తం సర్వభావేన జానామి ఖలు తత్త్వతః ॥ ౬॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౪౪ పాన ౯౯)

కా సిద్ధిః కా తథా బుద్ధిస్తయోః కోఽసౌ పతిః ప్రభో ।

కిం సామర్థ్యధరో భాతి వద సర్వం చ మేఽగ్రతః ॥ ౭॥

దమ్భస్య వచనం శ్రుత్వా శుక్రస్తం పునరబ్రవీత్ ।

యేన తత్త్వే ప్రవిజ్ఞాతే గణేశే జాయతే మతిః ॥ ౮॥

శుక్ర ఉవాచ ।

శృణు దైత్యేన్య తస్యాపి మహిమానం మహాదుభ్రతమ్ ।

యేన త్వం గాణపత్యే చ తత్త్వే ప్రనిపుణో భవేః ॥ ౯॥

సిద్ధిరోహకరీ మాయా సర్వత్రైవ ప్రదృశ్యతే ।

సిద్ధ్యర్థం సర్వలోకాశ్చ యత్నవన్తో భవన్త్యతః ॥ ౧౦॥

ఇహలోకే స్వభోగార్థీ సిద్ధిమిచ్ఛతి దానవ ।

పరలోకస్య సిద్ధ్యర్థం జనస్తత్ప్రసమాకులః ॥ ౧౧॥

బ్రహ్మభూయపదప్రాప్తిమిచ్ఛద్వై సిద్ధిరూపికామ్ ।

ఇహ బ్రహ్మపరప్రాప్తిస్త్రివిధా మోహసంజ్ఞితా ॥ ౧౨॥

మాయా గణపతేః ప్రోక్తా భ్రాన్తిరూపా మహామతే ।

వామభాగస్థయా దేవ్యా క్రీడతేఽసౌ గజాననః ॥ ౧౩॥

భ్రామయన్ బ్రహ్మవిష్ణ్వాదీన్ యోగినో మానవాదికాన్ ।
 బ్రహ్మభూతస్వరూపత్వాత్ స్వాధీనః సతతం మతః ॥ ౧౪॥
 ద్విత్తీయా బుద్ధిరూపా చ మాయా తస్య మహాత్మనః ।
 తాం శృణుష్య మహాదైత్య యేన త్వం సర్వవిద్యువే ॥ ౧౫॥
 యక్మిశ్చిద్ దృశ్యతే సర్వం మనోవాణీమయం జగత్ ।
 మనోవాణీవిహీనం యత్ సర్వం బుద్ధిమయం బభౌ ॥ ౧౬॥
 క్షిప్తం మూఢం చ విక్షిప్తమేకాగ్రం చ నిరోధకమ్ ।
 చిత్తం పశ్చావిధం ప్రోక్తం బుద్ధిరూపం తదేవ చ ॥ ౧౭॥
 పశ్చాన్నాం బహవో భేదా వక్తుం తాన్ నైవ శక్యతే ।
 ఏవమేకాప్యనేకాఽసౌ బుద్ధిః సర్వత్ర దృశ్యతే ॥ ౧౮॥
 మోహధారకరూపాం తా సుభ్రాంతాం బుద్ధిమాదరాత్ ।
 జ్ఞానరూపాం హృదిస్థాం తు బ్రహ్మకారాం ప్రవిద్ధి హి ॥ ౧౯॥
 బుద్ధియుక్తనరేణైవ పరత్రేహ ప్రలభ్యతే ।
 బుద్ధ్యా బ్రహ్మమయో యోగో యుజ్యతే జ్ఞానిభిః పరః ॥ ౨౦॥
 ఏతాదృశీ మహాభాగా దక్షిణాఙ్గధరాఽసుర ।
 తస్య యోగేశ్వరస్యాఽపి గణేశస్య మహాత్మనః ॥ ౨౧॥
 క్రీడార్థం రచితే మాయే స్వస్యాఙ్గాత్తేన దైత్యప ।
 బ్రహ్మరూపం చ తం విద్ధి యోగేన లభతే నరః ॥ ౨౨॥
 స్వానన్దాఖ్యం పరం బ్రహ్మ తదేవ నగరం మతమ్ ।
 తత్ర నిత్యం వసతి యః సిద్ధిబుద్ధిసమన్వితః ॥ ౨౩॥
 బ్రహ్మణారాధితం బ్రహ్మ పుత్రభావార్థమాదరాత్ ।
 తదేవ గణరాజోఽయమాగతో బ్రహ్మణః సుతః ॥ ౨౪॥
 మాతుః పితృశ్చ బన్ధం చ పుత్రౌ హరతి యత్త్వితి ।
 తదర్థం పుత్రభావేన బ్రహ్మణా ప్రార్థితో విభుః ॥ ౨౫॥
 ధర్మసంరక్షణార్థాయ త్వాం హనిష్యతి నిశ్చితమ్ ।
 అతస్త్యం శరణం గచ్ఛ ప్రభుమిచ్ఛసి జీవితమ్ ॥ ౨౬॥

ముద్గల ఉవాచ ।

కావ్యస్య మునిముఖ్యస్య వచనం బ్రహ్మదాయకమ్ ।

వేదాంతసారసమ్భాతం శ్రుత్వా దమ్భ ఉవాచ హ ॥ ౨౭॥

దమ్భ ఉవాచ ।

స్వామిన్ శ్రుతం మయా వాక్యం త్వదీయం యోగసంయుతమ్ ।

పరం తు సంశయం ఛిన్ధి హృదిస్థం కథయామి తే ॥ ౨౮॥

ఏతాదృశం పరం బ్రహ్మ గాణేశం చేన్ మహామునే ।

ధర్మాధర్మావతస్తస్మాత్ సమ్భాతౌ నాత్ర సంశయః ॥ ౨౯॥

యోగరూపేణ సర్వత్ర గణేశస్థిప్థతి ప్రభో ।

ధర్మస్య రక్షణం సోఽపి కిం కరోతి వికారతః ॥ ౩౦॥

అధర్మస్య తథా నాశం కిమర్థం ప్రకరోతి సః ।

ఏతం సంశయజాతం మే ఛేత్తుమర్హసి సామృతమ్ ॥ ౩౧॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౪౫ పాన ౧౦౦)

కావ్య ఉవాచ ।

శృణు దమ్భ గణేశస్య చేష్ఠితం సర్వదం పరమ్ ।

యేన తే సంశయః సర్వో నాశం యాస్యతి తత్క్షణాత్ ॥ ౩౨॥

ఇదం సృష్టం గణేశేన నానాభేదమయం జగత్ ।

తత్ర స్వస్వపదే చైవ స్థాపితా జన్తవోఽభవన్ ॥ ౩౩॥

అధర్మస్య చ ధర్మస్య వ్యవస్థా తేన సా కృతా ।

తత్ర లోభన వై ధర్మమధర్మో జయతే యదా ॥ ౩౪॥

సురాణాం వై తదా తేజః క్షీణం భవతి సర్వతః ।

అసురాణాం మహాత్తేజో వర్ధతే చ దినే దినే ॥ ౩౫॥

యదాఽయం గణరాజస్తు దేవానాం పక్షవర్ధనః ।

అసురాణాం వినాశాయ స్వయం భవతి చోద్యతః ॥ ౩౬॥

హత్వా దేవగణైః సర్వైరసురాణాం బలం మహాత్ ।

స్వస్థానే స్థాపయత్యేవ ధర్మం సర్వప్రయత్నతః ॥ ౩౭॥

ధర్మేణ సకలం దైత్య హ్యధర్మస్య బలం హతమ్ ।

తదా దైత్యాదికానాం తు మూలచ్ఛేదో భవిష్యతి ॥ ౩౮॥

దేవానాముదితం తేజో భవేద్యది మహాద్భుతమ్ ।
దైత్యాయ వరదస్తర్థి భవేచ్ఛానేకరూపవాన్ ॥ ౩౯॥

అసురైర్వరసంయుక్తైర్థర్మే క్షీణే సమన్తతః ।
అధర్మస్య స సంస్థాం వై యథాపూర్వమకల్పయత్ ॥ ౪౦॥

ఏవం లోభసమాయుక్తాః సురా దైత్యా భవన్తి చేత్ ।
తదా తేషాం వినాశాయ గణేశో యతతేఽసుర ॥ ౪౧॥

నాస్తి తస్య విచారేణ స్వః పరః క్వచిదేవ చ ।
క్రీడార్థం స్వాత్మభావేషు స్థాపయత్యేవ వై జనాన్ ॥ ౪౨॥

ముద్గల ఉవాచ ।
శుక్రస్య వచనం రమ్యం శ్రుత్వా దమభః ప్రతాపవాన్ ।
గణేశం మనసా ధ్యాయన్ సంస్థితో నగరే స్వకే ॥ ౪౩॥

ఏకాన్తేఽసౌ మహాతేజా విచారం ప్రచకార హ ।
అయం గణేశనామా వై పూర్ణం బ్రహ్మ సనాతనమ్ ॥ ౪౪॥

తమేవ శరణం గచ్ఛన్ యశస్వీ స భవిష్యతి ।
సర్వేషు సమరూపేణ స్థితోఽయం నాత్ర సంశయః ॥ ౪౫॥

త్యక్త్వా సిద్ధిపతిం సిద్ధిమిచ్ఛేద్యో దుర్మతిః పరమ్ ।
ఆసిద్ధిర్భవితా తస్య సుహృద్భిర్నాత్ర సంశయః ॥ ౪౬॥

బుద్ధేః పతిం గణేశం యస్యక్త్వా కుశలమిచ్ఛతి ।
తస్యాఽకుశలమవం చ భవితా దుష్టభావతః ॥ ౪౭॥

సిద్ధిబుద్ధివిహీనం తు నా కిచ్ఛేద్ దృశ్యతే మయా ।
అతస్తం శరణం యామి సురాసురసమం విభుమ్ ॥ ౪౮॥

ఇతి నిశ్చితసంకల్పో దమభః సుషాప నిర్భయః ।
గణేశం హృది విన్యస్య భక్తిభావేన భావితమ్ ॥ ౪౯॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే దమ్భాసురవిచారో నామ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥
౧.౪౪

౧.౪౫ దమ్భాసురశాన్తికథనం నామ పంచువత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శృణు దక్ష మహాప్రాజ్ఞ మహద్ దమ్భస్య కౌశలమ్ ।
త్యక్త్వాఽఽసురస్వభావం స సంస్థితో విగతజ్వరః ॥ ౧॥

ప్రాతరుత్థాయ దైత్యాన్ స సర్వానాకారయత్ స్వయమ్ ।
ఉవాచ తాన్ మహాతేజా వచనం శుక్రసన్నిధౌ ॥ ౨॥

దమ్భాసుర ఉవాచ ।

శృణుధ్వమసురాః సర్వే గురుణాఽహం ప్రబోధితః ।
శరణం వక్రతుణ్ణం చ యామి తత్ర న సంశయః ॥ ౩॥

సురాణామధిపో నాఽయం నాయం దైత్యాధిపః కదా ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౪౫ పాస ౧౦౧)

బ్రహ్మీకారేణ సర్వత్ర సిద్ధిబుద్ధిపతిః స్థితః ॥ ౪॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా కుపితా దానవాస్తదా ।

యయుః స్వం స్వం గృహం సర్వే త్యక్త్వా దమ్భాసురం ఖలాః ॥ ౫॥

దమ్భాసురః ప్రసన్నాత్మా కావ్యేన సహితః స్వయమ్ ।

శరణం గణనాథం చ యయౌ హర్షసమన్వితః ॥ ౬॥

నగరాద్భహిరాగత్య యయౌ దేవస్య సన్నిధిమ్ ।

దణ్డవత్పతితః పృథ్వాం కృతాజ్ఞులిరుపస్థితః ॥ ౭॥

తుష్టావ తం గణాధ్యక్షం తద్దర్శనమహోత్సవః ।

యథాన్యాయం పూజయిత్వా నిబద్ధకరసమ్పూటః ॥ ౮॥

దమ్భాసుర ఉవాచ ।

నమస్తే బ్రహ్మరూపాయ బ్రహ్మీకారశరీరిణే ।

బ్రహ్మణే బ్రహ్మదాత్రే చ గణేశాయ నమో నమః ॥ ౯॥

నమస్తే త్రిదశేశాయ దైత్యదానవపాయ చ ।

సర్వత్ర యోగరూపాయ భావహినాయ తే నమః ॥ ౧౦॥

సిద్ధిబుద్ధిపతే తుభ్యం నమః సింహాధ్వజాయ చ ।

గణానాం పతయే తుభ్యం హేరమ్భాయ నమో నమః ॥ ౧౧॥

ఏకదంతాయ దేవాయ హ్యనన్తవిభవాయ తే ।
 విష్ణుశాయ మహావిష్ణునాశనాయ నమో నమః ॥ ౧౨॥
 అపారగుణధారాయ దైత్యదానవమర్దినే ।
 మనోవాణీమయామైవ సర్వరూపాయ తే నమః ॥ ౧౩॥
 మనోవాణీవిహీనాయ యోగిభ్యో యోగదాయినే ।
 యోగాయ యోగనాథాయ విశ్వపాయ నమో నమః ॥ ౧౪॥
 మాయాధారాయ మాయాయాశ్చాలకాయ నమో నమః ।
 మాయాహీనాయ సర్వత్ర సమభావధరాయ తే ॥ ౧౫॥
 అవ్యక్తాయ నమస్తుభ్యం వ్యక్తిమూలధరాయ చ ।
 నిర్మోహాయ సమోహాయ లమ్బోదర నమో నమః ॥ ౧౬॥
 యం స్తోతుం న సమర్థాశ్చ వేదాః సాక్షా మహర్షయః ।
 యోగీన్ద్రా బ్రహ్మవిష్ణ్వాద్యాస్తం కిం స్తోమి పరాత్ పరమ్ ॥ ౧౭॥
 ఇత్యుక్త్వా పతితః పృథ్వాస్యం దమ్భో భక్తినమన్వితః ।
 తముత్థాప్య గణాధీశ ఊచివాన్ భక్తిభావితః ॥ ౧౮॥
 గణేశ ఉవాచ ।
 త్వయా దమ్భ కృతం స్తోత్రం మమ సన్తోషవర్ధనమ్ ।
 యః పఠేత్ పాఠయేత్త్వా స సర్వం సుఖమాప్నుయాత్ ॥ ౧౯॥
 పుత్రపౌత్రకలత్రాది ధనధాన్యప్రదం భవేత్ ।
 ఆధివ్యాధిహారం చైవ సర్వోపద్రవనాశనమ్ ॥ ౨౦॥
 ఏకకాలం ద్వికాలం వా త్రికాలం సతతం తథా ।
 యః పఠేత్ స నరోఽత్యంతం మమ ప్రీతికరో భవేత్ ॥ ౨౧॥
 త్వాం హస్తం క్రోధసంయుక్త ఆగతోఽహం న సంశయః ।
 అధునా శరణం యాతస్తతో హన్మి న నిశ్చింతమ్ ॥ ౨౨॥
 వరం వరయ మత్తస్త్వం యత్త్వచ్చిత్తే స్థితం పరమ్ ।
 స్తోత్రేణ భక్తిభావేన సస్తుష్టోఽహం దదామి తే ॥ ౨౩॥
 గణేశవచనం శ్రుత్వా దమ్భో హర్షసమన్వితః ।
 ఉవాచ గణపం తత్ర భక్తినమ్రాత్మకస్థరః ॥ ౨౪॥

దమ్భాసుర ఉవాచ ।

యది దేవేశ తుష్టోఽసి యది దేయో వరో హి మే ।

అచలాం దేహి తే భక్తిం తదా నాథ నమోఽస్తు తే ॥ ౨౫ ॥

ఆజ్ఞాం త్వం జ్ఞాపయ విభో వృత్యర్థం మే చ సామ్ప్రతమ్ ।

స్థానం దేహి గణాధ్యక్ష తత్ర స్థాస్యామి నిశ్చలః ॥ ౨౬ ॥

దమ్భస్య వచనం శ్రుత్వా గణేశస్తమువాచ హా ।

సుప్రసన్నతయా దక్ష భక్తం గమ్భిరనిస్వనః ॥ ౨౭ ॥

సిద్ధిబుద్ధిపతిరువాచ ।

భవితా మయి భక్తిస్తే దృఢా హ్యవ్యభిచారిణీ ।

తిష్ఠ స్థానే స్వకే త్వం వై దమ్భ హర్షనమన్వితః ॥ ౨౮ ॥

న త్వం న్యూనోఽసి మే క్వాపి దేవా నైవాధికా మతాః ।

స్వస్వధర్మే స్థితాః సర్వే మమ ప్రీతివివర్ధనాః ॥ ౨౯ ॥

స్వధర్మత్యాగదోషేణ క్రుద్ధోఽహం నాశయామి తాన్ ।

అతస్త్వం నిర్భయో భూత్వా చిరం తిష్ఠ మహాసుర ॥ ౩౦ ॥

యత్ర మే స్మరణం నాస్తి కార్యాదౌ దైత్యసత్తమ ।

తత్ర త్వం దమ్భభావేన కార్యనాశం సదా కురు ॥ ౩౧ ॥

కర్మాదౌ పూజనం యత్ర మమ నాస్తి యదాసుర ।

తదా తద్భ్రంశభావేన నిష్ఫలం కురు సర్వదా ॥ ౩౨ ॥

మమ భక్తిసమాయుక్తా యే నరాః సతతం ప్రియాః ।

తాన్ పాలయ ప్రయత్నేన దమ్భ హీనస్వభావతః ॥ ౩౩ ॥

యత్ర మే స్మరణం నాస్తి పూజనం చ మహామతే ।

ఆదౌ తత్ర చ తే భాగః కర్మరూపో మయా కృతః ॥ ౩౪ ॥

ఏవముక్త్యా స తం దమ్భం గణేశోఽతర్దధే స్వయమ్ ।

దేవాశ్చ మునయః సర్వే జయేత్యుక్త్యా యయుస్తతః ॥ ౩౫ ॥

స్వస్వస్థానేషు దీప్తాస్తే స్థితా భయవివర్జితాః ।

పాతాలవివరే దైత్యాః స్థితా నిర్వాసుకులాః ప్రభో ॥ ౩౬ ॥

ఏవం దమ్భాసురం శాన్తం స చకార గజాననః ।

బ్రహ్మపుత్రత్వమాపన్నస్తదప్యుక్తం మయా పరమ్ ॥ ౩౭ ॥

య ఏతచ్ఛుణ్ణయాన్నిత్యం శ్రావయేద్వా సమాహితః ।

స దమ్భభయనిర్ముక్తో యాతి బ్రహ్మ సనాతనమ్ ॥ 3౮॥

యం యం చిన్తయతే కామం తం తం ప్రాప్నోతి మానవః ।

సర్వసమ్పత్సమాయుక్తస్తిషేద్వై విఘ్నవర్జితః ॥ 3౯॥

అధునా వామనస్థాపి కథయామి సమాసతః ।

చరిత్రం గణనాథస్య భక్త్యా యుక్తం మహాద్భుతమ్ ॥ ౪౦॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే దమ్భాసురశాన్తికథనం నామ షడ్చుత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

౧.౪౫

౧.౪౬ వామనవరప్రదానం నామ షట్చుత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దక్ష ఉవాచ ।

శ్రుత్వా కథాం గణేశస్య హర్షశ్చేతసి వర్ధతే ।

అతః కథయ సర్వజ్ఞ చరిత్రం వామనస్య యత్ ॥ ౧॥

ముద్గల ఉవాచ ।

కశ్యపో మునిశార్దూలః ప్రజాపతిసమోఽభవత్ ।

అదితిస్తస్య పత్న్యాసీత్ జ్యేష్ఠా పరమధార్మికా ॥ ౨॥

తస్యాం చ కశ్యపాద్దేవా ఇన్ద్రాద్యా జ్జిరే ప్రభో ।

తేషాం విరుద్ధభావేన స్థితా దైత్యా మునేః సుతాః ॥ 3॥

బలేన వరగర్వేణ దేవాన్ హన్తుం సముద్యతాః ।

అభవన్ విష్ణునా తే వై నానారూపేణ నాశితాః ॥ ౪॥

న ప్రాపుః స్వర్గరాజ్యం తే సర్వమాన్యం యదా తదా ।

కావ్యం సకలనీతిజ్ఞం శరణం ప్రయయుః పునః ॥ ౫॥

తేషాం సర్వం స వృత్తాన్తం విదిత్వా మునిపుంగవః ।

దైత్యానువాచ సర్వజ్ఞః కావ్యో వేదవిదాం వరః ॥ ౬॥

కావ్య ఉవాచ ।

బలిదానవముఖ్యా వై శ్శుణ్ణధ్వం మే వచో హితమ్ ।

యజ్ఞే దేవాః సముత్పన్నా యజ్ఞాధారాస్తతః సురాః ॥ ౭॥

అతోఽశ్వమేధయజ్ఞైశ్చ యజధ్వం శతసంఖ్యకైః ।

బలిరిన్ద్రో మహాబాహుర్భువితా నాత్ర సంశయః ॥ ౮॥

దేవషభావం చ దేవానాం సదా సజ్ఞాద్వయత్నతః ।

(Page ౪౦. ౧ అ. ౪౬ పాన ౧౦౩)

తేన సర్వభుజో దైత్యా యూయం సర్వత్ర పూజితాః ॥ ౯॥

భవిష్యథ మహాభాగాస్తస్మాత్ కురుత మద్వచః ।

సర్వే హృష్టాశ్చ తం తత్ర సాధు సాధ్వబ్రువన్ స్థితాః ॥ ౧౦॥

తతస్తే బలిరాజం చ ముఖ్యం కృత్వా మహాబలాః ।

త్వరితా అశ్వమేధేషు దీక్షితం చక్రరాదరాత్ ॥ ౧౧॥

బలిర్విరోచనాజ్ఞాతో విష్ణుభక్తిపరాయణః ।

అధర్మే న రుచిస్తస్య జాయతే హి కదాచన ॥ ౧౨॥

ఆదౌ త్యక్త్వా గణేశానం విష్ణుం స్మృత్వా మహాసురః ।

ఆద్యం తం యజ్ఞమారేభే విష్ణుభక్తతయా ఖలః ॥ ౧౩॥

తస్య చేష్టితమాజ్ఞాయ విఘ్నః పరమహర్షితః ।

ఉవాచ సదసి హ్యేదౌ పూజితో న గణాధిపః ॥ ౧౪॥

భుక్తిముక్తిప్రదాతా యః సర్వసిద్ధికరో విభుః ।

సిద్ధిమిచ్ఛన్తి తం త్యక్త్వా తేఽసిద్ధాః ప్రభవన్తి హి ॥ ౧౫॥

విష్టోర్బలేన దైత్యస్య భవేత్ సిద్ధిశ్చ కీదృశీ ।

భక్షయష్యామి తత్సర్వం కర్మ తేన మఖే కృతమ్ ॥ ౧౬॥

ఇత్యుక్త్వా స స్వయం విఘ్న ఆయయౌ క్రోధసంయుతః ।

ప్రవిశ్య దేవరాజస్య హృదయే సంస్థితోఽభవత్ ॥ ౧౭॥

యజ్ఞాః సక్కుల్పితాస్తస్య విప్రైస్తు శతసంఖ్యకాః ।

ఆద్యే యజ్ఞే సమారభే ఇన్ద్రశ్చిన్తాతురోఽభవత్ ॥ ౧౮॥

శతయజ్ఞప్రభావేణ బలిరిన్ద్రో భవిష్యతి ।

తతః స శరణం విష్ణుం జగామ సురనాయకః ॥ ౧౯॥

నత్వా స్తుత్వా మహాతేజాః ప్రార్థయామాస సాదరమ్ ।

విష్ణుం దేవవరం తత్ర బలియజ్జువినాశనే || ౨౦||

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర విఘ్నః కాలస్వరూపధృక్ |
బలవాన్ విష్ణుమావిశ్య సంస్థితో హృదయేఽభవత్ || ౨౧||

బలేః ప్రచేష్ఠితం పూర్ణం కథితం వజ్రపాణినా |
తజ్ఞాత్వా సకలం విష్ణురిన్ద్రం ప్రోవాచ సత్వరమ్ || ౨౨||

విష్ణురువాచ |
ఆదిత్యా కశ్యపేనాపి తపస్తప్తం సుదారుణమ్ |
శతవర్షం మదర్థం చ తస్మిన్ కాలే సురాధిప || ౨౩||

తయోరహం ప్రసన్నాత్మా వరదశ్చ పురాఽభవమ్ |
తాభ్యాం త్వం పుత్రతాం యాహి యాచితం సర్వభావతః || ౨౪||

ఓమిత్సుక్తం మయా తత్ర తం వరం సఫలం ప్రభో |
అధునాఽహం కరిష్యామి బలేర్భజ్జుస్య నాశనే || ౨౫||

విస్మృతా విష్ణునాఽత్యస్తం బలేర్భక్తిర్మహాద్భుతా |
స బలేన్గ్రహార్థం చ స్వయమవోద్యతోఽభవత్ || ౨౬||

స విష్ణుః కశ్యపాజ్ఞాతో హ్యాదిత్యాం వామనః ప్రభుః |
బలేర్బలం నిరీక్ష్యైవ న శశాక ప్రచాలితుమ్ || ౨౭||

మనసి క్షుభితో విష్ణుః కశ్యపం పితరం తదా |
పప్రచ్ఛ బలినాశాయ వదోపాయం మహామునే || ౨౮||

షడక్షరం మహామన్త్రం వక్రతుణ్ణస్య తం దదౌ |
తతోఽసౌ చ విదర్భిషు గత్వా తపసి సంస్థితః || ౨౯||

దశవర్షం మహోగ్రం స తపస్తేవే సుదారుణమ్ |
నిరాహారతయా దక్ష గణేశం హృది చిన్తయన్ || ౩౦||

ఉగ్రేణ తపసా తస్య ప్రత్యక్షః సింహవాహనః |
షడక్షరప్రభావేణ తం యయౌ భక్తవత్సలః || ౩౧||

చతుర్బాహుధరః పూర్ణః సిద్ధిబుద్ధిసమన్వితః |
ఏకదంతో గజాకారముఖః పాశాఙ్కుశాదిధృక్ || ౩౨||

సిన్ధూరారుణదేహశ్చ శూర్పకర్ణో మహోదరః |
కోటిసూర్యసమానేన తేజసా సువిరాజితః || ౩౩||

తం దృష్ట్వా సహసోత్థాయ వామనః ప్రణనామ సః ।

ఖం ౧ ఆ ౪౩ పాస ౧౦౪

బద్ధాణ్ణలిపుటో భూత్వా స్తోతుం సముపచక్రమే ॥ ౩౪॥

వామన ఉవాచ ।

నమో విఘ్నపతే తుభ్యం భక్తవిఘ్నవినాశినే ।

అభక్తవిఘ్నదాత్రే చ గణేశాయ నమో నమః ॥ ౩౫॥

వక్రతుణ్ణాయ సర్వేశ పాలకాయ నమో నమః ।

నానారూపధరాయైవ సర్వాన్తర్యామిణే నమః ॥ ౩౬॥

సర్వం చరాచరం స్వామిన్స్తవదాణ్ణా వశవర్తి చ ।

విభూతిభిర్మహారాజ కురుషే సర్వమణ్ణసా ॥ ౩౭॥

బ్రహ్మ ప్రజాపతీనాం త్వం యజ్ఞానాం విష్ణురేవ చ ।

ఈశ్వరాణాం స్వయం శమ్భుర్దేవానాం త్వం పురన్దరః ॥ ౩౮॥

ప్రకాశానాం రవిస్త్వం చ చన్ద్రోఽన్నేషు గణాధిప ।

యమో యమవతాం త్వం వై వరుణో యాదసాం ప్రభో ॥ ౩౯॥

వాయుర్బలవతాం త్వం చ నిధీనాం ధనపః స్వయమ్ ।

అగ్నిర్వై దాహకానాం త్వం రక్షసాం నిర్పతిః స్వయమ్ ॥ ౪౦॥

నాగానాం శేషరూపోఽసి యోగినాం శుక్ర ఏవ చ ।

కుమారాణాం త్వం చ సనత్కుమరోఽసి న సంశయః ॥ ౪౧॥

గుహః సేనాపతీనాం త్వం మృగాణాం సింహవేషభృత్ ।

ఏవం నానాస్వరూపైస్త్వం జగద్రక్షణతత్పరః ॥ ౪౨॥

త్వాం స్తోతుం కః సమర్థః స్యాద్యోగరూపం సనాతనమ్ ।

వేదాః శేషశ్చ వేదా చ శక్తా న స్తవనేఽభవన్ ॥ ౪౩॥

తత్ర మన్దమతిః క్షాహం పారం గన్తుం తవ స్తుతేః ।

తథాపి చ యథాబుద్ధి సంస్తుతోఽసి చ విఘ్నప ॥ ౪౪॥

తవ దర్శనమాత్రేణ కృతకృత్యోఽస్మి సామ్ప్రతమ్ ।

ధన్యం జన్మ మదీయం వై యేన దృష్టో గజాననః ॥ ౪౫॥

ధన్యో మాతా పితా మేఽద్య స్థలం ధన్యం తపోఽపి చ ।

షడక్షరశ్చ మస్త్రోఽయం ధన్వో యేన త్వమాగతః ॥ ౪౬ ॥

ఏవముక్త్వా ననర్తాఽసౌ భక్తిభావపరిష్ఠతః ।

రోమాఞ్చతశరీరోఽభూదానన్దాశ్రు సృజన్ముహః ॥ ౪౭ ॥

దేహభావం పరిత్యజ్య వామనో హర్షసంయుతః ।

తదేకనిష్ఠతాం ప్రాప్తో మహాభాగః ప్రజాపతే ॥ ౪౮ ॥

తం తాదృశం గణాధీశో దృష్ట్వా ప్రేమపరిష్ఠతమ్ ।

జగాద పరమాత్మాఽసౌ వామనం భక్తవత్సలః ॥ ౪౯ ॥

గణేశ ఉవాచ ।

శ్శృణు వామన మే వాక్యం వరం వృణు హృదీప్సితమ్ ।

తవ భక్త్యా తపోయుక్త్యా స్తుత్యా వై తుష్టిమాగతః ॥ ౫౦ ॥

దాస్యామి సకలం తుభ్యం యద్యపి స్యాత్ సుదుష్కరమ్ ।

ధన్వోఽసి బాలభావేఽపి భక్తిస్తే మే పరాపది ॥ ౫౧ ॥

త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం సర్వదం ప్రభవిష్యతి ।

యః పఠేచ్ఛావయేద్వాపి తస్య సిద్ధిర్భవిష్యతి ॥ ౫౨ ॥

యం యం చిన్తయతే కామం తం తం దాస్యామి దుర్లభమ్ ।

అన్తే మోక్షం మహావిష్ణో స్వానన్దే ప్రదదామ్యహమ్ ॥ ౫౩ ॥

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా వక్రతుణ్ణస్య శోభనమ్ ।

వామనః ప్రణతో భూత్వా తం జగాద గజాననమ్ ॥ ౫౪ ॥

ప్రసన్నో యది దేవేశ దేహి భక్తిం దృఢాం చ తే ।

బలిం దేవరిపుం ఘణ్ణే మత్సాధ్యం కురు దైత్యపమ్ ॥ ౫౫ ॥

యదాహం త్వాం స్మరిష్యామి తదాత్మానం ప్రదర్శయ ।

యథా న మాం భవేద్విఘ్నో వరం దేహి గజానన ॥ ౫౬ ॥

తథేతి తమథోక్త్వాఽసౌ గణేశోఽతర్థధే స్వయమ్ ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౪౭ పాన ౧౦౫)

వామనస్తత్ర దేవేశం స్థాపయామాస హర్షతః ॥ ౫౭ ॥

అదోషాఖ్యం మహాక్షేత్రం విదర్భే స్థానముత్తమమ్ ।

వక్రతుణ్ణస్య సమ్భూతం నరాణాం సర్వసిద్ధిదమ్ ॥ ౫౮ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే వామనవరప్రదానం నామ షట్చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౧.౪౬

౧.౪౭ వామనచరితం నామ సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

వరం లభ్యా స సమ్పూజ్య వక్రతుణ్ణం చ వామనః ।

కశ్యపం ప్రణతో భూత్వా యయా యజ్ఞం బలేరపి ॥ ౧॥

తం దృష్ట్వా సూర్యసంకాశం వేదాధ్యయనసంయుతమ్ ।

హ్రస్వాకృతి మునిశ్రేష్ఠం విస్మితా మునయోఽభవన్ ॥ ౨॥

బలిరుత్థాయ తం నత్వా పూజయామాస భక్తితః ।

పప్రచ్ఛ కిం దదే తుభ్యం మాం తద్ బ్రూహి మహామునే ॥ ౩॥

తతః శుక్రేణ సర్వం తజ్ఞాతం తస్య ప్రయోజనమ్ ।

గణేశపూజనం చాదౌ న కృతం దుష్టబుద్ధినా ॥ ౪॥

తేన విఘ్నస్వరూపం చ విఘ్నరూపేణ సంస్థితమ్ ।

అధునా యాదృశం భావి తథా భవతు తాదృశమ్ ॥ ౫॥

బలేర్వచనమాకర్ణ్య వామనః ప్రాహ తం తతః ।

దేహి త్రిపదరూపాం మే భూమిం దైత్యపతే కిల ॥ ౬॥

దదౌ బలిర్మహాభక్త్యా తాం భూమిం సాదరో యథా ।

తథా వామనదేవోఽపి గణేశం మనసాఽస్మరత్ ॥ ౭॥

విరాడ్రూపం తతో ధృత్వా పాదం చిక్షేప దేవపః ।

ఏకేన సకలం స్వర్గం పాదేనావృత్య సత్వరః ॥ ౮॥

ద్వితీయేన స భూమిం వై సర్వామావృత్య వామనః ।

ఉవాచ దైత్యపం దేహి తృతీయస్య స్థలం ప్రభో ॥ ౯॥

బలిర్విస్మయమాపన్నో భ్రాన్తః శోకాకులో భవత్ ।

కించ్చిన్నోవాచ తం తత్ర కిం దదామీతి విహ్వలః ॥ ౧౦॥

తతో విఘ్నః ప్రకోపేన తం బబన్ధ మహాసురమ్ ।

విప్రస్య త్వమృణీ జాతో నరకం గచ్ఛ దైత్యప ॥ ౧౧॥

విష్ణోర్వచనమాకర్ణ్య బలిర్యై దుఃఖితోఽభవత్ |
 నరకం విష్ణుభక్తాయ దత్తే వై విష్ణురదుభతమ్ || ౧౨||
 అహో మోహో మహాన్మోఽభూద్యేన వేదవివర్జితమ్ |
 కృతం కర్మ వినా పూజ్యం గణేశం విఘ్ననాయకమ్ || ౧౩||
 తస్యేదం హి ఫలం ప్రాప్తం విష్ణుభక్తస్య విష్ణుతః |
 అతస్తం శరణం యామి స రక్షిష్యతి మాం ప్రభుః || ౧౪||
 ఏవం విచార్య తస్యైవ మనసి ధ్యానమాదధే |
 ధుణ్ణీం తుష్టావ దైత్యేశః సర్వభావసమన్వితః || ౧౫||
 బలిరువాచ |
 నమస్తే విఘ్న రాజాయ భక్తానాం విఘ్నహారిణే |
 అభక్తానాం విశేషేణ విఘ్నకర్త్రే నమో నమః || ౧౬||
 సర్వాకారాయ దేవాయ గమ్యాగమ్యస్వరూపిణే |
 స్వానందపతయే తుభ్యం హేరమ్బాయ నమో నమః || ౧౭||
 నమో బ్రహ్మపతే తుభ్యం గణాధ్యక్షాయ తే నమః |
 సిద్ధిబుద్ధిపతే తుభ్యం నమో విశ్వమ్భరాయ తే || ౧౮||
 అపారాయ నమస్తుభ్యం నానామాయాశ్రయాయ చ |
 (Page ఖం. ౧ అ. ౪౭ పాస ౧౦౬)
 మాయామోహహరాయైవ గణేశాయ నమో నమః || ౧౯||
 సర్వాన్తర్యామిణే తుభ్యం చిన్తామణిసురూపిణే |
 సతతం బ్రహ్మభూతాయ నమస్తే జగదాదయే || ౨౦||
 అన్తే మధ్యే చ సర్వత్ర సంస్థితాయ నమో నమః |
 ఆదిమధ్యాన్తహీనాయ సింహవాహాయ తే నమః || ౨౧||
 అపరాధానసంక్లృతాన్ మదీయాన్ జగదీశ్వర |
 క్షన్త్యా పాహి గణాధీశ పతన్తం నరకే చ మామ్ || ౨౨||
 త్వన్మాయామోహయోగేన మోహితోఽహం న సంశయః |
 తేన మత్సరభావేన త్వాం త్యక్త్వా విష్ణుమాశ్రితః || ౨౩||
 సకలం విఘ్నసంయుక్తం జగదేతచ్ఛరాచరమ్ |
 శివవిష్ణ్వాదిభిః సార్థం తవ మాయావిమోహితమ్ || ౨౪||

యది త్వాం శరణం ధుణ్ణే శివవిష్ణ్వాదయః ప్రభో ।
 గచ్ఛన్తి మోహహీనా వై నిర్విఘ్నాన్తై భవన్తి చ ॥ ౨౫॥
 అన్యథా భ్రష్టరూపాన్తే పదహీనా భవన్తి చ ।
 అతస్తస్య సర్వదేవానాం ధారకో నాత్ర సంశయః ॥ ౨౬॥
 సత్తారూపా మహావిఘ్నాన్తేషాం స్వామీ భవాన్ మతః ।
 సర్వేషాం స్థాపకాశ్చైవ తథోత్థాపనకారకాః ॥ ౨౭॥
 అధునా త్వత్ప్రసాదేన మయా బుద్ధం గజానన ।
 అతస్త్యాం శరణం యాతో దీనోఽనాథశ్చ సామ్ప్రతమ్ ॥ ౨౮॥
 రక్ష రక్ష గణాధ్యాక్ష నరకాన్మాం దయానిధే ।
 త్వత్స్మృత్యా చైవ భవతి జనః సర్వార్థసిద్ధిభాక్ ॥ ౨౯॥
 ఏవం నానావిధైః స్తోత్రైస్తుష్టావ దనుజేశ్వరః ।
 తదైవాకాశజాం వాణీం శుశ్రావ పరమాద్భుతామ్ ॥ ౩౦॥
 మా భయం కురు దైత్యేన్ద్ర రక్షామి శరణాగతమ్ ।
 నరకాత్తే భయం నాస్తి మత్స్మృతేః కరణాత్ కదా ॥ ౩౧॥
 త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం నరకస్య హరం భవేత్ ।
 యః పఠేచ్ఛావయేద్వాపి నరకాత్తస్య నోభయమ్ ॥ ౩౨॥
 ధర్మార్థకామమోక్షాణాం సాధనం ప్రభవిష్యతి ।
 మద్భక్తివర్ధనం చైవ బలే భవతి నిశ్చితమ్ ॥ ౩౩॥
 శ్రుత్వాఽఽకాశభవాం వాణీం బలిర్వృష్టో బభూవ హ ।
 తమేవ గణపం చిత్తే ధ్యాయంస్తత్రైవ సంసీతః ॥ ౩౪॥
 ఏతస్మిన్నస్తరే విఘ్నా విష్ణుం తత్యాజి వై యతః ।
 తతో బుద్ధిప్రకాశశ్చ విష్ణోర్జాతస్తు తత్క్షణాత్ ॥ ౩౫॥
 వామనో మనసా తత్ర ధ్యాయతి స్మ ప్రజాపతే ।
 మమ భక్తో బలిః పూర్ణస్తస్య ప్రాప్తం మహాద్భయమ్ ॥ ౩౬॥
 విప్రస్య ఋణముగ్రం యత్తేనాయం నారకీ భవేత్ ।
 అహో మయాతిమూర్ఘేణ మమ భక్తః ప్రపీడితః ॥ ౩౭॥
 వేదబాహ్య కృతం కర్మ బలినా మత్సరాన్ మఖే ।
 న పూజితో గణాధ్యక్షః ఫలహీనోఽభవత్తతః ॥ ౩౮॥

అధునా భక్తరక్షార్థం కిం కరోమి విచారతః |
 గణేశం శరణం యామి తతః సౌఖ్యం భవిష్యతి || ౩౯||
 ఏవం విచార్య దేవేశో గణేశం హృది సోఽస్మరత్ |
 స్మృతిమాత్రేణ తస్యాఽగ్రే ప్రకటోఽభూద్గజాననః || ౪౦||
 తం దృష్ట్వా ప్రణనామాదౌ పూజయామాస భక్తితః |
 సర్వే దేవగణాస్తత్ర మునయస్తమపూజయన్ || ౪౧||
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర బలిః ప్రోవాచ వామనమ్ |
 గణేశదర్శనేనైవ ప్రాప్తబుద్ధిర్మహాయశాః || ౪౨||
 బలిరువాచ |
 బ్రహ్మన్ దేహి తృతీయం తే పాదం శిరసి చాశు మే |
 దేహోఽయం దానరూపేణ మయా దత్తో న సంశయః || ౪౩||
 తచ్చుత్వా హర్షితో విష్ణుస్తథేతి స చకార హ |
 (Page ఖం. ౧ అ. ౪౭ పాన ౧౦౭)
 బ్రాహ్మణస్యర్ణనిర్ముక్తం భక్తం కృత్వా చ సంస్థితః || ౪౪||
 తతస్తం మునిభిర్దేవైః సహితోఽసౌ జనార్దనః |
 తుష్టావ ప్రాజ్ఞాలిం బధ్వా గణేశం సర్వసిద్ధిదమ్ || ౪౫||
 వామన ఉవాచ |
 నమస్తే గణనాథాయ సర్వేషాం పతయే నమః |
 నానాగణవిభక్తాయ జగత్కర్త్రే నమోఽస్తు తే || ౪౬||
 విఘ్నానాం పతయే తుభ్యం నమశ్చన్ద్యార్థధారిణే |
 త్రినేత్రాయ నమస్తుభ్యం భక్తసంరక్షకాయ చ || ౪౭||
 అమేయమాయయా దేవ తవేదం రచితం జగత్ |
 తవ మాయావిమోహేన మోహితాన్ రక్ష విఘ్నప || ౪౮||
 తవ మాయాప్రభావం చ కో జానాతి గజానన |
 వయం యోగిగణాశ్చాన్యే న తం వేత్తుం క్షమాః కదా || ౪౯||
 అతోఽపరాధం జాతం మే క్షన్తుమర్హసి మానద |
 తవ భక్తా వయం నాథ దేవదేవ నమోఽస్తు తే || ౫౦||

బలిస్త్యయం మదీయశ్చ భక్తః పరమభావికః ।
 మచ్చేష్ఠత్వేన దేవేశ జాతోఽసౌ మత్సరాన్వితః ॥ ౫౧ ॥
 తేన వేదవిరుద్ధం చ కృతం కర్మ మహాద్భుతమ్ ।
 త్వాం వినా యజ్ఞమారేభే ఫలహీనోఽభవత్కృతుః ॥ ౫౨ ॥
 అధునా మునిభిర్దైవైః సహితోఽహం గజానన ।
 ప్రార్థయామి తదర్థం త్వాం సఫలం కురు దానవమ్ ॥ ౫౩ ॥
 త్వం వినాయకనామాఽసి త్వయా యత్కృతమాదరాత్ ।
 తదేవ మాన్యతాం యాతి వేదాదిషు న సంశయః ॥ ౫౪ ॥
 వయం నాయకసంయుక్తా వేదబాహ్యం యదా ప్రభో ।
 కుర్మశ్చేద్వై పదభ్రష్టాః క్రియన్తే చ త్వయా తదా ॥ ౫౫ ॥
 యజ్ఞస్య ఫలసంయుక్తమతో భక్తం కురు ప్రభో ।
 ఇత్యుక్త్వా పాదయోస్తస్య పపాత గణపస్య సః ॥ ౫౬ ॥
 తముత్థాప్య గణాధీశో జగాద వచనం హరిమ్ ।
 కిం కరోమి పురా చైవం వరదోఽహం బభూవ తే ॥ ౫౭ ॥
 త్వదీయహస్తతో దైత్యం నరకే పాతయామ్యహమ్ ।
 ఇతి క్రోధసమావిష్టోఽధునా స్మరతి మాం ఖలః ॥ ౫౮ ॥
 కాయేన మనసా వాచా దైత్యో మాం శరణం గతః ।
 త్వం చ ప్రార్థయసే విష్ణో వాఞ్ఛితం చ కరోమి తే ॥ ౫౯ ॥
 అధునా మాం పురస్కృత్య ఏతం యజ్ఞం సమాపయ ।
 తేనాఽయం సకలానాం చ యజ్ఞానాం ఫలమశ్నుతే ॥ ౬౦ ॥
 అపరాధస్య మాహాత్మ్యం కిఞ్చైత్పశ్యతు కేశవ ।
 ఇన్ద్రో నివృత్తేస్మిన్నేష ఇన్ద్రః పశ్చాద్ భవిష్యతి ॥ ౬౧ ॥
 పాతాలే స్థాపయస్వైనం నాత్ర కార్యా విచారణా ।
 అధునా ఫలహీనత్వం జనార్దన కృతం మయా ॥ ౬౨ ॥
 గణేశవచనం శ్రుత్వా సర్వే హర్షసమన్వితాః ।
 సాధు సాధు మహారాజ గజానన కృతం త్వయా ॥ ౬౩ ॥
 ఇత్యుక్తస్తం పురస్కృత్య యజ్ఞం చక్రే బలిస్తతః ।
 అన్తిమం భావయుక్తః సన్ కృతకృత్యోఽభవద్యథా ॥ ౬౪ ॥

గణేశోఽతర్దధే తత్ర దేవాః స్వం స్వం పదం యయుః |
 ఏవం వామనమాహాత్యం కథితం తే ప్రజాపతే || ౬౫ ||

యఃశ్చోణోతి నరో భక్త్యా వాఞ్చితం లభతే ధ్రువమ్ |
 శ్రావయేచ్ఛుణ్ణయాద్వా యస్తస్య సర్వం న దుర్లభమ్ || ౬౬ ||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే వామనచరితం నామ సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః || ౧.౪౭
 (Page ఖం. ౧ అ. ౪౮ పాన ౧౦౮)

౧.౪౮ ఋచీకగృహస్థాశ్రమవర్ణనం నామ అష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

శౌనక ఉవాచ |

త్వయా ప్రకథితం సూత వక్రతుణ్ణస్య ధీమతా |
 మత్సరాసురనాశాఖ్యం చరిత్రం సర్వసిద్ధిదమ్ || ౧ ||

స స్థితః కుత్ర తత్ క్షేత్రస్థానం బ్రూహి మహాత్మనః |
 ఆదౌ తస్యావతారస్య తిథిముత్సవవర్ధినిమ్ || ౨ ||

సూత ఉవాచ |

ప్రాచీదిగస్తసంస్థానే స్థాపితోఽసౌ మహర్షిభిః |
 దేవైశ్చ గణసంయుక్తైర్మహోత్సవపరాయణైః || ౩ ||

భాద్రశుక్లవతుర్థ్యాం వై ప్రకటోఽభూత్స దేవరాట్ |
 వక్రతుణ్ణః ప్రసన్నాత్మా సా తిథిః పరమా మతా || ౪ ||

మధ్యాహ్నాసమయే తస్య పూజనం సుఖదాయకమ్ |
 అపారసిద్ధిదం ప్రోక్తమాద్యనే స్వల్పసిద్ధిదమ్ || ౫ ||

ద్వీపే ద్వీపే చ ఖణ్డేషు స్వస్వపూర్వదిగస్తరే |
 ప్రతిమా వక్రతుణ్ణస్య స్థాపితా మునిభిఃపురా || ౬ ||

తత్ర క్షేత్రం సమాఖ్యాతం దశయోజనమాత్రకమ్ |
 చతురస్రం మహాపుణ్యం భుక్తిముక్తిప్రదం పరమ్ || ౭ ||

మధ్యే స సంస్థితో దేవో వక్రతుణ్ణో గణేశ్వరః |

వామాశ్లే సిద్ధిరాద్యా సా బుద్ధిర్వే దక్షిణాశ్లేకే || ౮ ||
 సమ్ముఖే సింహరూపం చ వాహనం తస్య శోభనమ్ |
 అష్టదిక్షు స్థితాస్తస్య సిద్ధయోఽష్టౌ చ శౌనక || ౯ ||
 గణా అష్టౌ తథా జ్ఞేయాశ్చతుర్దిక్షు క్రమేణ తే |
 శివో విష్ణూ రవిః శక్తిర్భక్తియుక్తాః స్థితా ఇమే || ౧౦ ||
 బ్రహ్మాద్యా దేవతాః సర్వాస్తతృతృతృ పూర్వతః స్థితాః |
 గణ్ధాద్యాః సరితః సర్వా దక్షిణే సంస్థితాః ప్రభో || ౧౧ ||
 క్షేత్రాణి కాశికాదీని పశ్చిమే సంస్థితాని చ |
 వసిష్ఠాద్యా మునిశ్రేష్ఠాః సంస్థితాస్తత్ర చోత్తరే || ౧౨ ||
 శేషాద్యా నాగభూపాశ్చ గన్ధర్వాః పర్వతాస్తథా |
 సిద్ధా అపసరస్తైవ విద్యాధ్రాః కిన్నరా గణాః || ౧౩ ||
 నానాజాతిషు యే శ్రేష్ఠా అభవంస్తత్ర సంస్థితాః |
 న వక్తుం శక్యతే స్వామిన్ మయా వర్షశతైరపి || ౧౪ ||
 సేవార్థం వక్రతుణ్ణస్య లాలసాధారిణః ప్రభోః |
 హృష్టాః ప్రముదితాస్తత్ర పరస్పరహితే రతాః || ౧౫ ||
 వక్రతుణ్ణచరిత్రాణి కథయన్తి పరస్పరమ్ |
 హృష్టరోమాణ ఏవం తే భవన్తో భావతః పునః || ౧౬ ||
 సముద్రే స్నానకర్తారస్తత్ర తీర్థాని చక్రే |
 స్వస్వనామ్నాఙ్కితాన్యేవ స్వల్పదేహధరా మునే || ౧౭ ||
 గణేశతీర్థం తత్రైవ వక్రతుణ్ణస్య హర్షదమ్ |
 కృతకృత్యా భవన్త్యత్ర స్నానమాత్రేణ జన్తవః || ౧౮ ||
 యాత్రామాత్రేణ తత్రైవ జన ఈప్సితమాప్పుయాత్ |
 క్షేత్రే మరణతో జన్తుర్భ్రూహ్మభూతశ్చ జాయతే || ౧౯ ||
 దూరే స్థిత్యా నరో యస్తు స్మరణం ప్రకరోతి చేత్ |
 తస్యాపి శుక్లగత్యా సా ముక్తిర్భవతి శాశ్వతీ || ౨౦ ||
 వక్రతుణ్ణస్య యే భక్తా యత్ర కుత్ర స్థితా మునే |
 బ్రహ్మభూతా న సన్దేహాః పావనా దర్శనాన్పుణామ్ || ౨౧ ||

సజ్జేపేణ మయా తస్య స్థానం తే కథితం మునే ।

విస్తరేణ న శేషోఽపి బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః ॥ ౨౨॥

వేదాః సస్మృతయః సర్వే స్కన్ధో యోగిన ఏవ చ ।

అయుతాయుతవర్షైస్తే కథితం న క్షమాః కదా ॥ ౨౩॥

ముద్గలేన యథా ప్రోక్తం దక్షాగ్రే తన్మయా తథా ।

కథితం భావయుక్తేన కిమన్యచ్ఛ్రీతుమిచ్ఛసి ॥ ౨౪॥

శౌనక ఉవాచ ।

సూత సూత మహాభాగ ధన్యం క్షేత్రసముదభవమ్ ।

మాహాత్మ్యం శ్రుతమస్మాభిర్భ్రాహ్మసాయుజ్యదాయకమ్ ॥ ౨౫॥

అధునా బ్రూహి ధర్మజ్ఞ యద్దక్షేణ చ సంశ్రుతమ్ ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౪౮ పాన ౧౦౯)

ముద్గలాత్తేన కథితమగ్రే యత్ కీదృశం చ తత్ ॥ ౨౬॥

సూత ఉవాచ ।

క్షేత్రస్య చరితం శ్రుత్వా దక్షో హర్షసమన్వితః ।

ఉవాచ ముద్గలం విప్రం భక్తినమ్రాత్మకన్ధరః ॥ ౨౭॥

దక్ష ఉవాచ ।

ఘణిరాజావతారస్య చరితం వద విస్తరాత్ ।

వక్రతుణ్ణః స్వయం సాక్షాత్ కథం శక్కురదేహజః ॥ ౨౮॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శృణు దక్ష మహాభాగ కథయామి పురాతనమ్ ।

ఇతిహాసం గణేశస్య గుణయుక్తం మహాద్భుతమ్ ॥ ౨౯॥

యాజ్ఞవల్క్యమునీన్ద్రేణ కథితం కౌశికాయ యత్ ।

తదహం సన్ప్రవక్ష్యామి బ్రాహ్మణత్వప్రకాశకమ్ ॥ ౩౦॥

భార్గవో మునిముఖ్యో య ఋచికస్తపసి స్థితః ।

బహుకాలే వ్యతిక్రాన్తే తపసా జీర్ణతాం యయౌ ॥ ౩౧॥

వృద్ధత్వం పరిపూర్ణం చ ప్రాప్తం తస్య మహాత్మనః ।

వనేషు మృగయాథాని స పశ్యన్ విస్మితోఽభవత్ ॥ ౩౨॥

మృగీసంసక్తచిత్తశ్చ మృగః స్వాధీనతాం గతః ।

పుత్రపౌత్రాదిసంయుక్తో బభ్రామ వనగోచరః ॥ ౩౩॥

ఏకైకాశ్రితచిత్తాస్తే క్రీడాం చక్రః పరస్పరమ్ ।

దృష్ట్వా భృగువరస్తత్ర సకామః సమ్భభూవ హా ॥ ౩౪॥

ఉవాచ స్వయమేవేదం ధన్యం గార్హస్థ్యమేవ చ ।

ఇత్యం విచార్య విప్రస్తు యయౌ గాధిం నరాధిపమ్ ॥ ౩౫॥

స దృష్ట్వా సహసోత్థాయ మునిం గాధిరపూజయత్ ।

భుక్త్వాఽయాచత తత్కన్యాం భార్యార్థం నృపసత్తమమ్ ॥ ౩౬॥

రాజా వృద్ధం సమాలోక్య తం జగాద మహామునిమ్ ।

శ్యామకర్ణయుతాశ్వానాం సహస్రం దేహి మే మునే ॥ ౩౭॥

శుక్లం గ్రాహ్యం మయా వైవం నిశ్చయః ప్రాక్కృతో మునే ।

అతస్త్వాం ప్రార్థయే విప్ర పశ్చాత్కన్యాం దదామి తే ॥ ౩౮॥

శ్రుత్వా మునిర్గతః సద్యో వరుణస్య గృహం ప్రతి ।

గృహీత్వాఽశ్వసహస్రం చ తస్మాత్తం ప్రయయౌ దదౌ ॥ ౩౯॥

రాజా కన్యాం దదౌ తస్మై భార్గవాయ మహాత్మనే ।

విధివద్భయభీతః స తాం ప్రగృహ్య యయౌ వనమ్ ॥ ౪౦॥

రాజపత్నీ సుతాం ప్రాహ త్వదీయం భాగ్యమీదృశమ్ ।

అస్మాభిః కిం ప్రకర్తవ్యం వనవాసం సుతే కురు ॥ ౪౧॥

విలప్య ద్రవ్యవస్త్రాదీన్ దత్వా పుత్రీకరే తదా ।

స్వగేహం సా జగామాపి వనే ప్రస్థాప్య తాం మునే ॥ ౪౨॥

రాజపుత్రీ మహాభాగా ఋచీకం ప్రాప్య సంస్థితా ।

సేవామనలసత్వేన కృత్వా తద్భక్తితత్పరా ॥ ౪౩॥

తాం దృష్ట్వా శీలసంయుక్తాం ప్రసన్నో మునిసత్తమః ।

తదర్థం తపసా స్వేన నిర్మమే నగరం వనే ॥ ౪౪॥

చాతుర్వర్ణ్యసమాయుక్తం హేమరత్నవిభూషితమ్ ।

దాసీదాసాదిసంయుక్తం నానావిభవదం పరమ్ ॥ ౪౫॥

స్వయం తపఃప్రభావేణ యౌవనం రూపమాదధే ।

రేమే తయా యథాన్యాయం దేవేన్ద్రేణ సమః ప్రభో ॥ ౪౬॥

నిఃస్పృహో భోగరాగేషు దృష్ట్యాస్త్రీసుఖమల్పకమ్ ।
మానసే ధారయామాస వ్యర్థం పత్నీభవం సుఖమ్ ॥ ౪౭॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే ఋచీకగృహస్థాశ్రమవర్ణనం నామ అష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః
॥ ౧.౪౮

(Page ఖం. ౧ అ. ౪౯ పాన ౧౧౦)

౧.౪౯ యాజ్ఞవల్క్యవిశ్వామిత్రసమాగమోనామైకోనపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।
ఏకదా రాజపత్నీ సా వనం శోకసమాకులా ।
ఆయయౌ దర్శనార్థం తాం పుత్రీం వస్త్రధనాన్వితా ॥ ౧॥
ఋచీకస్యాశ్రమం తత్ర న దదర్శ రథే స్థితా ।
నగరం హేమశోభాఢ్యం దృష్ట్వా సా విస్మితాఽభవత్ ॥ ౨॥
కన్యేదం నగరం దివ్యం దేవైర్వా నిర్మితం భవేత్ ।
క్వ గతో మునిశార్దూలో జామాతా మే స భార్గవః ॥ ౩॥
ఏవం శోకసమాయుక్తా విచారమకరోద్ హృది ।
దదర్శ పురుషం కఞ్చిత్తం పప్రచ్ఛ భయాతురా ॥ ౪॥
కన్యేదం నగరం బ్రూహి స జగద చ తాం మునే ।
ఋచీకస్య పురం దేవి వయం తస్య ప్రమార్జకాః ॥ ౫॥
పునస్తం విస్మితా రాజ్ఞీ జగద వద సామ్ప్రతమ్ ।
ఋషిపత్నీం చ మే పుత్రీమాగతాం జననీం పురే ॥ ౬॥
తథేతి పురుషో గత్వా కథయామాస తాం తతః ।
సా స్వమాతరమాగమ్య నినాయ స్వగృహం పురే ॥ ౭॥
జామాతరం శ్రియా యుక్తం దృష్ట్వా విస్మితమానసా ।
ఉవాచ స్వసుతాం రాజ్ఞీ పుత్రార్థం భావసంయుతా ॥ ౮॥
మమ పుత్రార్థమేవం చ తవ పుత్రార్థమాదరాత్ ।
యాచస్య స్వామినం పుత్రీ సమర్థం మునిపుంజవమ్ ॥ ౯॥

ఋషిపత్నీ పతిం తత్ర యాచయామాస తత్రథా ।
 ద్వా చరూ హ్యగ్నికుణ్డే స చకార సుతలిప్పయా ॥ ౧౦॥
 ద్వివిధం స పురోడాశం బ్రహ్మక్షత్రప్రకాశకమ్ ।
 ఆతులం తేజ ఆవాహ్య దదౌ పత్నీకరే మునిః ॥ ౧౧॥
 జగాద తాం మునిశ్రేష్ఠో భక్షితవ్యస్త్వయా హ్యాయమ్ ।
 తవ మాత్రా తథాఽన్యో వై భక్షితవ్యః శుచిస్మితే ॥ ౧౨॥
 తదా పుత్రసమాయుక్తే యువాం కిల భవిష్యథః ।
 ఏవముక్త్యా మునిస్తీర్థే మాధ్యాహ్వార్థం యయా కిల ॥ ౧౩॥
 పుత్ర్యా మాత్రే స వృత్తాంతః కథితః సాఽబ్రవీత్ సుతామ్ ।
 త్వదీయో భక్షితవ్యో మే మదీయం త్వం ప్రభుజ్ఞువై ॥ ౧౪॥
 తథా పుత్ర్యా కృతం సర్వం గతా మాతా స్వమాలయమ్ ।
 రాజ్ఞీ గర్భవతీ జాతా బ్రాహ్మణీ చ ప్రజాపతే ॥ ౧౫॥
 ఏకదా మునినా దృష్టా స్త్ర్యుగ్రతేజోధరా బభౌ ।
 ఉవాచ భార్గవః పత్నీం కిం కృతః షాత్ర ఆదరః ॥ ౧౬॥
 సోవాచ భయభీతా తం వ్యతిక్రమమముం చరోః ।
 తామువాచ మునిస్తత్ర విస్మితో మానసేఽభవత్ ॥ ౧౭॥
 తవ భ్రాతా తపస్వీ చ భవిష్యతి న సంశయః ।
 తవ పుత్రో ధనుర్ధారీ దారుణః ప్రభవిష్యతి ॥ ౧౮॥
 సోవాచ స్వామినం భీతా ద్విజం పుత్రం తు మే ప్రభో ।
 దేహి నోచేజ్జీవఘాతం కరిష్యామి న సంశయః ॥ ౧౯॥
 తతో మునిః స్వయం ప్రాహ పుత్రపుత్రో భవేత్తథా ।
 గర్భం విజ్ఞాప్య విష్ణుం వై తపసా స తథాఽకరోత్ ॥ ౨౦॥
 తతస్తస్యాఽభవత్పుత్రో జమదగ్నిర్మహాతపాః ।
 తస్య పుత్రత్వమాపేదే రామః శస్త్రభృతాంవరః ॥ ౨౧॥
 నవమే గాధిపత్నీ సా మాసే పుత్రం తపోనిధిమ్ ।
 విశ్వామిత్రం మహాభాగం సుషువే ప్రేమవిహ్వలా ॥ ౨౨॥
 స తు యౌవనమాపన్నం సంస్థాప్య వనమాదరాత్ ।
 గాధిర్యయా స్వరాజ్యే చ తపసే కృతనిశ్చయః ॥ ౨౩॥

తద్రాజ్యమకరోత్ సర్వ విశ్వామిత్రః ప్రతాపవాన్ ।

ఏకదా మృగయార్థం వై వనేషు ప్రజగామ హా ॥ ౨౪॥

మృగయిత్యామృగాన్ రాజా క్షుధితస్తృషితోఽభవత్ ।

భ్రమన్ సమాయయా సోఽపి వసిష్ఠాశ్రమముత్తమమ్ ॥ ౨౫॥

ప్రవిశ్య తత్ర తం రాజా ననామ భక్తిసంయుతః ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౪౯ పాన ౧౧౧)

ససైన్యో భోజితస్తేన కామధేనుబలేన సః ॥ ౨౬॥

భుక్త్వా తం ప్రార్థయామాస నన్దినీం దేహి మే మునే ।

విశ్వామిత్రస్తతస్తస్మై న దదౌ తాం మహామునిః ॥ ౨౭॥

తతో రాజా బలాన్నేతుం దూతానాజ్ఞాపయత్ ఖలః ।

ధన్వా తే నాశితాః సర్వే తతః స్వయముపాయయా ॥ ౨౮॥

కశాఘాతైశ్చ తాం ధేనుం తాడయామాసురాగ్రహాత్ ।

కేచిత్తతో మహత్తైన్యం నిర్మమే తత్ర ధేనుకా ॥ ౨౯॥

తతో యుద్ధమభూద్ధోరం సైన్యయోరుభయోర్మహాత్ ।

నష్టం సైన్యం చ సమ్పూర్ణం విశ్వామిత్రస్య తత్క్షణాత్ ॥ ౩౦॥

సోఽపి భగ్నో గృహం గత్వా రాజ్యం న్యస్య యయా వనమ్ ।

ప్రధానేషు తపస్తేషే శక్కురస్య మహాత్మనః ॥ ౩౧॥

శతవర్షేషు పూర్ణేషు ప్రసన్నశ్చ దదౌ శివః ।

అస్త్రవిద్యాం సుసమ్పూర్ణాం తాం ప్రాప్య స్వగృహం యయా ॥ ౩౨॥

పునర్వసిష్ఠమాగమ్య శస్త్రాస్త్రైర్బలసంయుతః ।

విశ్వామిత్రో మమార్దాసావగ్న్యస్త్రైణ తదాశ్రమమ్ ॥ ౩౩॥

వసిష్ఠస్తం తతస్తత్ర యోధయామాస శౌనక ।

బ్రహ్మదణ్డధరః శ్రీమాన్ సర్వాస్త్రాణి వ్యమర్దయత్ ॥ ౩౪॥

బ్రహ్మదణ్డేన తస్యాపి కృతస్తేన పరాజయః ।

విశ్వామిత్రః పలాయిష్ట భయభీతః సమస్తతః ॥ ౩౫॥

తతః సుసాన్వితో విప్రో వసిష్ఠో బ్రాహ్మణైస్తదా ।

స్వాశ్రమం ప్రవివేశాథ విశ్వామిత్రో గృహం యయా ॥ ౩౬॥

అహో బ్రాహ్మం బలం దీప్తం ఙ్గాత్రం తుచ్ఛం విశేషతః ।
 బ్రహ్మదణ్డేన సర్వాణి మమాస్త్రాణి హతాని చ ॥ ౩౭॥
 ఏవం స నిశ్చయం కృత్వా రాజ్యం త్యక్త్వా యయౌ వనమ్ ।
 బ్రాహ్మణత్వప్రసిద్ధయర్థం తతాప పరమం తపః ॥ ౩౮॥
 గాయత్రీమస్త్రజ్ఞాప్యేన పురశ్చరణమార్గతః ।
 నిరాహారేణ రాజర్షిస్తాపయామాస విష్టపమ్ ॥ ౩౯॥
 ఏవం దశసహస్రాణి వర్షాణి జపతో యయుః ।
 తతో జగాద తం బ్రహ్మ వరం బ్రూహి మహామతే ॥ ౪౦॥
 స వవే బ్రాహ్మణత్వం మే దేహి దేవ నమోఽస్తు తే ।
 తదా బ్రహ్మ పునః ప్రాహ తపస్వేతి చ గాధిజమ్ ॥ ౪౧॥
 దశవారం విధౌ తత్ర సమాగత్య చ తం మునిమ్ ।
 అన్యం వరం దదానే స న జగ్రాహ స బుద్ధిమాన్ ॥ ౪౨॥
 తపఃప్రభావతస్తస్య వ్యాప్తమాసీద్దిగన్తరమ్ ।
 దేవాద్యా అభవన్సర్వే తదాజ్ఞావశవర్తినః ॥ ౪౩॥
 స్వప్రతాపేన రాజర్షిర్బ్రాహ్మణాన్ ప్రాహ గాధిజః ।
 అహం బ్రహ్మర్షిముఖ్యో వై జాతస్తు తపసో బలాత్ ॥ ౪౪॥
 భయభీతాశ్చ తే సర్వే తథేత్యూచుః ప్రణమ్య తమ్ ।
 వసిష్ఠో మునివర్యః స తం రాజర్షిం జగాద హ ॥ ౪౫॥
 విశ్వామిత్రః సజ్జుభితో వసిష్ఠహననాయ చ ।
 నానాయత్నాంశ్చకారాపి న మమార మహామునిః ॥ ౪౬॥
 తతోఽతిదుఃఖితో భూత్వా సంస్థితః స్వాశ్రమే మునిః ।
 విశ్వామిత్రో మహాభాగస్తపస్తేజోవిరాజితః ॥ ౪౭॥
 తమాయయౌ మహాతేజా యాజ్ఞవల్క్యః ప్రతాపవాన్ ।
 బ్రహ్మణోఽగసముత్పన్నః సాక్షాద్యోగీశ్వరో మహాన్ ॥ ౪౮॥
 తం ననామ యథాన్యాయం పూజయామాస భక్తితః ।
 విశ్వామిత్రో మహాతేజా ఉవాచ ప్రకృతాజ్ఞలిః ॥ ౪౯॥
 అద్య మే సఫలం జన్మ తపఃస్వాధ్యాయ ఏవ చ ।
 యేన తే దర్శనం జాతం బ్రహ్మభూతస్య మానద ॥ ౫౦॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౫౦ పాస ౧౧౨)

కిమర్థమాగతో బ్రహ్మస్తద్వదస్వ మహామునే ।

తవాజ్ఞాం కర్తుమిచ్ఛామి దాసోఽహం శాధి మాం ప్రభో ॥ ౫౧॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్ణే వక్రతుణ్ణచరితే యాజ్ఞవల్క్యవిశ్వామిత్రసమాగమోనామైకోనపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

॥ ౧.౪౯

౧.౫౦ దివోదాసమహిమవర్ణనం నామ పఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

విశ్వామిత్రస్య భావేన సస్తుష్టో మునిపుఙ్గవః ।

తమువాచ మహాయోగీ యాజ్ఞవల్క్యే మహామునిః ॥ ౧॥

యాజ్ఞవల్క్య ఉవాచ ।

దుఃఖితం త్వాం విదిత్వాహమాగతో మునిపుఙ్గవ ।

న కార్యమపరం కిఞ్చిజ్ఞానీహి త్వం మహామతే ॥ ౨॥

వద కిం కారణం బ్రహ్మాన్ దుఃఖస్య తవ తాపస ।

పశ్చాత్తన్నాశయిష్యామి యుక్త్యా జ్ఞానోపదేశతః ॥ ౩॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ।

తపస్తప్తం మయా ఘోరం బ్రహ్మ మే న దదౌ వరమ్ ।

వసిష్ఠో మాం చ రాజర్షిం జగద జననన్నిధౌ ॥ ౪॥

కేనోపాయేన యోగీన్ద్ర బ్రాహ్మణోఽహం భవామి చ ।

సర్వమాన్యో మహాభాగస్తం కరిష్యామి యత్పతః ॥ ౫॥

తతస్తం మునిశార్దూలో యాజ్ఞవల్క్య ఉవాచ హ ।

న చింతాం కురు రాజర్షే బ్రహ్మర్షిస్తస్యం భవిష్యసి ॥ ౬॥

అభిమానం మహాఘోరం త్యజ త్వం మే సువాక్యతః ।

మత్సరం త్యజ దుష్టం చ తతః క్షేమం భవిష్యతి ॥ ౭॥

కథాం శృణు మహారమ్యాం కాశీవిశ్వేశసంశ్రితామ్ ।

యేన త్వం నిర్మలో భూత్వా బ్రాహ్మణోఽపి భవిష్యసి ॥ ౮॥

కాశీవిశ్వేశ్వరేజైవ న త్యక్తా ప్రలయేఽపి చ ।
న వియోగః క్షణం తస్యాః కాశ్యాః శమ్భోః కదాచన ॥ ౯ ॥

తేనాహఙ్కారసంయుక్తౌ జాతౌ కాశీమహేశ్వరో ।
విఘ్నః సమభవత్తత్ర దారుణః ప్రవియోగకృత్ ॥ ౧౦ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।
యాఙ్జవల్క్యవచః శ్రుత్వా హర్షితః కౌశికో మునిః ।
ఉవాచ తం మహాభాగం ప్రేమయుక్తేన చేతసా ॥ ౧౧ ॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ।
కీదృశం విఘ్నరూపం చావిముక్తస్య శివస్య యత్ ।
సముత్పన్న మహాభాగ తద్వద త్వం విశేషతః ॥ ౧౨ ॥

యాఙ్జవల్క్య ఉవాచ ।
షష్ఠివర్షాణి పర్జన్యో న వవర్ష మహీతలే ।
తేన నష్టం జగత్సర్వం భూమిస్థం సచరాచరమ్ ॥ ౧౩ ॥

ప్రజాక్షయం తతో దృష్ట్వా బ్రహ్మో లోకహితామహః ।
ఆయయా రాజశార్దూలం దివోదాసం తపఃస్థితమ్ ॥ ౧౪ ॥

రాజ్యం త్యక్త్వా స రాజర్షిస్తతాప పరమం తపః ।
మోక్షార్థం భక్తిభావేన సూర్యవంశసముద్భవః ॥ ౧౫ ॥

తపసా యోగభావేన బభౌ సూర్య ఇవాపరః ।
తం బ్రహ్మో స్వయమేవేదం వచనం ప్రజగాద హ ॥ ౧౬ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।
దివోదాస మహాభాగ శృణు మే వచనం హితమ్ ।
కాశీరాజ్యం గృహాణ త్వం మయా దత్తం మహామతే ॥ ౧౭ ॥

బ్రహ్మోణం స ఉవాచాథ న రాజ్యం పరిపాలయే ।
మోక్షార్థీ వాసనాహీనో మోక్షం దేహి ప్రజాపతే ॥ ౧౮ ॥

తం పునఃప్రత్యువాచేదం బ్రహ్మో లోకహితాయ చ ।
కురు రాజ్యం మహాభాగ మయా దత్తం మహామతే ॥ ౧౯ ॥

త్వయి రాజ్యే స్థితే వృష్టిర్భవిష్యతి మహాద్భుతా ।

(Page ౪౦. ౧ ఆ. ౫౦ పాస ౧౧౩)

అన్యథా లోకనాశః స్వాత్తస్మాత్ కురు వచో మహత్ ॥ ౨౦॥

లోకసంరక్షణార్థాయ దయాయుక్తో మహామతిః ।

రాజ్యం జగ్రాహ కాశ్యాశ్చ దేవవర్జితముత్తమమ్ ॥ ౨౧॥

దేవానామఖిలం రాజ్యం సదా స్వర్గేషు వర్తతే ।

మనుష్యాణాం పృథీవ్యాం వై పాతాలే నాగరక్షసామ్ ॥ ౨౨॥

అతో దేవతయా శమ్భుం పూజయిష్యామి మానద ।

సర్వైః స్వధర్మే స్థాతవ్యం మయి రాజ్యం ప్రశాసతి ॥ ౨౩॥

తథేతి తమువాచాథ బ్రహ్మ లోకపితామహః ।

కాశీరాజ్యం దదౌ తస్మై దివోదాసాయ ధీమతే ॥ ౨౪॥

తతో బ్రహ్మ యయౌ కాశ్యాం శక్కురం ప్రణిపత్య సః ।

ఉవాచ తం విశేషణ్ణో మన్దరం గచ్ఛ శక్కుర ॥ ౨౫॥

మరీచినా తపస్తేపే తస్మై దేహి వరం శివ ।

నో చేన్మరిష్యతి స వై తస్మాద్గచ్ఛ జగద్గురో ॥ ౨౬॥

బ్రహ్మణో గిరమాకర్ణ్య తేన సార్థం యయౌ శివః ।

దేవర్షిగణసంయుక్తో వరార్థం బ్రాహ్మణస్య చ ॥ ౨౭॥

తం దృష్ట్వేతి వరం బ్రూహి శివో వచనమబ్రవీత్ ।

స ఉవాచ శివం తత్ర ముక్తిం దేహి సదాశివ ॥ ౨౮॥

ఇత్యుక్త్వా తపసో దుఃఖాజ్ఞహౌ ప్రాణాన్ మహామునిః ।

ప్రాప్తః శివస్య సారూప్యం కైలాసం స గతో మునిః ॥ ౨౯॥

ఏతస్మిన్నున్నరే శమ్భుం బ్రహ్మోవాచ కృతాజ్ఞులిః ।

వస త్వం మన్దరే శమోభా త్యజ కాశీం మహాపురీమ్ ॥ ౩౦॥

అనావృష్టిభవం దుఃఖం తన్నివృత్యర్థమాదరాత్ ।

రాజ్యం దత్తం మయా దేవ దివోదాసాయ శక్కుర ॥ ౩౧॥

తేనాపి కథితం దేవరాజ్యం పృథ్వాం న చేద్భవేత్ ।

తదా రాజ్యం కరిష్యామి నాన్యథాఽహం కదాచన ॥ ౩౨॥

మయా లోకస్య రక్షార్థం దత్తం రాజ్యం చ తస్య హి ।

క్షమస్య చాపరాధం మే మహాదేవ నమోఽస్తు తే ॥ 33॥

తథేతి శివ ఊచే తం నిఃశ్వస్య పరమం ప్రభుః ।

పార్వత్యా గణసంయుక్త ఉవాస స చ మన్దరే ॥ 3౪॥

అవిముక్తం మహాక్షేత్రం దైవేన త్యాజితం మమ ।

అధునా ముక్తతా కేన కర్మణా భవితా మమ ॥ 3౫॥

న బ్రహ్మణో వచో మిథ్యా భవిష్యతి కదాచన ।

అధునా కిం కరిష్యామి కాశీవిరహదుఃఖితః ॥ 3౬॥

అహం విశ్వేశ్వరశ్వాఽస్మి మదధీనం న కిఞ్చన ।

విశ్వనాథేతి నామేదం వ్యర్థరూపం న సంశయః ॥ 3౭॥

అఖిలప్రాణీతుల్యోఽహం కృతో యేన మహాత్మనా ।

శరణం విఘ్నరాజం తం గచ్ఛామి న చ సంశయః ॥ 3౮॥

మమాపి విఘ్నరూపం యత్ సముత్పన్నం మహాద్భుతమ్ ।

అహఙ్కారవిహీనోఽహం కృతస్తేన మహాత్మనా ॥ 3౯॥

ఇత్యేవం నిశ్చయం కృత్వా శివస్తత్రాచలే తపః ।

తతాప గణపం ధ్యాత్వా కాశీప్రాప్త్యర్థమాదరాత్ ॥ ౪౦॥

కాశీ చ దుఃఖసంయుక్తా శ్రుత్వా శమ్భోర్వినిర్గతిమ్ ।

తపస్తతాప విఘ్నేశం ధ్యాత్వా నిశ్చలచతేసా ॥ ౪౧॥

అహఙ్కారవినిర్ముక్తా కాశీ దుఃఖితమానసా ।

శివప్రాప్త్యర్థమతులం తతాప పరమం తపః ॥ ౪౨॥

దీవోదాసస్తు తద్రాజ్యమకరోద్ధర్మతః స్వయమ్ ।

తతో వృష్టిః సముత్పన్నా సర్వేషాం సుఖదాయికా ॥ ౪3॥

సకలం వృష్టియోగేన జగత్ప్రావరజ్జగమమ్ ।

మోదయుక్తం తదా జాతం తస్మిన్ రాజ్యం ప్రశాసతి ॥ ౪౪॥

స్వస్వధర్మరతాః సర్వే వర్ణాశ్రమవిభాగశః ।

పాపలేశో న తత్రాసీత్తస్మిన్ రాజ్యం ప్రశాసతి ॥ ౪౫॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౫౦ పాస ౧౧౪)

హృష్టపుష్టజనాః సర్వే వృక్షాః పుష్పఫలాన్వితాః ।

ఘటదుద్ధాస్తదా గావస్తస్మిన్ రాజ్యం ప్రశాసతి ॥ ౪౬॥

స్వాహాస్వధాయుతా దేవాః పితరశ్చ ముదా యుతాః ।
 యజ్ఞాదయో బభూవుశ్చ తస్మిన్ రాజ్యం ప్రశాసతి ॥ ౪౭॥
 ఏవం నానావిధైర్భౌగైర్భూతాః సర్వే మహామునే ।
 దివోదాసః స్వయం రాజా నిత్యయాత్రాం చకార హ ॥ ౪౮॥
 ఆదౌ ఢుణ్ణీం పుపూజాఽసౌ పశ్చాద్విశ్వేశ్వరం మునే ।
 జగదమ్బాం చ కాశీం వై మణికార్ణిం తతః పరమ్ ॥ ౪౯॥
 భాగీరథీం మాధవం చ జైగీషవ్యగుహాం తతః ।
 కాలభైరవమేవం చ దణ్ణపాణిం మహాబలమ్ ॥ ౫౦॥
 జనైః స మతిమాన్ రాజా కారయామాస సర్వదా ।
 ధర్మహీనం జనం హస్తుం దణ్ణపాణిరివ స్థితః ॥ ౫౧॥
 ఆశీతివర్షసాహస్రం గతం తత్ర మహామునే ।
 న కిఞ్చిత్స్వల్పపాపస్య ప్రవేశోఽపి బభూవ హ ॥ ౫౨॥
 తతో దేవా విచారం తే చక్రః స్వర్గేషు విస్మితాః ।
 పృథివ్యాం దేవరాజ్యం తు వినష్టం తేన కారితమ్ ॥ ౫౩॥
 అతో వయం కిమర్థం చ స్థాస్యామః పృథివీతలే ।
 స్పర్ధతే నః స రాజర్షిశ్చలయామస్తతో వయమ్ ॥ ౫౪॥
 తత ఇన్ద్రోఽగ్నిమాహూయ జగాద క్రోధసంయుతః ।
 దివోదాసస్య రాజ్యే తే స్థానం మాస్తు బహిష్త్వతి ॥ ౫౫॥
 ఇన్ద్రస్య వచనం శ్రుత్వా వహ్నిరస్తర్ధధే తదా ।
 పృథివ్యాం వహ్నిహీనాస్తే జనాః సర్వే తమన్వయః ॥ ౫౬॥
 తాన్ దృష్ట్వా స దివోదాసో వహ్నిరూపేణ సంస్థితః ।
 పృథివ్యాం యత్ర కుత్రాపి తపో బలసమన్వితః ॥ ౫౭॥
 ఏవం నానావిధైర్భూతైర్దేవాః సర్వే క్రమేణ చ ।
 గతాస్తత్ర స్వయం రాజా తేషాం రూపధరో బభౌ ॥ ౫౮॥
 వాయ్వాదిరూపమాస్థాయ స రాజా దేవకృత్యవిత్ ।
 పృథివ్యాం యే జనాః సర్వే న తం జానన్తి కౌశిక ॥ ౫౯॥
 ఏవం బహౌ గతే కాలే దేవాః సర్వే విసిస్మిరే ।

దేవకృత్యం కృతం సర్వం రాజ్ఞాప్యాశ్చర్శముత్తమమ్ ॥ ౬౦॥

తతో దేవగణాః సర్వే బ్రహ్మణం శరణం యయుః ।

దివోదాసస్య మోహార్థం పృథీవీ త్యక్తా చ నిర్జరైః ॥ ౬౧॥

స తపోబలయుక్తస్తు దేవానాం కృత్యమాదరాత్ ।

స్వయం దేవస్వరూపైస్తైశ్చకార పరమాద్భుతమ్ ॥ ౬౨॥

వయం విహారహీనాశ్చ కిం కుర్మో వద భో విమో ।

తేషాం వచనమాకర్ష్య బ్రహ్మ ప్రోవాచ తాంస్తదా ॥ 33॥

భవద్భిస్తత్ర గన్తవ్యం ప్రార్థనీయో నరాధిపః ।

స దాస్యతి స్వకం స్థానం దేవానాం నాత్ర సంశయః ॥ ౬౪॥

తతో దేవా దివోదాసమాయయుశ్చేన్ద్రముఖ్యకాః ।

తాన్ దృష్ట్వా సహసోత్థాయ ననామ వినయాన్వితః ॥ ౬౫॥

తముత్థాప్య తతో దేవాస్తుష్టువుస్తం నరాధిపమ్ ।

సోఽపి దేవాన్ ప్రతుష్టావ స్వపదాని దదౌ తతః ॥ ౬౬॥

స్వయం నరస్వరూపేణ చైకదేహేన సంస్థితః ।

అగ్న్యాదయో నిజస్థానే దేవాః సర్వే సుసంస్థితాః ॥ ౬౭॥

॥ ౬౦ తత్సదితి శ్రీమదాన్వే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే దివోదాసమహిమవర్ణనం నామ పంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

౧.౫౦

(Page ఖం. ౧ అ. ౫౧ పాస ౧౧౫)

౧.౫౧ కాశీశివవరప్రదానం నామైకపంచాశత్తమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

యాజ్ఞవల్క్య ఉవాచ ।

తతః శమ్భుః పరాం చింతామాపేదే మనసా మునే ।

దేవా హతోద్యమా జాతాస్తపసా తస్య ధీమతః ॥ ౧॥

స్వధర్మపర ఏవాయం తపసా చ సమన్వితః ।

నోచ్ఛాచితుం భవేచ్ఛక్యః కిం భవిష్యతి వై తతః ॥ ౨॥

మయా కాశీ కదా లభ్యా దగ్ధోఽహం విరహోగ్నినా ।

మరిష్యామి న సన్దేహో విలలాప మహేశ్వరః ॥ ౩ ॥

అస్థివర్మావశేషోఽపి శుశోచ బహుధా శివః ।

తం దేవా మునయః సర్వే సాస్త్యయామాసురాదరాత్ ॥ ౪ ॥

దేవర్షయ ఊచుః ।

మా కురుష్య వృథా చింతాం త్వం సమర్థో మహేశ్వర ।

తవ ప్రసాదయోగేన గచ్ఛామః కాశికాం వయమ్ ॥ ౫ ॥

నానాసిద్ధిభిరాలోభ్య లోకాంస్తత్ర సమస్తతః ।

తత్పాపభాగినం భూపం దివోదాసం చ కుర్మహే ॥ ౬ ॥

తతస్త్యయా విశేషణ కాశీ గ్రాహ్యో సదాశివ ।

ఏవముక్త్వా యయుస్తత్ర దేవాః సర్వే ప్రహర్షితాః ॥ ౭ ॥

తత్రాభవన్ గతాః కాశ్యాం నానారూపధరాః సురాః ।

జనాన్ సమ్మోహయామాసుః సిద్ధిం కృత్వా విశేషతః ॥ ౮ ॥

ధమశీలా జనాః సర్వే తేషాం వాక్యం న చక్రీరే ।

ఏకవర్షం ప్రయత్నం తే కృత్వా శాన్తిం ప్రలేభిరే ॥ ౯ ॥

తతః సదాశివస్తత్ర ప్రేరయామాస ఖైరవాన్ ।

తేఽపి యత్నైశ్చ వివిధైర్న సమర్థా బభూవిరే ॥ ౧౦ ॥

ఏవం క్రమేణ ఆదిత్యా వసవశ్చర్షయః పరాః ।

యోగిన్యశ్చ గణాః సర్వే హతోద్యోగాస్తథాఽభవన్ ॥ ౧౧ ॥

తతో బ్రహ్మణమాబోధ్య ప్రేషయామాస శఙ్కరః ।

దశాశ్వమేధాశ్చ కృతాస్తేన శాన్తిం జగామ సః ॥ ౧౨ ॥

తతస్తు శఙ్కరస్తత్ర ధ్యాననిష్ఠో బభూవ హ ।

చరణే విఘ్నరాజస్య సర్వాశాపూరకే పరే ॥ ౧౩ ॥

సవిఘ్నం మాం గణాధ్యక్ష నిర్విఘ్నం కురు సర్వదా ।

దాసోఽహం తేఽవిముక్తస్య సంరక్ష విరహోత్ప్రభో ॥ ౧౪ ॥

ఏవం నిశ్చింతచిత్తస్తు వర్షమేకం గజాననమ్ ।

ధ్యానేన తోషయామాస శఙ్కరః కార్యసిద్ధయే ॥ ౧౫ ॥

దృష్ట్వాఽహఙ్కారనిర్ముక్తమత్సన్న శఙ్కరం ప్రభుః ।

దర్శయామాస రూపం స్వం యోగిధ్యేయమనుత్తమమ్ ॥ ౧౬ ॥

సింహారూఢం చతుర్బాహుం పాశాఙ్కుశధరం ప్రభుమ్ |
వరదాభయహస్తం చ సిద్ధిబుద్ధిసమన్వితమ్ || ౧౭||

రక్తవర్ణం సుశోభాఢయం గజవక్త్రం మహోదరమ్ |
వివిధైః శేషనాభిం తం భూషణైః సువిరాజితమ్ || ౧౮||

చింతామణీధరం పూర్ణం తేజోరాశిం మహాప్రభమ్ |
దృష్ట్వా దేవం ముదా యుక్తః శఙ్కరః ప్రణనామ హ || ౧౯||

తతస్తం పూజయామాస తుష్టావ స యథామతి |
దేవదేవం గణాధ్యక్షం వక్రతుణ్ణం విధానతః || ౨౦||

శివ ఉవాచ |
నమస్తే వక్రతుణ్ణాయ సర్వసిద్ధిప్రదాయ చ |
నిరాకారాయ దేవాయ సాకారాయ నమో నమః || ౨౧||

నమః సర్వప్రబోధాయ నమః సర్వప్రియఙ్కర |
గణానాం పతయే తుభ్యం గణేశాయ నమో నమః || ౨౨||

బ్రహ్మణే సృష్టికర్త్రే తే పాలకాయ చ విష్ణవే |
సంహర్త్రే తే హరామైవ గుణేశాయ నమో నమః || ౨౩||

బ్రహ్మకారాయ వై తుభ్యం బ్రహ్మభూతాయ తే నమః |
నమః ప్రపఞ్చరూపాయ ప్రపఞ్చానాం ప్రచాలక || ౨౪||

అనన్తగుణధారాయ హ్యనన్తవిభవాయ తే |
అనన్తోదరరూపాయ హేరమ్భాయ నమో నమః || ౨౫||

(Page ఖం. ౧ అ. ౫౧ పాన ౧౧౬)

కారణానాం పరామైవ కారణాయ నమో నమః |
అకారణాయ వై తుభ్యం సింహవాహాయ తే నమః || ౨౬||

అహం జీవసమానశ్చ సజ్ఞాతో నాత్ర సంశయః |
అవిముక్తం విముక్తం మే జాతం దేవ దయానిధే || ౨౭||

అతస్త్వాం శరణం యాతో నిర్విఘ్నం కురు మాం ప్రభో |
దేహి కాశీం గణాధ్యక్ష అవిముక్తతయా చ మే || ౨౮||

త్వయా పురా వరో దత్తః స్మరణేన త్వదగ్రతః |

స్థాస్యామి పుత్రభావేన తం పాలయ గజానన ॥ ౨౯ ॥

ఇత్యుక్త్వా పాదయోస్తస్య ప్రణనామ మహేశ్వరః ।
తముత్థాప్య గణాధ్యక్ష ఉవాచ ప్రహసన్నివ ॥ ౩౦ ॥

వక్రతుణ్ణ ఉవాచ ।

త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం సర్వసిద్ధికరం భవేత్ ।
సతతే శృణ్వతే బైవ భుక్తిముక్తిప్రదం శివ ॥ ౩౧ ॥

అన్యద్యత్ప్రార్థితం సర్వం కరిష్యామి సదాశివ ।
అవిముక్తం ప్రదాస్యామి సార్థకం తే చ సామృతమ్ ॥ ౩౨ ॥

ఇత్యుక్త్వా నిర్మమే దేహాద్యాహ్మణం సర్వసుందరమ్ ।
సర్వజ్ఞం చ గుణేశస్య తేజోయుక్తం ప్రభావిణమ్ ॥ ౩౩ ॥

ఆజ్ఞాపయచ్చ తం దేవో గచ్చ త్వం శివసిద్ధయే ।
కాశ్యాం తుం బుద్ధిసమ్మోహం జనానాం కురు సత్వరమ్ ॥ ౩౪ ॥

మోహయిత్వా దివోదాసం కాశీరాజ్యం శివాయ చ ।
మమాజ్ఞాయా దేహ్యాద్య త్వం సర్వపూజ్యో భవిష్యసి ॥ ౩౫ ॥

ఢుణ్ణిం జ్యోతిర్విదం త్వాం తు వదిష్యన్తి జనా ద్విజాః ।
త్వదీయవంశగాః సర్వే భవిష్యన్తి న సంశయః ॥ ౩౬ ॥

ఇతి శ్రుత్వా ద్విజో ఢుణ్ణిం ప్రణనామ ముదా యుతః ।
యయా ప్రదక్షిణీకృత్య కాశిం స గణపం స్మరన్ ॥ ౩౭ ॥

తతో విష్ణుం సమాహూయ తం జగాద గజాననః ।
బౌద్ధరూపేణ విష్ణో త్వం కాశిం గచ్చ మదాజ్ఞాయా ॥ ౩౮ ॥

ద్విజేన ఢుణ్ణినా సర్వం మోహితం నగరం భవేత్ ।
కురు త్వమధునా భ్రష్టం మమ వాక్యాజ్ఞనార్దన ॥ ౩౯ ॥

ప్రణమ్య తం తదా విష్ణుర్గణేశం బౌద్ధరూపధృక్ ।
యయా కాశిం మహాభాగో వక్రతుణ్ణం హృది స్మరన్ ॥ ౪౦ ॥

తౌ యథా గణరాజేన కథితం చక్రతుస్తథా ।
మోహయుక్తం పునర్భ్రష్టం నగరం సర్వమజ్ఞాసా ॥ ౪౧ ॥

అన్యచ్ఛృణు చరిత్రం త్వం విశ్వామిత్ర తపోధన ।

కాశీధ్యానయుతా తత్ర సంస్థితా గణపస్య తు || ౪౨||

సహస్రం తత్ర వరాణాం గతమేకం మహామునే |

తస్యాస్తపఃప్రభావేణ సస్తుష్టోఽభూద్గజాననః || ౪౩||

వరం దాతుం సమాయాతః కాశ్యై మూర్తిధరః ప్రభుః |

సింహారూఢః ప్రసన్నాత్మా నానాభూషణభూషితః || ౪౪||

తం దృష్ట్వా సహసోత్థాయ కాశీ పరమపావనీ |

పాదయోః ప్రణనామాథ కర్షితా విహ్వలా భృశమ్ || ౪౫||

పునరుత్థాయ తం దేవం పూజయామాస భక్తితః |

తుష్టావ సుస్థిరా భూత్వా నిబద్ధకరసమ్పుటా || ౪౬||

కాశ్యువాచ |

నమస్తే గణనాథాయ నమస్తేఽనన్తరూపిణే |

నమస్తే సర్వదాత్రై వై మాయాధారాయ తే నమః || ౪౭||

గజవక్త్రధరామైవ శూర్పకర్ణాయ తే నమః |

సర్వభూషాయ వై తుభ్యం వక్రతుణ్ణ నమోఽస్తు తే || ౪౮||

నిరాకారాయ నిత్యాయ నిర్గుణాయ గుణాత్మనే |

వేదవేద్యాయ సతతం బ్రహ్మణే తే నమో నమః || ౪౯||

బ్రహ్మణాం బ్రహ్మదాత్రే చ సింహారూఢాయ తే నమః |

సిద్ధిబుద్ధిపతే తుభ్యం నమః సర్వాభయఙ్కర || ౫౦||

అనాథాయ చ నాథాయ సర్వేషాం పాలకాయ చ |

భక్తేభ్యః సర్వదాత్రే తే విఘ్నహర్త్రే నమోఽస్తు తే || ౫౧||

(Page ఖం. ౧ అ. ౫౨ పాన ౧౧౭)

విఘ్నకర్త్రే హ్యభక్తానాం భుక్తిముక్తిప్రదాయ చ |

యోగీనాం హృది సంస్థాయ యోగగమ్యాయ తే నమః || ౫౨||

మనోవాణీవిహీనాయ శాన్తిరూపాయ తే నమః |

శాన్తేభ్యః శాన్తిదాత్రే చ గణేశాయ నమో నమః || ౫౩||

కిం స్తౌమి త్వాం గణాధ్యక్ష యత్ర వేదాః సశాస్త్రకాః |

శాన్తిం ప్రాప్తా మహాభాగా అతస్త్యాం ప్రణమామి వై || ౫౪||

రక్ష రక్ష చ దాసీం తే విరహేణ ప్రపీడితామ్ |

అవిముక్తా శివేనైవం నామ వ్యర్థం బభూవ మే || ౫౫ ||

శివహీనా కృతా దేవ దైవం తు పరమాద్భుతమ్ |
అతస్తే శరణం ప్రాప్తా శఙ్కరం దర్శయస్వ మామ్ || ౫౬ ||

ఇత్యుక్త్వా పతితా తస్య పాదయుగ్మే మహామునే |
తాముత్థాప్య గణాధీశో జగౌ మధురయా గిరా || ౫౭ ||

గణేశ ఉవాచ |

మా శోకం కురు కల్యాణి శఙ్కరం దర్శయామి తే |
అవిముక్తమిదం నామ సార్థకం ప్రభవిష్యతి || ౫౮ ||

త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం వియోగహరణం భవేత్ |
యః పఠిష్యతి భక్త్యా చ శ్రోష్యతే తస్య సుందరి || ౫౯ ||

యం యమిచ్ఛతి భావేన తం తం దాస్యామి సర్వగః |
బ్రహ్మభూయకరం స్తోత్రం భవిష్యతి న సంశయః || ౬౦ ||

ఇత్యుక్త్వా గణనాథశ్చ తత్రైవాన్తరథీయత |
తమేవ సాపి ధ్యాయస్తీ స్థితా కాలప్రతీక్షికా || ౬౧ ||

|| ౬౦ తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే కాశీశివవరప్రదానం నామైకవఞ్చాశత్రమోఽధ్యాయః || ౧.౫౧

౧.౫౨ నారాయణసమ్ప్రశ్నవర్ణనం నామ ద్విపఞ్చాశత్రమోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

యాజ్ఞవల్క్య ఉవాచ |
ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర యయా జ్యోతిర్విదుత్తమః |
ఢుణ్ణినామా ద్విజో యస్తు పురా ప్రోక్తో మయాఽనఘ || ౧ ||

సర్వం తన్నగరం తేన మోహితం తత్తణాన్ మునే |
పశ్చాత్సమాగతో బుద్ధో విష్ణుర్భ్రష్టం తథాఽకరోత్ || ౨ ||

ఢుణ్ణినా స దివోదాసో బోధితః స చ త్యక్తవాన్ |
రాజ్యం బౌద్ధేన సన్తస్థా ప్రతీక్షన్ శివదర్శనమ్ || ౩ ||

తాభ్యామాకారితః శముఖః ప్రయయా గణపం పురః |
కృత్వా సమ్పూజ్య తం కాశ్యామాదౌ చక్రే హి వాసినమ్ || ౪ ||

స్వయం దేవగణైః పశ్చాద్భృషిభిశ్చ వివేశ హ |
 ననామ చరణే కాశీ విఘ్నపస్య శివస్య చ || ౫ ||
 యథాస్థానం స్థితాః సర్వే దేవా ఋషిగణాః సుఖమ్ |
 దివోదాసాయ మోక్షం స శక్కురః ప్రదదౌ తతః || ౬ ||
 తతః కదాచిద్దేవేశో జగద గిరిశం వచః |
 తుభ్యం దత్తా మయా కాశీ కృతం సర్వం యథాయథమ్ || ౭ ||
 అధునాఽహం మహాదేవ యాస్యే స్వం ధామ శోభనమ్ |
 యదా మే స్యురణం కుర్యాన్తదా ద్రక్ష్యసి మాం శివ || ౮ ||
 ఇత్యుక్త్వా ఢుణ్ణివిప్రేణ సహితోఽసౌ గజాననః |
 అన్తర్ధానం యయౌ తత్ర దేవానాం పశ్యతాం మునే || ౯ ||
 తతః స్వయం విశ్వనాథస్తస్య మూర్తిం విధాయ సః |
 స్థాపయామాస యత్నేన దేవైశ్చ బ్రాహ్మణైః సహ || ౧౦ ||
 విధివత్పూజయామాస చోపచారైర్మనోరమైః |
 సర్వైః కృత్వా నమస్కారం ప్రాదక్షిణ్యం చకార సః || ౧౧ ||
 సర్వాన్ జగద విశ్వేశో హితం శృణుత మే వచః |
 ఆదౌ ఢుణ్ణిం సమభ్యర్చ్య యే మాం తోష్యతి తత్త్వతః || ౧౨ ||
 తేభ్యో భుక్తిం తథా ముక్తిం దాస్యామి త్వన్యథా న చ |
 కాశీవాసఫలస్యాఽపి దాతాఽయం వక్రతుణ్ణకః || ౧౩ ||
 వేదాదీనాం రహస్యం యదన్విష్టం తు మయా బహు |
 తస్మాతోఽయం హృది ప్రాప్తః సాక్షాద్బ్రాహ్మపతిః ప్రభుః || ౧౪ ||
 అతోఽయం ఢుణ్ణిరాజేతి నామ్నా ఖ్యాతో మయా కృతః |
 ధర్మార్థకామమోక్షాణాం దాతా క్షేత్రే న సంశయః || ౧౫ ||
 ఏవముక్త్వా మహాదేవో నిత్యం పూజాపరాయణః |
 ఢుణ్ణిరాజస్య సేవాయాం సావధానో బభూవ హ || ౧౬ ||
 తథా త్వమపి దేవేశం విఘ్నరాజం భజ ప్రభో |
 త్వక్త్వాహస్కౌరభావం తు బ్రాహ్మణః ప్రభవిష్యసి || ౧౭ ||
 ముద్గల ఉవాచ |

యాఙ్జవల్క్యవచః శ్రుత్వా విశ్వామిత్రో మహాతపాః ।

జగాద తం మహాభాగం వినయేన సమన్వితః ॥ ౧౮॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ।

యాఙ్జవల్క్య మహాభాగ త్వయాఽహం బోధితః ఖలు ।

అధునా వద మే జ్ఞానం సర్వజ్ఞోఽసి మహామునే ॥ ౧౯॥

అహఙ్కారో మయా త్యాజ్యః కేన మార్గేణ తద్వద ।

కీదృశో మే శరీరేఽసౌ వద తిష్ఠతి సామృతమ్ ॥ ౨౦॥

గణేశానమహం కేన భజేయం విధినా వద ।

స్వరూపం చ కథం తస్య యోగీన్ద్రోఽసి యతః స్వయమ్ ॥ ౨౧॥

యాఙ్జవల్క్య ఉవాచ ।

శృణు త్వం కౌశిక బ్రహ్మన్నహఙ్కారం వదామి తే ।

తపసా బ్రాహ్మణత్వం వై ప్రాప్స్యసి న హి సంశయః ॥ ౨౨॥

ఏనమేవ విజానీహ్యహఙ్కారం తు మహామతే ।

తస్య త్యాగే విధిం వక్ష్యే తం శృణుష్వ యథాయథమ్ ॥ ౨౩॥

ప్రాప్తయే బ్రాహ్మణత్వస్య తపేయం తప ఉత్తమమ్ ।

యదా దాస్యతి దేవోఽసౌ తదా బ్రాహ్మణతా భవేత్ ॥ ౨౪॥

యదా న దత్తా దేవేన రాజర్షిత్వం తదా ఖలు ।

అస్తు మే సతతం తచ్చ కోఽహం మే కీదృశం తపః ॥ ౨౫॥

అహం సదా పరాధీనో దేహధారీ న సంశయః ।

కరోమి యత్నమత్యంతం దైవం చేత్సృభవిష్యతి ॥ ౨౬॥

అనేన విధినా విప్ర తపస్వ త్వం మహామునే ।

తదా ప్రభవితా సర్వం గతాహఙ్కారభావతః ॥ ౨౭॥

అన్యత్త్వం శృణు మే వాక్యం మత్సరం త్యజ కౌశిక ।

శరణం గణరాజం తం యాహి తేన సుఖం భవేత్ ॥ ౨౮॥

న మత్సమం తపః కస్య స్పర్ధనే తేన వై ద్విజాన్ ।

మత్సరేణ సమావిష్టః కుతస్త్వం బ్రాహ్మణో భవేః ॥ ౨౯॥

త్వయా మత్సరభావేన వసిష్ఠస్య మహాత్మనః ।

పుత్రాణాం చ శతం పూర్ణం నాశితం రక్షసా యథా ॥ ౩౦॥

అపరా సృష్టిరారభౌ త్రిశక్జ్కర్ణం పురా త్వయా ।
వసిష్ఠహననే యత్నం నానారూపం కరోషి వై ॥ ౩౧॥

తం మత్సరం త్యజ త్వం వై విధిం చ శణు తత్త్వతః ।
నీచోఽహం సర్వవిప్రేభ్యస్తపస్విభ్యో న సంశయః ॥ ౩౨॥

మయా కింవా తపః కార్యమేభ్యశ్చాధికమాదరాత్ ।
ఏషాం తపఃప్రభావోఽపి మనసా గమ్యతే న చ ॥ ౩౩॥

ఏవం జ్ఞాత్వా తపస్వ త్వం బ్రాహ్మణః ప్రభవిష్యసి ।
అన్యథా యుగసాహస్రం తపస్తప్త్యా మరిష్యాసి ॥ ౩౪॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౫౩ పాన ౧౧౯)

సర్వేభ్యో నమనం విప్ర హృది భావసమన్వితమ్ ।
కర్తవ్యం చ త్వయా నిత్యం రాజర్షివన్మహామతే ॥ ౩౫॥

ఏవముక్త్యా మహాయోగీ వక్రతుణ్ణప్రభావజామ్ ।
కథాం సంశ్రావయామాస పూర్వజాతాం మహాయశాః ॥ ౩౬॥

కథాం శ్రుత్వా మహాభాగో విశ్వామిత్రః సువిస్మితః ।
ఉవాచ తం నమస్కృత్య యాజ్ఞవల్క్యం తపోధనమ్ ॥ ౩౭॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ।
వక్రతుణ్ణస్య యోగీన్ద్ర చరిత్రం సంశ్రుతం మయా ।
అధునా వద మే బ్రహ్మన్ తస్యానుభవరూపకమ్ ॥ ౩౮॥

యాజ్ఞవల్క్య ఉవాచ ।
శ్శృణు యత్నేన మాహాత్మ్యం పురావృత్తం కథానకమ్ ।
కథయామి చ తే ప్రీత్యా మదీయం జ్ఞానదాయకమ్ ॥ ౩౯॥

ఏకదాఽహం గతో బ్రహ్మన్ వైకుణ్ఠం స్వర్గముత్తమమ్ ।
తత్ర నారాయణం నత్వాఽపృచ్ఛం తం జగదీశ్వరమ్ ॥ ౪౦॥

కిం సారం సర్వభూతేషు కస్యాధారేణ సంస్థితమ్ ।
మహ్యం వద మహాభాగ సాక్షాత్త్వం జగదీశ్వరః ॥ ౪౧॥

ఇదం సర్వం త్వదాధారం భాసతే హృది సర్వదా ।
తథాపి ప్రప్లుమిచ్ఛామి శ్రవణార్థం యథాయథమ్ ॥ ౪౨॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే యాజ్ఞవల్క్య -

నారాయణసంస్కృశ్చవర్ణనం నామ ద్విపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః || ౧.౫౨

౧.౫౩ నారాయణ-యాజ్ఞవల్క్యసంవాదో నామ త్రిపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

నారాయణ ఉవాచ |

గణేశాధారమేతత్త్వం జానీహి బ్రాహ్మణోత్తమ |

హృది బుద్ధిప్రదాతృత్వాద్బహిః సిద్ధిప్రదానతః || ౧||

అతోఽస్మాభిః సదా దేవ ఆదౌ పూజ్యో మహామునే |

ఆదౌ స ఏవ మధ్యేఽపి తిష్ఠత్యస్తే న సంశయః || ౨||

గుణరూపా వయం సర్వే బ్రహ్మకారో గణేశ్వరః |

సిద్ధిబుద్ధిపతిః సో హి సర్వపూజ్యశ్చ భో మునే || ౩||

స్వానన్దో యస్య లోకోభూద్భావాభావవివర్జితః |

అగమ్యో మునిదేవానాం ద్వంద్వహీనః పరాత్పరః || ౪||

ఏవం గణపతిం జ్ఞాత్వా ముచ్యతే సర్వబంధనాత్ |

తదాధారమిదం సర్వం జగద్బ్రహ్మ మహామతే || ౫||

సర్వైరప్యేకదా తత్త్వైర్మత్సరేణ సమన్వితైః |

వాదః కృతో మహాభాగ అహం శ్రేష్ఠ ఇతి ధ్రువమ్ || ౬||

మదాధారమిదం సర్వం పాలయామి సృజామ్యహమ్ |

హరామి మాయయా తస్మాత్ స్వేచ్ఛారూపోఽహమేవ చ || ౭||

ఏవం పరస్పరం సర్వే తత్త్వాత్మానో మహాబలాః |

వివాదం చక్రీరే తత్ర సామర్థ్యేన విమోహితాః || ౮||

తతస్తత్ర గుణాధీశో బ్రాహ్మణస్య చ వేషభృత్ |

ఆయయౌ వాదశాస్త్యర్థం జ్ఞానదానార్థమాదరాత్ || ౯||

తం దృష్ట్వా విస్మితా దేవాః కోఽయమత్ర సమాగతః |

ఆత్మాకారా వయం సర్వే తత్రాస్య చ గతిః కథమ్ || ౧౦||

తతస్తం సర్వతత్త్వాని పప్రమృః కో భవానితి |

కథం మార్గస్త్యయా ప్రాప్తో బ్రహ్మకారేషు వర్తమసు || ౧౧||

తతస్తాన్ స ద్విజో హృష్టో జగో వై యోగమాయయా ।
 మయా మార్గః కృతో హ్యత్ర బ్రాహ్మణేన సుయోగినా ॥ ౧౨॥
 కిమర్థం వై యూయమపి వివాదం కురుథ స్వయమ్ ।
 తన్మే వదత తత్త్వాని కరిష్యామి హితం మహత్ ॥ ౧౩॥

(Page ౪౦. ౧ అ. ౫౩ పాస ౧౨౦)

తతో హృష్టాని తత్త్వాని తమూచుః శ్రేష్ఠభావతః ।
 కస్తిష్ఠతి వద ప్రాజ్ఞ తత్త్వేష్వస్మత్సు వై ప్రభో ॥ ౧౪॥
 తేషాం వచనమాకర్ణ్య తానువాచ ద్విజోత్తమః ।
 తత్త్వాధారమిదం సర్వం విద్యతే నాత్ర సంశయః ॥ ౧౫॥
 విశ్వం త్యక్త్వా యూయమపి పశ్యతో మమ తిష్ఠత ।
 విశ్వం విదీర్యతే సర్వం యేన త్యక్తం స వై ప్రభుః ॥ ౧౬॥
 ఇతి శ్రుత్వా వచః సర్వైస్తథేతి ప్రతిపాద్య తమ్ ।
 క్రమేణ త్యక్తుమారేభే ఆత్మాకారా మహాబలాః ॥ ౧౭॥
 బ్రహ్మకారా చ యా పృథీప్య విశ్వం త్యక్త్వా స్థితాఽభవత్ ।
 తథేదమఖిలం విశ్వం న వినష్టం తు భావతః ॥ ౧౮॥
 తతో జలేన తత్స్వక్తం తథా వై తాదృశం స్థితమ్ ।
 తతస్తు తేజసా త్యక్తం న వినష్టం తథాపి చ ॥ ౧౯॥
 తతో వాయుశ్చ తత్స్వక్తా స్థితో దూరం మహామునే ।
 తథాపి సకలం విశ్వం పూర్వవత్ సంస్థితం బభౌ ॥ ౨౦॥
 ఆకాశేన చ సస్వక్తం తథా వై తాదృశం బభౌ ।
 తస్మాత్ప్రాభిస్తతస్వక్తం తథా వై పూర్వవద్బభౌ ॥ ౨౧॥
 తస్మాత్ప్రాభిః సహితాని భూతాని చ మహామునే ।
 పశ్చాత్పి దూరతః స్థిత్యా శుశుచుర్విప్రభాణి చ ॥ ౨౨॥
 తతో జ్ఞానేన్ద్రియైస్త్యక్తం పశ్చాభిస్తత్తథా బభౌ ।
 తతః కర్మమయైస్త్యక్తం తథాపి తాదృశం బభౌ ॥ ౨౩॥
 తత ఇన్ద్రియాత్కం బ్రహ్మ త్యక్త్వా దూరే స్థితం మునే ।
 తథాపి విశ్వమేవేదం పూర్వవత్సంస్థితం కిల ॥ ౨౪॥

ఏవం దేవగణాః సర్వే ఇన్ద్రియాణాం ప్రకాశకాః ।
 ఆత్మాకారాః స్థితాః దూరం త్యక్త్వా విశ్వం మహామునే ॥ ౨౫॥
 తథాపి సకలం విశ్వం బభౌ తేఽపి సువిహ్వలాః ।
 నిస్తేజసోఽభవంస్తత్ర స్థితాస్తత్త్వసమన్వితాః ॥ ౨౬॥
 తతోఽన్బ్రహ్మణా త్యక్తం విశ్వం తదపి సమ్బభౌ ।
 ప్రాణాత్మకేన సన్వక్తం తథా వై తాదృశం బభౌ ॥ ౨౭॥
 తతో మనోమయేనైవ బ్రహ్మణా త్యక్తమాదరాత్ ।
 తథాపి సమ్బభౌ విశ్వం పూరితం కేనచిన్మునే ॥ ౨౮॥
 తతో విజ్ఞానరూపేణ త్యక్తం తదపి తద్బభౌ ।
 తత ఆన్దరూపేణ త్యక్తం విశ్వం బభౌ తదా ॥ ౨౯॥
 తతో నాదాత్మకేనైవ బ్రహ్మణా త్యక్తమాదరాత్ ।
 తతో బిన్దమయేనైవ త్యక్తం విశ్వం బభౌ మునే ॥ ౩౦॥
 సోఽహమ్ప్రహ్మాత్మకేనాపి త్యక్తం విశ్వం బభౌ మునే ।
 తతో బోధాత్మనా త్యక్తం తథా విశ్వం చ సమ్బభౌ ॥ ౩౧॥
 తతో విదేహరూపేణ త్యక్తం తదపి సమ్బభౌ ।
 తతోఽప్యసత్స్వరూపేణ త్యక్తం తదపి సమ్బభౌ ॥ ౩౨॥
 తతోఽపి సత్స్వరూపేణ త్యక్తం విశ్వం బభౌ మునే ।
 తతః సమస్వవేద్యేన త్యక్తం విశ్వం సమావభౌ ॥ ౩౩॥
 తతో నేతిస్వవేద్యేన త్యక్తం వై విశ్వమావభౌ ।
 తతః స్వాన్దరూపేణ త్యక్తం విశ్వం లయం యయౌ ॥ ౩౪॥
 తతస్తే విస్మితాః సర్వే స్వాన్దం తుష్టువుర్మునే ।
 ప్రహృష్టమనసో భూత్వా ప్రార్థయామాసురాదరాత్ ॥ ౩౫॥
 సకలం యత్త్వదాధారమస్మాకం త్వం విశేషతః ।
 నాయకః సర్వతత్త్వానామతో భవ వినాయకః ॥ ౩౬॥
 వినాయక నమస్తుభ్యం పునర్విశ్వం సృజ ప్రభో ।
 యథా పూర్వ స్థితం స్వామింస్తథా కురు జగత్పతే ॥ ౩౭॥
 ఏవం తైః ప్రార్థితో దేవో విశేషేణ వినాయకః ।
 నిర్ముమే సకలం విశ్వం యథాపూర్వ మునీశ్వర ॥ ౩౮॥

తతస్తే బ్రహ్మరూపత్వాత్తద్విశ్వం వివిశుః పునః ।
యథా స్వస్థానమాత్మానమాశ్రిత్య ముముదుస్తతః ॥ ౩౯ ॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౫౩ పాన ౧౨౧)

జగదీశ్వరనామానః సర్వేశాస్తే ప్రకీర్తితాః ।
అనేన విధినా బ్రహ్మాన్ జ్ఞాతవ్యం తద్విశేషతః ॥ ౪౦ ॥
స వినాయక ఇత్యుక్తో ద్వివిధో యాజ్ఞవల్క్యక ।
సంయోగేన నిజానన్దో నిరానన్దో హ్యయోగతః ॥ ౪౧ ॥
ద్వివిధే నాశభూతే చ యోగరూపోఽయముచ్యతే ।
వినాయకో మహాతేజా బ్రహ్మణాం నాయకః స్మృతః ॥ ౪౨ ॥
తం విదిత్వా తతః శాన్తిం వయం ప్రాప్తా మహామునే ।
అతః శాన్త్యర్థమత్యన్తం తమారాధయ భో ద్విజ ॥ ౪౩ ॥
మాయా భ్రాన్తికరీ జన్తోర్వక్త్రా సక్కుఢితా మునే ।
తుణ్డేన హన్తి తాం భక్త్యా తేనాఽయం వక్రతుణ్ణకః ॥ ౪౪ ॥
వక్రతుణ్ణం చ సర్వేశం శరణం యాహి భో మునే ।
తదా యోగీన్ద్రసేవ్యస్త్యం భవిష్యసి న సంశయః ॥ ౪౫ ॥
మనోవాణీమయం సర్వం గకారాక్షరమేవ చ ।
మనోవాణీవిహీనం చ ణకారం విధి మానద ॥ ౪౬ ॥
తయోః స్వామీ గణేశోఽయం యోగరూపః ప్రకీర్తితః ।
తం ప్రాప్య బ్రహ్మభూతాశ్చ భవన్తి ఖలు జన్తవః ॥ ౪౭ ॥
ఇదం వేదాన్తసమ్భూతం రహస్యం కథితం మునే ।
గోపనీయం ప్రయత్నేన తేన సిద్ధిమవాప్స్యసి ॥ ౪౮ ॥
ఇత్యుక్త్వా విరరామాథ తదా నారాయణః స్వయమ్ ।
గణేశాయ నమస్తుభ్యమిత్యువాచ పునః పునః ॥ ౪౯ ॥
॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే నారాయణ-యాజ్ఞవల్క్యసంవాదో నామ త్రిపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః
॥ ౧.౫౩

౧.౫౪ వక్రతుణ్ణచరిత్రసమాప్తిర్నామ చతుఃపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

యాజ్ఞవల్క్య ఉవాచ ।

తతోఽహం పరమప్రీతస్తం ప్రణమ్య జనార్దనమ్ ।

గతస్తపోవనం తాత యోగాభ్యాసం సమారభై ॥ ౧॥

క్రమేణ పఞ్చాధా వృత్తిం జిత్వా చిత్తస్య సాధనైః ।

గణపం శాన్తియోగేన ప్రాప్తోఽహం తదనుగ్రహాత్ ॥ ౨॥

అతస్తస్యం శరణం యాహి వక్రతుణ్ణం విశేషతః ।

తేన బ్రాహ్మణసంవన్ద్యో భవిష్యసి న సంశయః ॥ ౩॥

గాయత్రీజపసమ్భూతం శ్రేయో దేహి మహామునే ।

గజాననాయ తేన త్వం విఘ్నహీనో భవిష్యసి ॥ ౪॥

విశ్వస్మిన్ మిత్రభావం త్వం ప్రకురుష్వ సదాతనమ్ ।

విశ్వామిత్రశ్చ తే నామ తదా సార్థత్వమేష్యతి ॥ ౫॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా యాజ్ఞవల్క్యః స యయౌ తేన ప్రపూజితః ।

గణేశాయ నమశ్చేతి నామమన్తం సదా జపన్ ॥ ౬॥

తదా ప్రభృతి గాయత్రీం విశ్వామిత్రః స ధర్మవిత్ ।

త్యుక్త్వాఽహంజ్కారమత్యన్త మత్సరం చ తథాఽజపత్ ॥ ౭॥

గణేశార్పణభావేన గాయత్రీం చ జజాప హ ।

తపస్తతాప విప్రోఽసౌ ధ్యాత్వా హృది గజాననమ్ ॥ ౮॥

గాయత్రీ వేదమాతేయం పితా ప్రణవ ఉచ్యతే ।

స ఏవ గణనాథోఽయమోజ్కారాకృతిమస్తకః ॥ ౯॥

సగుణో గణరాజోఽయమోజ్కార ఇతి కథ్యతే ।

(Page ఖం. ౧ అ. ౫౪ పాస ౧౨౨)

తస్మై సమర్ప్య యోగీ స గాయత్రీం యోగమాప్నువాన్ ॥ ౧౦॥

తతః స్వల్పేన కాలేన బ్రహ్మ లోకపితామహః ।

విశ్వామిత్రం యయౌ దక్ష బ్రాహ్మణత్వం దదౌ పరమ్ ॥ ౧౧॥

వసిష్ఠమునినా తత్ర బ్రాహ్మణైః సహ పూజితః ।

విశ్వామిత్రో మహాతేజా బ్రాహ్మణోఽయం ప్రకీర్తితః ॥ ౧౨॥

సప్తర్షీణాం మహాతేజా మధ్యే ప్రోక్తో మహర్షిభిః ।
తథా గణేశభక్తేషు ముఖ్యోఽభూత్స ప్రతాపవాన్ ॥ ౧౩॥

నిత్యం పూజాప్రకారేణ పూజయామాస తం మునిః ।
తుష్టావ సస్థిరో భూత్వా యథామతి గజాననమ్ ॥ ౧౪॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ।
నమస్తే గణనాథాయ విఘ్నేశాయ నమో నమః ।
నిర్గుణాయ గుణానాం చ పతే వై తే నమో నమః ॥ ౧౫॥

నమః సర్వవిదాం శ్రేష్ఠ నమః సర్వప్రియంకర ।
గజాకారాయ దేవాయ గణేశాయ నమో నమః ॥ ౧౬॥

గజవక్త్ర నమస్తుభ్యం బ్రహ్మణాం చ పతే నమః ।
అనాదయే చ సతతమాదిపూజ్యాయ తే నమః ॥ ౧౭॥

సర్వసిద్ధిప్రదాత్రే తే నానామాయాధరాయ చ ।
మాయభ్యో మోహదాత్రే వై తద్దీనాయ నమో నమః ॥ ౧౮॥

బుద్ధేః పతే నమస్తుభ్యం బుద్ధిపఞ్చకధారిణే ।
మనోవాణీమయాయైవ తద్దీనాయ నమో నమః ॥ ౧౯॥

సింహారూఢాయ దేవాయ దేవానాం చ పతే నమః ।
దేవదేవేశనేవ్యాయానాదిసిద్ధాయ తే నమః ॥ ౨౦॥

నమశ్చతుర్భుజాయైవ మూషకధ్వజధారిణే ।
నమో మూషకవాహాయ హేరమ్బాయ నమో నమః ॥ ౨౧॥

లమ్బాదర నమస్తుభ్యం శూర్పకర్ణాయ తే నమః ।
యోగినాం కులదేవాయ యోగినాం చ పతే నమః ॥ ౨౨॥

ఏవం తస్మిన్ సంస్తువతి ప్రాదుర్భూతో గజాననః ।
అనన్తాదిత్యసంకాశః సింహారూఢో మహోదరః ॥ ౨౩॥

తం దృష్ట్వా నిపపాతోర్వాం సాశ్రనేత్రో మహామునిః ।
పులకాఙ్గితసర్వాఙ్గో భక్తిభావేన సమ్ముతః ॥ ౨౪॥

తం దృష్ట్వా గణరాజస్తు జగాద మునిసత్తమమ్ ।
త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం మమ ప్రీతికరం భవేత్ ॥ ౨౫॥

యః పఠేచ్ఛుణ్ణయాద్యోఽపి స మే మాన్యో భవిష్యతి ।
భుక్తిం ముక్తిం చ దాస్యామీప్సితం తస్మై న సంశయః ॥ ౨౬ ॥

త్వం తు మత్తో వరాన్ బ్రూహి స్వాన్ దాస్యామి దుర్లభాన్ ।
భక్తిభావేన సస్తుష్టస్తవ యోగీశ్వరాధునా ॥ ౨౭ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

గణేశవచనం శ్రుత్వా సావధానోఽభవన్మునిః ।
తం ప్రణమ్య మహాభక్త్యా జగౌ వై హర్షసంయుతః ॥ ౨౮ ॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ।

ధన్యో వంశో మదీయోఽద్య ధన్యం జన్మ తపో యశః ।
ధన్యో మే జనకౌ దేవ త్వదజ్ఞీయుగదర్శనాత్ ॥ ౨౯ ॥

కిం వాఞ్ఞామి గణాధీశ సర్వం మాయాత్మకం ప్రభో ।
అతో భక్తిం త్వదీయాం మే దేహి నాథ నమోఽస్తు తే ॥ ౩౦ ॥

గాణపత్యేషు మే దేహి సంవాసం చ గజానన ।
అముమేవ వరం బ్రహ్మన్మాయామోహవినాశనమ్ ॥ ౩౧ ॥

ఏవమస్త్వితి తం ప్రోచ్య సోఽన్తర్ధానం యయౌ ప్రభుః ।
విశ్వామిత్రస్తదారభ్య గాణపత్యో బభూవ హ ॥ ౩౨ ॥

ఏవం నానావతారాశ్చ వక్రతుణ్ణస్య ధీమతః ।
భక్తానాం సిద్ధిదాతారో దానవానాం వినాశకాః ॥ ౩౩ ॥

చరిత్రమఖిలం తేషాం వక్తం నైవ ప్రశక్యతే ।
అతః సజ్జేపతో విద్ధి కథితం సుకథానకమ్ ॥ ౩౪ ॥

ఏతద్వై వక్రతుణ్ణస్య చరితం పాపనాశనమ్ ।
భుక్తిముక్తిప్రదం పూర్ణం కథితం తే ప్రజాపతే ॥ ౩౫ ॥

(Page ఖం. ౧ అ. ౫౪ పాన ౧౨౩)

యః శ్ఛోణోతి నరో భక్త్యా సంశ్రావయతి యః పుమాన్ ।
పఠేద్యః కృతకృత్యః స భవితా నాత్ర సంశయః ॥ ౩౬ ॥

పుత్రపౌత్రప్రదం వైవ ధనధాన్యకరం పరమ్ ।
విద్యాయుష్యప్రదం దక్ష చరితం కథితం పరమ్ ॥ ౩౭ ॥

సహస్రమాఘమాసాన్ యః ప్రయాగే స్నాతి మానవః ।
వక్రతుణ్ణచరిత్రస్య శ్రవణేన చ తత్ఫలమ్ ॥ ౩౮॥

ఆజన్మమరణాంతం యః కాశీవాసం కరోతి చ ।
యథావిధి యథాశాస్త్రం శ్రవణాదస్య తత్ఫలమ్ ॥ ౩౯॥

ఇష్టాపూర్తాదికం యస్తు లక్షవారం కరోతి చ ।
సమ్పూర్ణభావయుక్తాచ శ్రవణాదస్య తత్ఫలమ్ ॥ ౪౦॥

యజ్ఞానాం బైవ సాఙ్గానాం ఫలం ప్రాప్నోతి మానవః ।
అస్య శ్రవణమాత్రేణ సమ్పూర్ణం తత్ప్రజాపతే ॥ ౪౧॥

బహునాఽత్ర కిముక్తేన బ్రహ్మభూయపదప్రదమ్ ।
శ్రవణేన న సన్దేహో జానీహి త్వం మహామతే ॥ ౪౨॥

సూత ఉవాచ ।
ఏవముక్త్యా మహాయోగీ ముద్గలో విరరామ హ ।
తదేతదఖిలం తేఽద్య మయాఽపి కథితం మునే ॥ ౪౩॥

వక్రతుణ్ణస్య మాహాత్మ్యం సజ్జేషేణ చ శౌనక ।
కథితం తే మయా విప్ర భావం జ్ఞాత్వా విశేషతః ॥ ౪౪॥

శ్రోతుమిచ్ఛా పునః కిం తే వర్తతే మునిసత్తమ ।
తవాఽహం సుప్రసాదేన సస్తుష్టాఽస్మి న సంశయః ॥ ౪౫॥

వక్రతుణ్ణస్య మాహాత్మ్యం గుహ్యం వేదరహస్యకమ్ ।
గోపనీయం విశేషేణ తేన సిద్ధిం లభేన్నరః ॥ ౪౬॥

న శ్రావయేత్ దుర్జనేభ్యో గణేశద్విషతే తథా ।
పాపకర్మభ్య ఏవేదం విషయిభ్యః కదాచన ॥ ౪౭॥

యది తేషాం పురశ్చేదం శ్రావితం చ మహామునే ।
తదా కోపః ప్రభవితా వక్రతుణ్ణస్య నిశ్చితమ్ ॥ ౪౮॥

స చానాదరమాత్రేణ దశపూర్వాన్ దశాపరాన్ ।
నరకం చ శ్రావయతః ప్రాపయత్యేష పూరుషాన్ ॥ ౪౯॥

అతః సాధుజనేభ్యశ్చ గాణపత్యేభ్య ఏవ చ ।
ప్రయత్నేన శ్రావయేద్యః స్వానాం కోటిం సముద్ధరేత్ ॥ ౫౦॥

అతో యః పృచ్ఛకో వక్తా స్వస్యకోటికులోద్భవమ్ ।

పురుషాణాం సమూహం స ఉద్ధరేన్నాత్త సంశయః ॥ ౫౧॥

కలికల్మషదాహఘ్నం వక్రతుణ్ణచరిత్రకమ్ ।

కృతాదిషు కిమాశ్చర్యం దహేత్వాపగణానితి ॥ ౫౨॥

అహో కలౌ వికుణ్ణం చ సర్వదేవచరిత్రకమ్ ।

గాణపత్యం విశేషేణ గతిదం చ సదా భవేత్ ॥ ౫౩॥

ఇదం మునే చరిత్రం తే వక్రతుణ్ణస్య భావతః ।

కథితం తేన విప్రర్షే కృతకృత్యోఽస్మి సామప్రృతమ్ ॥ ౫౪॥

ధన్యోఽహం భవతాం సజ్ఞాద్యేన సంస్మరణం కృతమ్ ।

గణేశస్య పరేశస్య సఫలో మే భవోఽభవత్ ॥ ౫౫॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ప్రథమే ఖణ్డే వక్రతుణ్ణచరితే వక్రతుణ్ణచరిత్రసమాప్తిర్నామ చతుఃపఞ్చాశతతమోఽధ్యాయః ॥

౧.౫౪

॥ శ్రీగజాననార్పణమస్తు ।

॥ ఇతి శ్రీముద్గలపురాణే ప్రథమః ఖణ్డః సమాప్తః ॥

Proofread by Yash Khasbage

——
MudgalapurAna Khanda 1 Vakratundacharitam

pdf was typeset on September 18, 2023

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

